

Bruxelles, 16. prosinca 2021.
(OR. en)

15111/21

**Međuinstitucijski predmet:
2021/0425(COD)**

**ENER 562
ENV 1016
CLIMA 457
IND 389
RECH 570
COMPET 917
ECOFIN 1261
CODEC 1670
IA 211**

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	15. prosinca 2021.
Za:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2021) 803 final
Predmet:	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova i vodika

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2021) 803 final.

Priloženo: COM(2021) 803 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 15.12.2021.
COM(2021) 803 final

2021/0425 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih
plinova i vodika**

{SEC(2021) 431 final} - {SWD(2021) 455 final} - {SWD(2021) 456 final} -
{SWD(2021) 457 final} - {SWD(2021) 458 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

1.1. Uvod

Europska unija zadala si je ambiciozan cilj da do 2050. postane prvi klimatski neutralan kontinent. Kako bi se to postiglo, države članice i Europski parlament dogovorili su se u Europskom zakonu o klimi o smanjenju emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. Kako bi se postigli ti ciljevi i istodobno pridonijelo konkurentnosti, rastu i otvaranju radnih mjesta, energetska sustav treba se suštinski promijeniti: moramo smanjiti upotrebu fosilnih goriva, uključujući fosilni plin, a povećati udio energije iz obnovljivih izvora. Stoga danas moramo osmisлити ambiciozan prelazak plinskog sektora na niskougljične plinove i plinove iz obnovljivih izvora.

Fosilni plin čini oko 95 % plinovitih goriva koja se danas troše u EU-u. Na plinovita goriva otpada približno 22 % ukupne potrošnje energije u EU-u (što uključuje i otprilike 20 % proizvodnje električne energije u EU-u i 39 % proizvodnje toplinske energije). Prema relevantnim scenarijima koji se upotrebljavaju u procjeni učinka Plana za postizanje klimatskog cilja, udio plinovitih goriva u ukupnoj potrošnji energije u EU-u 2050. iznosio bi otprilike 20 %. Plinovita goriva imat će važnu ulogu u kombinaciji izvora energije do 2050., zbog čega će biti potrebna dekarbonizacija plinskog sektora na temelju modela konkurentnih dekarboniziranih tržišta plina usmjerenog na budućnost. Unatoč njihovu malom doprinosu trenutačnoj kombinaciji izvora energije u EU-u, bioplin, biometan, vodik iz obnovljivih izvora i niskougljični vodik te sintetički metan (sve plinovi iz obnovljivih izvora i niskougljični plinovi) činili bi približno 2/3 plinovitih goriva u kombinaciji izvora energije do 2050., pri čemu bi ostatak činio fosilni plin s hvatanjem, skladištenjem i upotrebom ugljika. Ova je inicijativa jednako tako dio paketa „Spremni za 55 %” (Fit for 55). Obuhvaća model tržišta plinova, uključujući vodik. Njime će se ukloniti postojeće regulatorne prepreke i stvoriti troškovno učinkoviti uvjeti za to. To je važan dio prelaska na integrirani energetska sustav kojim se troškovi postizanja klimatske neutralnosti svode na najmanju moguću mjeru, posebno za potrošače, te otvaraju nove mogućnosti za smanjenje njihovih računa za energiju i za njihovo aktivno sudjelovanje na tržištu.

Očekuje se da će se vodik upotrebljavati uglavnom u područjima u kojima elektrifikacija nije moguća, uključujući današnju energetska intenzivnu industriju (npr. rafinerije, gnojiva, proizvodnja čelika) i određene sektore prijevoza teškim vozilima (pomorski promet, zrakoplovstvo, teška vozila koja prometuju na velikim udaljenostima). Potrebno je razviti namjensku infrastrukturu za vodik kako bi se iskoristio puni potencijal tog nositelja energije u posebnim primjenama u krajnjoj potrošnji. Cilj je promicanja plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova dekarbonizacija tih sektora, povećanje fleksibilnosti elektroenergetskog sustava zahvaljujući tehnologijama pretvaranja električne energije u nešto drugo (power-to-X), povećanje sigurnosti opskrbe smanjenjem ovisnosti o uvozu prirodnog plina te omogućavanje skladištenja (i proizvodnje) električne energije. Time se omogućuje povezivanje sektora gospodarstva, zajedno s drugim oblicima skladištenja i fleksibilnosti, kao što su baterije i upravljanje potrošnjom. Isto tako, podupirat će se vlastita proizvodnja i pametna uporaba distribuirane opskrbe energijom te će se pridonijeti jačanju položaja potrošača. Dodatno, potrošačima su potrebne jasne i lako dostupne informacije kako bi se doprinijelo promjeni obrazaca potrošnje energije i prelasku na rješenja iz obnovljivih izvora i niskougljična rješenja, slično kako je potrošačima omogućeno na tržištu električne energije.

Ne gubeći iz vida cilj maksimiziranja vodika iz obnovljivih izvora od 2030. nadalje, drugi oblici niskougljičnih plinova, posebno niskougljični vodik, mogu kratkoročno i srednjoročno imati ulogu, ponajprije u brzom smanjenju emisija postojeće proizvodnje vodika i podupiranju usporednog i budućeg uvođenja vodika iz obnovljivih izvora. U skladu sa strategijom EU-a za vodik proizvodnja vodika iz obnovljivih izvora u EU-u trebala bi do 2024. dosegnuti milijun, a do 2030. do 10 milijuna tona. Od tada bi se vodik iz obnovljivih izvora trebao široko upotrebljavati i zamijeniti niskougljični vodik.

Za učinkovit i održiv razvoj plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova te tržišta vodika potrebna je prilagodba tržišnog okvira jer za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove danas postoje regulatorne prepreke pristupu tržištu i mreži, što ih stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na prirodni plin. Nadalje, za uspostavu dekarboniziranog tržišta plina i doprinos energetske tranziciji udjeli izvora energije iz obnovljivih izvora u integriranom energetskom sustavu moraju biti znatno veći, a potrebno je i aktivno sudjelovanje potrošača na konkurentnim tržištima. To bi potrošačima trebalo omogućiti pristupačne cijene, dobre standarde usluge i kvalitetan izbor među ponudama koje odražavaju aktualni tehnološki razvoj.

Razne vrste plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova vjerojatno će se uvoditi istodobno, pri čemu se očekuje nepodjednako brz razvoj u EU-u:

- infrastruktura temeljena na vodiku postupno će dopunjavati mrežu za prirodni plin,
- u plinskoj infrastrukturi će se fosilni plin postupno zamijeniti drugim izvorima metana.

Osim toga, zbivanja koja su utjecala na povećanje cijena energije podsjetila su nas da je otpornost europskog energetskog sustava sve važnija kako energetski sustav EU-a uključuje sve decentraliziraniju energiju iz obnovljivih izvora, pri čemu se fosilna goriva postupno ukidaju. Aranžmani za sigurnost opskrbe i pripravnost na rizike u sektoru plina moraju biti prikladni za prelazak na čistu energiju. U Komunikaciji Komisije o paketu mjera za djelovanje i potporu za suočavanje s rastom cijena energije¹ ističe se međudjelovanje sigurnosti opskrbe, optimalne upotrebe skladišnih kapaciteta i nestabilnosti cijena energije.

1.2. Ciljevi prijedloga

Ovom se inicijativom nastoji olakšati ulazak plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova u energetski sustav, čime bi se omogućio prelazak s prirodnog plina na predmetne alternative, te osigurati uvjete u kojima ti novi plinovi mogu dati svoj obol u postizanju cilja klimatske neutralnosti EU-a do 2050.

U tom se kontekstu u nastavku navode područja obuhvaćena inicijativom:

Niska razina uključenosti i zaštite kupaca na maloprodajnom tržištu zelenog plina. Kako bi novi plinovi imali punu ulogu u energetskoj tranziciji, pravila o maloprodajnim tržištima trebala bi biti takva da se potrošače usmjerava prema obnovljivim izvorima energije i niskougljičnim rješenjima. To zasad nije slučaj. Osim toga, ne postoji ni zajednička terminologija ni certifikacijski sustav EU-a za niskougljična goriva i plinove. Nadalje, maloprodajna tržišta plina obilježena su tržišnom koncentracijom te niskom razinom inovacija i ulazaka novih subjekata na tržište. Time su potrošači onemogućeni u ostvarivanju koristi od tržišnog natjecanja tako što bi se odlučivali za niskougljične proizvode.

Da bi mogli donositi održive odluke o energiji, kupcima su potrebne dostatne informacije o potrošnji i podrijetlu energije te učinkoviti alati za sudjelovanje na tržištu. Nadalje, države

¹ COM(2021) 660 final.

članice trebale bi poduzeti potrebne mjere za zaštitu ugroženih i energetske siromašnih kupaca. Dekarbonizirano tržište plina ne bi trebalo razvijati a da se pritom tim kupcima ne omogućiti da u potpunosti iskoriste njegove prednosti.

Infrastruktura za vodik i tržišta vodika. Postojećim regulatornim okvirom za nositelje energije u obliku plina nije zahvaćeno uvođenje vodika kao neovisnog nositelja energije putem namjenskih mreža za vodik. Na razini EU-a ne postoje pravila o ulaganjima u mreže temeljenima na tarifama ni o vlasništvu nad namjenskim mrežama za vodik i njihovu radu. Osim toga, ne postoje usklađena pravila o kvaliteti (čistog) vodika. Stoga postoje prepreke za razvoj troškovno učinkovite, prekogranične infrastrukture za vodik i konkurentnog tržišta vodika, što je preduvjet za povećanje njegove proizvodnje i potrošnje. Ovim se prijedlogom nastoje ukloniti ti nedostaci. Uključuje prijedlog sustava terminologije i certificiranja niskougljičnog vodika i niskougljičnih goriva.

Plinovi iz obnovljivih izvora i niskougljični plinovi u postojećoj plinskoj infrastrukturi i na postojećim plinskim tržištima te energetska sigurnost. Danas plinovi iz obnovljivih izvora i niskougljični plinovi čine manji udio u kombinaciji izvora energije u EU-u. Za iskorištavanje njihova potencijala neophodan je preduvjet pristup veleprodajnom tržištu plina, tj. virtualnim točkama trgovanja. Ukidanjem troškova prekogranične trgovine tim plinovima i olakšavanjem priključivanja proizvodnih postrojenja ujedno će se poboljšati poslovni model. Razlike u parametrima kvalitete plina i količini vodika dodanog u sustav prirodnog plina mogu utjecati na projektiranje plinske infrastrukture, primjene za krajnje korisnike i interoperabilnost prekograničnog sustava te time uzrokovati fragmentaciju unutarnjeg tržišta. Međutim, postojeća pravila o kvaliteti plina nisu prikladna za buduća kretanja. Kad je riječ o ukapljenom prirodnom plinu (UPP), uklanjanje preostalih prepreka pristupu terminalima za UPP moglo bi otvoriti put uvozu plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova iz inozemstva, čime bi se poduprla dekarbonizacija tržišta plina u EU-u. Naposljetku, za očuvanje i povećanje otpornosti u tranziciji potrebni su odgovarajući aranžmani za sigurnost opskrbe.

Planiranje mreže. Kako je navedeno u Komisijinoj strategiji integracije energetskog sustava, koordinirano planiranje i rad cijelog energetskog sustava EU-a, što obuhvaća više nositelja energije, infrastruktura i sektora potrošnje, preduvjet su za postizanje klimatskih ciljeva do 2050. Postojeći programi i prakse planiranja mreže manjkavi su jer postoje razlike između desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini EU-a i nacionalnih planova razvoja mreže. Bolja povezanost između njih omogućila bi transnacionalnu razmjenu informacija o uporabi transportnih sustava.

Sigurnost opskrbe i skladištenje. Kao odgovor na znatna povećanja cijena energije na razini EU-a u jesen 2021. Europsko vijeće pozvalo je Komisiju da hitro razmotri srednjoročne i dugoročne mjere povećanja otpornosti energetskog sustava EU-a, uključujući mjere kojima se povećava sigurnost opskrbe. Kako bi se doprinijelo pravodobnom odgovoru na predmetnu, ali i moguću novu krizu na razini Unije, ovaj prijedlog uključuje posebne mjere za poboljšanje suradnje i povećanje otpornosti, posebno kako bi se osiguralo učinkovitije i koordiniranije korištenje skladištenja i operativni aranžmani solidarnosti. Cilj je mjera pravodobno povećanje otpornosti energetskog sustava EU-a na buduće šokove. Njima su obuhvaćene mjere iz ove Uredbe i Uredbe (EU) 2017/1938 o sigurnosti opskrbe plinom. Kako bi se osigurao dosljedan odgovor, mjere za sigurnost opskrbe nisu zaseban zakonodavni prijedlog, nego su dio ovog zakonodavnog prijedloga. Kako je navedeno u Komunikaciji od 13. listopada 2021. o paketu mjera za djelovanje i potporu za suočavanje s rastom cijena energije, koordinacija sigurnosti prekogranične opskrbe ključna je za otpornost na buduće šokove.

Predloženim mjerama od država članica zahtijeva se da skladišta izričito uvrste u svoje procjene rizika za sigurnost opskrbe na nacionalnoj i regionalnoj razini, uključujući rizike povezane s kontrolom skladištenja koju provode subjekti iz trećih zemalja. Države članice bi u slučaju preostalih rizika mjere skladištenja trebale razmotriti u okviru regionalne suradnje. Prijedlogom se utvrđuju uvjeti koji omogućuju uvođenje dobrovoljne zajedničke nabave strateških zaliha plina koje će se upotrebljavati u hitnim slučajevima. Uvode se i mjere za povećanje transparentnosti i poboljšanje pristupa skladištima, uklanjanje kibersigurnosnih rizika povezanih s plinom i olakšavanje bilateralnih dogovora o solidarnosti među državama članicama u slučaju krize. Komisija potiče države članice da ne čekaju s aranžmanima solidarnosti kako bi čak i u teškim kriznim situacijama kućanstva dobivala potreban plin.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Predložena inicijativa čvrsto je povezana i komplementarna je zakonodavnim prijedlozima iznesenima u kontekstu paketa „Spremni za 55 %” za provedbu europskog zelenog plana, uključujući:

Revidiranu Direktivu o energiji iz obnovljivih izvora („Direktiva RED II”), glavni instrument EU-a za promicanje energije iz obnovljivih izvora. Cilj joj je ubrzati ulazak energije iz obnovljivih izvora, uključujući plinove iz tih izvora, u energetske sustav. Njezinom se predloženom izmjenom cilj za udio energije iz obnovljivih izvora u kombinaciji izvora energije EU-a povećava na 40 % te se promiče uvođenje goriva iz obnovljivih izvora, kao što je vodik iz obnovljivih izvora u industriji i prometu, a postavljaju se i dodatni ciljevi. U vezi s ovom inicijativom, u Direktivi RED II obnovljivi vodik definira se kao „obnovljiva goriva nebiološkog podrijetla” i „goriva iz biomase” kojima se postiže smanjenje emisija stakleničkih plinova od 70 % u odnosu na fosilna goriva, pri čemu se utvrđuju posebni podciljevi za potrošnju vodika iz obnovljivih izvora (50 % ukupne potrošnje vodika za potrebe energije i sirovina u industriji do 2030. i 2,6 % energije isporučene prometnom sektoru);

Direktivu o energetske učinkovitosti („Direktiva EED”) i povezanu Direktivu o energetske svojstvima zgrada („Direktiva EPBD”), uključujući prijedloge za njihovu izmjenu, koji su povezani s ovom inicijativom jer utječu na razinu i strukturu potražnje za plinom. Mjerama energetske učinkovitosti može se ublažiti energetska siromaštvo i smanjiti osjetljivost potrošača. Budući da su plinovita goriva danas dominantna u europskoj opskrbi grijanjem i hlađenjem te kogeneracijskim postrojenjima, njihova učinkovita uporaba ostaje u središtu mjera energetske učinkovitosti. Direktiva o plinu i Uredba o plinu usklađene su s načelom energetske učinkovitosti na prvom mjestu: otvoreno i konkurentno tržište EU-a s cijenama koje odražavaju troškove proizvodnje nositelja energije, troškove ugljika te vanjske troškove i koristi učinkovito bi omogućilo pristup čistom i sigurnom vodikom krajnjim korisnicima kojima je najpotrebniji;

Uredbu o TEN-E-u, koju je Komisija predložila u prosincu 2020., a kojom se nastoji bolje poduprijeti modernizaciju europske prekogranične energetske infrastrukture radi ostvarivanja europskog zelenog plana. Njome se infrastruktura za vodik uvodi kao nova kategorija infrastrukture za razvoj europske mreže. Ovom se inicijativom dopunjuje predložena Uredba TEN-E jer je usmjerena na usklađivanje nacionalnih planova sa zahtjevima europskog desetogodišnjeg plana razvoja mreže.

Kako je najavljeno u strategiji EU-a za smanjenje emisija metana, Komisija će predložiti **zakonodavstvo za smanjenje emisija metana u energetske sektoru**. Inicijativom će se nastojati poboljšati informacije o svim emisijama metana povezanim s energijom. Ova je inicijativa komplementarna jer se njome nastoji olakšati ulazak plinova iz obnovljivih izvora i

niskougljičnih plinova u energetske sustav i tako omogućiti prelazak s prirodnog plina na razmatrana rješenja.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Sustavom trgovanja emisijama („ETS”) povećava se cijena upotrebe fosilnih goriva u odnosu na plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove, čime se potiču potražnja za takvim plinovima i ulaganja u povezanu tehnologiju proizvodnje. Komisija je predložila njegovo jačanje, što uključuje proširenje na sektor zrakoplovstva, pomorski i cestovni promet te zgrade. U okvir ETS-a uključena su sva postrojenja za proizvodnju vodika, kao i elektrolizatori proizvodnog kapaciteta većeg od 25 tona dnevno. Inovacijski fond, uspostavljen Direktivom o sustavu EU-a za trgovanje emisijama (EU ETS) za razdoblje od 2021. do 2030., jedan je od instrumenata financiranja kojima se podupire cilj klimatski neutralne Europe do 2050.

Revizijom Direktive o oporezivanju energije predlaže se usklađivanje oporezivanja energenata s energetske i klimatske politikom EU-a, promicanje čistih tehnologija te uklanjanje zastarjelih oslobođenja od poreza i smanjenih stopa kojima se dosad poticala uporaba fosilnih goriva. U skladu s revidiranom Direktivom njome obuhvaćeni proizvodi grupirani su i rangirani prema okolišnoj učinkovitosti. U skladu s tim revizijom se utvrđuju povlaštene najniže razine oporezivanja od 0,15 EUR/GJ (u usporedbi s 10,75 EUR/GJ za fosilna goriva) za vodikova goriva iz obnovljivih izvora i niskougljična vodikova goriva koja se upotrebljavaju kao motorna goriva. Za vodikova goriva iz obnovljivih izvora i niskougljična vodikova goriva koja se upotrebljavaju kao goriva za grijanje utvrđuju se povlaštene najniže razine oporezivanja od 0,15 EUR/GJ (u usporedbi s 0,6 EUR/GJ za prirodni plin).

Revidiranom Uredbom o infrastrukturi za alternativna goriva (Uredba AFIR), kojom će se staviti izvan snage Direktiva 2014/94/EU o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva, kako je Komisija predložila u srpnju 2021., nastoji se riješiti problem porasta emisija u cestovnom prometu kako bi se podržao prelazak na vozni park automobila s gotovo nultim emisijama do 2050. Uredbom se od država članica zahtijeva da prošire svoju infrastrukturnu mrežu za punjenje i opskrbu u skladu s prodajom automobila s nultim emisijama te da na glavnim autocestama na pravilnim razmacima postave mjesta za punjenje i opskrbu. Revizijom Uredbe o infrastrukturi za alternativna goriva zahtijevat će se jedna postaja za opskrbu (najmanje 2 t/dan, 700 bara) svakih 150 km duž osnovne mreže TEN-T i u svakom gradskom čvoru do 2030.; to bi značilo približno 700 postaja za punjenje vodikom duž prometnih čvorišta i 88 takvih postaja u gradskim čvorištima.

Izmjenom Uredbe o utvrđivanju standardnih vrijednosti emisija CO₂ za automobile i kombije nastoji se osigurati jasan put prema prijevozu s nultom stopom emisija od 2025. Uredbom se vozila s nultim emisijama posebno definiraju kao baterijska električna vozila, vozila s gorivnim ćelijama i druga vozila s pogonom na vodik te se utvrđuje cilj nultih prosječnih emisija novih voznih parkova do 2030.

Cilj je **prijedloga FuelEU Maritime** povećati udio održivih alternativnih goriva s niskim i nultim emisijama ugljika u kombinaciji izvora energije u međunarodnom pomorskom prometu, uključujući: tekuća biogoriva, e-tekućine, dekarbonizirani plin (među ostalim biološki ukapljeni prirodni plin i e-plin), dekarbonizirani vodik i dekarbonizirana goriva dobivena iz vodika (među ostalim metan i amonijak). Usredotočenost na goriva i tehnologije povezane s električnom energijom trebala bi omogućiti znatna i brza smanjenja emisija koristeći u cijelosti postojeće tehnologije i infrastrukturu, uz poticaje predviđene drugim mjerama koje tek treba predložiti. Olakšat će se i definiranje načina dekarbonizacije za cijeli pomorski klaster.

Prijedlog REFuel EU Aviation, kojim se nastoji unaprijediti potencijal održivih zrakoplovnih goriva kako bi se smanjio otisak emisija stakleničkih plinova u zrakoplovstvu, još je u velikoj mjeri neiskorišten. Da bi znatno smanjio emisije, zrakoplovni sektor morat će smanjiti sadašnju ovisnost o fosilnom mlaznom gorivu i sve se više oslanjati na održiva zrakoplovna goriva u nadolazećim godinama. Prijedlogom se utvrđuje minimalni udio od 0,7 % „sintetičkih zrakoplovnih goriva” u zrakoplovnim gorivima koja se isporučuju operatorima zrakoplova ako su „sintetička zrakoplovna goriva” goriva nebiološkog podrijetla iz obnovljivih izvora, kako je definirano u Direktivi o energiji iz obnovljivih izvora.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Ciljevi ove inicijative ne mogu se ostvariti na nacionalnoj razini. Planiranim mjerama iz ove inicijative nastoje se ostvariti četiri cilja iz članka 194. Ugovora o Europskoj uniji (UFEU) te istodobno pridonijeti dekarbonizaciji gospodarstva EU-a. Planirane mjere trebaju se donijeti na temelju članka 194. stavka 2. UFEU-a zajedno s člankom 114. stavkom 1. UFEU-a. U području energetike EU ima podijeljenu nadležnost u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom i. UFEU-a.

Ova se inicijativa oslanja i na sveobuhvatni skup zakonodavnih akata donesenih i ažuriranih u protekla dva desetljeća. EU je od 1996. do 2019. uzastopno donio četiri zakonodavna paketa radi stvaranja unutarnjeg energetskog tržišta, pri čemu je krajnji cilj integracija tržišta i liberalizacija nacionalnih tržišta električne energije i plina. Navedene odredbe obuhvaćaju širok raspon aspekata, od pristupa tržištu do transparentnosti, prava potrošača, povećanja likvidnosti tržišta plina i neovisnosti regulatornih tijela.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Trenutačno ne postoje pravila na razini EU-a kojima se reguliraju namjenske mreže ili tržišta vodika, kao ni niskougljični vodik i niskougljična goriva. S obzirom na trenutačni rad na razini EU-a i na nacionalnoj razini na promicanju uporabe vodika iz obnovljivih izvora kao zamjene za fosilna goriva, države članice poticalo bi se da donesu pravila o prometu za infrastrukturu za vodik na nacionalnoj razini. Time nastaje rizik od rascjepkanog regulatornog okruženja diljem EU-a, što bi moglo otežati integraciju nacionalnih mreža i tržišta vodika i tako spriječiti ili obeshrabrili prekograničnu trgovinu vodikom.

Usklađivanje pravila o infrastrukturi za vodik u kasnijoj fazi (tj. nakon uspostave nacionalnog zakonodavstva) povećalo bi administrativno opterećenje država članica te uzrokovalo veće regulatorne troškove i nesigurnosti za poduzeća, posebno kad je riječ o dugoročnim ulaganjima u proizvodnju vodika i prometnu infrastrukturu.

Stvaranjem regulatornog okvira na razini EU-a za namjenske mreže i tržišta vodika potaknula bi se integracija i međusobna povezanost nacionalnih tržišta i mreža za vodik. Pravilima na razini EU-a o planiranju, financiranju i radu takvih namjenskih mreža za vodik postigla bi se dugoročna predvidljivost za potencijalne ulagače u tu vrstu dugoročne infrastrukture, posebno za prekogranične spojne plinovode (na koje bi se inače moglo odnositi više, potencijalno međusobno nedosljednih nacionalnih zakona).

Kad je riječ o biometanu, bez inicijative na razini EU-a vjerojatno bi do 2030. još postojala regulatorna neujednačenost u pogledu pristupa veleprodajnim tržištima, obveza priključivanja i mjera za koordinaciju operatora transportnih sustava i operatora distribucijskih sustava. Isto tako, bez određenog usklađivanja na razini EU-a proizvođači plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova imat će vrlo različite troškove priključivanja i utiskivanja plina u sustav u EU-u, što će dovesti do nejednakih uvjeta.

Bez dodatnog zakonodavstva na razini EU-a države članice nastavile bi primjenjivati različite standarde kvalitete plina i pravila o razinama miješanja vodika, čime bi postojao rizik ograničenja prekograničnog protoka i segmentacije tržišta. Standardi kvalitete plina i dalje bi se uglavnom definirali parametrima kvalitete prirodnog plina, čime bi se ograničila integracija plinova iz obnovljivih izvora u mrežu.

Svi ti aspekti vjerojatno će smanjiti prekograničnu trgovinu plinovima iz obnovljivih izvora i niskougljičnim plinovima koji bi se nadoknadili većim uvozom prirodnog plina. Upotreba terminala za UPP i uvoz mogli bi ostati ograničeni na prirodni plin unatoč tome što prilagodba terminala za UPP nije potrebna u slučaju dostupnosti konkurentnog biometana ili sintetičkog metana iz izvora izvan EU-a.

Razvoj nacionalnog planiranja mreže bit će obavezan samo u državama članicama u kojima djeluju certificirani neovisni operatori transportnog sustava i neovisni operatori sustava. Iako većina država članica ima jedinstveni nacionalni razvojni plan za plin u okviru kojeg operatori plina surađuju, međusektorska suradnja i dalje je ograničena.

Koordinirana pripravnost EU-a za izvanredna stanja u današnjem plinskom sektoru pokazala se učinkovitijom od djelovanja samo na nacionalnoj razini.

- **Proporcionalnost**

Inicijativa je u skladu s načelom proporcionalnosti. Obuhvaćena je područjem primjene članka 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije Intervencija politike proporcionalna je dimenziji i prirodi utvrđenih problema te postizanju postavljenih ciljeva.

Prijedlog ne prelazi ono što je potrebno za postizanje općeg cilja olakšavanja dekarbonizacije plinovitih goriva na konkurentan način, uz barem ekonomske troškove, pri čemu se osigurava energetska sigurnost i stavljaju potrošači u središte energetske tržišta. Najpoželjniji skup opcija smatra se proporcionalnim te se u mjeri u kojoj je to moguće temelji na postojećim pristupima. Ravnoteža između obveza i uzimanja u obzir različitih mogućnosti djelovanja među državama članicama i privatnim subjektima smatra se primjerenom s obzirom na nužnost postizanja klimatske neutralnosti do 2050.

- **Odabir instrumenta**

Na temelju opće evaluacije postojećeg regulatornog okvira za tržište plina odabrani su instrumenti direktiva, preinaka Direktive 2009/73/EZ i uredba o preinaci Uredbe br. 715/2009. Odabirom preinake tih postojećih pravnih akata povećat će se pravna jasnoća. Moguće je da je primjena akta o izmjeni bila neprikladna za uključivanje širokog niza novih odredbi. U odabiru instrumenata stoga se zahtijeva revizija već donesenih i primijenjenih pravila s obzirom na te promjene, kao prirodan razvoj postojećeg zakonodavstva. U okviru Uredbe o plinu bit će potrebno izmijeniti dodatne akte kao što su: Uredba o sigurnosti opskrbe plinom (EU) 2017/1938, Uredba o ACER-u (EU) 2019/942 i Uredba REMIT (EU) br. 1227/2011.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- ***Ex post* evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Stupanje na snagu trećeg energetske paketa pozitivno je utjecalo na tržišno natjecanje i uspješnost unutarnjih energetske tržišta. Međutim, postojeći regulatorni okvir za plin usmjeren je na fosilni prirodni plin i njime se ne predviđa u potpunosti pojava alternativa metanu (uključujući prirodni plin i biometan), kao što je vodik.

Potrebno je preispitati postojeći regulatorni okvir za tržište plina, što je već najavljeno u Komunikaciji Europske komisije o strategiji za vodik za klimatski neutralnu Europu. S obzirom na različit potencijal u državama članicama EU-a za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika, odgovarajući tržišni okvir mogao bi olakšati primjenu vodika kao nositelja energije i pokretača integracije energetskeg sustava.

Na temelju toga utvrđena su četiri glavna uzročnika pod problematikom I. u procjeni učinka: i. dekarbonizacija će dovesti do stvaranja europskog vrijednosnog lanca vodika koji se oslanja na prekogranično tržište vodika; ii. nedostatak ulaganja u infrastrukturu za vodik ometa razvoj tržišta; iii. infrastruktura za vodik vjerojatno predstavlja prirodni monopol, što dovodi do nekonkurentnih tržišnih struktura; iv. različita pravila o kvaliteti vodika mogu ometati prekogranične protoke i uzrokovati dodatne troškove.

Postojeća pravila o plinu, usmjerena na fosilni prirodni plin, koji se uglavnom uvozi iz zemalja izvan EU-a, ne obuhvaćaju posebnosti decentralizirane proizvodnje plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova unutar EU-a. Osim toga, sve veće količine biometana, vodika, ali i UPP-a utječu na kvalitetu plina, a time i na projektiranje plinske infrastrukture i uređaja za krajnje korisnike. U procjeni učinka posebno je prepoznato pet glavnih uzročnika povezanih s tom problematikom: i. ograničen pristup tržištu i mreži za lokalne proizvođače biometana priključene na distribucijske mreže, razlike u pravilima u pogledu obveze priključenja i troškova priključivanja na mrežu za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove te ulazne/izlazne tarife unutar EU-a ometaju uspostavu potpuno integriranog, likvidnog i interoperabilnog unutarnjeg tržišta plina u EU-u; ii. razlike u kvaliteti plina i razinama miješanja vodika mogu negativno utjecati na prekogranične tokove i krajnje korisnike, pri čemu postojeća pravila o kvaliteti plina nisu prikladna za buduća kretanja; iii. terminali za UPP opremljeni za prihvrat uglavnom prirodnog plina, ograničen pristup novih plinova terminalima za UPP; iv. dugoročni ugovori o opskrbi prirodnim plinom s nesmanjenim emisijama mogu povećati ovisnost o prirodnom plinu, a time ujedno otežati opskrbu plinovima iz obnovljivih izvora do 2050.; v. postojećim aranžmanima energetske sigurnosti uzimaju se u obzir samo rizici povezani s opskrbom prirodnim plinom, dok plinovi iz obnovljivih izvora i niskougljični plinovi nisu obuhvaćeni.

Kad je riječ o planiranju mreže, potrebno je produbiti suradnju između operatora transportnih sustava i regulatora. Sve veći udio nestalnih izvora energije zahtijeva bolju integraciju cijelog energetskeg sustava i veću međusobnu povezanost infrastrukture na temelju cjelovitijeg i uključivijeg pristupa. U procjeni učinka navode se tri glavna uzročnika te problematike: i. različito planiranje mreže među državama članicama i operatorima transportnih sustava, odvojeno planiranje za električnu energiju i plin; ii. nepostojanje transparentnosti u pogledu potencijala postojeće infrastrukture za prenamjenu ili stavljanje izvan pogona; iii. operatori distribucijskih sustava nisu izrijeком uključeni u planiranje operatora transportnih sustava. Nadalje, usklađenijom strategijom razvoja sustava dodatno bi se povećala međusobna povezanost elektroenergetskih i plinskih sustava, uključujući vodik.

Evaluacija je pokazala da je potrebno poboljšati tržišno natjecanje kako bi se osiguralo da potrošači u EU-u osjete sve prednosti integracije tržišta. Nadalje, potrošači još nemaju potrebne alate za aktivno uključivanje na tržište. Odredbe o zaštiti potrošača u analiziranom zakonodavstvu pokazale su se samo djelomično svrsishodnima. Zaštita ugroženih kupaca i dalje je neujednačena među državama članicama, a energetska siromaštvo i dalje je znatno u EU-u. U skladu s tim, u problematici IV. utvrđena su tri uzročnika problema: i. neiskorišteni potencijal tržišnog natjecanja na maloprodajnim tržištima; ii. nedovoljno jačanje položaja kupaca u pogledu mogućnosti promjene opskrbljivača, alata za usporedbu cijena, informacija o obračunu, energetske zajednice i pristupa podacima; i iii. neodgovarajuća zaštita potrošača, posebno ugroženih i energetske siromašnih potrošača.

- **Savjetovanja s dionicima**

Komisija je u skladu sa Smjernicama za bolju regulativu provela sveobuhvatno i uključivo savjetovanje s dionicima na temelju strategije savjetovanja koja je uključivala niz metoda i alata. Cilj te strategije bio je osigurati da se uzmu u obzir svi relevantni dokazi, uključujući podatke o troškovima, društvenom učinku i koristima inicijative. Primijenjeno je nekoliko alata za savjetovanje: savjetovanje o početnoj procjeni učinka (plan djelovanja), internetsko javno savjetovanje na temelju upitnika, prezentacija Komisije i povratne informacije dionika, uključujući Regulatorni forum za plin, rasprave s državama članicama, članovima Europskog parlamenta i nacionalnim regulatornim tijelima te rasprave na radionici s velikim dionicima.

Komisija je tijekom otvorenog javnog savjetovanja primila 263 odgovora. Ispitanici su općenito bili mišljenja da je potrebno revidirati Direktivu o plinu i Uredbu o plinu kako bi se pridonijelo postizanju ciljeva dekarbonizacije. Nadalje, više od 60 % ispitanika smatra da tehnološke i regulatorne promjene potrebne za dekarbonizaciju tržišta plina imaju potencijal za otvaranje novih radnih mjesta do 2030.

Kad je riječ o razvoju infrastrukture i tržišta vodika, većina ispitanika podupire uvođenje propisa u ranoj fazi kako bi se potaknulo funkcionalno i konkurentno tržište vodika i infrastrukturu za vodik. Ispitanici su zagovarali zakonodavni okvir EU-a kojim se definiraju ključna regulatorna načela i primjenjuje postupan pristup. Velika većina podržava npr. pristup trećih strana, pravila za pristup plinovodima za vodik, terminalima za njegov uvoz i skladištima za vodik te zagovara razdvajanje mrežnih aktivnosti. Većina ispitanika smatrala je da je važno rano definirati ulogu privatnih strana u razvoju infrastrukture za vodik. Velika većina ispitanika smatra i da postojeće i buduće privatne mreže mogu biti (privremeno) izuzete od određenih regulatornih zahtjeva, ali da je potrebno osigurati konvergenciju jedinstvenog regulatornog okvira. Golema većina ispitanika smatra da bi prava i zahtjevi za izdavanje dozvola za novu infrastrukturu za vodik trebali biti slični onima koji se danas primjenjuju na plinovode metana.

Kad je riječ o promicanju pristupa plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova postojećem tržištu plina i infrastrukturi, dionici se slažu da je potrebno revidirati postojeći regulatorni okvir kako bi se pridonijelo postizanju ciljeva dekarbonizacije. Većina dionika smatra da je važno osigurati potpuni pristup tržištu i olakšati utiskivanje plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova u plinsku mrežu. Mnogi ispitanici zagovaraju obvezu operatora mreže da priključe proizvođače plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova te smanje pristojbe za utiskivanje plina. Većina ispitanika podupire i poboljšanje okvira za transparentnost terminala za UPP. Izražena je i potpora usklađenoj primjeni standarda kvalitete plina diljem EU-a, jačanju prekogranične koordinacije i povećanju transparentnosti. Ispitanici su podijeljeni kad je riječ o miješanju vodika, ali većina se slaže da se time, unatoč visokim tehničkim troškovima, može brzo osigurati troškovno učinkovit prvi korak prema dekarbonizaciji energetskog sustava. Mali broj dionika podupire ukidanje prekograničnih tarifa unutar EU-a. Većina ispitanika smatra da su mjere kibersigurnosti i sigurnosni izazovi specifični za plin važni.

Kad je riječ o integraciji planiranja mreže, većina dionika podupire usklađivanje vremenskog rasporeda plana razvoja mreže s desetogodišnjim planom razvoja mreže na razini EU-a te jedinstveni plan za plin neovisno o odabranom modelu razdvajanja. Većina ispitanika još je izraženije poduprla zajednički scenarij za električnu energiju i plin. Znatan broj dionika traži uključivanje projekata u području vodika u plan razvoja mreže. Većina dionika slaže se s ulogom operatora distribucijskih sustava da pružaju i razmjenjuju informacije, a nekoliko ispitanika podupire i to da operatori distribucijskih sustava izrađuju vlastiti plan, uključujući optimizaciju sustava po sektorima. Nadalje, ispitanici su dali prednost zajedničkom planu za

plin i električnu energiju u odnosu na zajedničke scenarije sa zasebnim planovima. Nekoliko dionika istaknulo je da bi zajednički plan za metan i vodik, sa zasebnim planom za električnu energiju, bio najpoželjnija opcija.

Kad je riječ o sudjelovanju i zaštiti kupaca na maloprodajnom tržištu zelenog plina, većina dionika pozvala je na to odredbe koje se odnose na građane/potrošače budu ambicioznije tako što bi odražavale odredbe o tržištu električne energije. Osim toga, odredbe o energetsom siromaštvu trebale bi osigurati da potrošači ne plaćaju troškove prelaska na opcije koje se temelje na čistom plinu. Predstavnici privatnog sektora podržavaju planove za postupno ukidanje reguliranih cijena, dok bi ih neke organizacije potrošača zadržale kako bi se zaštitili energetske siromašni i ugroženi potrošači. Gotovo polovina ispitanika želi da se ojačaju odredbe o usporedivosti ponuda i dostupnosti podataka, transparentnosti, pametnim mjernim sustavima i promjeni pružatelja usluga. Nijedan ispitanik nije podržao neregulatorni pristup.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Predložena inicijativa i procjena učinka na kojoj se temelji zasnivaju se na dokazima iz doprinosa dionika u opsežnim savjetovanjima provedenima u tom pogledu, kao i na pregledu literature i modeliranju. Pregled literature uključivao je rezultate niza tematskih studija o ključnim elementima kao što su uloga vodika i dekarbonizirane plinske infrastrukture, tržišta i proizvodnje, koje su provedene za potrebe procjene učinka ili su doprinijele njezinu području primjene, kao i procjene provedene za druge relevantne inicijative Komisije. U analizi su uzeti u obzir i zaključci doneseni u okviru nekoliko foruma dionika, od kojih je najistaknutiji onaj o Uredbi o plinu (Madridski forum), te zaključci o regulaciji električne energije (Firentinski forum). Razmotrene su i rasprave s državama članicama, članovima Europskog parlamenta, nacionalnim regulatornim tijelima i ACER-om te drugim dionicima.

- **Procjena učinka**

U skladu sa smjernicama za bolju regulativu Komisija je provela procjenu učinka nekoliko opcija politike. U tu je svrhu međusektorska upravljačka skupina organizirala dijalog unutar Komisije.

Procjena učinka predstavljena je i raspravljena s Odborom za nadzor regulative. Odbor za nadzor regulative donio je „pozitivno mišljenje sa zadržkama”. Zadržke su posebno uzete u obzir na sljedeći način: i. uključivanjem zaključaka evaluacije u opis problema, ii. navođenjem uloge inicijative kao dijela poticajnog okvira paketa „Spremni za 55 %”, iii. pojašnjenjem osnovnog scenarija u razmatranju učinka opcija politike, iv. većim razlikovanjem aktera, posebno između proizvođača i potrošača prirodnog plina i vodika, v. procjenom načina na koji inicijativa može imati različite učinke na MSP-ove u usporedbi s drugim (većim) poduzećima, vi. boljim odražavanjem izdvojenih i manjinskih stajališta u cijelom izvješću, među ostalim u definiciji problema, izradi opcija, analizi učinaka i odabiru najpoželjnije opcije, vii. poboljšanjem tekstualnog opisa izvješća i viii. dopunjavanjem tablica troškova i koristi u odgovarajućem formatu.

Tijekom rada na procjeni učinka razmatran je niz mjera u četiri područja problematike radi rješavanja utvrđenih problema i uklanjanja njihovih uzročnika kako bi se postigli ciljevi inicijative. Nakon procjene njihove djelotvornosti, učinkovitosti, usklađenosti i proporcionalnosti utvrđen je paket najpoželjnijih opcija koji je najprikladniji za doprinos utvrđenim ciljevima.

Problematika I.: Infrastruktura za vodik i tržišta vodika

Pod problematikom I. razmatrane su sljedeće opcije politike: raspisivanje natječaja za upravljanje mrežom za vodik (opcija 1.); uvođenje glavnih regulatornih načela nadahnutih

onima koja se trenutačno primjenjuju na tržište prirodnog plina, ali prilagođenih razvojnoj fazi tržišta vodika (opcija 2.); te uspostava potpuno razvijenog regulatornog režima za vodik (sličnog onome koji se trenutačno primjenjuje na sektor prirodnog plina) bez potrebe za tranzicijskim razdobljem za postizanje razvijenijeg tržišta vodika (opcija 3.). Najpoželjnija je opcija uvođenje ključnih regulatornih načela od samog početka, uz istodobno pružanje jasnoće o konačnom (budućem) regulatornom režimu (opcija 2.b „Glavna regulatorna načela s vizijom”). Glavna je prednost te opcije to što se njome potiče integracija tržišta, pruža jasnoća ulagačima, izbjegavaju nastanak nekonkurentnih tržišnih struktura i troškovi *ex post* prilagodbi pravila nakon što tržište postane razvijeno, ali se ostavlja fleksibilnost za prilagodbu propisa postupnom širenju sektora vodika.

Problematika II.: Plinovi iz obnovljivih izvora i niskougljični plinovi u postojećoj plinskoj infrastrukturi i na postojećim plinskim tržištima te energetska sigurnost

Pod problematikom II. navode se opcije kojima se za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove promiče pristup postojećem tržištu plina i infrastrukturi. Sve opcije usto uključuju progresivnu razinu intervencije za problematiku energetske sigurnosti, posebno proširenje postojećih alata, standarda i postupaka na plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove, stvarnu solidarnost i rješavanje rizika povezanih s kibersigurnošću za plinski sektor. Pod problematikom II. najpoželjnija je opcija 3. „Omogućivanje i promicanje potpunog pristupa plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova tržištu”. Ta opcija sadržava mjere za potporu pristupu plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova veleprodajnom tržištu, terminalima za UPP i distribucijskoj mreži (neovisno o mjestu priključenja), uključujući tarifne popuste za utiskivanje plina u mrežu i prekogranični prijevoz. Kvaliteta plina nadzirala bi se prema usklađenom pristupu EU-a za prekogranične interkonekcijske točke, a državama članicama omogućila bi se fleksibilnost. Dopusštena gornja granica za mješavine vodika utvrđena je na 5 % za sva prekogranična mjesta priključenja, što je troškovno učinkovito u smislu prilagodbe i smanjenja emisija.

Omogućivanje i promicanje potpunog tržišta plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova: predviđene mjere u skladu su s radom Unije na borbi protiv klimatskih promjena i potrebne su za postizanje ciljeva europskog zelenog plana. Ključna je korist da će se mjerama smanjiti troškovi proizvodnje za proizvođače plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, ojačati tržišno natjecanje te povećati likvidnost i trgovina plinovima iz obnovljivih izvora, uz istodobno poticanje smanjenja emisija stakleničkih plinova. Na taj će način potrošači i porezni obveznici imati koristi jer bi se potpora mogla smanjiti. Ograničit će se i rizici za energetska sigurnost te uštedjeti vrijeme i resursi, smanjiti nesigurnost, povećati učinkovitost mjera za izvanredne situacije i postrožiti posebni sigurnosni zahtjevi za poduzeća u sektoru plina.

Problematika III.: Planiranje mreže

Pod problematikom III. razmatraju se opcije u pogledu integriranog planiranja mreže. Pod problematikom III. najpoželjnija je opcija 2. „Nacionalno planiranje na temelju europskih scenarija”. Ta opcija dopušta nacionalno planiranje, ali se pritom zahtijeva da se ono temelji na zajedničkim scenarijima za plin i električnu energiju koji su usklađeni s desetogodišnjim planom razvoja mreže i povezani s relevantnim nacionalnim energetske i klimatskim planom. Uključuje sve relevantne dionike (operatore distribucijskih sustava) i omogućuje utvrđivanje plinovoda koji se mogu prenamijeniti za H₂ umjesto metana, na razini pojedinosti koja se ne bi lako mogla postići na europskoj razini.

Uspostava nacionalnog planiranja na temelju europskih scenarija: ključna je korist da će se ukloniti rizici od toga da operatori prijenosnih/transportnih sustava za električnu energiju/plin planiraju razvoj svojih sustava na temelju neuskладivih pretpostavki. Time se omogućuje

integracija sektora i konceptualni plan sustava, a istodobno zadržavaju koristi od detaljnijih sektorskih planova razvoja mreže. Osigurava se da dionici imaju jedinstvenu viziju, što podrazumijeva da se pri planiranju mreže uzimaju u obzir strategije dekarbonizacije na nacionalnoj razini i razini EU-a, čime se smanjuje rizik od potencijalne ovisnosti o određenom gorivu ili od nastanka neupotrebljive imovine.

Problematika IV.: Niska razina uključenosti i zaštite kupaca na maloprodajnom tržištu zelenog plina

Pod problematikom IV. izložene su opcije koje počivaju na pretpostavci neregulatornog pristupa rješavanju pitanja tržišnog natjecanja i angažmana potrošača ili kojima se umjesto toga predviđa rješavanje uzročnika problema novim zakonodavstvom, uglavnom odražavajući ono što je već utvrđeno u sektoru električne energije. S obzirom na analizu, najpoželjnija je opcija 2. „Fleksibilno zakonodavstvo”, koja odražava zaštitu potrošača na tržištu električne energije i odredbe o jačanju njihova položaja. Ta će opcija najvjerojatnije biti najdjelotvornija i najučinkovitija, a usto je u skladu s drugim problematikama.

Ključna je korist to što će se omogućiti znatne uštede, pomoći novim dobavljačima i pružateljima usluga da uđu na tržište i razvijaju inovativne proizvode, što će dovesti do većeg tržišnog natjecanja, angažmana potrošača i gospodarskih koristi. Time bi se ujedno građanima i zajednicama omogućilo da povećaju društvenu prihvaćenost, mobiliziraju privatni kapital i olakšaju uvođenje plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova. Smanjenje rizika od prekomjernih ulaganja imat će pozitivan učinak na okoliš.

• Primjerenost i pojednostavnjenje propisa

Prijedlozi izmjene postojećeg zakonodavstva osmišljeni su u skladu s troškovno najučinkovitijim opcijama politike, koje su razmotrene u procjeni učinka. Za neke od najpoželjnijih opcija očekuje se povećanje administrativnih i provedbenih troškova regulatornih tijela i tržišnih subjekata. Na primjer, iz predloženih mjera mogli bi proizaći intenzivniji administrativni kontakti između nacionalnih regulatornih tijela i distributera prirodnog plina, povećan rad u pogledu koordinacije između operatora transportnih sustava i operatora distribucijskih sustava te potreba za dodatnim regulatornim i provedbenim radom država članica i nacionalnih tijela. Međutim, od izmijenjenog okvira usto se očekuju niži i učinkovitiji regulatorni troškovi.

Nadalje, procjena učinka pokazuje da predložene mjere nude troškovno najučinkovitije regulatorne opcije za postizanje glavnog cilja inicijative, a to je uspostava pravila za transport, distribuciju, opskrbu i skladištenje metana i vodikovih plinova, i da se njima može poduprijeti dekarbonizacija energetskeg sustava uz istodobno osiguravanje sigurne i cjenovno pristupačne energije.

Kratkoročni regulatorni troškovi koji proizlaze iz nekih od najpoželjnijih mjera moraju se procijeniti u odnosu na troškove i rad koji bi dugoročno bili potrebni u slučaju kašnjenja integracije i dekarbonizacije energetskeg sustava. Očekivane koristi od tih opcija u smislu potpore za obnovljive izvore energije, integraciju energetskeg sustava, zaštitu potrošača i energetske sigurnost uvelike će nadmašiti neposredne administrativne i provedbene troškove.

Prijedlogom se dodatno pridonosi pojednostavnjenju postojećeg regulatornog okvira, i to usklađivanjem odredbi o plinskoj infrastrukturi i tržištu s novom regulatornom strukturom koja je osmišljena u paketu za čistu energiju u sektoru električne energije. Očekuje se da će veća usklađenost među sektorima biti korisna za mnoga regulatorna područja, posebno jačanje položaja i zaštitu potrošača, upravljanje i regulatorni nadzor. Slični doprinosi predviđeni su i u ranom uvođenju regulatornog okvira za infrastrukturu i tržišta vodika. Premda će se tim pravilima vjerojatno povećati neposredni administrativni troškovi i

regulatorno opterećenje nacionalnih tijela i tržišnih subjekata, očekuje se da će rano usklađivanje regulatornih načela za vodik znatno smanjiti buduće troškove usklađivanja i spriječiti rizik od velikih regulatornih razlika i troškova provedbe.

- **Temeljna prava**

Zaštita vrijednosti EU-a te temeljnih prava i sigurnosti građana u razvoju zelenog i digitalnog energetskog okruženja od presudne je važnosti. Predložene mjere politike o upravljanju podacima razvijene su imajući to na umu kako bi se osigurao širok pristup digitalnim tehnologijama i uslugama utemeljenima na podacima te njihova upotreba, uz istodobno jamčenje visoke razine prava na privatni život i zaštitu osobnih podataka, kako je utvrđeno u člancima 7. i 8. Povelje EU-a o temeljnim pravima i Općoj uredbi o zaštiti podataka.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Utjecaj prijedloga u okviru ovog paketa na proračun EU-a odnosi se na ljudske resurse Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER) i Glavne uprave (GU) za energetiku Europske komisije, što je opisano u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom Prijedlogu Komisije o preinaci [Uredbe o plinu]. U osnovi, za nove zadaće ACER-a, posebno u pogledu pravila kojima se olakšava razvoj konkurentnog sektora vodika, ali i sve veće složenosti tržišta plina zbog sve većeg udjela plinova koji nisu prirodni plin, potrebna je, postupno, 21 dodatna jedinica ekvivalenta punog radnog vremena u ACER-u od 2023. Za provedbu predloženih novih pravila o novom i rastućem sektoru, integraciju novih vrsta plina u tržište plina i infrastrukturu te provedbu ojačanih odredbi o potrošačima usto je za pet jedinica ekvivalenta punog radnog vremena potrebno povećati ljudske resurse Glavne uprave za energetiku.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Praćenje napretka sastojat će se od dvostupanjskog pristupa, koji se sastoji od godišnjeg izvješćivanja koje provodi ACER i evaluacije koju provodi Komisija.

ACER-ov mandat za godišnje praćenje i izvješćivanje o uspješnosti tržišta u godišnjem izvješću o praćenju tržišta (obveza iz Uredbe (EZ) br. 715/2009) zadržat će se te proširiti na vodik. U roku od godine dana od donošenja predmetnih prijedloga Komisija će pozvati ACER da preispita i ažurira svoje postojeće pokazatelje praćenja (uz sudjelovanje dionika na koje to utječe) kako bi se osigurala njihova trajna relevantnost za praćenje napretka u ostvarivanju ciljeva na kojima se temelje prijedlozi. ACER će se i dalje oslanjati na već utvrđene izvore podataka koji se upotrebljavaju za pripremu izvješća o praćenju tržišta, proširenih relevantnim podacima o vodiku.

Godišnje izvješćivanje ACER-a zamijenit će Komisijine obveze izvješćivanja koje su trenutačno propisane Direktivom o plinu. Detaljnim prijedlozima osigurat će se da ACER-ovo praćenje bude komplementarno s drugim postupcima praćenja (posebno praćenjem u okviru upravljanja energetsom unijom i djelovanjem u području klime), čime se izbjegavaju preklapanja.

Komisija će u određenom roku nakon stupanja na snagu donesenih mjera (okvirno, pet godina) provesti cjelovitu evaluaciju učinka predloženih inicijativa, uključujući djelotvornost, učinkovitost, trajnu usklađenost i relevantnost prijedloga. Komisija je do 31. prosinca 2030. dužna preispitati Direktivu i podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću.

- **Dokumenti s objašnjenjima (za direktive)**

Nakon presude Suda Europske unije u predmetu Komisija protiv Belgije (predmet C-543/17) države članice uz svoje obavijesti o nacionalnim mjerama za prenošenje moraju dostaviti dovoljno jasne i precizne informacije, uz navođenje odredaba nacionalnog prava kojima se prenose odredbe neke direktive. To se mora predvidjeti za svaku obvezu, a ne samo na „razini članka”. Ako države članice ispune tu obvezu, u načelu ne bi trebale Komisiji slati dokumente s obrazloženjima o prenošenju.

Uredba će se izravno i ujednačeno provoditi u državama članicama, zbog čega nije potreban dokument s objašnjenjima.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

Predložena **revidirana direktiva** ima deset poglavlja, koja se sastoje od 90 članaka.

Poglavljje 1. – Predmet, područje primjene i definicije

U ovom se poglavlju utvrđuju predmet i područje primjene pravila o transportu, distribuciji, opskrbi i skladištenju plinova u sustavu prirodnog plina te pravila o transportu, opskrbi i skladištenju vodika u sustavu vodika. Ujedno se definiraju glavni pojmovi iz predložene direktive.

Poglavljje 2. – Opća pravila o organizaciji tržišta

U ovom se poglavlju utvrđuju pravila kojima se osiguravaju konkurentna, fleksibilna i nediskriminirajuća tržišta plina usmjerena na potrošače. Poglavlje sadržava odredbe o pristupu tržištu kao što su slobodan izbor opskrbljivača, tržišno utemeljene cijene opskrbe, obveze pružanja javne usluge, održivost, certificiranje plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, promicanje regionalne suradnje te tehnička pravila.

Poglavljje 3. – Jačanje položaja i zaštita potrošača, maloprodajna tržišta

U ovom se poglavlju posebno navodi skup prava potrošača: razrađuju se osnovna ugovorna prava, prava i naknade za promjenu opskrbljivača te pravila o alatima za usporedbu, aktivnim kupcima i energetske zajednicama građana. Poglavlje sadržava i odredbe o obračunu, pametnom i konvencionalnom mjerenju te upravljanju podacima.

Sadržava i odredbe o jedinstvenim kontaktnim točkama, pravu na izvansudsko rješavanje sporova, ugroženim kupcima i maloprodajnim tržištima.

Poglavljje 4. – Pristup trećih strana infrastrukturi

Ovo je poglavljje podijeljeno u tri odjeljka kako bi se obuhvatilo sljedeće: pristup infrastrukturi za prirodni plin, pristup infrastrukturi za vodik te odbijanje pristupa i priključivanja.

Poglavljje 5. – Pravila koja se primjenjuju na operatore transportnog sustava, sustava skladišta i sustava prirodnog plina

U ovom se poglavlju razrađuju zadaće operatora transportnog sustava, sustava skladišta plina i sustava UPP-a, povjerljivost i ovlasti za donošenje odluka.

Poglavljje 6. – Operatori distribucijskih sustava prirodnog plina

U ovom se poglavlju opisuju imenovanje operatora distribucijskih sustava, njihove zadaće, ovlasti za donošenje odluka o priključenju novih postrojenja proizvodnje plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova na distribucijski sustav, razdvajanje operatora distribucijskih sustava, obveze povjerljivosti operatora distribucijskih sustava, odredbe o zatvorenim distribucijskim sustavima te kombinirani operatori.

Poglavlje 7. – Pravila koja se primjenjuju na namjenske mreže za vodik

U ovom se poglavlju posebno navode zadaće operatora mreže, skladišta i terminala za vodik te odredbe o postojećim mrežama za vodik, zemljopisno ograničenim mrežama za vodik, spojnim plinovodima s trećim zemljama i obvezama povjerljivosti operatora.

Poglavlje 8. – Integrirano planiranje mreže

U ovom se poglavlju razmatraju razvoj mreže i ovlasti za donošenje odluka o ulaganjima, izvješćivanje o razvoju mreže vodika te financiranje prekogranične infrastrukture za vodik.

Poglavlje 9. – Razdvajanje operatora transportnih sustava

Ovo je poglavlje podijeljeno u šest odjeljaka kako bi se obuhvatilo sljedeće: razdvajanje vlasništva, neovisni operatori sustava, neovisni operatori transportnog sustava, razdvajanje operatora namjenskih mreža vodika i imenovanje, certificiranje operatora sustava prirodnog plina i vodika te razdvajanje i transparentnost računa.

Poglavlje 10. – Regulatorna tijela

Ovo je poglavlje usmjereno na imenovanje i neovisnost regulatornih tijela, opće ciljeve regulatornog tijela, njihove dužnosti i ovlasti, regulatorni režim za prekogranična pitanja, usklađenost s mrežnim kodeksima i smjernicama te na vođenje evidencije.

Poglavlje 11. – Završne odredbe

Posljednje poglavlje usmjereno je na završne odredbe i uključuje članke posebno o zaštitnim mjerama, jednakim uvjetima, tehničkim sporazumima, odstupanjima, postupku ovlašćivanja, izvršavanju delegiranja ovlasti, postupku odbora, izvješćivanju, stavljanju izvan snage, prenošenju, stupanju na snagu i primateljima.

Prilog 1. odnosi se na minimalne zahtjeve za obračun i informacije o obračunu.

Prilog 2. odnosi se na pametno mjerenje prirodnog plina.

U Prilogu 3. nalazi se korelacijska tablica.

Predložena **revidirana uredba** ima pet poglavlja, koja se sastoje od 69 članaka.

Poglavlje 1. – Predmet, područje primjene i definicije

U ovom se poglavlju utvrđuju predmet i područje primjene pravila u pogledu ciljeva energetske unije, klimatskog i energetske okvira te potrošača. Ujedno se definiraju glavni pojmovi iz predložene uredbe.

Poglavlje 2. – Opća pravila o organizaciji tržišta i pristupu infrastrukturi

U ovom se poglavlju utvrđuju opća načela, razdvajanje regulirane imovine, usluge pristupa trećih strana, procjena tržišta za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove, načela mehanizama dodjele kapaciteta i postupka upravljanja zagušenjem, trgovanje pravima na kapacitet, pravila uravnoteženja i pristojbe za odstupanje, certificiranje, te suradnja operatora transportnih sustava.

Poglavlje 3. –Pristup mreži

U ovom se poglavlju razrađuju tarife za pristup mrežama i popusti.

Poglavlje 4. – Transport, skladištenje, UPP i rad sustava terminala za vodik

U ovom se poglavlju utvrđuju odredbe o stalnom kapacitetu za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove, prekograničnoj koordinaciji kvalitete plina, mješavinama vodika, Europskoj mreži operatora transportnih sustava za plin, praćenju koje provodi ACER,

regulatornim tijelima, savjetovanjima, troškovima, regionalnoj suradnji, desetogodišnjem planu razvoja mreže, zahtjevima u pogledu transparentnosti te vođenju evidencije.

Poglavlje 5. – Rad distribucijskih sustava

U ovom se poglavlju utvrđuju pravila o stalnom kapacitetu za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove, suradnji između operatora distribucijskih sustava i operatora transportnih sustava, zahtjevu u pogledu transparentnosti te Europskom tijelu za operatore distribucijskih sustava. Navode se postupci i zadaće.

Poglavlje 6. – Pristup namjenskim mrežama za vodik

Ovo je poglavlje usmjereno na prekograničnu koordinaciju u području kvalitete vodika, Europsku mrežu operatora mreže za vodik i njezine zadaće, desetogodišnji plan razvoja mreže za vodik, troškove, savjetovanje, praćenje koje provodi ACER, regionalnu suradnju i zahtjeve u pogledu transparentnosti.

Poglavlje 7. – Mrežni kodeksi i smjernice

U ovom se poglavlju utvrđuju odredbe za donošenje mrežnih kodeksa i smjernica, uspostavu i izmjenu mrežnih kodeksa i smjernica, pravo država članica da predvide detaljnije mjere, pružanje informacija i povjerljivost te sankcije. Sva su tri pravila prilagođena vodik.

Poglavlje 8. – Završne odredbe

Ovo je poglavlje usmjereno na završne odredbe i uključuje članke koji se posebno odnose na novu infrastrukturu za prirodni plin i vodik, postupak odbora, izuzetke, odstupanja, izvršavanje delegiranja ovlasti, izmjene uredbi, izmjenu radi proširenja Uredbe o sigurnosti opskrbe plinom na plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove te uključivanja mjera u pogledu kibersigurnosti, solidarnosti i skladištenja, stavljanje izvan snage i stupanje na snagu.

Prilog 1. sadržava smjernice.

U Prilogu 2. nalazi se korelacijska tablica.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište ☒ plinova iz obnovljivih izvora ☒ i prirodnih plinova ☒ i vodika ☒ ~~a i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ~~

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o ~~osnivanju Europske zajednice~~ ☒ o funkcioniranju Europske unije ☒ , a posebno njegov ~~članak 47. stavak 2. te članke 55. i 95.~~ ☒ članak 194. stavak 2. ☒ ,

uzimajući u obzir prijedlog ☒ Europske ~~K~~komisije,

☒ nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima, ☒

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora²,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija,³

u skladu s ~~postupkom utvrđenim u članku 251. Ugovora~~⁴ ☒ redovnim zakonodavnim postupkom ☒ ,

budući da:

↓ novo

- (1) Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵ značajno je izmijenjena nekoliko puta⁶. S obzirom na daljnje izmjene tu bi direktivu radi jasnoće trebalo preinačiti.

↓ 2009/72/EZ uvodna izjava 1. (prilagođeno)

- (2) Unutarnje tržište prirodnog plina, koje se u svakom dijelu ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ postupno uvodi od 1999. godine, ima za cilj pružanje stvarnog izbora svim

² SL C 211, 19.8.2008., str. 23.

³ SL C 172, 5.7.2008., str. 55.

⁴ ~~Mišljenje Europskog parlamenta od 9. srpnja 2008. (još nije objavljeno u Službenom listu), Zajedničko stajalište Vijeća od 9. siječnja 2009. (SL C 70 E, 24.3.2009., str. 37.) i Stajalište Europskog parlamenta od 22. travnja 2009. (još nije objavljeno u Službenom listu). Odluka vijeća od 25. lipnja 2009.~~

⁵ Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

⁶ Vidjeti Prilog III. dio A.

potrošačima Europske unije, bilo da se radi o građanima ili poduzećima, novih poslovnih mogućnosti i dodatne prekogranične trgovine, radi ostvarivanja veće učinkovitosti, konkurentnih cijena i viših standarda usluga te doprinošenja sigurnosti opskrbe i održivosti.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 2.
(prilagođeno)
⇒ novo

- (3) Direktiva 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina~~⁷ ☒ i Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ☒ značajno ~~jesu~~ doprinijele~~a~~ stvaranju takvog unutarnjeg tržišta prirodnog plina.

↓ novo

- (4) Uredba (EU) 2019/943⁸ i Direktiva (EU) 2019/944⁹, kao dijelovi paketa „Čista energija za sve Europljane” koji je Komisija predložila 30. studenoga 2016., bile su dodatni koraci u razvoju unutarnjeg tržišta električne energije koje je usmjereno na građane i pridonosi postizanju Unijinih ciljeva prelaska na čisti energetske sustav i smanjenja emisija stakleničkih plinova. Unutarnje tržište prirodnog plina trebalo bi se temeljiti na istim načelima, a posebno bi trebalo osigurati istu razinu zaštite potrošača.
- (5) Unija nastoji smanjiti emisije stakleničkih plinova. Stoga je donijela niz inicijativa u svrhu postizanja tog cilja, uključujući strategiju integracije energetskog sustava i strategiju za vodik, koje je Komisija objavila u srpnju 2020. i u kojima je objašnjeno kako osuvremeniti tržišta energije, što uključuje dekarbonizaciju tržišta plina, kao i Uredbu (EU) 2018/1999 i Uredbu (EU) 2021/1119. Ova bi Direktiva stoga trebala doprinijeti postizanju tih ciljeva, osiguravajući sigurnost opskrbe i dobro funkcioniranje unutarnjeg tržišta plinova, uključujući vodik.
- (6) Ovom se Direktivom nastoji olakšati ulazak plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova u energetske sustav, čime bi se omogućio prelazak s prirodnog plina na predmetne alternative, te stvoriti uvjete u kojima ti novi plinovi mogu biti bitan čimbenik u postizanju cilja klimatske neutralnosti EU-a do 2050. Direktivom se nastoji i uspostaviti regulatorni okvir koji svim sudionicima na tržištu omogućuje i potiče ih na to da pri planiranju svojih aktivnosti uzmu u obzir prijelaznu ulogu fosilnih plinova, čime bi se izbjegli učinci ovisnosti i osigurao postupan i pravodoban prestanak korištenja fosilnog plina u svim relevantnim industrijskim sektorima i za grijanje.
- (7) U EU-ovoj strategiji za vodik uzimaju se u obzir različiti potencijali država članica EU-a za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora, zbog čega je otvoreno i konkurentno tržište EU-a bez prepreka prekograničnoj trgovini vrlo korisno za tržišno natjecanje, cjenovnu pristupačnost i sigurnost opskrbe. Osim toga, naglašava se i da bi

⁷ ~~SL L 176, 4.6.1997., str. 57.~~

⁸ Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (SL L 158, 14.6.2019., str. 54.);

⁹ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

oblikovanje likvidnog tržišta na kojem bi se vodikom trgovalo kao sirovinom olakšalo ulazak novih proizvođača na tržište i koristilo dubljoj integraciji s ostalim nositeljima energije. Stvorili bi se održivi cjenovni signali za ulaganja i donošenje operativnih odluka. Pravila utvrđena ovom Direktivom trebala bi stoga promicati otvaranje tržišta vodika, trgovine vodikom kao sirovinom i likvidnih tržišnih čvorišta, a države članice trebale bi ukloniti sve neopravdane prepreke tome. Prepoznavajući sve već postojeće razlike, trebalo bi omogućiti da se postojeća pravila osmišljena za učinkovito komercijalno poslovanje na tržištima električne energije i plina primjenjuju na tržišta vodika u Uniji u primjerenom opsegu i roku.

(8) U skladu s EU-ovom strategijom za vodik, očekuje se široka upotreba vodika iz obnovljivih izvora od 2030. nadalje radi dekarbonizacije određenih sektora, od zrakoplovstva i brodarstva do industrijskih sektora čija je dekarbonizacija vrlo složena. Svi krajnji kupci priključeni na sustave za vodik moći će se osloniti na osnovna prava potrošača koja se primjenjuju na krajnje kupce spojene na sustave prirodnog plina, na primjer na pravo na promjenu opskrbljivača i na točne informacije o računu. Oni kupci koji su priključeni na mrežu za vodik, npr. industrijski kupci, imat će potrošačka prava jednaka onima koja imaju kupci prirodnog plina. Međutim, odredbe za potrošače namijenjene poticanju sudjelovanja kućanstava na tržištu, kao što su alati za usporedbu cijena, aktivni kupci i energetske zajednice građana, ne primjenjuju se na sustav za vodik.

(9) U skladu sa strategijom EU-a za vodik prioritet EU-a je razvoj vodika iz obnovljivih izvora, proizvedenog uglavnom upotrebom energije vjetra i solarne energije. Vodik iz obnovljivih izvora najkompatibilnija je opcija s ciljem klimatske neutralnosti i nulte stope onečišćenja EU-a u dugoročnom razdoblju i najusklađenija s integriranim energetske sustavom. Međutim, niskougljična goriva (LCF), kao što je niskougljični vodik (LCH), mogu imati ulogu u energetske tranziciji, posebno kratkoročno i srednjoročno, kako bi se brzo smanjile emisije iz postojećih goriva i poticalo uvođenje obnovljivih goriva kao što je vodik iz obnovljivih izvora. Kako bi se podržala tranzicija, potrebno je utvrditi prag za smanjenje emisija stakleničkih plinova za niskougljični vodik i sintetička plinovita goriva. Taj bi prag trebao postati stroži za vodik proizveden u postrojenjima koja započnu s radom od 1. siječnja 2031. kako bi se uzeo u obzir tehnološki razvoj i bolje potaknuo dinamičan napredak prema smanjenju emisija stakleničkih plinova iz proizvodnje vodika. U strategiji EU-a za integraciju energetske sustava istaknuta je potreba za uvođenjem sustava certificiranja na razini EU-a kako bi se obuhvatila i goriva s niskim emisijama ugljika, što bi državama članicama omogućilo da ih usporede s drugim mogućnostima dekarbonizacije i da ih u svojoj kombinaciji izvora energije smatraju održivim rješenjem. Kako bi se osiguralo da LCF-ovi imaju isti učinak dekarbonizacije kao i druge alternative iz obnovljivih izvora, važno je da ih se certificira primjenom sličnog metodološkog pristupa, utemeljenog na procjeni njihovih ukupnih emisija stakleničkih plinova tijekom ciklusa uporabe. Time bi se omogućilo uvođenje sveobuhvatnog sustava certificiranja na razini EU-a kojim bi se obuhvatila cjelokupna kombinacija izvora energije u Uniji. Uzimajući u obzir da LCF-ovi i LCH-ovi nisu obnovljiva goriva, njihova terminologija i certifikacija nisu mogli biti uključeni u prijedlog revizije Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰. Stoga se to nadoknađuje njihovim uključivanjem u ovu Direktivu.

¹⁰ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 3.

- (10) Slobode koje Ugovor jamči građanima Unije – između ostalog slobodno kretanje robe, sloboda poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga – ostvarive su samo na potpuno otvorenom tržištu koje svim potrošačima omogućava slobodan odabir opskrbljivača i svim opskrbljivačima slobodnu isporuku kupcima.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 4.

- (4) ~~Međutim, u Zajednici trenutačno postoje prepreke prodaji plina pod jednakim uvjetima i bez diskriminacije ili smetnji. Pogotovo još ne postoji nediskriminirajući pristup mreži i jednako djelotvorna razina regulatorne kontrole u svim državama članicama.~~

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 5.

- (5) ~~U Komunikaciji Komisije od 10. siječnja 2007. pod naslovom „Energetska politika za Europu” naglašena je važnost dovršenja unutarnjeg tržišta prirodnog plina i stvaranja istih uvjeta za sva poduzeća za prirodni plin s poslovnim nastanom u Zajednici. Komunikacije Komisije od 10. siječnja 2007. pod naslovom „Izgledi za unutarnje tržište plina i električne energije” i „Istraživanje europskih sektora plina i električne energije na temelju članka 17. Uredbe (EZ) br. 1/2003 (konačno izvješće)” ukazale su na to da važeća pravila i mjere ne osiguravaju potreban okvir za ostvarivanje cilja unutarnjeg tržišta koje dobro funkcionira.~~

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 48.
(prilagođeno)
⇒ novo

- (11) Interesi potrošača trebali bi biti u središtu ove Direktive, a kvaliteta usluga trebala bi biti središnja odgovornost poduzeća za prirodni plin. Postojeća prava potrošača ⇒ i pravo na pristup osnovnim uslugama, uključujući energiju, te na zaštitu od energetskog siromaštva, kako je navedeno u komunikaciji o Europskom stupu socijalnih prava, ⇐ trebalo bi ojačati i zaštititi te bi ona trebala biti usmjerena ka većoj transparentnosti. Zaštitom potrošača trebalo bi se osigurati da svi kupci u širem kontekstu ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ koriste prednosti konkurentnog tržišta ☒ plina ☒. Prava potrošača trebale bi provoditi države članice ili, ako je neka od država članica tako predvidjela, regulatorna tijela.

↓ novo

- (12) U europskom stupu socijalnih prava energija je ubrojena u osnovne usluge kojima svi moraju imati pristup, a za one kojima je to potrebno u njemu se poziva na pružanje mjera potpore (načelo 20.). U UN-ovu cilj održivog razvoja broj 7 također se poziva

na osiguravanje pristupa cjenovno pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 47.
(prilagođeno)

- (13) Zahtjeve javne usluge i zajedničke minimalne norme koje iz njih proizlaze potrebno je dodatno ojačati i time osigurati da svi potrošači, a posebno oni ugroženi, mogu iskoristiti prednosti tržišnog natjecanja i poštenih cijena. Zahtjeve javne usluge trebalo bi utvrditi na nacionalnoj razini, vodeći računa o nacionalnim okolnostima; međutim, države članice trebale bi poštovati pravo ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒. ~~Gradani Unije i, ako države članice smatraju da je to primjereno, mala poduzeća trebali bi imati koristi od obveza javne usluge, posebno s obzirom na sigurnost opskrbe i razumne tarife.~~
-

↓ novo

- (14) U ostvarivanju ciljeva od općeg gospodarskog interesa države članice trebale bi imati široku slobodu odlučivanja o nametanju obveza pružanja javne usluge poduzećima za plin. Međutim, određivanje cijene za opskrbu prirodnim plinom kao obveze pružanja javne usluge je mjera kojom se znatno narušava tržišno natjecanje i čija provedba često dovodi do akumulacije tarifnih deficita, ograničavanja izbora potrošača, manjih poticaja za uštedu energije i ulaganja u energetska učinkovitost, nižih standarda usluge, nižih razina uključenosti i zadovoljstva potrošača, ograničavanja tržišnog natjecanja te do manjeg broja inovativnih proizvoda i usluga na tržištu. Stoga bi države članice trebale primjenjivati druge instrumente politike, posebno ciljane mjere socijalne politike, kako bi svojim građanima mogle zajamčiti pristupačnu opskrbu plinom. Javne intervencije u određivanju cijena za opskrbu prirodnim plinom trebale bi se provoditi samo u obliku obveze pružanja javne usluge i biti podložne posebnim uvjetima. Potpunom liberalizacijom funkcionalnog maloprodajnog tržišta prirodnog plina potaknulo bi se cjenovno i necjenovno tržišno natjecanje među postojećim opskrbljivačima i ulazak novih sudionika na tržište povećavajući time izbor i zadovoljstvo potrošača.
- (15) Obveze pružanja javne usluge u obliku određivanja cijene opskrbe prirodnim plinom trebale bi se upotrebljavati bez narušavanja načela otvorenih tržišta u jasno definiranim okolnostima i u korist jasno definiranih korisnika, a njihovo bi trajanje trebalo biti vremenski ograničeno. Kako bi se ublažili negativni učinci obveza pružanja javne usluge na određivanje cijena opskrbe prirodnim plinom, države članice koje primjenjuju takve intervencije trebale bi uvesti dodatne mjere, uključujući mjere kojima se sprečavaju poremećaji u određivanju veleprodajnih tržišnih cijena. Države članice trebale bi osigurati da svi korisnici reguliranih cijena mogu, ako to žele, imati punu korist od ponuda dostupnih na konkurentnom tržištu. S tim bi ih ciljem trebalo izravno i redovito obavješćivati o ponudama i uštedama dostupnima na konkurentnom tržištu i pružati im pomoć kako bi odgovorili na tržišno utemeljene ponude i od njih imali koristi.
- (16) Javne intervencije u određivanju cijena opskrbe prirodnim plinom ne bi smjele prouzročiti izravno unakrsno subvencioniranje između različitih kategorija kupaca. U skladu s tim načelom sustavi cijena ne smiju izravno uzrokovati da određene

kategorije kupaca snose trošak cjenovnih intervencija koje utječu na druge kategorije kupaca.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 49.
(prilagođeno)
⇒ novo

- (17) Potrošačima bi trebalo staviti na raspolaganje jasne i razumljive informacije o njihovim pravima u vezi s energetske sektorom. Komisija ~~bije~~, nakon savjetovanja sa zainteresiranim stranama, uključujući države članice, ~~nacionalna~~ regulatorna tijela, organizacije potrošača i poduzeća za prirodni plin, ~~trebala izraditi~~ ☒ utvrdila ☒ pristupačan i lako razumljiv kontrolni popis namijenjen potrošačima energije, koji potrošačima pruža praktične informacije o njihovim pravima. Taj bi kontrolni popis namijenjen potrošačima energije trebalo ⇒ održavati ažurnim, ⇐ staviti ga na raspolaganje svim potrošačima i učiniti ~~ga~~ javno dostupnim.
-

↓ novo

- (18) Države članice trebale bi uzeti u obzir činjenicu da su za uspješnu tranziciju potrebna veća ulaganja u obrazovanje i vještine radnika u plinskoj industriji, među ostalim u vezi s razvojem infrastrukture. Takvo bi navođenje bilo u skladu s prijedlogom revizije Direktive o energetske učinkovitosti (2021/0203 (COD)).
- (19) Tržišnim pravilima trebalo bi zaštititi kupce i omogućiti im da se odlučuju za opcije s niskim emisijama ugljika, kako bi se novi plinovi iz obnovljivih izvora i niskougljični plinovi u potpunosti uključili u energetske tranziciju.
- (20) Prirodni plin i dalje ima presudnu ulogu u opskrbi energijom jer je potrošnja energije iz prirodnog plina u kućanstvima i dalje veća od potrošnje električne energije u kućanstvima. Iako je elektrifikacija važan element zelene tranzicije, u budućnosti će se u kućanstvima i dalje trošiti prirodni plin, uključujući sve veće količine plina iz obnovljivih izvora.
- (21) Budući da sektor prirodnog plina, uključujući maloprodajno tržište prirodnog plina, nije bio dio paketa „Čista energija za sve Europljane”, povezane odredbe o angažmanu i zaštiti potrošača nisu prilagođene potrebama energetske tranzicije, što odgovara situaciji prije više od deset godina, kad je donesen treći energetske paket.
- (22) Na tržištu prirodnog plina vidljive su niske razine zadovoljstva i angažmana kupaca, a vidljivo je i sporo uvođenje novih plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, što je odraz ograničenog tržišnog natjecanja u mnogim državama članicama. Za razliku od pada cijena na veleprodajnim tržištima, cijene prirodnog plina za kupce iz kategorije kućanstvo porasle su u posljednjem desetljeću, zbog čega potrošači iz kategorije kućanstvo plaćaju dva ili tri puta više za potrošnju prirodnog plina od industrijskih kupaca.
- (23) Kao i u sektoru električne energije, fleksibilnost tržišta i odgovarajući pravni okvir Unije za prava potrošača u sektoru prirodnog plina ključni su kako bi se osiguralo da potrošači mogu sudjelovati u energetske tranziciji i imati koristi od pristupačnih cijena, dobrog standarda usluge i stvarnog izbora ponuda koje odražavaju tehnološki razvoj.

- (24) Prelazak s fosilnog plina na obnovljive alternative konkretizirat će se ako energija iz obnovljivih izvora postane privlačan i nediskriminirajući izbor za potrošače na temelju zaista transparentnih informacija, pri čemu su troškovi prijelaza pravedno raspodijeljeni među različitim skupinama potrošača i sudionika na tržištu.
- (25) Kako bi se otklonili postojeći nedostaci na maloprodajnom tržištu plina, potrebno je riješiti problem postojećih prepreka tržišnom natjecanju i tehničkih prepreka pojavi novih usluga, boljih razina usluge i nižih potrošačkih cijena, a istodobno štititi energetske siromašne i ugrožene potrošače.
- (26) Kako bi se osigurala visoka razina zaštite i jačanje položaja kupaca u svim energetske sektorima, zakonodavni okvir u zakonodavstvu o dekarboniziranom tržištu plina trebao bi odražavati zaštitu potrošača kakva je ostvarena na tržištu električne energije i, prema potrebi, odredbe o jačanju položaja.
- (27) Kako bi bio dosljedan i učinkovit, taj zrcalni pristup trebao bi obuhvaćati sve odredbe o zaštiti i jačanju položaja potrošača, kad god je to izvedivo na tržištu plina i može se prilagoditi njemu. On bi se trebao odnositi na sve od osnovnih ugovornih prava do pravila o informacijama o obračunu, promjeni dobavljača energije, dostupnosti pouzdanih alata za usporedbu, zaštiti ugroženih i energetske siromašnih potrošača, odgovarajuće zaštite podataka za pametna brojala i upravljanje podacima te učinkovitih alternativnih pravila za rješavanje sporova.
- (28) Pri nastojanju da odredbe budu usklađene u svim sektorima, opterećenja za nacionalne uprave i poduzeća trebala bi biti ograničena i razmjerna, među ostalim na temelju iskustva s paketom „Čista energija za sve Europljane”.
- (29) Očekuje se da će modernizacija plinskog sektora proizvesti znatne gospodarske koristi u smislu poboljšanog natjecanja na maloprodajnom tržištu i njegovih društvenih i distribucijskih koristi te boljeg položaja kupaca, uključujući ojačana ugovorna prava i bolju dostupnost informacija o potrošnji i izvorima energije, što će dovesti do izbora zelenijih mogućnosti. Energetske zajednice od interesa trebale bi doprinijeti uvođenju plina iz obnovljivih izvora.
- (30) Promjena opskrbljivača važan je pokazatelj uključenosti potrošača i bitno sredstvo za poticanje tržišnog natjecanja na tržištu prirodnog plina. Stope promjene opskrbljivača i dalje se razlikuju među državama članicama, a potrošače se odvraća od promjene opskrbljivača naknadama za izlazak i raskid ugovora. Iako bi se ukidanjem takvih naknada mogao ograničiti izbor potrošača jer bi se isključilo proizvođače utemeljene na nagrađivanju potrošačke vjernosti, daljnjim ograničavanjem njihove uporabe trebali bi se poboljšati dobrobit i uključenost potrošača, kao i tržišno natjecanje.
- (31) Kraće trajanje promjene opskrbljivača može potaknuti kupce da traže bolje pogodnosti u opskrbi energijom i promijene opskrbljivača. Raširenijom primjenom informacijske tehnologije tehnički postupak promjene opskrbljivača koji se sastoji od registracije novog opskrbljivača u mjernoj točki tržišnog operatora radnim danom u pravilu bi se do 2026. mogao obaviti u roku od 24 sata u bilo koji radni dan. Omogućivanjem da se do tog datuma provede tehnički postupak prelaska u roku od 24 sata skratilo bi se vrijeme promjene opskrbljivača, čime bi se potaknuli veća uključenost potrošača i natjecanje na maloprodajnom tržištu.
- (32) Nekoliko je čimbenika koji potrošačima otežavaju pristup raznim izvorima tržišnih informacija koje su im dostupne, razumijevanje tih informacija i postupanje u skladu s njima. Stoga je potrebno je poboljšati usporedivost ponuda i svesti na minimum prepreke promjeni opskrbljivača, bez nepotrebnog ograničavanja izbora za potrošače.

- (33) Neovisni alati za usporedbu, uključujući internetske stranice, učinkovito su sredstvo koje kupcima omogućuje procjenu prednosti različitih ponuda za isporuku energije dostupnih na tržištu. Kako bi kupci dobili reprezentativan uvid, ti bi alati trebali predstaviti najširi mogući raspon dostupnih ponuda i obuhvatiti tržište u što potpunijem opsegu. Ključno je da manji kupci imaju pristup barem jednom od alata za usporedbu i da informacije koje se pružaju s pomoću takvih alata budu vjerodostojne, nepristrane i transparentne. U tu bi svrhu države članice mogle osigurati alat za usporedbu kojim upravlja nacionalno tijelo ili privatno trgovačko društvo.
- (34) Krajnji kupci također bi trebali moći trošiti, skladištiti i prodavati plin iz obnovljivih izvora koji su sami proizveli i sudjelovati na svim tržištima prirodnog plina pružanjem pomoćnih usluga sustavu, primjerice skladištenjem energije. Državama članicama trebalo bi omogućiti da imaju različite odredbe u svojem nacionalnom pravu u pogledu poreza i pristojbi za pojedinačne aktivne kupce i aktivne kupce koji djeluju zajednički.
- (35) Prepoznajući ulogu koju one mogu imati u dekarbonizaciji energetskeg sustava, određene kategorije građanskih energetskeg inicijativa trebalo bi priznati na tržištu prirodnog plina na razini Unije kao „energetske zajednice građana”. Te bi zajednice trebale olakšati uporabu plina iz obnovljivih izvora u sustavu prirodnog plina. Kako bi im se osigurao poticajni okvir, trebalo bi utvrditi pravedno postupanje, jednake uvjete i jasno definiran katalog prava i obveza koji općenito odražava strukturu članstva, zahtjeve upravljanja i svrhu energetskeg zajednica građana iz Direktive (EU) 2019/944.
- (36) Odredbe o energetskeg zajednicama građana ne sprečavaju postojanje drugih građanskih inicijativa, kao što su zajednice obnovljive energije iz Direktive (EU) 2018/2001 ili one koje proizlaze iz privatnopravnih sporazuma. Članstvo u energetskeg zajednicama građana trebalo bi biti otvoreno za sve kategorije subjekata. Međutim, ovlasti donošenja odluka u okviru energetskeg zajednice građana trebalo bi ograničiti na one članove ili vlasnike udjela koji nisu uključeni u komercijalne djelatnosti velikog opsega niti im je energetskeg sektor glavno područje gospodarske aktivnosti. To znači da energetskeg zajednice građana i pojedinačni članovi ili dioničari moraju biti financijski i gospodarski neovisni od subjekata uključenih u takve aktivnosti, bez obzira na mogućnost da energetskeg zajednice građana delegiraju upravljanje postrojenjima potrebnima za njihove aktivnosti, uključujući ugradnju, rad, rukovanje podacima i održavanje.
- (37) Računi i informacije o obračunu važno su sredstvo informiranja i osnaživanja krajnjih kupaca. Računi za energiju i dalje su najčešći problem potrošača i izvor pritužbi potrošača pa stoga doprinose trajno niskim razinama zadovoljstva potrošača i njihova sudjelovanja u plinskom sektoru. Odredbe o informacijama o obračunu u plinskom sektoru također zaostaju za pravima koja se dodjeljuju potrošačima u sektoru električne energije. Stoga ih je potrebno uskladiti i utvrditi minimalne zahtjeve za račune i informacije o obračunu u plinskom sektoru kako bi potrošači imali pristup transparentnim i lako razumljivim informacijama. Računi bi trebali sadržavati informacije za krajnje potrošače o njihovoj potrošnji i troškovima, čime bi se olakšala usporedba ponuda i promjena dobavljača, kao i informacije o njihovim pravima potrošača (npr. o alternativnom rješavanju sporova). Osim toga, računi bi trebali biti alat za aktivno uključivanje potrošača na tržište, kako bi potrošači mogli upravljati svojim obrascima potrošnje i donositi zelenije odluke.
- (38) Redovita dostava točnih informacija o obračunu koje se temelje na stvarnoj potrošnji plina, uz pomoć pametnog mjerenja, važna je jer se kupcima tako pomaže da

kontroliraju svoju potrošnju plina i troškove. Međutim, kupci, posebice kupci iz kategorije kućanstva, trebali bi imati pristup fleksibilnim aranžmanima za stvarno plaćanje svojih računa.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 47.
(prilagođeno)
⇒ novo

- (39) Ključni je aspekt pri opskrbi kupaca je pristup objektivnim i transparentnim podacima o potrošnji. Stoga bi potrošači trebali imati pristup podacima o svojoj potrošnji i povezanim cijenama te troškovima usluga, kako bi mogli pozvati konkurente da izrade ponudu na temelju tih podataka i informacija. Potrošači bi također trebali imati pravo da ih se na primjereni način obavijesti o vlastitoj potrošnji energije. Plaćanje unaprijed trebalo bi odražavati ne bi smjelo dovesti korisnike u nepovoljan položaj vjerojatnu potrošnju prirodnog plina, a razni bi sustavi plaćanja trebali biti nediskriminirajući. Ako se informacije o troškovima energije pružaju kupcima dovoljno često, potaknut će trebale bi poticati uštedu energije jer će kupci dobiti izravnu povratnu informaciju o učincima ulaganja u energetske učinkovitost i drukčijeg ponašanja.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 52.
(prilagođeno)
⇒ novo

40. ⇒ Pri odlučivanju na nacionalnoj razini o uvođenju pametnih sustava mjerenja trebalo bi omogućiti da se takva odluka temelji na uvođenju pametnih mjernih sustava na temelju gospodarske procjene. ⇒ Pri toj gospodarskoj procjeni trebale bi se uzeti u obzir dugoročne koristi uvođenja pametnog sustava mjerenja za potrošače i cijeli vrijednosni lanac. Pokaže li ta procjena da je uvođenje takvih mjernih sustava gospodarski razumno i isplativo samo za potrošače s određenom razinom potrošnje prirodnog plina, države članice trebale bi imati mogućnost da o tome vode računa pri provedbi pametnih mjernih sustava nastavku uvođenja. ⇒ Međutim, ta bi se procjena trebala redovito revidirati u slučaju znatnih promjena osnovnih pretpostavki ili barem svake četiri godine zbog brzog tehnološkog razvoja.

↓ novo

- (41) Kako bi se krajnjim kupcima pomoglo da aktivno sudjeluju na tržištu, za pametne sustave mjerenja koji će se uvesti trebala bi se uzeti u obzir primjena relevantnih dostupnih normi, uključujući one kojima se omogućuje interoperabilnost na razini podatkovnog modela i aplikacijskog sloja, najbolje prakse i važnost razvoja razmjene podataka za buduće i inovativne energetske usluge. Osim toga, pametni sustavi mjerenja koji se uvode ne bi trebali biti prepreka promjeni opskrbljivača za potrošače prirodnog plina, a trebali bi biti opremljeni odgovarajućim svrsishodnim funkcionalnostima koje krajnjim kupcima omogućuju pravodoban pristup podacima o

njihovoj potrošnji, prilagodbu vlastitih energetske navika, nagrađivanje i ostvarivanje uštede na računima.

(42) Države članice koje pametne sustave mjerenja za sustav prirodnog plina ne uvode sustavno trebale bi omogućiti potrošačima da ostvaruju korist od ugradnje pametnog brojlara na svoj zahtjev te pod poštenim i razumnim uvjetima, a trebale bi im pružiti i sve relevantne informacije.

(43) Nakon uvođenja pametnih sustava mjerenja u državama članicama razvijeni su ili se trenutačno razvijaju različiti modeli upravljanja podacima. Neovisno o modelu upravljanja podacima važno je da države članice uspostave transparentna pravila u skladu s kojima se podacima može pristupiti pod nediskriminirajućim uvjetima i da osiguraju najvišu razinu kibersigurnosti i zaštite podataka, kao i nepristranost subjekata koji obrađuju podatke.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 51.
(prilagođeno)

(44) Bolja je zaštita potrošača osigurana ako su svim potrošačima dostupna djelotvorna sredstva za rješavanje sporova. Države članice trebale bi ~~uvesti~~ ☒ propisati ☒ postupke za brzo i djelotvorno postupanje s pritužbama.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 50.
(prilagođeno)

~~(50) Nistašica energije rastući je problem u Zajednici. Pogođene države članice koje to još nisu učinile trebale bi stoga izraditi nacionalne akcijske planove ili druge odgovarajuće okvire za sprečavanje nestašice energije, kojima bi cilj bio smanjiti broj ljudi koji podnose takvu situaciju. U svakom bi slučaju države članice trebale osigurati potrebnu opskrbu energijom za ugrožene kupce. Pritom bi se mogao koristiti integrirani pristup, na primjer u okviru socijalne politike, a mjere bi mogle obuhvaćati socijalne politike ili poboljšanja energetske učinkovitosti stambenih objekata. Najmanje što bi ova Direktiva u svakom slučaju trebala omogućiti su nacionalne politike u korist ugroženih kupaca.~~

↓ novo

(45) Države članice trebale bi poduzeti odgovarajuće mjere, kao što su pružanje naknada putem svojih sustava socijalne sigurnosti, kako bi osigurale potrebnu opskrbu ugroženih kupaca ili pružanje potpore za poboljšanje energetske učinkovitosti, za rješavanje problema energetske siromaštva ako je ono utvrđeno u skladu s člankom 3. stavkom 3. točkom (d) Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹,

¹¹ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

među ostalim u širem kontekstu siromaštva. Takve bi se mjere mogle razlikovati ovisno o posebnim okolnostima u predmetnim državama članicama i mogle bi uključivati mjere socijalne ili energetske politike koje se odnose na plaćanje računa za plin, ulaganje u energetske učinkovitost stambenih zgrada ili zaštitu potrošača poput zaštitnih mjera protiv isključivanja.

(46) U skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 i Direktivom (EU) 2019/944¹² Europskog parlamenta i Vijeća Komisija je dala okvirne smjernice¹³ o odgovarajućim pokazateljima za mjerenje energetske siromaštva i definiranje „znatnog broja kućanstava u energetske siromaštva”.

(47) Pojednostavnjenje i racionalizacija administrativnih postupaka izdavanja dozvola i jasni rokovi za odluke koje trebaju donijeti tijela nadležna za izdavanje odobrenja trebali bi osigurati da se postrojenja za proizvodnju vodika i infrastruktura sustava za vodik mogu uvoditi odgovarajućim tempom. Od država članica trebalo bi zatražiti da izvijeste o postignutom napretku. Proširenje postojećih odobrenja (kao što su licencije, dozvole, koncesije ili odobrenja), dodijeljenih u skladu s nacionalnim pravom za izgradnju i rad postojećih plinovoda i drugih mrežnih sredstava, potrebno je nakon što nositelj transportirane energije u obliku plina u plinovodu umjesto prirodnog plina bude (čisti) vodik. Time bi se trebalo spriječiti nepotrebno kašnjenje u prenamjeni postojećih plinovoda i drugih mreža za transport vodika. Trebalo bi izbjegavati materijalno drukčije uvjete za dodjelu odobrenja za infrastrukturu sustava za vodik, osim ako je to dovoljno opravdano. Pitanja tehničke sigurnosti mogla bi opravdati diferencirani pristup pri proširenju postojećih ili izdavanju novih odobrenja. Odredbe o postupcima odobravanja trebale bi se primjenjivati ne dovodeći u pitanje međunarodno pravo i pravo Unije, uključujući odredbe o zaštiti okoliša i zdravlja ljudi. Ako je to utemeljeno na izvanrednim okolnostima, trebalo bi omogućiti produljivanje roka za postupke izdavanja odobrenja za najviše jednu godinu.

(48) Uputama koje podnositeljima zahtjeva tijekom njihovih administrativnih postupaka podnošenja zahtjeva za dozvole daje administrativna kontaktna točka nastoji se smanjiti složenost za nositelje projekata te povećati učinkovitost i transparentnost. Učinkovitosti bi mogla pridonijeti i mogućnost da podnositelji zahtjeva relevantne dokumente podnose u digitalnom obliku i dostupnost priručnika o postupcima za podnositelje zahtjeva. Države članice trebale bi osigurati da tijela koja provode postupke izdavanja odobrenja aktivno sudjeluju u uklanjanju preostalih prepreka, uključujući nefinancijske prepreke, kao što su nedostatak znanja ili digitalnih ili ljudskih resursa koji otežavaju njihovu obradu sve većeg broja postupaka izdavanja odobrenja.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 6.

(49) Bez djelotvornog odvajanja mreža od djelatnosti proizvodnje i opskrbe (djelotvorno razdvajanje) postoji rizik diskriminacije ne samo s obzirom na djelovanje mreže, već i s obzirom na poticaje vertikalno integriranim poduzećima za odgovarajuća ulaganja u vlastite mreže.

¹² Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

¹³ Preporuka Komisije od 14.10.2020. o energetske siromaštva, C(2020) 9600 final

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 7.

- (50) Međutim, pravila o pravnom i funkcionalnom razdvajanju predviđena Direktivom 2003/55/EZ nisu dovela do djelotvornog razdvajanja operatora transportnih sustava. Stoga je Europsko vijeće na svojem sastanku 8. i 9. ožujka 2007. pozvalo Komisiju da izradi zakonodavne prijedloge za „djelotvorno odvajanje djelatnosti opskrbe i proizvodnje od djelovanja mreže”.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 8.
(prilagođeno)

- (51) Djelotvorno razdvajanje može se osigurati samo ukidanjem poticaja za vertikalno integrirana poduzeća da diskriminiraju konkurente u pogledu pristupa mreži i ulaganja. Jasno je da vlasničko razdvajanje, koje podrazumijeva imenovanje vlasnika mreže kao operatora sustava i njegovu neovisnost od eventualnih interesa povezanih s opskrbom i proizvodnjom, predstavlja djelotvoran i stabilan način rješavanja tog inherentnog sukoba interesa i osiguranja sigurnosti opskrbe. Zbog toga je Europski parlament u svojoj rezoluciji od 10. srpnja 2007. o izgledima za unutarnje tržište plina i električne energije¹⁴ uputio na vlasničko razdvajanje na razini transporta kao najdjelotvornije sredstvo kojim se promiču ulaganja u infrastrukturu na nediskriminirajući način, pošten pristup mreži za nove sudionike i transparentnost na tržištu. Stoga bi u okviru vlasničkog razdvajanja od država članica trebalo zahtijevati da osiguraju da ista osoba ili osobe ne budu ovlaštene provoditi kontrolu nad određenim poduzećem za proizvodnju ili opskrbu i istodobno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad određenim operatorom transportnog sustava ili transportnim sustavom. Obratno, kontrola nad određenim transportnim sustavom ili operatorom transportnog sustava trebala bi isključiti mogućnost provođenja kontrole ili izvršavanja bilo kojeg prava nad određenim poduzećem za proizvodnju ili opskrbu. Unutar tih granica, poduzeću za proizvodnju ili opskrbu trebalo bi omogućiti manjinsko vlasništvo u operatoru transportnog sustava ili transportnom sustavu.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 9.

- (52) Svaki bi sustav razdvajanja trebao djelotvorno ukloniti sve sukobe interesa između proizvođača, opskrbljivača i operatora transportnih sustava, kako bi stvorio poticaje za potrebna ulaganja i zajamčio ulaz novih sudionika na tržište u okviru transparentnog i učinkovitog regulatornog režima te ne bi smio stvoriti pregrub regulatorni režim za ~~nacionalna~~ regulatorna tijela.

¹⁴ ~~SL C 175, 17.12.2011., str. 206.~~

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 10.

- (53) Definicija pojma „kontrola” preuzeta je iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ-a o koncentracijama)¹⁵.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 11.

- (54) ~~Budući da je za vlasničko razdvajanje u nekim slučajevima potrebno restrukturiranje poduzeća, državama članicama koje odluče provesti vlasničko razdvajanje trebalo bi odobriti više vremena kako bi primijenile odgovarajuće odredbe.~~ S obzirom na vertikalne veze između sektora električne energije i plina, odredbe o razdvajanju trebalo bi primjenjivati u oba sektora.

↓ novo

- (55) S druge strane, kad je riječ o sektoru vodika, nastanak vertikalno integriranih poduzeća mogao bi se prije svega izbjeći uspostavom jasnih unaprijed utvrđenih pravila. To je poželjnije od skupih zahtjeva za *ex post* razdvajanje čija bi provedba potrajala.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 12.

- (56) Kako bi se osigurala potpuna neovisnost djelovanja mreže od interesa povezanih s opskrbom i proizvodnjom i kako bi se spriječila razmjena eventualnih povjerljivih informacija, u okviru vlasničkog razdvajanja ista osoba ne bi smjela biti član upravljačkog odbora operatora transportnog sustava ili transportnog sustava i član upravljačkog odbora poduzeća koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe. Iz istog razloga jedna te ista osoba ne bi smjela imati pravo imenovati članove upravljačkog odbora određenog operatora transportnog sustava ili transportnog sustava te provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad određenim poduzećem za proizvodnju ili opskrbu.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 13.

- (57) Uspostavljanje operatora sustava ili operatora transportnog sustava koji je neovisan o interesima povezanim s opskrbom ili proizvodnjom trebalo bi omogućiti vertikalno integriranom poduzeću da održi svoje vlasništvo nad sredstvima mreže i pritom osigura djelotvorno odvajanje interesa, pod uvjetom da takav neovisni operator sustava ili neovisni operator transportnog sustava obavlja sve funkcije operatora sustava te da se uvedu detaljni propisi i sveobuhvatni mehanizmi regulatorne kontrole.

¹⁵ SL L 24, 29.1.2004., str. 1.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 14.
(prilagođeno)

- (58) Ako je 3. rujna 2009. poduzeće koje u vlasništvu ima transportni sustav ☒ bilo ☒ dio vertikalno integriranog poduzeća, države članice trebale bi imati mogućnost izbora između vlasničkog razdvajanja i uspostavljanja operatora sustava ili operatora transportnog sustava koji je neovisan o interesima povezanim s opskrbom i proizvodnjom.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 15.

- (59) Kako bi u potpunosti očuvale interese vlasnika udjela u vertikalno integriranim poduzećima, države članice trebale bi imati mogućnost izbora da provedu vlasničko razdvajanje direktnim izdvajanjem ili diobom udjela u integriranom poduzeću na udjele u mrežnom poduzeću i udjele u preostalom poduzeću za opskrbu i proizvodnju, pod uvjetom da se poštuju zahtjevi koji proizlaze iz vlasničkog razdvajanja.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 16.
(prilagođeno)

- (60) Potpunu djelotvornost rješenja koje predstavlja neovisni operator sustava ili neovisni operator transportnog sustava trebalo bi osigurati posebnim dodatnim pravilima. Pravila o neovisnom operatoru transportnog sustava pružaju odgovarajući regulatorni okvir, kako bi se zajamčilo pošteno tržišno natjecanje, dostatna ulaganja, pristup novih sudionika na tržištu i integracija tržišta plina. Djelotvorno razdvajanje na temelju odredaba o neovisnom operatoru transportnog sustava trebalo bi se temeljiti na stupu organizacijskih mjera i mjera povezanih s upravljanjem operatorima transportnih sustava te na stupu mjera povezanih s ulaganjima, koje nove proizvodne kapacitete povezuju s integracijom mreža i tržišta putem regionalne suradnje. Neovisnost operatora transportnog sustava trebalo bi, između ostalog, osigurati i putem određenih razdoblja „hlađenja” tijekom kojih se u vertikalno integriranom poduzeću ne obavljaju rukovodeće ili druge odgovarajuće djelatnosti kojima se ostvaruje pristup istim informacijama do kojih bi se bilo moglo doći na rukovodećem položaju. ~~Model djelotvornog razdvajanja neovisnih operatora transportnih sustava u skladu je sa zahtjevima koje je Europsko vijeće utvrdilo na svojem sastanku 8. i 9. ožujka 2007.~~

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 17.
⇒ novo

- (61) U svrhu razvijanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu plina veliki kupci koji nisu kućanstva ⇒ , a uključeni su u poslovne aktivnosti većih razmjera, ⇐ trebali bi imati mogućnost da izaberu svoje opskrbljivače i, kako bi zadovoljili svoju potražnju za plinom, sklope ugovore s nekoliko opskrbljivača. Takve bi kupce trebalo zaštititi od klauzula o isključivosti, čiji je učinak isključiti konkurentske ili dodatne ponude.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 18.
(prilagođeno)

- (62) Svaka ~~se~~ država članica ☒ trebala bi ☒ imati pravo odlučiti ~~se~~ na potpuno vlasničko razdvajanje na svojem državnom području. Ako je država članica iskoristila to pravo, poduzeće ~~nema~~ ☒ ne bi smjelo imati ☒ pravo uspostaviti neovisnog operatora sustava ili neovisnog operatora transportnog sustava. Nadalje, poduzeće koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe ~~ne smije~~ ☒ ne bi smjelo ☒ ni izravno ni neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad operatorom transportnog sustava iz države članice koja se odlučila za potpuno vlasničko razdvajanje.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 19.
(prilagođeno)

- (63) ~~Na temelju ove Direktive n~~Na unutarnjem tržištu prirodnog plina postoje~~at će~~ različite vrste organizacije tržišta. Mjere koje bi države članice mogle poduzeti radi osiguravanja podjednakih uvjeta trebale bi se temeljiti na prevladavajućim zahtjevima od općeg interesa. O usklađenosti mjera s Ugovorom ☒ UFEU-om ☒ i pravom ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ trebalo bi se savjetovati s Komisijom.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 20.

- (64) Pri provedbi djelotvornog razdvajanja trebalo bi poštovati načelo nediskriminacije između javnog i privatnog sektora. U tu svrhu, ista osoba ne bi smjela imati mogućnost provođenja kontrole niti izvršavanja bilo kojeg prava kojim se krše pravila vlasničkog razdvajanja ili opcije neovisnog operatora sustava, ni samostalno niti zajednički, nad sastavom, glasovanjem ili odlučivanjem tijela operatora transportnih sustava ili transportnih sustava, kao ni poduzeća za proizvodnju ili opskrbu. Što se tiče vlasničkog razdvajanja i rješenja neovisnog operatora sustava, pod uvjetom da predmetna država članica može dokazati da ispunjava taj zahtjev, dva odvojena javna tijela trebala bi imati mogućnost kontrole djelatnosti proizvodnje i opskrbe s jedne strane i kontrole transporta s druge strane.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 21.
(prilagođeno)

- (65) Potpuno djelotvorno razdvajanje mrežnih djelatnosti od djelatnosti opskrbe i proizvodnje trebalo bi se primjenjivati u svakom dijelu ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒, kako za poduzeća iz ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒, tako i ona koji nisu iz ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒. Kako bi se osigurala međusobna neovisnost mrežnih djelatnosti i djelatnosti opskrbe i proizvodnje u svakom dijelu ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒, regulatorna bi tijela trebala biti ovlaštena odbiti certificiranje operatora transportnih sustava koji ne poštuju pravila razdvajanja. Kako bi osigurala dosljednu primjenu tih pravila u svakom dijelu ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒, regulatorna bi tijela pri donošenju odluka o certificiranju što je više moguće trebala voditi računa o mišljenju Komisije. Osim toga, kako bi se osiguralo poštovanje međunarodnih obveza ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ te solidarnost i

energetska sigurnost unutar ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒, Komisija bi trebala imati pravo dati mišljenje o certificiranju u vezi s vlasnikom transportnog sustava ili operatorom transportnog sustava koji je pod kontrolom osobe ili osoba iz treće zemlje ili trećih zemalja.

↓ novo

- (66) Mreže plinovoda za vodik trebale bi biti važno sredstvo učinkovitog i održivog transporta vodika na kopnu i na moru. Zbog visokih kapitalnih izdataka potrebnih za njihovu izgradnju mreže plinovoda za vodik mogle bi biti prirodni monopoli. Iskustvo s regulacijom tržišta prirodnog plina pokazalo je da je važno osiguravati otvoren i nediskriminirajući pristup mrežama plinovoda s ciljem zaštite tržišnog natjecanja na tržištima robe. Stoga bi se na kopnene i odobalne mreže za vodik u Uniji trebala primjenjivati oprobana načela rada mreže, kao što je pristup trećih strana.
- (67) Rad mreža za vodik trebalo bi odvojiti od djelatnosti proizvodnje i opskrbe energijom kako bi se otklonio rizik da operatori mreže budu u sukobu interesa. Strukturno razdvajanje vlasništva nad mrežama za vodik i sudjelovanja u proizvodnji i opskrbi energijom jamči izbjegavanje takvih sukoba interesa. Države članice trebale bi do 2030. imati mogućnost osloniti se na alternativni model razdvajanja „operatora integrirane mreže za vodik” kako bi se osiguralo prijelazno razdoblje za postojeće vertikalno integrirane mreže za vodik. Države članice također bi trebale imati mogućnost dopustiti upotrebu modela „neovisnog operatora mreže za vodik” kako bi se vertikalno integriranim vlasnicima mreža za vodik omogućilo da zadrže vlasništvo nad svojim mrežama, osiguravajući pritom nediskriminirajući rad takvih mreža nakon 2030.
- (68) Budući da se zajedničkim upravljanjem mrežama za vodik i plinskim ili elektroenergetskim mrežama može stvoriti sinergija pa bi ga stoga trebalo dopustiti, aktivnosti rada mreže za vodik trebalo bi organizirati u zasebnom pravnom subjektu kako bi se osigurala transparentnost u pogledu financiranja i upotrebe pristupnih tarifa.
- (69) Rad mreža za vodik trebalo bi odvojiti od djelatnosti proizvodnje i opskrbe energijom kako bi se otklonio rizik da operatori mreže budu u sukobu interesa. Strukturno razdvajanje vlasništva nad mrežama za vodik i sudjelovanja u proizvodnji i opskrbi energijom trebalo bi jamčiti izbjegavanje takvih sukoba interesa. Države članice trebale bi do 2030. imati mogućnost osloniti se na alternativni model razdvajanja „operatora integrirane mreže za vodik” kako bi se osiguralo prijelazno razdoblje za postojeće vertikalno integrirane mreže za vodik. Države članice također bi trebale imati mogućnost dopustiti upotrebu modela „neovisnog operatora mreže za vodik” kako bi se vertikalno integriranim vlasnicima mreža za vodik omogućilo da zadrže vlasništvo nad svojim mrežama, osiguravajući pritom nediskriminirajući rad takvih mreža nakon 2030.
- (70) Kako bi se osigurala transparentnost u pogledu troškova i financiranja reguliranih djelatnosti, aktivnosti u okviru rada mreže za vodik trebale bi biti odvojene od drugih aktivnosti u okviru rada mreže za druge nositelje energije barem u odnosu na pravni oblik i račune mrežnih operatora.
- (71) Mreže za vodik trebale bi podlijeagati pristupu trećih strana kako bi se osigurali tržišno natjecanje i jednaki uvjeti na tržištu opskrbe vodikom. Regulirani pristup trećih strana na temelju reguliranih tarifa za pristup trebao bi biti opće pravilo u dugoročnom

razdoblju. Kako bi se osigurala potrebna fleksibilnost za operatore i smanjili administrativni troškovi tijekom faze širenja tržišta za vodik, države članice trebale bi imati mogućnost dopustiti upotrebu ugovorenog pristupa trećih strana do 2030.

- (72) Dostupnost velikih podzemnih sustava skladišta za vodik ograničena je i neravnomjerno raspoređena među državama članicama. S obzirom na potencijalno korisnu ulogu za funkcioniranje transporta vodika i tržišta vodika, pristup takvim podzemnim skladištima velikih razmjera trebao bi podlijegati reguliranom pristupu trećih strana kako bi se osigurali jednaki uvjeti za sudionike na tržištu.
- (73) Terminali za pretvorbu tekućeg vodika ili tekućeg amonijaka u plinoviti vodik sredstvo su za uvoz vodika, ali konkuriraju drugim načinima transporta vodika. Iako bi pristup trećih strana takvim terminalima trebalo osigurati, države članice trebale bi imati mogućnost izbora uvođenja sustava ugovorenog pristupa trećih strana s ciljem smanjenja administrativnih troškova za operatore i regulatorna tijela.
- (74) Postojeće vertikalno integrirane mreže za vodik trebalo bi integrirati u regulatorni okvir nakon prijelaznog razdoblja.
- (75) Lokalizirani klasteri za vodik trebali bi biti važna sastavnica europskog gospodarstva temeljenog na vodik. Pojednostavnjeni regulatorni zahtjevi tijekom faze širenja tržišta vodika mogli bi biti korisni takvim klasterima.
- (76) Spojni plinovodi s trećim zemljama mogu služiti kao transportno sredstvo za uvoz ili izvoz vodika. Operativna pravila za takve međudržavne spojne plinovode za vodik s trećim zemljama i pravila o certificiranju vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika trebala bi biti ugrađena u međuvladin sporazum kako bi se osigurao dosljedan regulatorni okvir i njegova dosljedna primjena na cijelu infrastrukturu.
- (77) Kako bi se osigurao učinkovit rad europskih mreža za vodik, operatori mreže za vodik trebali bi biti odgovorni za rad, održavanje i razvoj transportne mreže za vodik u bliskoj suradnji s drugim operatorima mreže za vodik, kao i s drugim operatorima sustava s kojima su njihove mreže povezane ili s kojima mogu biti povezane, među ostalim kako bi se olakšala integracija energetskog sustava.
- (78) Operatori mreža za vodik trebali bi biti zaduženi za izgradnju dostatnih prekograničnih kapaciteta za transport vodika koji ispunjavaju sve gospodarski razumne i tehnički izvedive zahtjeve za takvim kapacitetom, čime se omogućuje integracija tržišta.
- (79) U nekim slučajevima, ovisno, među ostalim, o topografiji mreža za vodik i sastavu krajnjih korisnika priključenih na mreže za vodik, moglo bi biti potrebno da operatori mreže za vodik upravljaju kvalitetom vodika (npr. pročišćavanje). Stoga regulatorna tijela mogu ovlastiti operatore mreže za vodik da osiguraju učinkovito upravljanje kvalitetom vodika u svojim mrežama ako je to potrebno za upravljanje sustavom. Pri poduzimanju takvih aktivnosti operatori mreže za vodik trebali bi se pridržavati primjenjivih standarda kvalitete vodika.
- (80) Ako operatori sustava za prirodni plin ili operatori mreže za vodik odbiju zahtjeve za pristup ili priključenje zbog nedostatka kapaciteta, to bi trebalo primjereno obrazložiti, a od operatora bi se trebalo zahtijevati da poboljšaju svoj sustav kako bi omogućili zahtijevano priključivanje ili pristup tamo gdje je to ekonomično.

↓ (EU) 2019/692 uvodna izjava 3.
(prilagođeno)

- (81) ~~Ovom se Direktivom nastoji~~ ☒ Trebalo bi nastojati ☒ odgovoriti na prepreke dovršenju unutarnjeg tržišta prirodnog plina koje proizlaze iz izostanka primjene tržišnih pravila Unije na transportne plinovode koji vode prema trećim zemljama i iz njih. ~~Izmjenama uvedenima ovom Direktivom nastoji se~~ ☒ Potrebno je osigurati ☒ da se pravila primjenjiva na transportne plinovode koji povezuju dvije ili više država članica primjenjuju i, unutar Unije, na transportne plinovode koji vode prema trećim zemljama i iz njih. Time ~~će se ostvariti~~ ☒ bi se ostvarila ☒ dosljednost pravnog okvira unutar Unije ~~te~~ istodobno izbjegavajući narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem energetsom tržištu u Uniji i negativne učinke na sigurnost opskrbe. Usto, Direktivom ~~će se~~ ☒ bi se trebala ☒ povećati transparentnost i pružiti pravna sigurnost za sudionike na tržištu, posebno ulagače u plinsku infrastrukturu i korisnike sustava, u pogledu pravnog režima koji se primjenjuje.

↓ novo

- (82) Države članice i ugovorne stranke Ugovora o osnivanju Energetske zajednice¹⁶ trebale bi blisko surađivati na svim pitanjima koja se odnose na razvoj integriranog plinskog tržišta i njegove dekarbonizacije i ne bi smjele poduzimati mjere kojima se ugrožava daljnja integracija plinskih tržišta ili sigurnost opskrbe država članica i ugovornih strana. To bi moglo uključivati suradnju u pogledu skladišnih kapaciteta i pozivanje stručnjaka u relevantne regionalne skupine za rizik plina.

↓ (EU) 2019/692 uvodna izjava 5.

- (83) Plinovode kojima se projekt proizvodnje nafte ili plina iz treće zemlje povezuje s postrojenjem za preradu ili krajnjim obalnim iskrcajnim terminalom unutar države članice trebalo bi smatrati mrežama proizvodnih plinovoda. Plinovode kojim se projekt proizvodnje nafte ili plina u državi članici povezuje s postrojenjem za preradu ili krajnjim obalnim iskrcajnim terminalom unutar treće zemlje ne bi trebalo smatrati mrežama proizvodnih plinovoda za potrebe ove Direktive jer takvi plinovodi vjerojatno neće znatno utjecati na unutarnje energetske tržište.

↓ (EU) 2019/692 uvodna izjava 6.

- (84) Operatori transportnih sustava trebali bi moći slobodno sklopiti tehničke sporazume s operatorima transportnih sustava ili drugim subjektima iz trećih zemalja o pitanjima rada i međusobnog povezivanja transportnih sustava, pod uvjetom da je sadržaj takvih sporazuma u skladu s pravom Unije.

¹⁶

SL L 198, 20.7.2006., str. 18.

↓ (EU) 2019/692 uvodna izjava 7.

- (85) Tehnički sporazumi o radu transportnih plinovoda između operatora transportnih sustava ili drugih subjekata trebali bi ostati na snazi pod uvjetom da su u skladu s pravom Unije i relevantnim odlukama ~~nacionalnog~~ regulatornog tijela.

↓ (EU) 2019/692 uvodna izjava 8.

- (86) Ako postoje takvi tehnički sporazumi, ovom Direktivom ne zahtijeva se sklapanje međunarodnog sporazuma između države članice i treće zemlje ili sporazuma između Unije i treće zemlje o radu dotičnog transportnog plinovoda.

↓ (EU) 2019/692 uvodna izjava 9.
(prilagođeno)

- (87) Primjenjivost ~~Direktive 2009/73/EZ~~ ☒ ove Direktive ☒ na transportne plinovode koji vode prema trećim zemljama i iz njih ~~ostaje~~ ☒ trebala bi biti ☒ ograničena na državno područje država članica. Kada je riječ o odobalnim transportnim plinovodima, ~~Direktiva 2009/73/EZ~~ ☒ ova bi Direktiva ☒ trebala biti primjenjiva na teritorijalno more države članice u kojoj se nalazi prvo mjesto spajanja na mreže država članica.

↓ (EU) 2019/692 uvodna
izjava 10.

- (88) Trebalo bi omogućiti da postojeći sporazumi sklopljeni između države članice i treće zemlje o radu transportnih plinovoda mogu ostati na snazi u skladu s ovom Direktivom.

↓ (EU) 2019/692 uvodna
izjava 11.

- (89) U odnosu na sporazume ili dijelove sporazuma s trećim zemljama koji mogu utjecati na zajednička pravila Unije, trebalo bi uspostaviti dosljedan i transparentan postupak kojim se državu članicu može, na njezin zahtjev, ovlastiti za izmjenu, produljenje, prilagodbu, obnavljanje ili sklapanje sporazuma s trećom zemljom o radu transportnog plinovoda ili mreže proizvodnih plinovoda između države članice i treće zemlje. Tim se postupkom ne bi trebala odgoditi provedba ove Direktive, ne bi se trebalo dovoditi u pitanje raspodjelu nadležnosti između Unije i država članica te bi se trebao primjenjivati na postojeće i nove sporazume.

↓ (EU) 2019/692	uvodna izjava 12.
-----------------	-------------------

- (90) Ako je očito da je predmet sporazuma djelomično u nadležnosti Unije, a djelomično u nadležnosti države članice, nužno je osigurati blisku suradnju te države članice i institucija Unije.

↓ (EU) 2019/692	uvodna izjava 14. (prilagođeno)
-----------------	---------------------------------

- (91) Kako bi se ☒ osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu ove Direktive, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti za ☒ donošenjela odluka~~e~~ kojima se državu članicu ovlašćuje ili joj se uskraćuje ovlaštenje za izmjenu, produljenje, prilagodbu, obnavljanje ili sklapanje sporazuma s trećom zemljom, ~~provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji~~. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷.

↓ 2009/73/EZ	uvodna izjava 22. (prilagođeno)
⇒ novo	

- (92) Sigurnost opskrbe energijom ključni je element javne sigurnosti te je stoga nezaobilazno povezana s učinkovitim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta plina i integracijom izoliranih tržišta plina država članica. Plin do građana Unije može doći samo putem mreže. Otvorena tržišta plina koja funkcioniraju, a posebno mreže i ostala sredstva koja su povezana s opskrbom plinom od ključne su važnosti za javnu sigurnost, konkurentnost gospodarstva i dobrobit građana Unije. Stoga bi osobe iz trećih zemalja trebalo ovlastiti za kontrolu nad transportnim sustavom ili operatorom transportnog sustava samo ako ispunjavaju zahtjeve stvarnog razdvajanja koji se primjenjuju unutar ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒. Ne dovodeći u pitanje međunarodne obveze ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒, ~~Zajednica~~ ☒ Unija ☒ smatra da je sektor transportnog sustava plina jako važan za ~~Zajednicu~~ ☒ Uniju ☒ te da su zbog toga potrebna dodatna jamstva u pogledu očuvanja sigurnosti opskrbe ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ energijom, kako bi se izbjegle prijetnje za javni poredak i javnu sigurnost u ~~Zajednici~~ ☒ Uniji ☒ te za dobrobit građana Unije. Za sigurnost opskrbe ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ energijom potrebno je osobito procijeniti neovisnost djelovanja mreže, razinu ovisnosti ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ i pojedinačnih država članica o opskrbi energijom iz trećih zemalja, kao i odnos koji određena treća zemlja ima prema unutarnjoj i vanjskoj trgovini te ulaganjima u energetske sektor. Sigurnost opskrbe stoga bi trebalo procjenjivati s obzirom na stvarne okolnosti svakog pojedinog slučaja, kao i na prava i obveze koji proizlaze iz međunarodnog prava, posebno međunarodnih sporazuma između ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ i dotične treće zemlje. Ako je potrebno, Komisija~~u~~ ⇒ bi trebala ⇐ ~~se potiče da~~ izdati preporuke za pregovore o odgovarajućim sporazumima s trećim zemljama, koji se bave sigurnošću opskrbe ~~Zajednice~~ ☒ Unije

¹⁷ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

☒ energijom, ili ~~da~~ uključiti potrebna pitanja u druge pregovore s tim trećim zemljama.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 23.

- (93) Trebalo bi poduzeti dodatne mjere kako bi se osigurale transparentne i nediskriminirajuće tarife za pristup transportu. Te bi tarife trebale biti primjenjive na sve korisnike, bez diskriminacije. Ako sustav skladišta plina, operativna akumulacija ili pomoćne usluge funkcioniraju na dostatno konkurentnom tržištu, pristup bi se mogao odobriti na temelju transparentnih i nediskriminirajućih tržišno utemeljenih mehanizama.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 24.
(prilagođeno)

- (94) Potrebno je osigurati neovisnost operatora sustava skladišta plina kako bi se poboljšao pristup treće strane sustavima skladišta plina koji su iz tehničkih i/ili gospodarskih razloga potrebni za osiguravanje učinkovitog pristupa sustavu za opskrbu kupaca. Stoga je primjereno da sustavima skladišta plina upravljaju pravno odvojeni subjekti koji imaju stvarna prava donošenja odluka u pogledu sredstava koja su potrebna za održavanje, djelovanje i razvoj sustava skladišta plina. Također je potrebno povećati transparentnost u pogledu skladišnog kapaciteta koji se nudi trećim stranama, obvezujući države članice da odrede i objave nediskriminirajući, jasan okvir kojim se određuje primjereni regulatorni režim, primjenjiv na sustave skladišta plina. Za tu obvezu ne bi smjela biti potrebna nova odluka o režimima pristupa, već bi ona trebala poboljšati transparentnost u pogledu režima pristupa sustavima skladišta. Zahtjevi u vezi s povjerljivošću komercijalno osjetljivih informacija posebno su važni ako se radi o podacima strateške prirode ili ako postoji samo jedan korisnik sustava skladišta plina.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 25.
(prilagođeno)

- (95) Nediskriminirajući pristup distribucijskoj mreži određuje naknadni pristup kupcima na razini maloprodaje. Međutim, opseg diskriminacije u pogledu pristupa treće strane i ulaganja manje je značajan na razini distribucije nego na razini transporta, gdje su zagušenje i utjecaj interesa povezanih s proizvodnjom općenito veći nego na razini distribucije. ~~Osim toga, pravno i funkcionalno razdvajanje operatora distribucijskih sustava postalo je obvezno, prema Direktivi 2003/55/EZ, tek od 1. srpnja 2007. i njegovi se učinci na unutarnje tržište prirodnog plina tek trebaju procijeniti. Važeća pravila o pravnom i funkcionalnom razdvajanju mogu dovesti do djelotvornog razdvajanja, pod uvjetom da budu jasnije definirana, ispravno provedena i pažljivo praćena. Radi stvaranja~~ ☒ utvrđivanja ☒ podjednakih uvjeta na razini maloprodaje, djelatnosti operatora distribucijskih sustava ~~iz navedenog bi razloga trebalo bi pratiti~~ kako bi ih se spriječilo da iskoriste svoju vertikalnu integraciju u pogledu svojeg konkurentskog položaja na tržištu, posebno u odnosu na kupce iz kategorije kućanstvo i male kupce koji nisu kućanstva.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 26.

- (96) Države članice trebale bi poduzeti konkretne mjere kako bi podržale širu uporabu bioplina i plina iz biomase, čijim bi proizvođačima trebalo odobriti nediskriminirajući pristup plinskom sustavu, pod uvjetom da je takav pristup trajno usklađen s odgovarajućim tehničkim pravilima i sigurnosnim normama.

↓ novo

- (97) Proizvođači plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova često su priključeni na distribucijsku mrežu. Kako bi se olakšalo njihovo prihvaćanje i integracija tržišta, ključno je da dobiju neometan pristup veleprodajnom tržištu i relevantnim virtualnim točkama trgovanja. Sudjelovanje na veleprodajnom tržištu određuje se načinom na koji su definirani ulazno-izlazni sustavi. U nekoliko država članica proizvođači priključeni na distribucijsku mrežu nisu dio ulazno-izlaznog sustava. Stoga bi za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove trebalo olakšati pristup veleprodajnom tržištu tako što će se definirati ulazno-izlazni sustav i, u konačnici, osiguravati da dio tog sustava budu proizvodna postrojenja priključena na distribucijski sustav. Osim toga, Uredbom [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx] predviđa se da operatori distribucijskih sustava i surađuju s operatorima transportnih sustava kako bi se omogućili obrnuti tokovi od distribucije u transportnu mrežu ili alternativna sredstva za olakšavanje tržišne integracije plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 27.
(prilagođeno)

- (98) Kako se malim operatorima distribucijskih sustava ne bi nametnulo nerazmjerno financijsko i administrativno opterećenje, države članice trebale bi imati mogućnost, kada je to potrebno, izuzeti predmetna poduzeća od pravnih zahtjeva za razdvajanjem ~~u području distribucije~~.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 28.
(prilagođeno)

- (99) Ako se zatvoreni distribucijski sustav koristi kako bi se osigurala optimalna učinkovitost integrirane opskrbe energijom za koju su potrebni točno određeni operativni standardi ili se zatvoreni distribucijski sustav održava ponajprije za potrebe vlasnika sustava, trebala bi postojati mogućnost da se operatora distribucijskog sustava izuzme od obveza koje bi predstavljale nepotrebno administrativno opterećenje zbog posebne prirode odnosa između operatora distribucijskog sustava i korisnika sustava. Industrijske ili trgovačke lokacije ili lokacije sa zajedničkim uslugama, kao što su zgrade željezničkih postaja, zračne luke, bolnice, veliki kampovi s integriranim uređajima ili postrojenja kemijske industrije, ~~možu~~ ☒ mogli bi ☒ obuhvaćati zatvorene distribucijske sustave zbog specijalizirane prirode svojih djelatnosti.

- (100) Integracijom sve većih količina plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova u sustav za prirodni plin promijenit će se kvaliteta plinova koji se u Europi transportiraju i troše. Kako bi se osigurao učinkovit rad sustava prirodnog plina, operatori transportnog sustava trebali bi biti odgovorni za upravljanje kvalitetom plina u svojim objektima. Ako se utiskivanje plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova odvija na razini distribucije i ako je potrebno upravljati njihovim utjecajem na kvalitetu plina, regulatorna tijela mogu zadužiti operatere distribucijskog sustava za učinkovito upravljanje kvalitetom plina u njihovim postrojenjima. Pri izvršavanju zadataka povezanih s upravljanjem kvalitetom operatori transportnih i distribucijskih sustava trebali bi se pridržavati primjenjivih standarda kvalitete plina.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 29.
(novo)

- ~~(29) Direktivom 2003/55/EZ uvedena je obveza da države članice uspostave regulatore sa specifičnim nadležnostima. Iskustvo je međutim pokazalo da je djelotvornost propisa često ograničena nedostatkom neovisnosti regulatora od vlada te nedostatnim ovlastima i slobodom odlučivanja. Zbog toga je na svojem sastanku 8. i 9. ožujka 2007. Europsko vijeće pozvalo Komisiju da izradi zakonodavne prijedloge kojima se propisuje dodatno usklađivanje ovlasti i jačanje neovisnosti nacionalnih energetske regulatora. Ta bi nacionalna regulatorna tijela trebala imati mogućnost obuhvatiti kako sektor električne energije, tako i sektor plina.~~

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 30.
(prilagođeno)

- (101) Energetski regulatori trebaju imati mogućnost donošenja odluka povezanih sa svim relevantnim regulatornim pitanjima kako bi unutarnje tržište prirodnog plina funkcioniralo ispravno te biti potpuno neovisni o bilo kojim drugim javnim ili privatnim interesima. ~~Time se ne isključuje niti sudski nadzor, niti parlamentarni nadzor, u skladu s ustavnim pravom država članica. Osim toga, činjenica da nacionalni zakonodavac odobrava proračun regulatora ne predstavlja prepreku za proračunsku autonomiju.~~ Odredbe koje se odnose na neovisnost pri izvršavanju proračuna dodijeljenog regulatornom tijelu trebalo bi provesti unutar okvira koji je utvrđen nacionalnim zakonodavstvom i pravilima o proračunu. Uz doprinos neovisnosti ~~nacionalnog~~ regulatornog tijela od bilo kakvih političkih ili gospodarskih interesa putem odgovarajućeg sustava rotacije, državama članicama trebalo bi biti omogućeno da na primjeren način vode računa o dostupnosti ljudskih resursa i veličini odbora.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 31.

- (102) Kako bi se osigurao stvarni pristup tržištu svim njegovim sudionicima, uključujući nove sudionike, potrebni su nediskriminirajući mehanizmi uravnoteženja koji odražavaju troškove. To bi se trebalo ostvariti uspostavljanjem transparentnih tržišnih mehanizama za opskrbu i nabavu plina potrebnih za ispunjavanje zahtjeva za uravnoteživanje. ~~Nacionalna i~~ Regulatorna tijela trebala bi odigrati aktivnu ulogu, kako bi osigurala da su ~~tarife cijene~~ za uravnoteženje nediskriminirajuće i da odražavaju

troškove. Istodobno bi trebalo predvidjeti primjerene poticaje, kako bi se uravnotežio unos i povlačenje plina i kako sustav ne bi bio ugrožen.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 32.
(prilagođeno)

- (103) ~~Nacionalna~~ Regulatorna tijela trebala bi imati mogućnost utvrditi ili odobriti tarife ili metodologije koje se koriste za njihov izračun, na temelju prijedloga operatora transportnog sustava ili operatora distribucijskog (distribucijskih) sustava ili operatora terminala za ukapljeni prirodni plin (UPP) ili na temelju prijedloga koji je dogovoren između ~~tih operatora~~ (tih operatora) i korisnika mreže. Pri izvršavanju tih zadataka ~~nacionalna~~ regulatorna tijela trebala bi osigurati da su tarife za transport i distribuciju nediskriminirajuće i da odražavaju troškove te bi trebala voditi računa o dugoročnim, graničnim troškovima mreže, izbjegnutima uz pomoć mjera za upravljanje potražnjom.

↓ novo

- (104) Regulatorna tijela trebala bi, u bliskoj suradnji s Agencijom za suradnju energetskih regulatora (ACER), osnovanom Uredbom (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća,¹⁸ promicati otvoreno, konkurentno, sigurno i ekološki održivo unutarnje tržište vodika s neometanim prekograničnim tokovima. Regulatorna tijela moraju imati mogućnost donošenja odluka o svim relevantnim regulatornim pitanjima kako bi unutarnje tržište vodika ispravno funkcioniralo.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 33.
⇒ novo

- (105) Energetski bi regulatori trebali biti ovlašteni za donošenje obvezujućih odluka u vezi s poduzećima za prirodni plin ⇒ ili vodik ⇐ i određivanje učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija poduzećima za prirodni plin ⇒ ili vodik ⇐ koji ne ispunjavaju svoje obveze ili za predlaganje da im nadležni sud izreče takve sankcije. Energetske bi regulatore također trebalo ovlastiti za donošenje odluka, neovisno o primjeni pravila o tržišnom natjecanju, o odgovarajućim mjerama koje osiguravaju prednosti za kupce promicanjem djelotvornog tržišnog natjecanja, potrebnog za ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina ⇒ i vodika ⇐. Uspostavljanje programa za oslobađanje plina jedna je od mogućih mjera koje se mogu rabiti za promicanje djelotvornog tržišnog natjecanja i osiguravanje ispravnog funkcioniranja tržišta. ~~Energetske bi regulatore također trebalo ovlastiti za doprinos osiguravanju visokih standarda javne usluge u skladu s otvaranjem tržišta, zaštiti ugroženih kupaca i potpunoj djelotvornosti mjera za zaštitu potrošača. Te odredbe ne bi smjele dovesti u pitanje ovlasti Komisije s obzirom na primjenu pravila o tržišnom natjecanju, uključujući provjeru koncentracija koja su od značaja za Zajednicu, i pravila o unutarnjem tržištu, kao što je slobodno kretanje kapitala. Neovisno tijelo kojem se stranka pogođena odlukom nacionalnog regulatora ima pravo žaliti mogao bi biti sud ili drugo pravosuđno tijelo koje je ovlašteno provesti sudski nadzor.~~

¹⁸

Vidjeti str. 1. ovog Službenog lista.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 33.
(prilagođeno)

- (106) Energetske bi regulatore također trebalo ovlastiti za doprinos osiguravanju visokih standarda javne usluge u skladu s otvaranjem tržišta, zaštiti ugroženih kupaca i potpunoj djelotvornosti mjera za zaštitu potrošača. Te odredbe ne bi smjele dovoditi u pitanje ovlasti Komisije s obzirom na primjenu pravila o tržišnom natjecanju, uključujući provjeru koncentracija koja su od značaja za ~~Zajednicu~~ ☒ Uniju ☒, i pravila o unutarnjem tržištu, kao što je slobodno kretanje kapitala. Neovisno tijelo kojem se stranka pogođena odlukom ~~nacionalnog regulatornog tijela~~ ima pravo žaliti mogao bi biti sud ili drugo pravosudno tijelo koje je ovlašteno provesti sudski nadzor.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 34.

- (107) Svako usklađivanje ovlasti ~~nacionalnih~~ regulatornih tijela trebalo bi obuhvaćati ovlasti pružanja poticaja poduzećima ~~za prirodni plin~~ i određivanja učinkovitih, proporcionalnih i odvrćajućih sankcija tim poduzećima ili predlaganja da im nadležni sud izreče takve sankcije. Osim toga, regulatorna bi tijela trebala biti ovlaštena zatražiti odgovarajuće informacije od poduzeća ~~za prirodni plin~~, provesti primjerene i dostatne provjere i rješavati sporove.
-

↓ novo

- (108) Regulatorna tijela i ACER trebali bi pružati informacije o tržištu vodika kako bi se osigurala transparentnost, uključujući aspekte kao što su ponuda i potražnja, transportna infrastruktura, kvaliteta usluge, prekogranična trgovina, ulaganja, potrošačke cijene i likvidnost tržišta.
- (109) Operatori transportnih sustava imaju važnu ulogu u osiguravanju isplativih ulaganja u plinske mreže. Kako bi se optimiziralo planiranje za sve nositelje energije i premostile razlike između različitih pristupa planiranju mreža na nacionalnoj razini i razini EU-a, uvode se dodatni zahtjevi za dosljedno planiranje. Pri planiranju mreže trebalo bi uzeti u obzir i povećanu međusobnu povezanost prirodnog plina i električne energije te vodika.
- (110) Pri izradi plana razvoja mreže važno je da operatori infrastrukture uzmu u obzir načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”¹⁹, posebno očekivanu potrošnju koja se koristi za razvoj zajedničkog scenarija.
- (111) U strategiji integracije energetskog sustava ističe se važnost koordiniranog planiranja i rada energetskog sustava u postizanju ciljeva dekarbonizacije. Stoga je potrebno izraditi plan razvoja mreže koji se temelji na zajedničkom scenariju izrađenom na međusektorskoj osnovi. Iako i dalje zadržavaju odvojene sektorske planove, operatori infrastrukture trebali bi nastojati postići višu razinu integracije, uzimajući u obzir potrebe sustava koje nadilaze određene nositelje energije.

¹⁹

Preporuka Komisije od 28.9/2021. o energetske učinkovitosti na prvom mjestu: od načelâ do primjene u praksi. Smjernice i primjeri za provedbu pri donošenju odluka u energetskom sektoru i drugim područjima, COM(2021) 7014 final

- (112) Planovi razvoja mreže važan su element za utvrđivanje infrastrukturnih nedostataka i pružanje informacija o infrastrukturi koju je potrebno izgraditi ili koju je moguće staviti izvan pogona i koja bi se mogla upotrijebiti u druge svrhe, kao što je transport vodika. To vrijedi neovisno o modelu razdvajanja odabranom za operatore mreže.
- (113) Pružanje informacija o infrastrukturi koja se može staviti izvan pogona u okviru plana razvoja mreže može značiti da infrastruktura ostane neiskorištena, njezino rastavljanje ili upotrebu u druge svrhe, kao što je transport vodika. Cilj te povećane transparentnosti infrastrukture je to da bi trebala omogućiti troškovno učinkovitu tranziciju, imajući u vidu da je prenamijenjena infrastruktura relativno jeftinija od novoizgrađene infrastrukture.
- (114) U državama članicama u kojima će se razviti mreža za vodik, izvješćivanje o razvoju infrastrukture za vodik trebalo bi osigurati da se izgradnja sustava za vodik temelji na realističnim predviđanjima potražnje usmjerenima na budućnost, uključujući potencijalne potrebe iz perspektive elektroenergetskog sustava. Ako države članice odluče dopustiti namjenske pristojbe kao sredstvo sufinanciranja nove infrastrukture za vodik, regulatorno tijelo bi trebalo poduprijeti izvješće u njegovoj evaluaciji tih pristojbi. Izvješće bi trebalo redovito podnositi regulatornom tijelu u rokovima o kojima odlučuje regulatorno tijelo. Međutim, s obzirom na rastući karakter tržišta vodika, trebalo bi izbjegavati nerazmjerno i kontinuirano redanje obveze izvješćivanja.
- (115) Informacije iz plana razvoja mreže trebale bi omogućiti predviđanje učinaka na tarife na temelju planiranja i stavljanja izvan pogona koji utječu na reguliranu imovinu kako je navedeno u članku 51. ove Direktive.
- (116) Umjesto izrade nacionalnog plana razvoja mreže na razini pojedinačnih država članica, državama članicama trebalo bi dopustiti da izrade plan razvoja mreže na regionalnoj razini, uključujući više od jedne države članice i u skladu s dobrovoljnom regionalnom integracijom tržišta plina.
- (117) Za razliku od električne energije, očekuje se da će se uloga prirodnog plina smanjiti, što utječe i na potražnju za ulaganjima u infrastrukturu. Stoga se planom razvoja mreže mora uravnotežiti zabrinutost u pogledu tržišnog natjecanja i izbjeći nastajanje neupotrebljive imovine. Stoga vlasnički razdvojeni operatori prijenosnih sustava ne bi trebali biti obuhvaćeni člankom 51. stavkom 7.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 35.
(prilagođeno)
⇒ novo

- (118) Trebalo bi snažno poticati ulaganja u novu krupnu infrastrukturu, istodobno osiguravajući ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta ⇒ plinova ⇐ prirodnog plina. Kako bi se ojačao pozitivni učinak izuzetih infrastrukturnih projekata na tržišno natjecanje i sigurnost opskrbe, trebalo bi testirati interes tržišta za navedene projekte tijekom faze izrade projekta i provesti pravila upravljanja zagušenjem. Ako se infrastruktura nalazi na području više država članica, Agencija za suradnju energetske regulatora, koja je osnovana Uredbom (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora („Agencija”), trebala bi kao zadnja instanca obraditi zahtjev za izuzeće, kako bi se bolje vodilo računa o njegovim prekograničnim posljedicama i olakšalo njegovo administrativno rješavanje. Osim toga, s obzirom na iznimni rizik koji predstavlja

gradnja tih velikih infrastrukturnih projekata za koje vrijedi izuzeće, trebala bi postojati mogućnost da se poduzećima čiji su interesi povezani s opskrbom i proizvodnjom privremeno odobre djelomična ➔ ili opća ➔ odstupanja od pravila razdvajanja za dotične projekte. Mogućnost privremenih odstupanja zbog sigurnosti opskrbe posebno bi trebalo primijeniti na nove plinovode u ~~Zajednici~~ ☒ Uniji ☒ , kojima se plin iz trećih zemalja prenosi u ~~Zajednicu~~ ☒ Uniju ☒ . Izuzeća ➔ i odstupanja ➔ koja su odobrena na temelju ~~Direktive~~ ☒ 2003/55/EZ i 2009/73/EZ s njezinim izmjenama ☒ trebala bi ☒ nastaviti ~~biti~~ ☒ važiti sve do predviđenog dana isteka valjanosti, kako je odlučeno u odluci o odobrenom izuzeću ➔ ili odstupanju ➔ .

↓ novo

- (119) Potrebno je napredovati prema međusobno povezanim tržištima vodika u Uniji i time olakšati ulaganja u prekograničnu infrastrukturu za vodik. U okviru reguliranog režima pristupa trećih strana, u nedostatku prekograničnih tarifa za prijevoz nakon 31. prosinca 2030., sustav financijske naknade trebao bi sudionicima na tržištu pružiti financijske poticaje za razvoj prekograničnih spojnih plinovoda.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 36.
(prilagođeno)

- (120) ~~Unutrašnje tržište prirodnog plina izloženo je nedostatku likvidnosti i transparentnosti što ometa učinkovitu raspodjelu sredstava, omeđivanje rizika i ulaz novim sudionicima.~~ Potrebno je povećati povjerenje u tržište, njegovu likvidnost i broj sudionika na tržištu te zbog toga treba ojačati regulatorni nadzor nad poduzećima koja se bave opskrbom plinom. Takvi zahtjevi ne bi smjeli dovoditi u pitanje postojeće pravo ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ u vezi s financijskim tržištima te bi trebali biti u skladu s njim. Energetski regulatori i regulatori financijskih tržišta trebaju surađivati, kako bi jedni drugima omogućili pregled dotičnih tržišta.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 37.
(prilagođeno)

- (121) Prirodni se plin uglavnom i u sve većoj mjeri uvozi u ~~Zajednicu~~ ☒ Uniju ☒ iz trećih zemalja. U pravu ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ trebalo bi se voditi računa o značajkama prirodnog plina, kao što su određene strukturne okorjelosti koje proizlaze iz koncentracije opskrbljivača, dugoročnih ugovora ili nedostatka likvidnosti na razini prodaje. Zbog toga je potrebno više transparentnosti, pa i u pogledu oblikovanja cijena.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 38.

- (122) Prije no što Komisija usvoji smjernice kojima se dodatno utvrđuju zahtjevi s obzirom na vođenje evidencije, Agencija i Odbor europskih regulatora tržišta vrijednosnih

papira (CESR), koji je osnovan Odlukom Komisije 2009/77/EZ²⁰, trebali bi se međusobno savjetovati o sadržaju smjernica i savjetovati Komisiju u tom pogledu. Agencija i CESR također bi trebali surađivati kako bi dodatno istražili trebaju li transakcije s ugovorima o opskrbi plinom i derivatima za trgovanje plinom ispunjavati zahtjeve s obzirom na transparentnost prije i/ili nakon trgovanja i, ako trebaju, što bi ti zahtjevi trebali sadržavati te dati svoje mišljenje u tom pogledu.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 39.

- (123) Države članice ili, ako je neka od država članica tako predvidjela, regulatorno tijelo trebali bi promicati izradu ugovora o upravljanju potrošnji.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 40.
(prilagođeno)

- ~~(40) U interesu sigurnosti opskrbe trebalo bi pratiti ravnotežu između ponude i potražnje u pojedinim državama članicama te bi iz takvog praćenja trebalo proizići izvješće o situaciji na razini Zajednice, vodeći računa o kapacitetu spojnih plinovoda između područja. Takvo bi praćenje trebalo provesti dovoljno rano, kako bi bilo moguće provesti odgovarajuće mjere u slučaju da je sigurnost opskrbe dovedena u pitanje. Izgradnja i održavanje potrebne mrežne infrastrukture, uključujući kapacitet spojnih plinovoda, trebali bi doprinijeti osiguravanju stabilne opskrbe plinom.~~

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 41.

- (124) Države članice trebale bi osigurati, vodeći računa o potrebnim zahtjevima s obzirom na kvalitetu, da se bioplinu i plinu iz biomase ili drugim vrstama plina odobri nediskriminirajući pristup plinskom sustavu, pod uvjetom da je takav pristup trajno uskladiv s odgovarajućim tehničkim pravilima i sigurnosnim normama. Ta bi pravila i norme trebali osigurati da je te plinove tehnički moguće sigurno utisnuti u sustav prirodnog plina te ih transportirati kroz njega, ali i voditi računa o njihovim kemijskim svojstvima.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 42.
(prilagođeno)
⇒ novo

- (125) Dugoročni ugovori ~~i dalje će biti važan~~ ☒ važan su ☒ dio opskrbe država članica plinom ⇒ . Međutim, ne bi smjeli biti prepreka uvođenju plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, zbog čega rok valjanosti ugovora o opskrbi fosilnim plinovima neće moći biti dulji nego do 2049. Takvi ugovori uvijek moraju biti u skladu s ☐ ~~te bi ih trebalo zadržati kao opciju za poduzeća za opskrbu, u mjeri u kojoj oni ne dovode u pitanje~~ ciljem ove Direktive ~~te su i biti~~ uskladivi s Ugovorom ☒ UFEU-om ☒, uključujući pravila o tržišnom natjecanju. ~~Zbog toga je pri~~ planiranju

²⁰ SL L 25, 29.1.2009., str. 18.

opskrbe i transportnih kapaciteta poduzeća ~~za prirodni plin~~ potrebno je voditi računa o dugoročnim ugovorima.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 43.
(prilagođeno)

- (126) Kako bi se osiguralo održavanje visokih standarda javne usluge u ☒ Uniji ☒ ~~Zajednici~~, trebalo bi redovito obavješćivati Komisiju o svim mjerama koje države članice poduzimaju radi ostvarivanja ciljeva ove Direktive. Komisija bi redovito trebala objavljivati izvješća u kojima analizira mjere poduzete na nacionalnoj razini radi ostvarivanja ciljeva javne usluge i uspoređuje njihovu djelotvornost kako bi izradila preporuke u pogledu mjera koje na nacionalnoj razini treba poduzeti radi ostvarivanja visokih standarda javne usluge.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 44.
(prilagođeno)

- (127) Ispunjavanje zahtjeva javne usluge temeljni je preduvjet ove Direktive te je važno da se u ovoj Direktivi navedu zajedničke minimalne norme koje poštuju sve države članice i kojima se vodi računa o ciljevima zajedničke zaštite, sigurnosti opskrbe, zaštite okoliša i istovrijednih razina tržišnog natjecanja u svim državama članicama. Važno je da se zahtjevi javne usluge mogu tumačiti na nacionalnoj osnovi, vodeći računa o nacionalnim okolnostima i u skladu s pravom ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 45.
(prilagođeno)

- (128) Trebalo bi omogućiti da mjere koje države članice provode radi ostvarivanja ciljeva socijalne i gospodarske kohezije posebno obuhvaćaju primjerene gospodarske poticaje, koristeći, gdje je primjereno, sva postojeća sredstva na nacionalnoj razini i na razini ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒. Trebalo bi omogućiti da takva sredstva obuhvaćaju mehanizme odgovornosti, kako bi se zajamčila potrebna ulaganja.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 46.
(prilagođeno)

- (129) U mjeri u kojoj mjere koje države članice poduzimaju radi ispunjavanja obveza javne usluge predstavljaju državnu potporu na temelju članka ~~87. stavka 1.~~ ☒ 107. stavka 1. ☒ Ugovora, države članice obvezne su o tome obavijestiti Komisiju na temelju članka ~~88. stavka 3.~~ ☒ 180. stavka 3. ☒
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 53.

- (130) Tržišne bi cijene trebale pružiti prave poticaje za razvoj mreže.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 54.

- (131) Promicanje poštenog tržišnog natjecanja i jednostavnog pristupa za različite opskrbljivače trebalo bi biti iznimno važno za države članice, kako bi potrošači u cijelosti mogli iskoristiti mogućnosti liberaliziranog unutarnjeg tržišta ~~prirodnog~~ plinova.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 55.
(prilagođeno)

- (132) Radi povećanja sigurnosti opskrbe uz istodobno održavanje duha solidarnosti između država članica, posebno u slučaju krize u području opskrbe energijom, važno je osigurati ☒ propisani ☒ okvir za regionalnu suradnju u duhu solidarnosti. Takva se suradnja može temeljiti, ako države članice tako odluče, prije svega na tržišnim mehanizmima. Suradnja radi promicanja regionalne i bilateralne solidarnosti ne bi smjela nametnuti nerazmjerni teret sudionicima na tržištu niti praviti razlike između njih.
-

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 56.
(prilagođeno)

- (133) Kako bi stvorile unutarnje tržište prirodnog plina, države članice trebale bi podržati integraciju svojih nacionalnih tržišta i suradnju operatora sustava na razini ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ i regionalnoj razini, pa i integraciju izoliranih sustava koji čine plinske otoke koji i dalje postoje u ~~Zajednici~~ ☒ Uniji ☒.
-

↓ novo

- (134) Dobrovoljna regionalna integracija tržišta, posebno spajanja tržišta, može donijeti različite koristi, ovisno o posebnostima tržišta. Integracija tržišta može biti prilika za optimalno iskorištavanje infrastrukture pod uvjetom da ne utječe negativno na susjedna tržišta, primjerice povećanjem prekograničnih tarifa. To je i prilika za povećanje tržišnog natjecanja, likvidnosti i trgovine u korist krajnjih potrošača u regiji privlačenjem dobavljača koji inače ne bi došli zbog male veličine tržišta. Integracija tržišta omogućuje i stvaranje većih zona pristupa većem broju izvora opskrbe. Takva diversifikacija može utjecati na veleprodajne tržišne cijene zahvaljujući poboljšanoj konkurenciji među izvorima, ali može i poboljšati sigurnost opskrbe ako u novoj spojenoj zoni više nema unutarnjeg zagušenja. Integracija tržišta mogla bi biti temelj za daljnju potporu transformaciji tržišta prirodnog plina, uključujući uvođenje plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova. Države članice, regulatorna tijela i operatori transportnog sustava trebali bi surađivati kako bi se olakšala regionalna integracija.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 57.
(prilagođeno)

- (135) Jedan od glavnih ciljeva ove Direktive trebao bi biti razvoj stvarnog unutarnjeg tržišta prirodnog plina putem mreže koja je povezana u svakom dijelu ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ , a regulatorna bi pitanja o prekograničnim spojnim plinovodima i regionalnim tržištima stoga trebala predstavljati jedan od glavnih zadataka regulatornih tijela, u tijesnoj suradnji s ☒ ACER-om ☒ Agencijom, gdje je to bitno.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 58.
⇒ novo

- (136) Jedan od glavnih ciljeva ove Direktive trebalo bi biti i osiguravanje zajedničkih pravila za stvarno unutarnje tržište te široka ponuda plina. U tu bi svrhu nenarušene tržišne cijene predstavljale poticaj za prekograničnu ☒ trgovinu ☒ spojne plinovode, istodobno doprinoseći ~~dugoročnoj~~ konvergenciji cijena.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 59.

- (137) Regulatorna tijela također bi trebala pružiti podatke o tržištu, kako bi Komisiji omogućila da izvrši svoju funkciju promatranja i praćenja unutarnjeg tržišta prirodnog plina i njegovog kratkoročnog, srednjoročnog i dugoročnog razvoja, uključujući aspekte kao što su ponuda i potražnja, transportna i distribucijska infrastruktura, kvaliteta usluga, prekogranična trgovina, upravljanje zagušenjem, ulaganja, veleprodajne i maloprodajne cijene, likvidnost tržišta i poboljšanja u smislu zaštite okoliša i učinkovitosti. ~~Nacionalna~~ ☒ Regulatorna tijela trebala bi tijelima za tržišno natjecanje i Komisiji prijaviti države članice u kojima cijene narušavaju tržišno natjecanje i ispravno funkcioniranje tržišta.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 60.
(prilagođeno)
⇒ novo

- (138) Budući da cilj ove Direktive, to jest stvaranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina ☒ i vodika ☒ koje djeluje u potpunosti, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ga se ☒ zbog svojeg opsega i učinaka , ☒ može na bolji način ostvariti na razini ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ , ~~Zajednice~~ ☒ Unija ☒ može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. Ugovora ☒ o Europskoj uniji ☒ . U skladu s načelom proporcionalnosti određenim u tom članku ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 61.
(prilagođeno)
⇒ novo

- (139) Na temelju Uredbe (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća²¹ ~~od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina~~²² Komisija može ~~usvojiti~~ donijeti smjernice ☒ ili mrežne kodekse ☒ za ostvarivanje potrebnog stupnja usklađenosti. Takve su smjernice ☒ ili mrežni kodeksi ☒, ~~koje~~ predstavljaju obvezujućae ~~provedbene mjere~~ ⇒ pravila donesena u obliku uredbi Komisije ⇐, i u pogledu određenih odredaba ove Direktive, korisno sredstvo koje se prema potrebi može brzo prilagoditi.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 62.

~~Mjere koje su potrebne za provedbu ove Direktive trebalo bi usvojiti u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji~~²³.

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 63.

- (140) Komisiju bi posebno trebalo ovlastiti da donosi smjernice koje su potrebne za osiguravanje najmanje potrebne razine usklađenosti za ostvarivanje cilja ove Direktive. ~~Budući da su te mjere općeg područja primjene i namijenjene su izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni tako da je dopunjuju novim elementima koji nisu ključni, moraju se usvojiti u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom predviđenim u članku 5.a Odluke 1999/468/EZ.~~

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 64.
(prilagođeno)

~~U skladu s točkom 34. Međuinstitucionalnog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva²⁴ države se članice potiču da za sebe i u interesu Zajednice izrade i objave vlastite tablice u kojima što je više moguće prikazuju korelaciju između ove Direktive i mjera prenošenja.~~

- (141) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima, države članice obvezale su se da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama za prenošenje priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se objašnjava veza između sastavnih dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. Kad je riječ o ovoj Direktivi, zakonodavac smatra da je prenošenje takvih dokumenata opravdano,

²¹ Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za prijenos prirodnog plina i stavljanju van snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005 (SL L 211, 14.8.2009., str. 36.).

²² Vidjeti stranicu 36. ovoga Službenog lista.

²³ SL L 184, 17.7.1999., str. 23.

²⁴ SL C 321, 31.12.2003., str. 1.

posebno nakon presude Suda Europske unije u predmetu Komisija protiv Belgije (predmet C-543/17).

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava 65.
(prilagođeno)

- (65) ~~S obzirom na opseg ovim izvršenih izmjena Direktive 2003/55/EZ, zbog jasnoće i racionalizacije poželjno je da se predmetne odredbe preinače tako da ih se spoji u jedinstveni tekst u okviru nove direktive.~~

↓ 2009/73/EZ uvodna izjava
⇒ novo

- (142) Ova Direktiva poštuje temeljna prava i načela koja su posebno priznata u Povelji Europske unije o temeljnim pravima²⁵. ⇒ Stoga bi ovu Direktivu trebalo tumačiti i primjenjivati u skladu s tim pravima i načelima, posebno pravom na zaštitu osobnih podataka, koje se jamči člankom 8. Povelje. Ključno je da svaka obrada osobnih podataka na temelju ove Direktive bude u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća²⁵. ⇐

↓ novo

- (143) Kako bi se osigurao minimalni stupanj usklađenosti potreban za postizanje cilja ove Direktive, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a o elementima određenih posebnih područja koji nisu ključni, ali su neophodni za postizanje ciljeva ove Direktive. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.²⁶ Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (144) Kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu ove Direktive, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti za utvrđivanje zahtjeva interoperabilnosti te nediskriminirajućih i transparentnih postupaka za pristup podacima. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.
- (145) Obvezu prenošenja ove Direktive u nacionalno pravo trebalo bi ograničiti na one odredbe koje predstavljaju suštinsku izmjenu u usporedbi s prijašnjom direktivom. Obveza prenošenja nepromijenjenih odredaba proizlazi iz prijašnje direktive.
- (146) Kako bi se osigurala uredna i djelotvorna provedba odredaba utvrđenih u ovoj Direktivi, Komisija podupire države članice putem Instrumenta za tehničku potporu²⁷,

²⁵ SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

²⁶ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

²⁷ Uredba (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. veljače 2021. o uspostavi Instrumenta za tehničku potporu.

pružajući im prilagođeno tehničko stručno znanje za izradu i provedbu reformi, uključujući one kojima se promiče konkurentno unutarnje tržište prirodnog plina i vodika, omogućuje integracija obnovljivih izvora energije i niskougljičnih plinova te povećava suradnja i koordinacija među operatorima transportnih i distribucijskih sustava. Ta tehnička potpora uključuje, na primjer, jačanje administrativnih kapaciteta, usklađivanje zakonodavnih okvira i razmjenu relevantne najbolje prakse.

- (147) Ovom Direktivom ne bi se trebale dovoditi u pitanje obveze država članica u pogledu roka za prenošenje u nacionalno pravo i datuma početka primjene direktiva, koji su navedeni u Prilogu III. dijelu B.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Poglavlje I.

Predmet, područje primjene i definicije

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Direktivom uspostavljaju zajednička pravila za transport, distribuciju, opskrbu i skladištenje ⇒ plinova u smislu članka 2. točke 2. korištenjem sustava za prirodni plin definiranog u točki 4. tog članka ⇐ ~~prirodnog plina~~. Njome se utvrđuju pravila koja se odnose na organizaciju i funkcioniranje ⊗ tog ⊗ sektora ~~prirodnog plina~~, pristup tržištu, kriterije i postupke koji se primjenjuju na izdavanje odobrenja za transport, distribuciju, opskrbu i skladištenje ~~prirodnog plina~~ ⇒ plinova korištenjem sustava za prirodni plin ⇐ i rad sustava.
- ~~2. Pravila uspostavljena ovom Direktivom za prirodni plin, uključujući UPP, na nediskriminirajući se način primjenjuju i na bioplin i plin iz biomase ili druge vrste plinova, u mjeri u kojoj je takve plinove tehnički moguće sigurno utisnuti u sustav prirodnog plina te ih kroz njega transportirati.~~

↓ novo

2. Ovom se Direktivom utvrđuju pravila za transport, opskrbu i skladištenje prirodnog plina te za prelazak sa sustava za prirodni plin na sustav koji se temelji na plinovima iz obnovljivih izvora i niskougljičnim plinovima.
3. Ovom se Direktivom utvrđuju zajednička pravila za transport, opskrbu i skladištenje vodika korištenjem sustava za vodik. Njome se utvrđuju pravila koja se odnose na organizaciju i funkcioniranje tog sektora, pristup tržištu, kriterije i postupke koji se primjenjuju na izdavanje odobrenja za transport, distribuciju, opskrbu i skladištenje vodika i rad sustava.
4. Ovom se Direktivom utvrđuju pravila za postupnu uspostavu međusobno povezanog sustava za vodik na razini Unije, čime se pridonosi smanjenju neto emisija

stakleničkih plinova sektora koje je teško dekarbonizirati, a time i dekarbonizaciji energetskog sustava EU-a.

↓ 2009/73/EZ

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

↓ novo

1. „prirodni plin” znači svi plinovi koji se sastoje uglavnom od metana, uključujući bioplin i plin iz biomase, posebno biometan, ili druge vrste plina, koji se tehnički i sigurno mogu utiskivati u sustav prirodnog plina i transportirati kroz njega;
2. „plin iz obnovljivih izvora” znači bioplin kako je definiran u članku 2. točki 28. Direktive 2018/2001, uključujući biometan, i plinovita goriva iz obnovljivih izvora koja su dio goriva nebiološkog podrijetla kako je definirano u članku 2. točki 36. te direktive;
3. „plinovi” znači prirodni plin i vodik;
4. „sustav za prirodni plin” znači sustav infrastrukture, uključujući plinovode, terminale za ukapljeni prirodni plin (UPP) i skladišta, kojim se transportiraju plinovi, koji se sastoje uglavnom od metana, uključujući bioplin i plin iz biomase, posebno biometan, ili druge vrste plina, koji se tehnički i sigurno mogu utiskivati u sustav za prirodni plin i transportirati kroz njega;
5. „sustav za vodik” znači sustav infrastrukture, uključujući mreže za vodik, skladišta za vodik i terminale za vodik, koji sadržava vodik visoke čistoće;
6. „skladište za vodik” znači objekt koji se upotrebljava za skladištenje vodika visoke čistoće:
 - (a) uključujući dio terminala za vodik koji se upotrebljava za skladištenje, ali isključujući dio koji se upotrebljava za proizvodne djelatnosti i postrojenja rezervirana isključivo za operatore mreža za vodik pri obavljanju njihovih funkcija;
 - (b) uključujući velika, posebno podzemna skladišta vodika, ali isključujući manja postrojenja za skladištenje vodika koja se lako mogu reproducirati;
7. „operativna akumulacija vodika” znači skladištenje vodika visoke čistoće stlačenjem u mrežama za vodik, isključujući objekte koji su namijenjeni isključivo obavljanju funkcija operatora mreže za vodik;
8. „terminal za vodik” znači postrojenje koje se upotrebljava za pretvorbu tekućeg vodika ili tekućeg amonijaka u plinoviti vodik radi utiskivanja u mrežu za vodik ili ukapljivanja plinovitog vodika, uključujući pomoćne usluge i privremeno skladištenje potrebno za transformacijski proces i naknadno utiskivanje u mrežu za vodik, ali ne i za bilo koji dio terminala za vodik koji se upotrebljava za skladištenje;

9. „kvaliteta vodika” znači čistoća vodika i kontaminanti u skladu s primjenjivim standardima kvalitete vodika za sustav za vodik;
10. „niskougljični vodik” znači vodik čiji je energetska sadržaj dobiven iz neobnovljivih izvora i koji ispunjava kriterij praga smanjenja emisija stakleničkih plinova od 70 %;
11. „niskougljični plin” znači dio plinovitih goriva u gorivima iz recikliranog ugljika kako su definirana u članku 2. točki 35. Direktive (EU) 2018/2001, niskougljični vodik i sintetička plinovita goriva čiji je energetska sadržaj dobiven iz niskougljičnog vodika, i koji ispunjava kriterij praga smanjenja emisija stakleničkih plinova od 70 %;
12. „niskougljična goriva” znači goriva iz recikliranog ugljika kako su definirana u članku 2. točki 35. Direktive (EU) 2018/2001, niskougljični vodik i sintetička plinovita i tekuća goriva čiji je energetska sadržaj dobiven iz niskougljičnog vodika, i koja ispunjavaju kriterij praga smanjenja emisija stakleničkih plinova od 70 %;
13. „poduzeće za vodik” znači fizička ili pravna osoba koja obavlja najmanje jednu od sljedećih funkcija: proizvodnja vodika, transport vodika, opskrba, kupnja ili skladištenje vodika ili upravljanje terminalom za vodik, koja je odgovorna za komercijalne i tehničke poslove ili poslove održavanja povezane s tim funkcijama, ali ne uključuje krajnje kupce;

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

- ~~14.4.~~ „poduzeće za prirodni plin” znači fizička ili pravna osoba koja obavlja najmanje jednu od sljedećih funkcija: proizvodnju, transport, distribuciju, opskrbu, nabavu ili skladištenje prirodnog plina, uključujući UPP, a odgovorna je za komercijalne i tehničke zadatke i/ili zadatke održavanja, koji su povezani s tim funkcijama, isključujući krajnje kupce;
- ~~15.2.~~ „mreža proizvodnih plinovoda” znači svaki plinovod ili mreža plinovoda koji rade i/ili su izgrađeni kao dio projekta proizvodnje nafte ili ⇒ prirodnog ⇐ plina ili se koriste za dovođenje prirodnog plina iz jednog ili više takvih projekata u postrojenje za preradu ili terminal ili obalni terminal;
- ~~16.3.~~ „transport” znači prijenos prirodnog plina s ciljem isporuke istog kupcima, putem mreže koja uglavnom sadrži visokotlačne plinovode, osim mreže proizvodnih plinovoda i dijela visokotlačnih plinovoda koji se ponajprije koristi u kontekstu lokalne distribucije prirodnog plina, isključujući opskrbu;
- ~~17.4.~~ „operator transportnog sustava” znači fizička ili pravna osoba koja obavlja funkciju transporta plina i odgovorna je za rad, održavanje i, ako je potrebno, razvoj transportnog sustava na određenom području te, prema potrebi, njegovo povezivanje s drugim sustavima, kao i za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava da zadovolji razumnu potražnju za transportom ⇒ prirodnog ⇐ plina;
- ~~18.5.~~ „distribucija” znači prijenos prirodnog plina kroz lokalne ili regionalne mreže plinovoda radi isporuke plina kupcima, isključujući opskrbu;
- ~~19.6.~~ „operator distribucijskog sustava” znači fizička ili pravna osoba koja obavlja funkciju distribucije plina i odgovorna je za rad, održavanje i, ako je potrebno, razvoj distribucijskog sustava na određenom području te, prema potrebi, njegovo

povezivanje s drugim sustavima te za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava da zadovolji razumnu potražnju za distribucijom ⇒ prirodnog ⇐ plina;

↓ novo

20. „mreža za vodik” znači mreža plinovoda koja se upotrebljava za transport vodika visoke čistoće radi njegove isporuke kupcima, ali ne uključuje opskrbu;
21. „transport vodika” znači transport vodika mrežom za vodik radi njegove isporuke kupcima, ali ne uključujući opskrbu, bez obzira na pritisak, geografsku pokrivenost ili povezanu skupinu kupaca koja je priključena na mrežu;
22. „operator mreže za vodik” znači fizička ili pravna osoba koja obavlja funkciju transporta vodika i odgovorna je za rad, održavanje i, ako je potrebno, razvoj mreže za vodik na određenom području te, prema potrebi, njegovo povezivanje s drugim mrežama za vodik, kao i za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava da zadovolji razumnu potražnju za transportom vodika;

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

- ~~23.7.~~ „opskrba” znači prodaja, uključujući daljnju prodaju, prirodnog plina, uključujući UPP ⇒ ili vodik, uključujući tekući vodik, ⇐, kupcima;
- ~~24.8.~~ „poduzeće za opskrbu” znači svaka fizička ili pravna osoba koja obavlja funkciju opskrbe;
- ~~25.9.~~ „sustav skladišta plina” znači objekt koji je u vlasništvu i/ili kojim upravlja poduzeće za prirodni plin, koji se koristi za skladištenje prirodnog plina, uključujući dio terminala za UPP koji se koristi za skladištenje, ali isključujući dio koji se koristi za proizvodne radnje i objekte koji su namijenjeni isključivo obavljanju funkcija operatora transportnih sustava;
- ~~26.10.~~ „operator sustava skladišta plina” znači fizička ili pravna osoba koja obavlja funkciju skladištenja ⇒ prirodnog plina ⇐ i odgovorna je za rad sustava skladišta plina;
- ~~27.11.~~ „terminal za UPP” znači terminal koji se koristi za ukapljivanje prirodnog plina ili prihvata, iskrcaj i ponovno uplinjavanje UPP-a, uključujući pomoćne usluge i privremeno skladištenje potrebno za postupak ponovnog uplinjavanja i daljnju otpremu u transportni sustav, ali isključujući dijelove terminala za UPP koji se koriste za skladištenje;
- ~~28.12.~~ „operator terminala za UPP” znači fizička ili pravna osoba koja obavlja funkciju ukapljivanja prirodnog plina ili prihvata, iskrcaja i ponovnog uplinjavanja UPP-a te je odgovorna za rad terminala za UPP;
- ~~29.13.~~ „sustav” znači transportne mreže, distribucijske mreže, terminali za UPP i/ili sustavi skladišta plina koji su u vlasništvu i/ili kojima upravlja određeno poduzeće za prirodni plin, uključujući operativnu akumulaciju i njegove objekte za pružanje pomoćnih usluga te objekte koji pripadaju povezanim poduzećima, a koji su potrebni za pružanje pristupa transportu, distribuciji i terminalima za UPP;

- ~~30.14.~~ „pomoćne usluge” znači sve usluge koje su potrebne za pristup i rad transportnih mreža, distribucijskih mreža, terminala za UPP ~~ili~~ sustava skladišta plina, uključujući uravnoteživanje, umješavanje i utiskivanje inertnih plinova, ali isključujući objekte koji su namijenjeni isključivo obavljanju funkcija operatora transportnih sustava;
- ~~31.15.~~ „operativna akumulacija ⇒ prirodnog plina ⇐ ” znači skladištenje ⇒ prirodnog ⇐ plina stlačenjem u transportnim i distribucijskim sustavima, ali isključujući objekte koji su namijenjeni isključivo obavljanju funkcija operatora transportnih sustava;
- ~~32.16.~~ „međusobno povezani sustav” znači nekoliko sustava koji su povezani jedan s drugim;
-

↓ 2019/692 članak 1. točka 1.

- ~~33.17.~~ „međudržavni spojni plinovod” znači transportni plinovod koji prelazi ili premošćuje granicu između država članica radi povezivanja nacionalnih transportnih sustava tih država članica ili transportni plinovod između države članice i treće zemlje do državnog područja države članice ili teritorijalnog mora te države članice;
-

↓ novo

34. „međudržavni spojni plinovod za vodik” znači mreža za vodik koja prelazi ili premošćuje granicu između država članica, ili između države članice i treće zemlje do državnog područja država članica ili teritorijalnog mora te države članice;
-

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

- ~~35.18.~~ „izravni plinovod” znači plinovod za prirodni plin koji dopunjava međusobno povezani sustav;
- ~~36.19.~~ „integrirano poduzeće za prirodni plin” znači vertikalno ili horizontalno integrirano poduzeće;
- ~~37.20.~~ „vertikalno integrirano poduzeće” znači poduzeće za prirodni plin ili skupina poduzeća za prirodni plin ⇒ ili poduzeće za vodik ili skupina poduzeća za vodik ⇐ u kojima ista osoba ili iste osobe, izravno ili neizravno, imaju pravo provoditi kontrolu, pri čemu poduzeće ili skupina poduzeća obavlja najmanje jednu od funkcija transporta, distribucije, ⇒ transporta vodika, upravljanja terminalom za vodik, ⇐, UPP-a ili skladištenja ⇒ prirodnog plina ili vodika ⇐ te najmanje jednu od funkcija proizvodnje ili opskrbe prirodnim plinom ⇒ ili vodikom ⇐;
- ~~38.21.~~ „horizontalno integrirano poduzeće” znači poduzeće koje obavlja najmanje jednu od funkcija proizvodnje, transporta, distribucije, opskrbe ili skladištenja prirodnog plina te koje obavlja i djelatnost izvan sektora ⇒ prirodnog ⇐ plina;

- ~~39.22.~~ „povezano poduzeće” znači povezano poduzeće u smislu članka 41. Sedme direktive Vijeća 83/349/EEZ od 13. lipnja 1983. na temelju članka 44. stavka 2. točke (g)²⁸ Ugovora o konsolidiranim financijskim izvještajima²⁹ i/ili pridruženo poduzeće, u smislu članka 33. stavka 1. te direktive ☒ kako je definirano u članku 2. točki 12. Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća³⁰ ☒ i/ili poduzeće koje pripada istim vlasnicima udjela;
- ~~40.23.~~ „korisnik sustava” znači fizička ili pravna osoba koja opskrbljuje sustav ili se opskrbljuje iz sustava;
- ~~41.24.~~ „kupac” znači veleprodajni ili krajnji kupac prirodnog plina ⇒ plinova ⇐ ili poduzeće za prirodni plin ⇒ ili vodik ⇐ koje kupuje prirodni plin ⇒ plinove ⇐;
- ~~42.25.~~ „kupac iz kategorije kućanstvo” znači kupac koji kupuje prirodni plin ⇒ plinove ⇐ za potrošnju u vlastitom kućanstvu;
- ~~43.26.~~ „kupac koji nije kućanstvo” znači kupac koji kupuje prirodni plin ⇒ plinove ⇐ koji nisu namijenjeni uporabi u vlastitom kućanstvu;
- ~~44.27.~~ „krajnji kupac” znači kupac koji kupuje prirodni plin ⇒ plinove ⇐ za vlastitu uporabu;
- ~~28.~~ „povlašteni kupac” znači kupac koji je slobodan kupiti plin od opskrbljivača po vlastitom izboru, u smislu članka 37.;
- ~~45.29.~~ „veleprodajni kupac” znači fizička ili pravna osoba, različita od operatora transportnog sustava ili operatora distribucijskog sustava, koja kupuje prirodni plin ⇒ plinove ⇐ radi daljnje prodaje unutar ili izvan sustava gdje ima poslovni nastan;

⇓ novo

46. „mikropoduzeće” znači poduzeće koje zapošljava manje od 10 osoba i čiji godišnji promet i/ili ukupna godišnja bilanca ne prelazi 2 milijuna EUR;
47. „malo poduzeće” znači poduzeće koje zapošljava manje od 50 osoba i čiji godišnji promet i/ili ukupna godišnja bilanca ne prelazi 10 milijuna EUR;

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

- ~~30.~~ „dugoročno planiranje” znači planiranje opskrbnih i transportnih kapaciteta poduzeća za prirodni plin na dugoročnoj osnovi radi zadovoljenja potražnje sustava za prirodnim plinom, diversifikacije izvora i osiguranja opskrbe kupaca;
- ~~31.~~ „tržište u nastajanju” znači država članica u kojoj je prva komercijalna isporuka na temelju njezinog prvog dugoročnog ugovora o opskrbi prirodnim plinom izvršena prije najviše 10 godina;

²⁸ ~~Naslov Direktive 83/349/EZ prilagođen je tako da se vodi računa o renumeriranju članaka Ugovora o osnivanju Europske zajednice u skladu s člankom 12. Ugovora iz Amsterdama; izvorno se pozivalo na članak 54. stavak 3. točku (g).~~

²⁹ ~~SL L 193, 18.7.1983., str. 1.~~

³⁰ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

- ~~48.32.~~ „sigurnost” znači sigurnost opskrbe prirodnim plinom i tehnička sigurnost;
- ~~33.~~ „nova infrastruktura” znači infrastrukturu koja nije dovršena do 4. kolovoza 2003.;
- ~~49.34.~~ „ugovor o opskrbi plinom” znači ugovor o opskrbi ~~prirodnim~~ plinovima, ali ne uključuje ~~izvedenice~~ ~~derivate~~ za trgovanje plinom;
- ~~50.35.~~ „~~derivat~~ ~~izvedenica~~ za trgovanje plinom” znači financijski instrument naveden u Prilogu I. odjeljku C točkama 5., 6. ili 7. Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata, ☒ točkama 5., 6. ili 7. odjeljka C Priloga I. Direktivi 2014/65/EU o tržištu financijskih instrumenata³¹ ☒ kada se taj instrument odnosi na ~~prirodni~~ plin;
- ~~51.36.~~ „kontrola” znači prava, ugovori ili bilo koja druga sredstva koja, bilo odvojeno ili zajedno i uzimajući u obzir činjenične ili pravne okolnosti, pružaju mogućnost provođenja odlučujućeg utjecaja na određeno poduzeće, posebno putem:
- (a) vlasništva ili prava korištenja cjelokupne ili dijela imovine određenog poduzeća;
 - (b) prava ili ugovora koji omogućuju odlučujući utjecaj na sastav, glasovanje ili odluke tijela određenog poduzeća.

↓ novo

52. „dugoročni ugovor” znači ugovor o nabavi robe s trajanjem duljim od godine dana;
53. „ulazno-izlazni sustav” znači skup svih transportnih i distribucijskih sustava na koje se primjenjuje jedan posebni režim uravnoteženja;
54. „zona uravnoteženja” znači ulazno-izlazni sustav na koji se primjenjuje poseban režim uravnoteženja;
55. „virtualna točka trgovanja” znači nefizička komercijalna točka unutar ulazno-izlaznog sustava u kojoj se plinovi razmjenjuju između prodavatelja i kupca bez potrebe za rezerviranjem transportnog ili distribucijskog kapaciteta;
56. „ulazna točka” znači točka koja podliježe rezervacijskim postupcima koje provode korisnici mreže ili proizvođači koja omogućuje pristup ulazno-izlaznom sustavu;
57. „izlazna točka” znači točka koja podliježe rezervacijskim postupcima koje provode korisnici mreže ili krajnji kupci koja omogućuje izlaz plina iz ulazno-izlaznog sustava;
58. „interkonekcijska točka” znači fizička ili virtualna točka povezivanja susjednih ulazno-izlaznih sustava ili povezivanja ulazno-izlaznog sustava s međudržavnim spojnim plinovodom u mjeri u kojoj te točke podliježu rezervacijskim postupcima korisnika mreže;
59. „virtualna interkonekcijska točka” znači najmanje dvije interkonekcijske točke kojima se povezuju ista dva susjedna ulazno-izlazna sustava, a koje su objedinjene za potrebe pružanja jedinstvene usluge trgovine kapacitetom;
60. „sudionik na tržištu” znači fizička ili pravna osoba koja kupuje, prodaje ili proizvodi plinove ili koja je operator usluga skladištenja, među ostalim davanjem naloga za trgovanje na jednom ili više tržišta plina, uključujući tržišta uravnoteženja;

³¹ SL L ~~145, 30.4.2004., str. 1.~~ ☒ 173, 12.6.2014., str. 349.–496. ☒.

61. „naknada za raskid ugovora” znači pristojba ili novčana kazna koju opskrbljivači ili sudionici na tržištu nameću kupcima zbog raskida ugovora o opskrbi plinom ili uslugama u pogledu plina;
62. „naknada za promjenu opskrbljivača” znači pristojba ili novčana kazna, uključujući naknade za raskid ugovora, koju opskrbljivači ili sudionici na tržištu ili operatori sustava izravno ili neizravno nameću kupcima zbog promjene opskrbljivača ili sudionika na tržištu;
63. „informacije o obračunu” znači sve informacije navedene na računima krajnjih kupaca, osim zahtjeva za plaćanje;
64. „konvencionalno brojilo” znači analogno ili elektroničko brojilo koje ne može ni prenositi ni primati podatke;
65. „pametna sustava mjerenja” znači elektronički sustav koji može mjeriti količinu plina koja je predana u mrežu ili plin potrošen iz mreže pružajući više informacija od konvencionalnog brojlara te koji može prenositi i primati podatke nekim oblikom elektroničke komunikacije u svrhu informiranja, praćenja i kontrole;
66. „interoperabilnost” u kontekstu pametnog mjerenja znači sposobnost dvije energetske ili komunikacijske mreže, dva sustava, uređaja, dvije aplikacije ili komponente ili više njih da uzajamno djeluju, razmjenjuju i upotrebljavaju informacije radi izvođenja potrebnih funkcija;
67. „najnoviji dostupni” znači, u kontekstu podataka pametnog mjerenja, da se pružaju u razdoblju koje odgovara najkraćem razdoblju namire na nacionalnom tržištu;
68. „najbolje raspoložive tehnike” u kontekstu zaštite podataka i sigurnosti u okruženju pametnog mjerenja znači najdjelotvornije, najnaprednije i prikladne tehnike za pružanje temelja za sukladnost s pravilima Unije za zaštitu podataka i sigurnosnim pravilima;
69. „energetsko siromaštvo” znači energetsko siromaštvo kako je definirano u članku 2. točki 49. Direktive (EU) 2021/0203 COD Europskog parlamenta i Vijeća;
70. „energetska zajednica građana” znači pravni subjekt:
- (a) koji se temelji na dobrovoljnom i otvorenom sudjelovanju te je pod stvarnom kontrolom članova ili vlasnika udjela koji su fizičke osobe, lokalna tijela, uključujući općine, ili mala poduzeća;
 - (b) čija je primarna svrha pružanje okolišne, gospodarske ili socijalne zajedničke koristi svojim članovima ili vlasnicima udjela ili lokalnim područjima na kojima djeluje, a ne stvaranje financijske dobiti; i
 - (c) koji se bavi proizvodnjom, distribucijom, opskrbom, potrošnjom ili skladištenjem plina iz obnovljivih izvora u sustavu prirodnog plina ili svojim članovima ili dioničarima pruža usluge energetske učinkovitosti ili usluge održavanja;
71. „aktivni kupac” znači krajnji kupac prirodnog plina ili skupina krajnjih kupaca prirodnog plina koji djeluju zajednički, trošeći ili skladišteći plin iz obnovljivih izvora proizveden u svojim prostorima koji se nalaze unutar granica određenog područja ili, ako to dopušta država članica, u drugim prostorima, ili prodajući, korištenjem sustava prirodnog plina, plin iz obnovljivih izvora iz vlastite proizvodnje ili sudjelujući u programima energetske učinkovitosti, pod uvjetom da im te djelatnosti nisu primarna komercijalna ili profesionalna djelatnost;

Poglavlje II.

Poglavlje 2. – Opća pravila ~~za organizaciju sektora~~ ☒ o organizaciji tržišta ☒

Članak 37

~~Otvaranje tržišta i uzajamnost~~ ☒ Konkurentna, fleksibilna i nediskriminirajuća plinska tržišta, usmjerena na potrošače ☒

1. Države članice osiguravaju da ~~povlašteni kupci obuhvaćaju~~ ⇒ svi kupci mogu slobodno kupovati plinove od opskrbljivača po vlastitom izboru te da svi kupci mogu istodobno slobodno imati više od jednog ugovora o opskrbi prirodnim plinom ili vodikom pod uvjetom da postoje potrebna priključna mjesta i mjerne točke. ⇐

↓ novo

2. Države članice osiguravaju da se njihovim nacionalnim pravom neopravdano ne ometaju prekogranična trgovina plinovima, funkcioniranje i rast likvidnog trgovanja plinovima, sudjelovanje potrošača, ulaganja u, posebno, plinove iz obnovljivih izvora i niskouglične plinove ili skladištenje energije među državama članicama te osiguravaju da cijene plinova odražavaju stvarnu potražnju i ponudu.
3. Države članice osiguravaju da na unutarnjem tržištu ne postoje nepotrebne prepreke za plinove u pogledu ulaska na tržište i izlaska s njega, trgovanja i poslovanja.
4. Države članice osiguravaju da energetska poduzeća podliježu transparentnim, razmjernim i nediskriminacijskim pravilima, naknadama i postupanju u odnosu na pristup veleprodajnim tržištima, pristup podacima, promjenu opskrbljivača i sustave obračuna i, prema potrebi, licenciranja.
5. Države članice osiguravaju da sudionici na tržištu iz trećih zemalja, ako posluju na unutarnjem tržištu plinova, poštuju primjenjivo pravo Unije i nacionalno pravo.

↓ 2009/73/EZ članak 37.

- (a) ~~do 1. srpnja 2004., povlaštene kupce kako je utvrđeno u članku 18. Direktive 98/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina³². Države članice do 31. siječnja svake godine objavljuju kriterije za definiranje tih povlašćenih kupaca;~~
- (b) ~~od 1. srpnja 2004., sve kupce koji nisu kućanstva;~~

³² SL L 204, 21.7.1998., str. 1.

(e) ~~od 1. srpnja 2007., sve kupce.~~

~~2. Da bi se izbjegla neravnoteža pri otvaranju tržišta plina:~~

~~(a) ugovori o opskrbi, sklopljeni s povlaštenim kupcem u sustavu druge države članice ne smiju biti zabranjeni ako je taj kupac povlašten u oba sustava koja su u pitanju;~~

~~(b) kada transakcije opisane u točki (a) budu odbijene zbog toga što je taj kupac povlašten samo u jednom od dvaju sustava, Komisija može, uzimajući u obzir situaciju na tržištu i zajednički interes, obvezati stranu koja odbija transakciju da izvrši zatraženu opskrbu na zahtjev jedne od država članica u kojoj se nalaze oba sustava.~~

↓ novo

Članak 4.

Cijene opskrbe utemeljene na tržištu

1. Opskrbljivači slobodno određuju cijenu po kojoj kupce opskrbljuju plinovima. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere radi osiguravanja učinkovitog tržišnog natjecanja među opskrbljivačima.
2. Države članice osiguravaju zaštitu energetske siromašnih i ugroženih kupaca iz kategorije kućanstvo u skladu s člankom 25. provedbom socijalne politike ili na drugi način koji ne podrazumijeva javne intervencije u cijene opskrbe električnom energijom.
3. Odstupajući od stavaka 1. i 2., države članice smiju provoditi javne intervencije u cijene opskrbe električnom energijom energetske siromašnih ili ugroženih kupaca iz kategorije kućanstvo. Takve javne intervencije moraju ispunjavati uvjete utvrđene u stavcima 4. i 5.
4. Javne intervencije u cijene opskrbe električnom energijom:
 - (a) od općeg su gospodarskog interesa i ne prelaze ono što je potrebno za ostvarenje tog općeg gospodarskog interesa;
 - (b) jasno su definirane, transparentne, nediskriminirajuće i provjerljive;
 - (c) jamče plinskim poduzećima Unije jednakost pristupa kupcima;
 - (d) imaju ograničeno trajanje i proporcionalne su u pogledu svojih korisnika;
 - (e) ne stvaraju dodatne troškove za sudionike na tržištu na diskriminirajući način.
5. Svaka država članica koja za određivanje cijena opskrbe prirodnim plinom u skladu sa stavkom 3. ovog članka provodi javne intervencije mora se pridržavati i članka 3. stavka 3. točke (d) te članka 24. Uredbe (EU) 2018/1999, neovisno o tome nalazi li se u dotičnoj državi članici velik broj kućanstava pogođenih energetske siromaštvom.
6. Tijekom prijelaznog razdoblja za uspostavljanje učinkovitog tržišnog natjecanja za ugovore o opskrbi prirodnim plinom među opskrbljivačima i radi postizanja potpuno učinkovitog tržišno utemeljenog maloprodajnog određivanja cijena prirodnog plina u skladu sa stavkom 1., države članice smiju provoditi javne intervencije u cijene

opskrbe prirodnim plinom kupaca iz kategorije kućanstvo i mikropoduzeća koja nemaju koristi od javnih intervencija iz stavka 3.

7. Javne intervencije iz stavka 6. moraju biti u skladu s uvjetima utvrđenima u stavku 4. i moraju:

- (a) biti popraćene skupom mjera za postizanje učinkovitog tržišnog natjecanja i metodologijom za ocjenu napretka u odnosu na te mjere;
- (b) biti utvrđene metodologijom kojom se osigurava nediskriminirajuće postupanje prema opskrbljivačima;
- (c) imati postavljenu cijenu koja je viša od troškova, na razini na kojoj može doći do učinkovitog tržišnog natjecanja;
- (d) biti osmišljene tako da se u najvećoj mogućoj mjeri smanji negativan utjecaj na veleprodajna tržišta električne energije;
- (e) osigurati da svi korisnici takvih javnih intervencija imaju mogućnost odabrati ponude konkurentnog tržišta i da su izravno obaviješteni, najmanje jednom u tri mjeseca, o dostupnosti ponuda i ušteda na konkurentnom tržištu te osigurati da im se pruži pomoć za prijelaz na tržišno utemeljenu ponudu;
- (f) osigurati da svi korisnici takvih javnih intervencija na temelju članaka 18. i 19. imaju pravo na ugradnju pametnih brojlara i da im se ponudi ugradnja pametnih brojlara bez dodatnih početnih troškova za kupce, da su izravno obaviješteni o mogućnosti ugradnje pametnih brojlara i da im se osigura potrebna pomoć;
- (g) izbjeći izravno unakrsno subvencioniranje između kupaca koji se opskrbljuju po cijenama slobodnog tržišta i onih koji se opskrbljuju po reguliranim cijenama opskrbe.

8. Države članice obavješćuju Komisiju o mjerama poduzetima u skladu sa stavcima 3. i 6. u roku od mjesec dana nakon njihova donošenja, a smiju ih provoditi odmah. Uz obavijest se dostavlja i obrazloženje u kojem se objašnjava zašto se drugim instrumentima nije na zadovoljavajući način mogao postići planirani cilj, kako se ispunjavaju zahtjevi iz stavaka 4. i 7. te koji su učinci prijavljenih mjera na tržišno natjecanje. U obavijesti se navodi opseg korisnika, trajanje mjera i broj kupaca iz kategorije kućanstvo obuhvaćenih tom mjerom te se objašnjava način određivanja regulirane cijene.

9. Od 15. ožujka 2025. i svake dvije godine nakon toga, kao dio integriranih nacionalnih energetske i klimatskih izvješća o napretku, države članice Komisiji podnose izvješća o provedbi ovog članka, nužnosti i proporcionalnosti javnih intervencija na temelju ovog članka te ocjenu napretka u postizanju stvarnog tržišnog natjecanja među dobavljačima i prelaska na tržišno utemeljene cijene. Države članice koje u skladu sa stavkom 6. primjenjuju regulirane cijene izvješćuju o usklađenosti s uvjetima utvrđenima u stavku 7., među ostalim o usklađenosti opskrbljivača od kojih se zahtijeva provedba takvih intervencija te o učinku reguliranih cijena na financijsko stanje tih opskrbljivača.

10. Komisija provodi preispitivanje i podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi ovog članka u svrhu postizanja tržišno utemeljenih maloprodajnih cijena prirodnog plina te, prema potrebi, uz izvješće prilaže ili nakon njega podnosi zakonodavni prijedlog. To se izvješće može kombinirati s izvješćem o provedbi članka 5. Direktive (EU) 2019/944. Taj zakonodavni prijedlog može uključivati datum isteka reguliranih cijena.

Članak 5.3.

Obveze javne usluge i zaštita kupaca

1. Države članice na temelju svoje institucionalne organizacije i poštujući načelo supsidijarnosti osiguravaju da, ne dovodeći u pitanje stavak 2., poduzeća za prirodni plin ⇒ i vodik ⇐ rade u skladu s načelima ove Direktive radi postizanja konkurentnog, sigurnog i s aspekta okoliša održivog tržišta ~~prirodnog plina~~ ⇒ plinova ⇐ te da se ne pravi razlika između tih poduzeća u pogledu njihovih prava ili obveza.
2. U potpunosti uzimajući u obzir odgovarajuće odredbe ☒ UFEU-a ☒ Ugovora, a posebno njegov ~~članak 86.~~ ☒ članak 106. ☒, države članice mogu poduzećima ⇒ za prirodni plin i vodik ⇐ ~~koja djeluju u sektoru plina~~, u općem ekonomskom interesu, nametnuti obveze javne usluge koje se mogu odnositi na sigurnost, uključujući sigurnost opskrbe, na redovitost, ⇒ i ⇐ kvalitetu i ~~cijenu~~ isporuka te na zaštitu okoliša, uključujući energetska učinkovitost, energiju iz obnovljivih izvora i zaštitu klime. Takve obveze moraju biti jasno definirane, transparentne, nediskriminirajuće i provjerljive te moraju poduzećima za prirodni plin ⇒ i vodik ⇐ ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ jamčiti jednakost pristupa nacionalnim potrošačima. ~~U vezi sa sigurnošću opskrbe, energetska učinkovitošću/upravljanjem potražnjom te za ostvarenje ciljeva u vezi s okolišem i energijom iz obnovljivih izvora, kako je navedeno u ovom stavku, države članice mogu uvesti provedbu dugoročnog planiranja, vodeći računa o mogućnosti da treće strane zatraže pristup sustavu.~~

3. Obveze javne usluge povezane sa sigurnošću opskrbe plinom ne prelaze ono što je potrebno za osiguravanje usklađenosti sa standardima opskrbe plinom na temelju članka 6. Uredbe (EU) 2017/1938 i usklađene su s rezultatima nacionalnih procjena rizika provedenih u skladu s člankom 7. stavkom 3., kako je detaljno opisano u planovima prevencije izrađenima na temelju članka 9. stavka 1. točaka (c), (d) i (k) te uredbe.
4. Ako država članica dodijeli financijsku naknadu ili druge oblike naknade za ispunjenje obveza iz ovog članka, to se provodi na nediskriminirajući i transparentan način.

3. ~~Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za zaštitu krajnjih kupaca i posebno osiguravaju postojanje prikladnih mjera zaštite radi zaštite ugroženih kupaca. U tom kontekstu svaka država članica definira pojam ugroženih kupaca, koji se može odnositi na energetska siromaštvo i, među ostalim, na zabranu prekida opskrbe plinom takvih kupaca u kritičnim trenucima. Države članice osiguravaju primjenu~~

prava i obveza povezanih s ugroženim kupeima. One posebno poduzimaju odgovarajuće mjere za zaštitu krajnjih kupaca u udaljenim područjima koji su priključeni na plinski sustav. Države članice mogu imenovati opskrbljivača zadnjeg izbora za kupce koji su priključeni na plinski sustav. One osiguravaju visoke razine zaštite potrošača, posebno u pogledu transparentnosti općih uvjeta ugovora, općih informacija i mehanizama za rješavanje sporova. Države članice osiguravaju da povlašteni kupac ima stvarnu mogućnost jednostavnog prijelaza na novog opskrbljivača. U pogledu najmanje kupaca iz kategorije kućanstvo te mjere uključuju one koje su navedene u Prilogu I.

4. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere, kao što je izrada nacionalnih energetske i socijalne planove, osiguravanje povlastica u sustavima socijalne sigurnosti radi osiguranja nužne opskrbe plinom ugroženih kupaca ili pružanje podrške za poboljšanje energetske učinkovitosti radi rješavanja energetske siromaštva tamo gdje je ono utvrđeno, uključujući u širem kontekstu siromaštva. Takve mjere ne smiju sprečavati stvarno otvaranje tržišta iz članka 37. i funkcioniranje tržišta te se Komisiji, ako je potrebno, o njima obavješćuje u skladu sa stavkom 11. ovog članka. Takva obavijest ne uključuje mjere poduzete u okviru općeg sustava socijalne sigurnosti.

5. Države članice osiguravaju da svi kupeji koji su priključeni na plinsku mrežu imaju pravo da im plin osigurava opskrbljivač, podložno sporazumu s opskrbljivačem, bez obzira na to u kojoj je državi članici taj opskrbljivač registriran, sve dok taj opskrbljivač poštuje primjenjiva pravila trgovanja i uravnoteženja te podložno zahtjevima u vezi sa sigurnošću opskrbe. U tom pogledu države članice poduzimaju sve mjere potrebne za osiguravanje da administrativni postupci ne predstavljaju prepreku za poduzeća za opskrbu koja su već registrirana u drugoj državi članici.

6. Države članice osiguravaju da:

- (a) kada kupac, uz poštovanje uvjeta ugovora, želi promijeniti opskrbljivača, dotični operator (operatori) izvrši (izvrše) promjenu u roku od tri tjedna; i
- (b) kupeji imaju pravo primiti sve odgovarajuće podatke o potrošnji.

Države članice osiguravaju da se prava iz prvog podstavka točaka (a) i (b) dodjeljuju kupeima na nediskriminacijski način u pogledu troškova, napora ili vremena.

7. Države članice provode odgovarajuće mjere za postizanje ciljeva socijalne i ekonomske kohezije te zaštite okoliša, što može uključivati sredstva za borbu protiv klimatskih promjena i sigurnost opskrbe. Takve mjere osobito mogu uključivati osiguravanje prikladnih ekonomskih poticaja, koristeći, ako je potrebno, sve postojeće nacionalne alate i alate Zajednice, za održavanje i izgradnju potrebne mrežne infrastrukture, uključujući kapacitet spojnih plinovoda.

8. Radi promicanja energetske učinkovitosti, države članice ili, kada je država članica tako predvidjela, regulatorno tijelo snažno preporučuju da poduzeća za prirodni plin optimiziraju uporabu plina, na primjer pružanjem usluga upravljanja energijom, razvijanjem inovativnih formula za određivanje cijena ili uvođenjem inteligentnih sustava mjerenja ili naprednih mreža, ako je potrebno.

9. Države članice osiguravaju jedinstvene kontaktne točke radi pružanja potrošačima svih nužnih informacija koje se tiču njihovih prava, važećeg zakonodavstva i sredstava za rješavanje sporova koja su im dostupna u slučaju spora. Takve kontaktne točke mogu biti dio općih informativnih točaka za potrošače.

~~Države članice osiguravaju postojanje neovisnog mehanizma, kao što je pravobranitelj za energetske sektor ili tijelo za zaštitu potrošača, radi osiguravanja učinkovite obrade pritužaba i izvansudskog rješavanja sporova.~~

- ~~10. Države članice mogu odlučiti da neće primijeniti odredbe članka 4. u pogledu distribucije, u mjeri u kojoj bi njihova primjena pravno ili stvarno ometala ispunjavanje obveza nametnutih poduzećima za prirodni plin u općem ekonomskom interesu i u mjeri u kojoj učinak na razvoj trgovine ne bi bio toliki da bude protivan interesima Zajednice. Interesi Zajednice među ostalim uključuju tržišno natjecanje u odnosu na povlaštene kupce u skladu s ovom Direktivom i člankom 86. Ugovora.~~

- ~~5.11. Države članice po provedbi ove Direktive obavješćuju Komisiju o svim mjerama koje su usvojile radi ispunjavanja obveza javne usluge, uključujući zaštitu potrošača i okoliša, te njihov mogući učinak na nacionalno i međunarodno tržišno natjecanje, bez obzira na to zahtijevaju li takve mjere odstupanje od odredaba ove Direktive. Nakon toga svake dvije godine obavješćuju Komisiju o svim izmjenama takvih mjera, bez obzira na to zahtijevaju li one odstupanje od ove Direktive.~~

- ~~12. Komisija, uz savjetovanje s odgovarajućim zainteresiranim stranama, uključujući države članice, nacionalna regulatorna tijela, organizacije potrošača i poduzeća za prirodni plin, izrađuje jasan i sažet kontrolni popis za potrošače energije, koji sadrži praktične informacije o pravima potrošača energije. Države članice osiguravaju da opskrbljivači plina ili operatori distribucijskog sustava, u suradnji s regulatornim tijelom, poduzmu potrebne mjere kako bi svojim potrošačima osigurali primjerak kontrolnog popisa za potrošače energije i osigurali da on bude javno dostupan.~~

Članak 6.7.

Promicanje regionalne suradnje ☒ i integracije ☒

1. Države članice i regulatorna tijela međusobno surađuju kako bi svoja nacionalna tržišta integrirali na jednoj ili više regionalnih razina, ~~„kao prvi korak prema“~~ ⇒ radi stvaranja regionalnih tržišta u slučajevima kad su tako odlučile države članice i regionalna tijela i dalje radi ⇐ stvaranja potpuno liberaliziranog unutarnjeg tržišta. Regulatorna tijela, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice posebno promiču i olakšavaju suradnju operatora transportnih sustava ⇒ za prirodni plin ⇐ ⇒ i operatora mreža za vodik ⇐ na regionalnoj razini, uključujući suradnju na prekograničnim pitanjima, radi stvaranja konkurentnog unutarnjeg tržišta ⇒ plinova ⇐ ~~prirodnog plina~~, jačaju dosljednost svojeg pravnog, regulatornog i tehničkog okvira te olakšavaju integraciju izoliranih sustava koji čine plinske otoke koji i dalje postoje u ~~Zajednici~~ ☒ Uniji ☒. Zemljopisna područja obuhvaćena takvom regionalnom suradnjom uključuju suradnju na zemljopisnim područjima definiranim u skladu s člankom ~~28.12.~~ stavkom 3. Uredbe (EZ) ~~br. 715/2009.~~ Takva suradnja može pokrivati druga zemljopisna područja. ⇒ U slučajevima kad Komisija smatra da su pravila na razini Unije relevantna za regionalnu integraciju tržišta plinova, ona daje odgovarajuće smjernice, uzimajući u obzir posebnosti tih tržišta i utjecaj na susjedna tržišta. ⇐
2. ☒ Agencija za suradnju energetskih regulatora („ACER“) ☒ ~~Agencija~~ surađuje s ~~nacionalnim~~ regulatornim tijelima i operatorima transportnih sustava na osiguravanju usklađenosti regulatornih okvira između ⇒ i unutar tih ⇐ regija s ciljem stvaranja konkurentnog unutarnjeg tržišta ~~prirodnog plina~~ ⇒ plinova ⇐. Ako ☒ ACER ☒ ~~Agencija~~ smatra da su potrebna obvezujuća pravila o takvoj suradnji, ona daje odgovarajuće preporuke.

~~3. Države članice osiguravaju, kroz provedbu ove Direktive, da operatori transportnih sustava za raspodjelu kapaciteta i provjeru sigurnosti mreže imaju jedan ili više integriranih sustava na regionalnoj razini koji obuhvaćaju dvije ili više država članica.~~

34. Kada vertikalno integrirani operatori transportnih sustava sudjeluju u zajedničkom poduzeću osnovanom radi provedbe takve suradnje, to zajedničko poduzeće uspostavlja i provodi program usklađivanja koji sadrži mjere koje treba poduzeti da bi se osiguralo da diskriminacijsko ponašanje i ponašanje suprotno tržišnom natjecanju bude isključeno. U tom se programu usklađivanja navode specifične obveze koje zaposlenici moraju ispuniti kako bi ostvarili cilj isključivanja diskriminacijskog ponašanja i ponašanja suprotnog tržišnom natjecanju. Program podliježe odobrenju ☒ ACER-a ☒ Agencije. Poštovanje programa neovisno prate službenici za praćenje usklađenosti vertikalno integriranih operatora transportnih sustava.

Članak 7.4

Postupak izdavanja odobrenja

1. Ako je za gradnju ili rad objekata za prirodni plin ☒ ,objekata za proizvodnju vodika i infrastrukture sustava za vodik ☒ potrebno odobrenje (na primjer licencija, dozvola, koncesija, pristanak ili suglasnost), države članice ili nadležno tijelo koje one imenuju izdaju odobrenja za gradnju i/ili rad takvih objekata, ☒ infrastrukture, ☒ plinovoda i srodne opreme na svojem državnom području, u skladu sa stavcima od 2. do 11. 4. Države članice ili nadležno tijelo koje one imenuju mogu na istoj osnovi izdavati odobrenja za opskrbu ~~prirodnim plinom~~ ☒ plinovima ☒ i za veleprodajne kupce.
2. Države članice koje raspolažu sustavom odobrenja utvrđuju objektivne i nediskriminirajuće kriterije koje mora ispunjavati poduzeće koje podnosi zahtjev za izdavanje odobrenja za ☒ opskrbu plinovima ili ☒ gradnju i/ili rad objekata za prirodni plin ☒ , objekata za proizvodnju vodika ili infrastrukture sustava za vodik ☒ ili za opskrbu ~~prirodnim plinom~~. Nediskriminirajući kriteriji i postupci za izdavanje odobrenja objavljuju se. Države članice osiguravaju da se u okviru postupaka izdavanja odobrenja za ☒ takve ☒ objekte, ☒ infrastrukturu, ☒ plinovode i srodnu opremu, kada je primjereno, vodi računa o važnosti projekta za unutarnje tržište ~~prirodnog plina~~ ☒ plinova ☒.

☒ novo

3. Postupci izdavanja odobrenja za aktivnosti iz stavka 1. ne smiju biti dulji od dvije godine, uključujući sve relevantne postupke nadležnih tijela. Ako je to utemeljeno na izvanrednim okolnostima, to se razdoblje od dvije godine može produljiti za najviše godinu dana.
4. Države članice procjenjuju koje su zakonodavne i nezakonodavne mjere potrebne za pojednostavnjenje postupaka izdavanja odobrenja, uključujući sve postupovne korake povezane s postupcima procjene utjecaja na okoliš. Države članice izvješćuju Europsku komisiju o rezultatima takve ocjene u okviru svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova iz postupka utvrđenog u članku 3. i člancima od 7. do 12. Uredbe (EU) 2018/1999 i u skladu s njim te u okviru svojih

integriranih nacionalnih energetske i klimatskih izvješća o napretku u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) 2018/1999.

5. Rokovi utvrđeni u stavku 3. primjenjuju se ne dovodeći u pitanje obveze na temelju primjenjivog prava Unije o okolišu, sudske žalbe, pravne lijekove i druge postupke pred sudom te alternativne mehanizme za rješavanje sporova, izvansudske žalbe i pravne lijekove i mogu se produljiti vremenom trajanja takvih postupaka.
6. Države članice uspostavljaju ili imenuju jednu ili više kontaktnih točaka. Te kontaktne točke podnositelja zahtjeva na njegov zahtjev besplatno usmjeravaju i olakšavaju cijeli postupak izdavanja odobrenja za aktivnosti iz stavka 1. do završetka rada nadležnih tijela na kraju postupka. Podnositelj zahtjeva u cjelokupnom se postupku obraća samo jednoj kontaktnoj točki.
7. Države članice osiguravaju da se odobrenja u skladu s nacionalnim pravom za izgradnju i rad plinovoda i drugih mrežnih objekata koji se upotrebljavaju za transport prirodnog plina primjenjuju i na plinovode i mrežne objekte za transport vodika.
8. Države članice osiguravaju da se smatra da postojeća ugovorna prava uporabe zemljišta za izgradnju i rad plinovoda i drugih mrežnih objekata obuhvaćaju i plinovode i druge mrežne objekte za transport vodika.

↓ 2009/73/EZ

⇒ novo

- ~~9.3.~~ Države članice osiguravaju da su razlozi za eventualno odbijanje zahtjeva za izdavanje odobrenja objektivni i nediskriminirajući te da se priopćuju podnositelju zahtjeva. Razlozi za takvo odbijanje daju se na znanje Komisiji. Države članice uspostavljaju postupak koji podnositelju zahtjeva omogućuje ulaganje pravnog lijeka protiv takvih odbijanja.
- ~~10.4.~~ Za razvoj područja na kojima je opskrba nedavno započela i općenito za učinkovit rad, ne dovodeći u pitanje članak ~~30.38.~~, države članice mogu odbiti izdavanje dodatnih odobrenja za gradnju i rad sustava distribucijskih plinovoda ⇒ za prirodni plin ⇐ na određenom području, nakon što su takvi sustavi plinovoda izgrađeni ili se predlaže ⇐ je odobrena ⇐ njihova gradnja na tom području i ako postojeći ili predloženi kapacitet nije zasićen.

↓ novo

Članak 8.

Certificiranje goriva iz obnovljivih izvora i niskougljičnih goriva

1. Plinovi iz obnovljivih izvora certificiraju se u skladu s člancima 29. i 30. Direktive (EU) 2018/2001.
2. Kako bi se osiguralo da uštede emisija stakleničkih plinova zbog uporabe niskougljičnih goriva i vodika s niskim emisijama ugljika budu najmanje 70 % u skladu s definicijama iz članka 2. točaka 10. i 12. na temelju članka 2., države članice zahtijevaju od gospodarskih subjekata da dokažu da su taj prag i zahtjevi

utvrđeni u metodologiji iz stavka 5. ovog članka ispunjeni. Za te potrebe od gospodarskih subjekata zahtijevaju da upotrebljavaju sustav masene bilance u skladu s člankom 30. stavcima 1. i 2. Direktive (EU) 2018/2001.

3. Države članice osiguravaju da gospodarski subjekti dostavljaju pouzdane informacije o usklađenosti s pragom uštede emisija stakleničkih plinova od 70 % utvrđenim u stavku 2. i s metodologijom uštede emisija stakleničkih plinova iz stavka 5. te da gospodarski subjekti relevantnoj državi članici na zahtjev stave na raspolaganje podatke koji su upotrijebljeni za sastavljanje informacija. Države članice od gospodarskih subjekata zahtijevaju da uspostave odgovarajući standard neovisne revizije podnesenih podataka i pruže dokaze da su to učinili. Revizijom se verificira da su sustavi koje gospodarski subjekti primjenjuju točni, pouzdani i zaštićeni od zlorabe.
4. Obveze utvrđene u stavku 2. primjenjuju se bez obzira na to jesu li niskougljična goriva proizvedena u Uniji ili se uvoze. Informacije o zemljopisnom podrijetlu i vrsti sirovina za niskougljična goriva i niskougljični vodik po opskrbljivaču gorivom stavljaju se na raspolaganje potrošačima na internetskim stranicama operatora, opskrbljivača ili relevantnih nadležnih tijela te se ažuriraju jedanput godišnje.
5. Komisija do 31. prosinca 2024. donosi delegirane akte u skladu s člankom 83. radi dopune ove Direktive utvrđivanjem metodologije za procjenu ušteda emisija stakleničkih plinova iz niskougljičnih goriva. Metodologijom se osigurava da se jedinice za izbjegnute emisije ne dodjeljuju za CO₂, za čije su hvatanje već dodijeljene jedinice emisija na temelju drugih pravnih odredaba.
6. Komisija može odlučiti da dobrovoljni nacionalni ili međunarodni programi kojima se utvrđuju standardi za proizvodnju niskougljičnih goriva ili niskougljičnog vodika pružaju točne podatke o uštedama emisija stakleničkih plinova za potrebe ovog članka i dokazuju usklađenost s metodologijom iz stavka 5. ovog članka.
7. Kad gospodarski subjekt pruži dokaze ili podatke dobivene u skladu s programom za koji je bila donesena odluka o priznavanju na temelju stavka 4. ili 6., država članica od gospodarskog subjekta ne zahtijeva daljnje dokaze o usklađenosti s kriterijima za program koji je priznala Komisija.
8. Nadležna tijela država članica nadgledaju rad tijela za ovjeravanje koja provode neovisnu reviziju u okviru dobrovoljnog programa. Tijela za ovjeravanje na zahtjev nadležnih tijela podnose sve relevantne informacije potrebne za nadzor revizije, uključujući točan datum, vrijeme i mjesto revizija. Ako države članice utvrde probleme neispunjavanja obveza, one o tome bez odgode obavješćuju dobrovoljni program.
9. Na zahtjev države članice, koji se može temeljiti na zahtjevu gospodarskog subjekta, Komisija na temelju svih raspoloživih dokaza ispituje jesu li poštovani kriteriji uštede emisija stakleničkih plinova utvrđeni u ovom članku, metodologija razvijena u skladu sa stavkom 5. ovog članka i pragovi uštede emisija stakleničkih plinova utvrđeni u članku 2. točkama 9. i 10. U roku od šest mjeseci od primitka takvog zahtjeva Komisija odlučuje može li dotična država članica:
 - (a) prihvatiti već dostavljene dokaze o usklađenosti s kriterijima uštede emisija stakleničkih plinova za niskougljična goriva; ili
 - (b) odstupajući od stavka 7., zahtijevati od dobavljača izvora niskougljičnih goriva da dostave dodatne dokaze o svojoj usklađenosti s kriterijima uštede emisija stakleničkih plinova i pragom uštede emisija stakleničkih plinova od 70 %.

10. Države članice od relevantnih gospodarskih subjekata zahtijevaju i da u bazu podataka Unije unesu informacije o izvršenim transakcijama i svojstvima održivosti niskougljičnih goriva u skladu sa zahtjevima utvrđenima u članku 28. Direktive (EU) 2018/2001.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

⇒ novo

Članak 9.8.

Tehnička pravila

Regulatorna tijela, kada su države članice tako predvidjele, ili države članice osiguravaju da se definiraju kriteriji tehničke sigurnosti te da se razrade i objave tehnička pravila kojima se utvrđuju minimalni tehnički zahtjevi u vezi s projektiranjem i funkcioniranjem za priključenje na sustav terminala za UPP, sustave skladišta plina, druge transportne i distribucijske sustave, i izravne plinovode ⇒ i sustav za vodik ⇐. Ta tehnička pravila osiguravaju interoperabilnost sustava te su objektivna i nediskriminirajuća. Ako je potrebno, ☒ ACER ☒ Agencija može dati odgovarajuće preporuke radi postizanja usklađenosti tih pravila. Ta se pravila priopćuju Komisiji u skladu s člankom 5. 8. Direktive (EU) 2015/1535 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³³ od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa te propisa o uslugama informacijskog društva³⁴.

↓ novo

Države članice prema potrebi zahtijevaju od operatora transportnih sustava, operatora distribucijskih sustava i operatora mreže za vodik da na svojem državnom području objave tehnička pravila u skladu s člankom 9., posebno u pogledu pravila priključenja na mrežu koja uključuju zahtjeve u pogledu kvalitete plina, odorizacije plina i tlaka plina. Države članice također zahtijevaju da operatori transportnih sustava i operatori distribucijskih sustava objave tarife za priključivanje plina iz obnovljivih izvora na temelju objektivnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija.

POGLAVLJE III.

JAČANJE POLOŽAJA I ZAŠTITA POTROŠAČA TE MALOPRODAJNA TRŽIŠTA

Članak 10.

Osnovna ugovorna prava

1. Države članice osiguravaju da svi krajnji kupci imaju pravo da im plinove osigurava opskrbljivač, podložno sporazumu s opskrbljivačem, bez obzira na to u kojoj je državi članici taj opskrbljivač registriran, pod uvjetom da on poštuje primjenjiva

³³ Direktiva (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. rujna 2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (SL L 241, 17.9.2015., str. 1.).

³⁴ SL L 204, 21.7.1998., str. 37.

pravila trgovanja i uravnoteženja. U tom pogledu, države članice poduzimaju sve mjere potrebne kako bi se osiguralo da upravni postupci nisu diskriminirajući prema opskrbljivačima koji su već registrirani u drugoj državi članici.

2. Ne dovodeći u pitanje pravila Unije o zaštiti potrošača, posebno Direktivu 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća i Direktivu Vijeća 93/13/EEZ, države članice osiguravaju da krajnji kupci imaju prava navedena u stavcima od 3. do 12. ovog članka.
3. Krajnji kupci imaju pravo na ugovor sa svojim opskrbljivačem, u kojem su navedeni:
 - (a) identitet i adresa opskrbljivača;
 - (b) usluge koje se pružaju, ponuđene razine kvalitete usluga, kao i vrijeme prvog priključenja;
 - (c) vrste ponuđenih usluga održavanja;
 - (d) način na koji se mogu dobiti najnovije informacije o svim primjenjivim tarifama, naknadama za održavanje i proizvodima u paketu ili uslugama;
 - (e) trajanje ugovora, uvjeti produljenja i prestanak ugovora i usluga, uključujući proizvode ili usluge koji su u paketu s tim uslugama te je li dopušten raskid ugovora bez naknade;
 - (f) bilo koja naknada i povrat sredstava koji se primjenjuju u slučaju nepridržavanja ugovorene razine kvalitete usluge, uključujući netočne i zakašnjele račune;
 - (g) metoda pokretanja postupaka za izvansudsko rješavanje sporova u skladu s člankom 24.;
 - (h) informacije koje se odnose na prava potrošača, uključujući one o obradi pritužaba i sve informacije iz ovog stavka, jasno priopćene na računu ili internetskim stranicama poduzeća za prirodni plin ili za vodik.

Uvjeti moraju biti poštteni i unaprijed dobro poznati. U svakom slučaju te se informacije moraju pružiti prije sklapanja ili potvrđivanja ugovora. Kada se ugovori sklapaju putem posrednika, informacije iz točaka od (a) do (f) također se moraju pružiti prije sklapanja ugovora.

Krajnji kupci dobivaju sažetak ključnih ugovornih uvjeta napisan jasno, sažetim i jednostavnim jezikom.

4. Krajnjim kupcima daje se prikladna obavijest o svakoj namjeri izmjene ugovornih uvjeta i obavještuje ih se o njihovom pravu na raskid ugovora nakon primitka te obavijesti. Opskrbljivači na transparentan i razumljiv način obavještavaju svoje krajnje kupce o svakoj prilagodbi cijene opskrbe, kao i o razlozima i preduvjetima za prilagodbu i o njezinu opsegu izravno i pravodobno, a najkasnije dva tjedna prije ili, kad je riječ o kupcima iz kategorije kućanstvo, najkasnije jedan mjesec prije stupanja prilagodbe na snagu. Države članice osiguravaju da krajnji kupci mogu slobodno raskinuti ugovor ako ne prihvaćaju nove ugovorne uvjete ili prilagodbe cijene opskrbe o kojima ih je obavijestio njihov opskrbljivač.
5. Opskrbljivači pružaju krajnjim kupcima transparentne informacije o primjenjivim cijenama i tarifama te o standardnim uvjetima u pogledu pristupa plinskim uslugama i upotrebe tih usluga.

6. Opskrbljivači krajnjim kupcima nude širok izbor načina plaćanja. Takvim se načinima plaćanja ne provodi neopravdana diskriminacija među kupcima. Svaka razlika u naknadama povezanim s načinima plaćanja ili sustavima predujmova objektivna je, nediskriminirajuća i proporcionalna i ne smije biti veća od izravnih troškova koje primatelj plaćanja snosi za uporabu posebnog načina plaćanja ili sustava predujma u skladu s člankom 62. Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća³⁵.
7. Kupci iz kategorije kućanstvo koji imaju pristup sustavima predujmova ne smiju se u tim sustavima stavljati u nepovoljan položaj.
8. Opskrbljivači krajnjim kupcima nude poštene i transparentne opće uvjete koji su predstavljeni jednostavnim i nedvosmislenim jezikom i koji ne smiju uključivati neugovorne prepreke ostvarivanju prava kupaca, kao što je pretjerana ugovorna dokumentacija. Kupci moraju biti zaštićeni od nepoštenih ili obmanjujućih metoda prodaje.
9. Krajnji kupci imaju pravo na dobru kvalitetu usluge, a njihovi opskrbljivači trebaju kvalitetno rješavati pritužbe. Opskrbljivači pritužbe rješavaju jednostavno, pravedno i brzo.
10. Opskrbljivači kupcima iz kategorije kućanstvo pružaju odgovarajuće informacije o alternativnim mjerama za isključivanje dovoljno prije planiranog isključivanja. Takve alternativne mjere mogu uključivati informacije o izvorima potpore u svrhu izbjegavanja isključivanja, sustavima predujmova, energetske pregledima, konzultantskim uslugama u području energije, alternativnim planovima otplate, savjetima o upravljanju dugom ili o moratorijima na isključivanje i ne smiju uključivati dodatan trošak kupcima koji su suočeni s isključivanjem.
11. Opskrbljivači krajnjim kupcima daju konačni obračun nakon svake promjene opskrbljivača najkasnije šest tjedana od promjene opskrbljivača.

Članak 11.

Pravo na promjenu i pravila o naknadama za promjenu opskrbljivača

1. Kupci imaju pravo promijeniti opskrbljivača plinovima ili sudionike na tom tržištu. Države članice osiguravaju da kupac koji želi promijeniti opskrbljivača ili sudionike na tržištu to može učiniti u roku od najviše tri tjedna od datuma zahtjeva, istodobno poštujući uvjete ugovora. Najkasnije do 2026. tehnički postupak promjene opskrbljivača ili sudionika na tržištu ne smije trajati dulje od 24 sata i mora biti moguć bilo kojeg radnog dana.
2. Države članice osiguravaju da kupci ostvaruju pravo na promjenu opskrbljivača ili sudionika na tržištu na nediskriminajući način u pogledu troška, napora i vremena.
3. Države članice osiguravaju da se barem kupcima iz kategorije kućanstvo i malim poduzećima ne naplaćuju nikakve naknade za promjenu opskrbljivača plinovima. Međutim, države članice mogu dopustiti opskrbljivačima ili sudionicima na tržištu da kupcima naplaćuju naknade za raskid ugovora ako ti kupci dobrovoljno raskinu ugovore o opskrbi s određenim trajanjem i fiksnom cijenom prije njihova isteka, pod uvjetom da takve naknade:

³⁵ Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337, 23.12.2015., str. 35.).

- (a) budu dio ugovora koji je kupac dobrovoljno sklopio; i
- (b) budu jasno priopćene kupcu prije sklapanja ugovora.

Takve naknade moraju biti proporcionalne i ne smiju premašivati izravan gospodarski gubitak koji je pretrpio opskrbljivač ili sudionik na tržištu zbog toga što je kupac raskinuo ugovor, uključujući troškove svih paketa ulaganja ili usluga već pruženih kupcu u okviru ugovora. Teret dokazivanja izravnog gospodarskog gubitka snosi dobavljač ili sudionik na tržištu. Dopuštenost naknada za raskid ugovora nadzire regulatorno tijelo ili drugo nadležno nacionalno tijelo.

4. Kupci plinova iz kategorije kućanstvo imaju pravo na sudjelovanje u programima kolektivne promjene opskrbljivača. Države članice uklanjaju sve regulatorne ili administrativne prepreke za kolektivnu promjenu opskrbljivača te pružaju okvir kojim se osigurava najveća moguća zaštita potrošača s ciljem izbjegavanja svake štetne prakse.

Članak 12.

Alati za usporedbu

1. Države članice osiguravaju da barem kupci prirodnog plina iz kategorije kućanstvo i mikropoduzeća imaju besplatan pristup barem jednom alatu za usporedbu ponuda opskrbljivača, uključujući ponude u paketu. Kupci moraju biti informirani o dostupnosti takvih alata na svojim računima, priloženo uz te račune ili na drugi način. Alati moraju ispunjavati barem sljedeće zahtjeve:

- (a) moraju biti neovisni od sudionika na tržištu i osiguravati jednako postupanje prema plinskim poduzećima u rezultatima pretraživanja;
- (b) moraju imati jasno navedene vlasnike te fizičku ili pravnu osobu koja upravlja alatom i kontrolira ga, kao i informacije o načinu na koji se ti alati financiraju;
- (c) moraju imati utvrđene jasne i objektivne kriterije na kojima se temelji usporedba, uključujući usluge, koji moraju biti objavljeni;
- (d) mora se koristiti jednostavan i nedvosmislen jezik;
- (e) moraju pružati precizne i ažurirane informacije s navođenjem vremena posljednjeg ažuriranja;
- (f) moraju biti dostupni osobama s invaliditetom time što su uočljivi, operativni, razumljivi i otporni;
- (g) moraju uključivati djelotvoran postupak prijavljivanja netočnih informacija o objavljenim ponudama;
- (h) moraju provoditi usporedbe, istovremeno ograničavajući tražene osobne podatke na podatke koji su strogo nužni za usporedbu.

Države članice osiguravaju da se barem jednim alatom pokriva cijelo tržište prirodnog plina. Ako se tržište pokriva s pomoću više alata, ti alati uključuju najpotpuniji mogući raspon ponuda plina koje obuhvaćaju znatan dio tržišta i, u slučajevima u kojima se tim alatima ne pokriva tržište u potpunosti, jasnu izjavu u kojoj se to navodi prije prikazivanja rezultata;

2. Alatima može upravljati bilo koji subjekt, uključujući privatna trgovačka društva i javna tijela.

3. Države članice mogu zahtijevati da alati za usporedbu iz stavka 1. uključuju usporedive kriterije povezane s prirodom usluga koje nude opskrbljivači.
4. Države članice imenuju nadležno tijelo koje će biti odgovorno za izdavanje znaka pouzdanosti za alate za usporedbu koji zadovoljavaju zahtjeve iz stavka 1. i za osiguravanje trajne usklađenosti alata za usporedbu sa znakom pouzdanosti s tim zahtjevima. To tijelo djeluje neovisno od svih ostalih sudionika na tržištu i operatora alata za usporedbu.
5. Za svaki se alat kojim se uspoređuju ponude sudionika na tržištu može zatražiti znak pouzdanosti na dobrovoljnoj i nediskriminirajućoj osnovi u skladu s ovim člankom.
6. Odstupajući od stavaka 4. i 5., države članice mogu odlučiti da neće propisati da se za alate za usporedbu izdaju znakovi pouzdanosti ako tijelo javne vlasti ili javno tijelo osigura alat za usporedbu koji ispunjava zahtjeve iz stavka 1.

Članak 13.

Aktivni kupci

1. Države članice osiguravaju da krajnji kupci imaju pravo djelovati kao aktivni kupci, a da ne podliježu nerazmjernim ili diskriminirajućim tehničkim zahtjevima, administrativnim zahtjevima, postupcima ni naknadama uključujući naknade za mrežu koje ne odražavaju troškove.
2. Države članice osiguravaju da aktivni kupci:
 - (a) imaju pravo na izravno obavljanje djelatnosti;
 - (b) imaju pravo da korištenjem sustava prirodnog plina prodaju prirodne plinove koje su sami proizveli iz obnovljivih izvora;
 - (c) imaju pravo na sudjelovanje u programima energetske učinkovitosti;
 - (d) imaju pravo trećoj strani delegirati upravljanje postrojenjima potrebnima za njihove djelatnosti, uključujući postavljanje, rad, obradu podataka i održavanje, a da se ta treća strana ne smatra aktivnim kupcem.
 - (e) podliježu naknadama za upotrebu mreže koje odražavaju troškove, transparentne su i nediskriminirajuće, osiguravajući da na odgovarajući i uravnotežen način doprinose raspodjeli tereta ukupnih troškova sustava;
 - (f) budu financijski odgovorni za neravnoteže koje uzrokuju u sustavu prirodnog plina ili delegiraju svoju odgovornost za uravnoteženje u skladu s člankom 3. točkom (e) [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx].
3. Države članice u svojem nacionalnom pravu mogu imati različite odredbe primjenjive na pojedinačne krajnje kupce i one koji djeluju zajedno, pod uvjetom da se sva prava i obveze iz ovog članka primjenjuju na sve aktivne kupce. Svaka razlika u postupanju prema aktivnim kupcima koji djeluju zajedno mora biti razmjerno i primjereno opravdana.
4. Države članice osiguravaju da aktivni kupci koji posjeduju postrojenja za skladištenje plina iz obnovljivih izvora:
 - (a) imaju pravo na priključenje na mrežu u razumnom roku nakon što su podnijeli zahtjev za to, pod uvjetom da su ispunjeni svi potrebni uvjeti, kao što je odgovornost za odstupanje;

- (b) ne podliježu dvostrukim naknadama, uključujući naknade za upotrebu mreže, za uskladišteni plin iz obnovljivih izvora koji ostaje u njihovim prostorima;
- (c) ne podliježu nerazmjernim zahtjevima ili naknadama za licenciranje;
- (d) smiju pružati nekoliko usluga istodobno ako je to tehnički izvedivo.

Članak 14.

Energetske zajednice građana

1. Države članice uspostavljaju poticajan regulatorni okvir za energetske zajednice građana kojim se osigurava sljedeće:
 - (a) sudjelovanje u energetske zajednice građana otvoreno je i dobrovoljno;
 - (b) članovi ili vlasnici udjela energetske zajednice građana ovlašteni su napustiti zajednicu pri čemu se primjenjuje članak 11.;
 - (c) članovi ili vlasnici udjela energetske zajednice građana ne gube prava i obveze koji im pripadaju kao kupcima iz kategorije kućanstvo ili aktivnim kupcima;
 - (d) podložno primjerenoj naknadi kako ju je procijenilo regulatorno tijelo, relevantni operator distribucijskog sustava surađuje s energetskim zajednicama građana kako bi se olakšao prijenos plina iz obnovljivih izvora unutar energetskih zajednica građana;
 - (e) energetske zajednice građana podliježu nediskriminirajućim, pravednim, razmjernim i transparentnim postupcima i naknadama, među ostalim u pogledu priključivanja na mrežu, registracije i licenciranja, te transparentnim, nediskriminirajućim naknadama za upotrebu mreže koje odražavaju troškove, osiguravajući da na odgovarajući i uravnotežen način doprinose raspodjeli tereta ukupnih troškova sustava prirodnog plina.
2. Države članice mogu u poticajnom regulatornom okviru omogućiti da energetske zajednice građana:
 - (a) budu otvorene za prekogranično sudjelovanje;
 - (b) budu ovlaštene imati u vlasništvu, uspostavljati, kupovati ili unajmljivati distribucijske mreže te njima samostalno upravljati podložno uvjetima utvrđenima u stavku 4. ovog članka;
 - (c) podliježu izuzećima predviđenima u članku 28. stavku 2.
3. Države članice osiguravaju da energetske zajednice građana:
 - (a) imaju pristup svim tržištima prirodnog plina na nediskriminirajući način;
 - (b) budu tretirane na nediskriminirajući i razmjerni način u pogledu njihovih aktivnosti, prava i obveza koje imaju kao krajnji kupci, proizvođači, opskrbljivači, operatori distribucijskih sustava ili sudionici na tržištu;
 - (c) budu financijski odgovorne za neravnoteže koje uzrokuju u sustavu prirodnog plina ili da delegiraju svoju odgovornost za uravnoteženje u skladu s člankom 3. točkom (e) [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx].
 - (d) budu tretirane kao aktivni kupci u skladu sa stavkom 2. točkom (e) i člankom 13. stavkom 4. točkama (a), (c) i (d) [Aktivni kupci];

- (e) imaju pravo unutar energetske zajednice građana urediti dijeljenje plina iz obnovljivih izvora koji je proizveden u proizvodnim jedinicama u vlasništvu zajednice, u skladu s drugim zahtjevima iz ovog članka i podložno tome da članovi zajednice zadržavaju prava i obveze krajnjih kupaca.

Za potrebe prvog podstavka točke (e), ako se dijele obnovljivi prirodni plinovi, time se ne dovode u pitanje primjenjive naknade, tarife i pristojbe za upotrebu mreže u skladu s transparentnom analizom troškova i koristi distribuiranih izvora energije koju je izradilo nadležno nacionalno tijelo.

4. Države članice mogu energetskim zajednicama građana dodijeliti pravo upravljanja distribucijskim mrežama u njihovu području djelovanja te pravo utvrđivanja odgovarajućih postupaka, ne dovodeći u pitanje poglavlje VI. ili druga pravila i propise koji se primjenjuju na operatore distribucijskih sustava.

Ako se takvo pravo prizna, države članice osiguravaju da energetske zajednice građana:

- (a) smiju transportirati plin koji nije iz obnovljivih izvora ako je takav plin namijenjen kupcu prirodnog plina koji nije član energetske zajednice građana ili je potreban za siguran rad sustava;
- (b) budu ovlaštene sklopiti sporazum o radu svoje mreže s relevantnim operatorom distribucijskog sustava ili operatorom transportnog sustava na koji je njihova mreža priključena;
- (c) podliježu odgovarajućim naknadama za upotrebu mreže na priključnim mjestima između njihove mreže i distribucijske mreže izvan energetske zajednice građana;
- (d) ne postupaju diskriminirajuće ili štetno u pogledu kupaca koji ostanu priključeni na distribucijski sustav.

Članak 15.

Računi i informacije o obračunu

1. Države članice osiguravaju da su računi i informacije o obračunu točni, lako razumljivi, jasni, sažeti, prilagođeni korisnicima i predstavljeni na način kojim se krajnjim kupcima olakšava usporedba te da ispunjavaju minimalne zahtjeve utvrđene u Prilogu I. Na svoj zahtjev krajnji kupci moraju dobiti jasno i razumljivo objašnjenje o tome kako je sastavljen njihov račun, posebno ako se računi ne temelje na stvarnoj potrošnji.
2. Države članice osiguravaju da se za izdavanje svih računa i pružanje svih informacija o obračunu krajnjim kupcima ne naplaćuje naknada.
3. Države članice osiguravaju da se krajnjim kupcima ponudi mogućnost primanja računa i informacija o obračunu u elektroničkom obliku te da im se ponude fleksibilni aranžmani za stvarno plaćanje računa.
4. Ako ugovor predviđa buduće izmjene proizvoda, cijene ili popusta, te se stavke, zajedno s datumom od kojeg se izmjena primjenjuje, navode na računu.
5. Države članice savjetuju se s udrugama potrošača kad razmatraju izmjene zahtjeva u pogledu sadržaja računa.

Pametni sustavi mjerenja za prirodni plin

1. Radi promicanja energetske učinkovitosti i osnaživanja krajnjih kupaca države članice ili, ako je neka država članica tako predvidjela, regulatorno tijelo izričito preporučuju da poduzeća za prirodni plin optimiziraju uporabu prirodnog plina, među ostalim pružanjem usluga upravljanja energijom, razvijanjem inovativnih formula za formiranje cijena i uvođenjem interoperabilnih pametnih sustava mjerenja, osobito s pomoću potrošačkih sustava za upravljanje energijom i s pomoću pametnih mreža, u skladu s primjenjivim pravilima Unije o zaštiti podataka.
2. Države članice na svojim državnim područjima osiguravaju uvođenje pametnih sustava mjerenja. Takvo uvođenje može podlijeći procjeni troškova i koristi u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu II.
3. Države članice koje započnu s uvođenjem pametnih sustava mjerenja donose i objavljuju minimalne funkcionalne i tehničke zahtjeve za pametne sustave mjerenja koji će se uvesti na njihovu državnom području u skladu s člankom 20. i Prilogom II. Države članice osiguravaju interoperabilnost tih pametnih sustava mjerenja, kao i njihovu sposobnost osiguravanja izlaznih podataka za potrošačke sustave za upravljanje energijom. U tom su se pogledu države članice dužne pobrinuti za primjenu odgovarajućih dostupnih standarda, uključujući one standarde kojima se omogućuje interoperabilnost, kao i najbolje prakse, vodeći pritom računa o važnosti razvoja pametnih mreža i unutarnjeg tržišta električne energije.
4. Države članice koje započnu s uvođenjem pametnih sustava mjerenja osiguravaju da krajnji kupci na transparentan i nediskriminirajući način doprinose pokrivanju troškova uvođenja, istodobno uzimajući u obzir dugoročne koristi za cjelokupni vrijednosni lanac. Države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela redovito prate uvođenje pametnog mjerenja na svojem državnom području radi bilježenja pružanja koristi potrošačima.
5. Ako se, na temelju procjene troškova i koristi iz stavka 2., uvođenje pametnih sustava mjerenja ocijeni negativnim, države članice osiguravaju da se ta procjena preispita najmanje svake četiri godine, uzimajući u obzir velike promjene u temeljnim pretpostavkama, u razvoju tehnologije i tržišta. Države članice obavješćuju Komisiju o ishodu svoje ažurirane procjene troškova i koristi kad njezini rezultati postanu dostupni.
6. Odredbe ove Direktive koje se odnose na pametne sustave mjerenja primjenjuju se na buduće ugradnje i ugradnje kojima se zamjenjuju starija pametna brojila. Pametni sustavi mjerenja koji su već ugrađeni ili za koje je „početak radova” započeo prije [datum stupanja na snagu] mogu ostati u funkciji tijekom svojeg vijeka uporabe. Međutim, pametni sustavi mjerenja koji ne ispunjavaju zahtjeve iz članka 20. i Priloga II. ne smiju ostati u funkciji dulje od [12 godina nakon stupanja na snagu ove Direktive].
7. Za potrebe stavka 6., „početak radova” znači početak građevinskih radova na ulaganju ili prva čvrsta obveza za naručivanje opreme ili druga obveza koja ulaganje čini neopozivim, ovisno o tome što nastupi prije. Kupnja zemljišta i pripremne radnje kao što su pribavljanje dozvola i provedba preliminarne studije izvedivosti ne smatraju se početkom radova. U slučaju preuzimanja „početak radova” znači trenutak stjecanja imovine koja je izravno povezana sa stečenom poslovnom jedinicom.

Članak 17.

Pametni sustavi mjerenja u sustavu za vodik

1. Države članice osiguravaju uvođenje pametnih sustava mjerenja kojima se mogu točno mjeriti potrošnja, pružati informacije o stvarnom vremenu uporabe te koji mogu prenositi i primati podatke u svrhu informiranja, praćenja i kontrole koristeći se oblikom elektroničke komunikacije.
2. Države članice dužne su pobrinuti se za sigurnost sustava mjerenja i odgovarajuće podatkovne komunikacije te privatnost krajnjih kupaca u skladu s relevantnim zakonodavstvom Unije o zaštiti podataka i privatnosti, kao i njihovu interoperabilnost, uzimajući u obzir primjenu odgovarajućih standarda.
3. Komisija provedbenim aktima donosi zahtjeve interoperabilnosti za pametno mjerenje i postupke kojima se osobama koje na to imaju pravo osigurava pristup podacima iz tih sustava mjerenja. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 4. Uredba (EU) br. 182/2011

Članak 18.

Funkcionalnosti pametnih sustava mjerenja u sustavu za prirodni plin

Ako je uvođenje pametnih sustava mjerenja pozitivno ocijenjeno na temelju procjene troškova i koristi iz članka 16. stavka 2. ili ako se pametni sustavi mjerenja sustavno uvode nakon [datum stupanja na snagu], države članice uvode te sustave u skladu s europskim normama, sljedećim zahtjevima i Prilogom II.:

- (a) pametnim sustavima mjerenja precizno se mjeri stvarna potrošnja prirodnog plina i njima se krajnjim kupcima mogu pružiti informacije o stvarnom vremenu uporabe, uključujući potvrđene povijesne podatke o potrošnji koji su lako i sigurno dostupni i vizualno predstavljeni krajnjim kupcima na zahtjev i bez dodatnih troškova te nepotvrđene najnovije dostupne podatke o potrošnji koji se također lako i sigurno stavljaju na raspolaganje krajnjim kupcima bez dodatnih troškova, putem standardiziranog sučelja ili daljinskog pristupa, kako bi se poduprli automatizirani programi energetske učinkovitosti i druge usluge;
- (b) sigurnost pametnih sustava mjerenja i podatkovne komunikacije u skladu je s relevantnim pravilima Unije o sigurnosti, uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike za osiguravanje najviše razine zaštite kibersigurnosti, vodeći pritom računa o troškovima i načelima proporcionalnosti;
- (c) privatnost krajnjih kupaca i zaštita njihovih podataka u skladu je s relevantnim pravilima Unije o zaštiti podataka i privatnosti;
- (d) na zahtjev krajnjih kupaca, podaci o njihovoj potrošnji prirodnog plina stavljaju im se na raspolaganje, u skladu s provedbenim aktima donesenima na temelju članka 23., putem standardiziranog komunikacijskog sučelja ili putem daljinskog pristupa, ili na raspolaganje trećim osobama koje djeluju u njihovo ime, u lako razumljivom obliku, čime im se omogućava usporedba ponuda pod jednakim uvjetima;
- (e) prije ugradnje pametnih brojila ili pri njihovoj ugradnji krajnjim se kupcima pružaju odgovarajući savjeti i informacije, posebno u vezi s njihovim punim potencijalom u pogledu upravljanja očitavanjem brojila i praćenja potrošnje energije, te u vezi s prikupljanjem i obradom osobnih podataka u skladu s primjenjivim pravilima Unije o zaštiti podataka;

- (f) s pomoću pametnih sustava mjerenja podaci krajnjih kupaca mogu se mjeriti, a krajnji kupci mogu biti namireni u najkraćem razdoblju namire na nacionalnom tržištu.

Za potrebe prvog podstavka točke (d) krajnji kupci mogu preuzeti svoje mjerne podatke ili ih prenijeti drugoj strani bez dodatnih troškova i u skladu sa svojim pravom na prenosivost podataka koje im je zajamčeno pravilima Unije o zaštiti podataka;

Članak 19.

Pravo na pametno brojilo za prirodni plin

1. Ako se, na temelju procjene troškova i koristi iz članka 16. stavka 2., uvođenje pametnog sustava mjerenja ocijeni negativnim te ako se pametan sustav mjerenja ne uvodi sustavno, države članice osiguravaju da svaki krajnji kupac koji to zatraži ima pravo, pod uvjetom da snosi povezane troškove, na ugradnju ili, ako je primjenjivo, nadogradnju, pod poštenim i troškovno učinkovitim uvjetima, pametnog brojila koje je:
 - (a) opremljeno funkcionalnostima navedenima u članku 18., ako je to tehnički izvedivo, ili minimalnim skupom funkcionalnosti koje države članice trebaju definirati i objaviti na nacionalnoj razini u skladu s Prilogom II.;
 - (b) interoperabilno i može omogućiti traženu povezivost mjerne infrastrukture i potrošačkih sustava za upravljanje energijom.
2. Ako kupac zatraži pametno brojilo u skladu sa stavkom 1., države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela:
 - (a) osiguravaju da je u ponudi krajnjem kupcu koji zahtijeva ugradnju pametnog brojila izričito navedeno i jasno opisano sljedeće:
 - i. funkcije i interoperabilnost koje podržava pametno brojilo, moguće usluge, kao i koristi koje se zaista mogu ostvariti uporabom pametnog brojila u određenom trenutku,
 - ii. svi povezani troškovi koje snosi krajnji kupac;
 - (b) osiguravaju da je pametno brojilo ugrađeno u razumnom roku, a u svakom slučaju najkasnije četiri mjeseca od zahtjeva kupca;
 - (c) redovito, a barem svake dvije godine, preispituju i javno objavljuju povezane troškove te prate razvoj tih troškova kao rezultat tehnoloških dostignuća i mogućih nadogradnji sustava mjerenja.

Članak 20.

Konvencionalna brojila za prirodni plin

1. Ako krajnji kupci prirodnog plina nemaju pametno brojilo, države članice osiguravaju da imaju pojedinačno konvencionalno brojilo kojim se točno mjeri njihova stvarna potrošnja.
2. Države članice osiguravaju da krajnji kupci prirodnog plina mogu lako očitati svoje konvencionalno brojilo, izravno ili neizravno putem internetskog sučelja ili drugog odgovarajućeg sučelja.

Članak 21.

Upravljanje podacima

1. Pri utvrđivanju pravila u pogledu upravljanja podacima i razmjene podataka države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela utvrđuju pravila o pristupu strana koje ispunjavaju uvjete podacima o krajnjim kupcima u skladu s ovim člankom i mjerodavnim pravnim okvirom Unije. Za potrebe ove Direktive podaci znače mjerne podatke i podatke o potrošnji, kao i podatke koji se zahtijevaju o kupcu koji želi promijeniti opskrbljivača, za upravljanje potrošnjom i za druge usluge.

2. Države članice organiziraju upravljanje podacima kako bi osigurale učinkovit i siguran pristup podacima i učinkovitu razmjenu podataka, kao i zaštitu podataka i njihovu sigurnost.

Neovisno o modelu upravljanja podacima koji se primjenjuje u svakoj državi članici, strana odgovorna za upravljanje podacima omogućava svakoj stranci koja ispunjava uvjete pristup podacima o krajnjem kupcu u skladu sa stavkom 1. Strane koje ispunjavaju uvjete imaju tražene podatke na raspolaganju na nediskriminirajući način i istodobno. Pristup podacima mora biti jednostavan, a relevantni postupci za ostvarenje pristupa podacima javno dostupni.

3. Pravila o pristupu podacima i pohranjivanju podataka za potrebe ove Direktive u moraju biti u skladu s relevantnim pravom Unije.

Obrada osobnih podataka u okviru ove Direktive provodi se u skladu s Uredbom (EU) 2016/679.

4. Države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela ovlašćuju i certificiraju ili, prema potrebi, nadziru strane odgovorne za upravljanje podacima kako bi osigurale da postupaju u skladu sa zahtjevima ove Direktive.

Ne dovodeći u pitanje zadaće službenika za zaštitu podataka iz Uredbe (EU) 2016/679, države članice mogu odlučiti da će od strana odgovornih za upravljanje podacima zahtijevati imenovanje službenika odgovornih za usklađenost, nadležnih za praćenje provedbe mjera koje su poduzele te strane radi osiguravanja nediskriminirajućeg pristupa podacima i usklađenosti sa zahtjevima ove Direktive.

Države članice mogu imenovati službenike odgovorne za usklađenost ili tijela iz članka 44. stavka 2. točke (d) radi ispunjavanja obveza iz ovog stavka.

5. Za pristup vlastitim podacima ili za zahtjev za stavljanje na raspolaganje vlastitih podataka krajnjim se kupcima ne obračunavaju dodatni troškovi.

Države članice odgovorne su za utvrđivanje relevantnih troškova koje u svrhu pristupa podacima snose strane koje ispunjavaju uvjete.

Države članice ili, ako je država članica tako predvidjela, određena nadležna tijela osiguravaju da su troškovi koje naplaćuju regulirani subjekti koji pružaju podatkovne usluge razumni i primjereno opravdani.

Članak 22.

Zahtjevi u pogledu interoperabilnosti i postupci za pristup podacima

1. Radi promicanja tržišnog natjecanja na maloprodajnom tržištu i izbjegavanja nametanja pretjeranih administrativnih troškova stranama koje ispunjavaju uvjete države članice olakšavaju potpunu interoperabilnost energetske usluge u Uniji.
2. Komisija provedbenim aktima donosi zahtjeve u pogledu interoperabilnosti i nediskriminirajućih i transparentnih postupaka za pristup podacima iz članka 21. stavka 1. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.
3. Države članice osiguravaju da plinska poduzeća primjenjuju zahtjeve u pogledu interoperabilnosti i postupke za pristup podacima iz stavka 2. Ti se zahtjevi i postupci temelje na postojećim nacionalnim praksama.

Članak 23.

Jedinstvene kontaktne točke

Države članice osiguravaju uspostavljanje jedinstvenih kontaktnih točaka radi pružanja svih nužnih informacija kupcima kad je riječ o njihovim pravima, primjenjivom pravu i mehanizmima za rješavanje sporova koji su im dostupni u slučaju spora. Takve jedinstvene kontaktne točke mogu biti dio općih informacijskih točaka za potrošače i mogu biti isti subjekti kao jedinstvene kontaktne točke za električnu energiju iz članka 26. Direktive (EU) 2019/944 [o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije].

Članak 24.

Pravo na izvansudsko rješavanje sporova

1. Države članice osiguravaju da krajnji kupci imaju pristup jednostavnim, pravednim, transparentnim, neovisnim, djelotvornim i učinkovitim izvansudskim mehanizmima za rješavanje sporova u vezi s pravima i obvezama utvrđenima ovom Direktivom preko neovisnog mehanizma kao što je pravobranitelj za energetiku ili tijelo za zaštitu potrošača ili regulatorno tijelo. Ako je krajnji kupac potrošač u smislu Direktive 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁽²³⁾, takvi izvansudski mehanizmi u skladu su sa zahtjevima za kvalitetu iz te direktive i njima se predviđa, ako je to opravdano, sustav povrata sredstava i/ili naknade.
2. Prema potrebi, države članice osiguravaju da subjekti za alternativno rješavanje sporova surađuju kako bi osigurali jednostavne, pravedne, transparentne, neovisne, djelotvorne i učinkovite mehanizme za izvansudsko rješavanje sporova za svaki spor koji proizide iz proizvoda ili usluga povezanih ili u paketu s bilo kojim proizvodom ili uslugom koji su obuhvaćeni područjem primjene ove Direktive.
3. Sudjelovanje poduzeća za plin u mehanizmima izvansudskog rješavanja sporova za kupce iz kategorije kućanstva je obvezno, osim ako dotična država članica ne dokaže Komisiji da su drugi mehanizmi jednako učinkoviti.

Članak 25.

Ugroženi kupci

Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za zaštitu krajnjih kupaca i posebno osiguravaju postojanje prikladnih mjera zaštite radi zaštite ugroženih kupaca. U tom kontekstu svaka država članica definira koncept ugroženih kupaca koji se može odnositi na

energetsko siromaštvo. Mjere za zaštitu ugroženih potrošača mogu uključivati, među ostalim, zabranu isključivanja takvih kupaca u kritičnim razdobljima.

Konkretno, države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za zaštitu krajnjih kupaca u udaljenim područjima koji su priključeni na sustave za prirodni plin ili vodik. Države članice mogu imenovati opskrbljivača u krajnjoj nuždi za kupce iz kategorije kućanstvo i, ako to države članice smatraju primjerenim, za mala poduzeća koja se smatraju ugroženim kupcima priključenima na sustav za plin. One osiguravaju visoke razine zaštite potrošača, posebno u pogledu transparentnosti općih uvjeta ugovora, općih informacija i mehanizama za rješavanje sporova.

↓ 2009/73/EZ

~~Članak 45.~~

~~Maloprodajna tržišta~~

~~Radi omogućavanja nastajanja transparentnih maloprodajnih tržišta koja dobro funkcioniraju, države članice osiguravaju definiranje uloga i odgovornosti operatora transportnih sustava, operatora distribucijskih sustava, poduzeća za opskrbu i kupaca te, prema potrebi, drugih sudionika na tržištu u pogledu ugovornih rješenja, obveza prema kupeima, pravila o razmjeni podataka i namirenju, vlasništva nad podacima i odgovornosti za mjerenje potrošnje.~~

~~Ta se pravila objavljuju, oblikuju se s ciljem da se kupeima i opskrbljivačima olakša pristup mrežama te podliježu ispitivanju regulatornih tijela ili drugih nadležnih nacionalnih tijela.~~

↓ novo

Poglavlje IV.

Pristup trećih strana infrastrukturi

ODJELJAK I.

PRISTUP INFRASTRUKTURI ZA PRIRODNI PLIN

Članak 26.

Pristup tržištu za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove

Plinovima iz obnovljivih izvora i niskougljičnim plinovima države članice omogućuju pristup tržištu i infrastrukturi neovisno o tome jesu li postrojenja za proizvodnju plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova priključena na distribucijske ili transportne mreže.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno) ⇒ novo

Članak ~~27.32.~~

Pristup treće strane ☒ distribuciji i transportu prirodnog plina i UPP terminalima ☒

1. Države članice osiguravaju provedbu sustava pristupa treće strane transportnom i distribucijskom sustavu i terminalima za UPP na temelju objavljenih tarifa, primjenjivih na sve ~~povlaštene~~ kupce, uključujući poduzeća za opskrbu, i primijenjenih objektivno i bez diskriminacije korisnika sustava. Države članice osiguravaju da te tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje odobri regulatorno tijelo iz članka ~~70. 39. stavka 1.~~ prije njihovog stupanja na snagu u skladu s člankom ~~72. 41.~~ te da te tarife i metodologije, kada su odobrene samo metodologije, budu objavljene prije njihovog stupanja na snagu. ⇒ Popust na tarife može biti odobren samo ako je tako propisano zakonodavstvom Unije. ⇐
- ~~2. Operatori transportnih sustava, ako je to potrebno u svrhu izvršavanja njihovih funkcija, uključujući u vezi s prekograničnim transportom, imaju pristup mreži drugih operatora transportnih sustava.~~
- ~~2.3.~~ Odredbama ove Direktive ne sprečava se sklapanje dugoročnih ugovora ⇒ u pogledu plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova ⇐ u mjeri u kojoj oni poštuju pravila ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ o tržišnom natjecanju ⇒ i doprinose dekarbonizaciji. Dugoročni ugovori o opskrbi fosilnim plinovima ne smiju se sklapati na rok koji je dulji od kraja 2049. ⇐

↓ novo

3. Ovaj članak primjenjuju se i na energetske zajednice građana koje upravljaju distribucijskim mrežama.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno) ⇒ novo

Članak ~~28.34.~~

Pristup mrežama proizvodnih plinovoda ☒ za prirodni plin ☒

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da poduzeća za prirodni plin i povlaštene kupci, bez obzira na njihov položaj, mogu pristupiti mrežama proizvodnih plinovoda, uključujući postrojenja za pružanje tehničkih usluga koje su povezane s takvim pristupom, u skladu s ovim člankom, osim dijelova takvih mreža i postrojenja koji se koriste za lokalne djelatnosti proizvodnje na polju gdje se pridobiva plin. O mjerama se obavješćuje Komisija u skladu s odredbama članka ~~88. 54.~~
2. Pristup iz stavka 1. osigurava se na način koji država članica utvrđuje u skladu s odgovarajućim pravnim instrumentima. Države članice primjenjuju ciljeve poštenog

i otvorenog pristupa, pri čemu ostvaruju konkurentno tržište prirodnog plina i izbjegavaju zlorabu vladajućeg položaja, vodeći računa o sigurnosti i redovitosti opskrbe, kapacitetu koji je raspoloživ ili se u razumnoj mjeri može staviti na raspolaganje te zaštititi okoliša. O sljedećim se ~~pitanjima~~ ☒ potrebama ☒ može voditi računa:

- (a) potrebi da se odbije pristup u slučaju nesukladnosti tehničkih specifikacija koje se u razumnim okvirima ne mogu svladati;
 - (b) potrebi da se izbjegnu teškoće koje se u razumnim okvirima ne mogu svladati i koje bi mogle dovesti u pitanje učinkovitu, postojeću i buduću proizvodnju ugljikovodika, uključujući proizvodnju iz polja marginalne gospodarske održivosti;
 - (c) potrebi da se poštuju razumne potrebe vlasnika ili operatora mreže proizvodnih plinovoda, obrazložene na odgovarajući način, za transportom i preradom plina te interesi svih drugih korisnika mreže proizvodnih plinovoda ili odgovarajućih postrojenja za preradu i prekrcaj koji bi mogli osjetiti posljedice; i
 - (d) potrebi da se primjenjuju njihova zakonodavstva i administrativni postupci, u skladu s pravom ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ , za izdavanje odobrenja za proizvodnju ili razvoj te djelatnosti.
3. Države članice osiguravaju uspostavu mehanizama za rješavanje sporova, uključujući tijelo koje je neovisno o strankama i ima pristup svim odgovarajućim informacijama, kako bi se omogućilo rješavanje sporova u vezi s pristupom mrežama proizvodnih plinovoda u najbržem roku, vodeći računa o kriterijima iz stavka 2. i broju stranaka koje mogu sudjelovati u pregovorima o pristupu takvim mrežama.

↓ 2019/692 članak 1. točka 4.

4. U slučaju prekograničnih sporova primjenjuju se mehanizmi za rješavanje sporova države članice nadležne za mrežu proizvodnih plinovoda koja odbija pristup. Ako je u prekograničnim sporovima više država članica nadležno za dotičnu mrežu, te se države članice međusobno savjetuju kako bi osigurale da se odredbe ove Direktive dosljedno primjenjuju. Ako mreža proizvodnih plinovoda potječe iz treće zemlje i povezana je s najmanje jednom državom članicom, dotične države članice međusobno se savjetuju, a država članica u kojoj se nalazi prva ulazna točka na mrežu država članica savjetuje se s dotičnom trećom zemljom iz koje mreža proizvodnih plinovoda potječe kako bi se s obzirom na dotičnu mrežu osiguralo da se ova Direktiva dosljedno primjenjuje na državnom području država članica.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

Članak ~~29.33.~~

Pristup sustavima skladišta ☒ prirodnog ☒ plina

1. Za organizaciju pristupa sustavima skladišta plina i operativnoj akumulaciji, ako je to potrebno iz tehničkih ~~i~~ ili gospodarskih razloga kako bi se pružio učinkovit pristup sustavu za opskrbu kupaca, kao i za organizaciju pristupa pomoćnim uslugama,

države članice mogu odabrati jedan od ili oba postupka iz stavaka 3. i 4. Ti se postupci provode u skladu s objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

↓ novo

Pri odabiru postupka za pristup sustavima skladišta u skladu s ovim člankom države članice uzimaju u obzir rezultate zajedničkih i nacionalnih procjena rizika provedenih u skladu s člankom 7. Uredbe (EU) 2017/1938.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

Regulatorna tijela ~~ako države članice tako odluče, ili države članice~~ utvrđuju i objavljuju kriterije u skladu s kojima je moguće odrediti režim pristupa koji važi za sustave skladišta plina i operativnu akumulaciju. Oni objavljuju ili obvezuju operatore sustava skladišta plina i transportnih sustava da objave koji su sustavi skladišta plina ili dijelovi tih sustava te koja operativna akumulacija ponuđeni na temelju različitih postupaka iz stavaka 3. i 4.

~~Obveza iz druge rečenice drugog podstavka ne dovodi u pitanje pravo izbora dodijeljeno državama članicama u prvom podstavku.~~

2. ~~Odredbu stavka 1. Stavak 1.~~ ne primjenjuju se na pomoćne usluge i privremeno skladištenje koji su povezani s terminalima za UPP te su potrebni za postupak ponovnog uplinjavanja i naknadnu isporuku u transportni sustav.
3. U slučaju ugovorenog pristupa ~~države članice ili, ako države članice tako predvide,~~ regulatorna tijela poduzimaju potrebne mjere kako bi poduzeća ~~za prirodni plin~~ i povlašteni kupci, unutar ili izvan područja koje pokriva međusobno povezani sustav, mogli pregovarati o pristupu sustavima skladišta plina i operativnoj akumulaciji kada je to potrebno iz tehničkih i/ili gospodarskih razloga kako bi se pružio učinkovit pristup sustavu, kao i za organizaciju pristupa drugim pomoćnim uslugama. Stranke imaju obvezu pregovarati u dobroj vjeri o pristupu sustavima skladišta plina, operativnoj akumulaciji i drugim pomoćnim uslugama.

Pregovori o ugovorima za pristup sustavima skladišta plina, operativnoj akumulaciji i drugim pomoćnim uslugama vode se s odgovarajućim operatorom sustava skladišta plina ~~ili poduzećima za prirodni plin~~. Regulatorna tijela ~~ako države članice tako odluče, ili države članice~~ zahtijevaju da operatori sustava skladišta plina i poduzeća za prirodni plin objavljuju svoje glavne ~~trgovinske~~ komercijalne uvjete za uporabu sustava skladišta plina, operativne akumulacije i drugih pomoćnih usluga ~~do 1. siječnja 2005., a potom~~ jednom godišnje.

Pri razradi ☒ tih ☒ uvjeta ~~iz drugog podstavka~~ operatori sustava skladišta plina ~~i poduzeća za prirodni plin~~ savjetuju se s korisnicima sustava.

4. U slučaju reguliranog pristupa regulatorna tijela ~~ako države članice tako odluče, ili države članice~~ poduzimaju potrebne mjere kako bi poduzeća za prirodni plin i povlašteni kupci, unutar ili izvan područja koje pokriva međusobno povezani sustav, imali pravo pristupa sustavu skladišta plina, operativnoj akumulaciji i drugim pomoćnim uslugama, na temelju objavljenih tarifa ~~i/ili~~ drugih uvjeta i obveza za uporabu tog sustava skladišta plina i operativne akumulacije kada je to potrebno iz

tehničkih ~~i~~ ili gospodarskih razloga kako bi se pružio učinkovit pristup sustavu, kao i za organizaciju pristupa drugim pomoćnim uslugama. Regulatorna tijela ~~, ako države članice tako odluče, ili države članice~~ savjetuju se s korisnicima sustava pri oblikovanju tih tarifa ili metodologija za njihov izračun. Pravo pristupa za povlaštene kupce može se pružiti tako da im se omogući sklapanje ugovora o opskrbi s konkurentskim poduzećima ~~za prirodni plin~~ različitim od vlasnika ~~i~~ ili operatora sustava ili ~~s povezaniom poduzećem~~.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~30.38.~~

Izravni plinovodi ☒ za prirodni plin ☒

1. Države članice poduzimaju mjere potrebne da se:
 - (a) poduzećima ~~za prirodni plin~~ s poslovnim nastanom na njezinom državnom području omogući opskrba povlaštenih kupaca putem izravnog plinovoda; i
 - (b) svim takvim ~~povlaštenim~~ kupcima na njezinom ~~uom~~ državnom području omogući da ih poduzeća za prirodni plin opskrbljuju putem izravnog plinovoda.
2. Ako je za gradnju ili rad izravnih plinovoda potrebna dozvola, ~~na primjer licenca, odobrenje, koncesija, pristanak ili suglasnost,~~ države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one imenuju utvrđuju kriterije za izdavanje dozvola za gradnju ili rad takvih plinovoda na svojem državnom području. Ti su kriteriji objektivni, transparentni i nediskriminirajući.
3. Države članice mogu uvjetovati izdavanje dozvole za gradnju izravnog plinovoda odbijanjem pristupa sustavu na temelju članka ~~34. 35.~~ ili pokretanjem postupka za rješavanje sporova na temelju članka ~~73. 41.~~

↓ novo

ODJELJAK II.

PRISTUP INFRASTRUKTURI ZA VODIK

Članak 31.

Pristup trećih strana mrežama za vodik

1. Države članice osiguravaju provedbu sustava reguliranog pristupa treće strane mrežama za vodik na temelju objavljenih tarifa koje se primjenjuju objektivno i bez diskriminacije među korisnicima mreže za vodik.
2. Države članice osiguravaju da te tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje odobri regulatorno tijelo iz članka 70. prije njihova stupanja na snagu u skladu s člankom 72. te da te tarife i metodologije, ako su odobrene samo metodologije, budu objavljene prije njihova stupanja na snagu.

3. Operatori mreža za vodik, ako je to potrebno u svrhu izvršavanja njihovih funkcija, uključujući u vezi s prekograničnim mrežnim transportom vodika, imaju pristup mrežama drugih operatora mreža za vodik.
4. Do 31. prosinca 2030. država članica može odlučiti da ne primjenjuje stavak 1. U tom slučaju država članica osigurava provedbu sustava ugovorenog pristupa trećih strana mrežama za vodik u skladu s objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima. Regulatorna tijela poduzimaju potrebne mjere kako bi korisnici mreže za vodik mogli pregovarati o pristupu mrežama za vodik. Stranke su obvezne pregovarati u dobroj vjeri o pristupu mrežama za vodik.
5. Ako se koristi ugovoreni pristup, regulatorna tijela korisnicima mreže za vodik daju smjernice o tome kako će uvođenje ugovorenog pristupa treće strane utjecati na dogovorene tarife.

Članak 32.

Pristup trećih strana mrežama za vodik

1. Države članice osiguravaju provedbu sustava pristupa treće strane terminalima za vodik na temelju ugovorenog pristupa na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način, pri čemu regulatorna tijela poduzimaju potrebne mjere kako bi korisnici terminala za vodik mogli pregovarati o pristupu takvim terminalima. Stranke su obvezne pregovarati o pristupu u dobroj vjeri.
2. Regulatorna tijela prate uvjete za pristup trećih strana terminalima za vodik i njihov utjecaj na tržišta vodika te, ako je to potrebno radi zaštite tržišnog natjecanja, poduzimaju mjere za poboljšanje pristupa u skladu s kriterijima utvrđenima u stavku 1.

Članak 33.

Pristup skladištima za vodik

Države članice osiguravaju provedbu sustava reguliranog pristupa treće strane skladištima za vodik i operativnoj akumulaciji kada je to tehnički i/ili ekonomski potrebno za osiguravanje učinkovitog pristupa sustavu za opskrbu kupaca, kao i za organizaciju pristupa pomoćnim uslugama, na temelju objavljenih tarifa i primijenjeno objektivno i bez diskriminacije među korisnicima sustava za vodik. Države članice osiguravaju da te tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje regulatorno tijelo odobri prije njihova stupanja na snagu u skladu s člankom 72.

ODJELJAK III.

ODBIJANJE PRISTUPA I PRIKLJUČIVANJA

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

⇒ novo

~~Članak 34.35.~~

Odbijanje pristupa ☒ i priključivanja ☒

1. Poduzeća za prirodni plin ⇒ i za vodik ⇐ mogu odbiti pristup ⇒ ili priključivanje ⇐ sustavu ⇒ za prirodni plin ili vodik ⇐ na temelju nedostatka kapaciteta ili kada bi im pristup sustavu onemogućio izvršavanje obveza javne usluge iz članka 3. stavka 2. koje su im dodijeljene ili na temelju ozbiljnih gospodarskih i financijskih teškoća s ugovorima tipa „uzmi ili plati“, uzimajući u obzir kriterije i postupke navedene u članku 48. i alternativu koju je država članica odabrala u skladu sa stavkom 1. tog članka. Svako takvo odbijanje obrazlaže se na odgovarajući način.
2. ⇒ Uzimajući u obzir ciljeve dekarbonizacije na nacionalnoj razini i na razini Unije, ⇐ Države članice mogu poduzeti ⇒ poduzimaju ⇐ ⇒ prikladne ⇐ mjere koje su potrebne kako bi osigurale da poduzeće za prirodni plin ⇒ ili za vodik ⇐ koje odbije pristup ⇒ ili priključivanje ⇐ sustavu ⇒ za prirodni plin ili za vodik ⇐ na temelju nedostatka kapaciteta ili nedostatka povezanosti uvede potrebna poboljšanja, u mjeri u kojoj je to ekonomično ili kada je navedena poboljšanja voljan platiti potencijalni kupac. U slučajevima kada primjenjuju članak 4. stavak 4., države članice poduzimaju takve mjere.

↓ novo

3. Pristup sustavu za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove može se odbiti samo u skladu s odredbama članka 18. i 33. [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx].

↓ 2009/73

~~Članak 36.~~

~~Nova infrastruktura~~

1. ~~Nova krupna infrastruktura za prirodni plin, tj. međudržavni spojni plinovodi, terminali za UPP i sustavi skladišta plina mogu se na zahtjev tijekom određenog vremenskog razdoblja izuzeti iz odredaba članka 9., 32., 33. i 34. te članka 41. stavaka 6., 8. i 10., pod sljedećim uvjetima:~~
 - ~~(a) ulaganjem se mora unaprijediti tržišno natjecanje pri opskrbi plinom i poboljšati sigurnost opskrbe;~~

- (b) razina rizika koja je povezana s ulaganjem mora biti takva da do ulaganja ne bi došlo da nije odobreno izuzeće;
- (c) infrastruktura mora biti u vlasništvu fizičke ili pravne osobe koja je barem u smislu svojeg pravnog oblika odvojena od operatora sustava u čijim će se sustavima graditi ta infrastruktura;
- (d) korisnicima te infrastrukture moraju se naplaćivati naknade;

↓ 2019/692 članak 1. točka 5. podtočka (a)

- (e) izuzeće ne smije biti štetno za tržišno natjecanje na relevantnim tržištima na koja će ulaganje vjerojatno utjecati, za djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina, za učinkovito funkcioniranje dotičnih reguliranih sustava ili za sigurnost opskrbe prirodnim plinom u Uniji.

↓ 2009/73/EZ

2. Stavak 1. također se primjenjuje na značajna povećanja kapaciteta postojeće infrastrukture i izmjene takve infrastrukture koje omogućavaju razvoj novih izvora opskrbe plinom.

↓ 2019/692 članak 1. točka 5. podtočka (b)

3. Regulatorno tijelo iz poglavlja VIII. može za svaki pojedinačni slučaj donijeti odluku o izuzeću iz stavaka 1. i 2.

Prije donošenja odluke o izuzeću, nacionalna regulatorna tijela ili, prema potrebi, drugo nadležno tijelo te države članice savjetuje se sa:

- (a) nacionalnim regulatornim tijelima država članica na čija će tržišta nova infrastruktura vjerojatno utjecati;
- (b) relevantnim tijelima trećih zemalja, ako je dotična infrastruktura povezana s mrežom Unije u nadležnosti države članice i počinje ili završava u jednoj ili više trećih zemalja.

Ako tijela trećih zemalja s kojima se savjetovalo ne odgovore na savjetovanje u razumnom razdoblju ili u utvrđenom roku koji ne prelazi tri mjeseca, dotično nacionalno regulatorno tijelo može donijeti potrebnu odluku.

↓ 2009/73/EZ

4. Ako se dotična infrastruktura nalazi na državnom području više država članica, Agencija može regulatornim tijelima dotičnih država članica dostaviti savjetodavno mišljenje koje se može rabiti kao osnova za njihovu odluku, u roku od dva mjeseca od dana na koji je posljednje od tih regulatornih tijela zaprimilo zahtjev za izuzeće.

↓ 2019/692 članak 1. točka 5.
podtočka (c)

~~Ako se sva dotična regulatorna tijela slože sa zahtjevom za izuzeće u roku od šest mjeseci od dana na koji ga je zaprimilo posljednje od tih regulatornih tijela, ona o svojoj odluci obavješćuju Agenciju. Ako je dotična infrastruktura transportni plinovod između države članice i treće zemlje, prije donošenja odluke o izuzeću, nacionalno regulatorno tijelo ili, prema potrebi, drugo nadležno tijelo države članice u kojoj se nalazi prvo mjesto spajanja na mrežu država članica može se savjetovati s relevantnim tijelom te treće zemlje kako bi se s obzirom na dotičnu infrastrukturu osiguralo da se ova Direktiva dosljedno primjenjuje na državnom području i, ako je primjenjivo, u teritorijalnom moru te države članice. Ako tijelo treće zemlje s kojim se savjetuje ne odgovori na savjetovanje u razumnom razdoblju ili u utvrđenom roku koji ne prelazi tri mjeseca, dotično nacionalno regulatorno tijelo može donijeti potrebnu odluku.~~

↓ 2009/73/EZ

~~Agencija obavlja zadatke dodijeljene regulatornim tijelima dotičnih država članica na temelju ovog članka:~~

- ~~(a) ako sva dotična regulatorna tijela nisu uspjela postići dogovor u roku od šest mjeseci od dana na koji je posljednje od tih regulatornih tijela zaprimilo zahtjev za izuzeće; ili~~
- ~~(b) na zajednički zahtjev dotičnih regulatornih tijela.~~

~~Sva dotična regulatorna tijela mogu zajedno zatražiti da se rok iz trećeg podstavka točke (a) produlji za najviše tri mjeseca.~~

~~5. Prije nego što donese odluku, Agencija se savjetuje s odgovarajućim regulatornim tijelima i podnositeljima zahtjeva.~~

~~6. Izuzeće se može odnositi na sveukupni kapacitet ili dio kapaciteta nove infrastrukture, odnosno postojeće infrastrukture sa značajno povećanim kapacitetom.~~

~~Pri donošenju odluke o odobravanju izuzeća za svaki se slučaj posebno razmatra potreba da se uvedu uvjeti s obzirom na trajanje izuzeća i nediskriminirajući pristup infrastrukturi. Pri donošenju odluke o tim uvjetima posebno se vodi računa o dodatnim kapacitetima koje treba izgraditi ili izmjeni postojećih kapaciteta, vremenskom horizontu projekta i okolnostima u državi.~~

~~Prije nego što odobri izuzeće, regulatorno tijelo donosi odluku o pravilima i mehanizmima za upravljanje i raspodjelu kapaciteta. Tim se pravilima zahtijeva da svi potencijalni korisnici infrastrukture budu pozvani da navedu svoj interes za ugovaranje kapaciteta prije nego što dođe do raspodjele kapaciteta u novoj infrastrukturi, uključujući za vlastite potrebe. Regulatorno tijelo zahtijeva da pravila o upravljanju zagušenjem sadrže obvezu da se neiskorišteni kapacitet ponudi na tržištu i zahtijeva da korisnici infrastrukture imaju pravo trgovati svojim ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu. U svojoj procjeni kriterija iz stavka 1., točaka (a), (b) i (c) regulatorno tijelo vodi računa o rezultatima tog postupka raspodjele kapaciteta.~~

~~Odluka o izuzeću, uključujući uvjete iz drugog podstavka ovog stavka, obrazlaže se na odgovarajući način i objavljuje.~~

~~7. Neovisno o stavku 3. države članice mogu predvidjeti da njihovo regulatorno tijelo ili Agencija, ovisno o slučaju, nadležnom tijelu države članice podnosi svoje mišljenje o zahtjevu za izuzeće za potrebe donošenja formalne odluke. To se mišljenje objavljuje zajedno s odlukom.~~

~~8. Regulatorno tijelo bez odlaganja Komisiji dostavlja primjerak svakog zahtjeva za izuzeće, čim ga zaprimi. Nadležno tijelo odluku bez odlaganja priopćuje Komisiji, zajedno sa svim odgovarajućim informacijama u pogledu navedene odluke. Te se informacije Komisiji mogu dostaviti u skupnom obliku, što joj omogućava donošenje utemeljene odluke. Informacije osobito sadrže sljedeće:~~

- ~~(a) detaljne razloge zbog kojih su regulatorno tijelo ili država članica odobrili ili odbili izuzeće, pozivajući se na stavak 1. i uključujući odgovarajuću točku ili točke tog stavka na kojima se temelji takva odluka, uključujući financijske podatke kojima je opravdana potreba za tim izuzećem;~~
- ~~(b) poduzetu analizu učinka odobravanja izuzeća na tržišno natjecanje i djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina;~~
- ~~(c) obrazloženje trajanja izuzeća i udjela u ukupnom kapacitetu plinske infrastrukture za koju je odobreno izuzeće;~~
- ~~(d) ako se izuzeće odnosi na međudržavni spojni plinovod, rezultat savjetovanja s dotičnim regulatornim tijelima; i~~
- ~~(e) doprinos infrastrukture diversifikaciji opskrbe plinom.~~

~~9. U roku od dva mjeseca od dana nakon primitka obavijesti Komisija može donijeti odluku kojom zahtijeva da regulatorno tijelo izmijeni ili povuče odluku o odobravanju izuzeća. To se razdoblje od dva mjeseca može produljiti za dodatna dva mjeseca ako Komisija zatraži dodatne informacije. To dodatno razdoblje teče od dana nakon primitka svih traženih informacija. Početno se razdoblje od dva mjeseca može produljiti i uz zajednički pristanak Komisije i regulatornog tijela.~~

~~Ako se tražene informacije ne dostave u roku koji je naveden u zahtjevu, obavijest se smatra povučenom, osim ako se prije isteka tog razdoblja rok produlji uz zajednički pristanak Komisije i regulatornog tijela ili ako regulatorno tijelo u propisno obrazloženoj izjavi obavijesti Komisiju da smatra da je obavijest potpuna.~~

~~Regulatorno tijelo postupi u skladu s odlukom Komisije o izmjeni ili povlačenju odluke o izuzeću u roku od mjesec dana i o tome obavještava Komisiju.~~

~~Komisija čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.~~

~~Odobrenje odluke o izuzeću od strane Komisije prestaje važiti dvije godine od usvajanja ako do tada gradnja infrastrukture još nije počela i pet godina od usvajanja ako infrastruktura do tada još nije puštena u pogon, osim ako Komisija odluči da je do zakašnjenja došlo zbog velikih prepreka izvan kontrole osobe kojoj je odobreno izuzeće.~~

~~10. Komisija može usvojiti smjernice za primjenu uvjeta utvrđenih u stavku 1. ovog članka i za određivanje postupka koji treba slijediti za primjenu stavaka 3., 6., 8. i 9. ovog članka. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom kontrolom iz članka 51. stavka 3.~~

↓ novo

Poglavlje V.

Pravila koja se primjenjuju na operatore transportnog sustava, sustava skladišta i sustava prirodnog plina

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

⇒ novo

Članak ~~35.43.~~

Zadaci operatora transportnih sustava, sustava skladišta plina ~~i~~ ili terminala za UPP

1. Svaki operator transportnog sustava, sustava skladišta plina ~~i~~ ili terminala za UPP:
 - (a) upravlja, održava i razvija, s obzirom na gospodarske uvjete, sigurne, pouzdane i učinkovite transportne sustave, sustave skladišta plina ~~i~~ ili terminale za UPP radi osiguravanja otvorenog tržišta, vodeći pritom računa o okolišu ⇒ i obvezama utvrđenima u [Uredbi (EU) 2022/ ... (Uredba o metanu)] ⇐, te osigurava dostatna sredstva za ispunjavanje obveza usluge;
 - (b) ne pravi razliku između korisnika sustava ili klasa korisnika sustava, posebno u korist svojih povezanih poduzeća;
 - (c) pruža svim drugim operatorima transportnih sustava, sustava skladišta plina, terminala za UPP ~~i~~ ili distribucijskih sustava dovoljno informacija, kako bi se mogao osigurati transport i skladištenje prirodnog plina na način koji je u skladu sa sigurnim i učinkovitim funkcioniranjem međusobno povezanog sustava; ‡
 - (d) korisnicima sustava pruža informacije koje su im potrebne za učinkovit pristup sustavu.
2. Svaki operator transportnog sustava gradi dostatni prekogranični kapacitet radi integracije europske transportne infrastrukture, prihvaćajući sve gospodarski razumne i tehnički izvedive zahtjeve za kapacitetom i vodeći računa o sigurnosti opskrbe plinom.

↓ novo

3. Operatori transportnih sustava surađuju s operatorima distribucijskih sustava u svrhu stvarnog sudjelovanja sudionika na tržištu priključenih na njihovu mrežu na maloprodajnim i veleprodajnim tržištima te tržištima uravnoteženja.
4. Operatori transportnih sustava osiguravaju učinkovito upravljanje kvalitetom plina u svojim objektima u skladu s primjenjivim standardima kvalitete plina.

- 5.3. Pravila koja operatori transportnih sustava usvoje za uravnoteživanje transportnog sustava plina, uključujući pravila terećenja korisnika sustava za energetske neravnoteže u njihovim mrežama, objektivna su, transparentna i nediskriminirajuća. Uvjeti, uključujući pravila i tarife, za ~~pružanje~~ takvih usluga koje pružaju od strane operatora transportnih sustava utvrđuju se prema metodologiji koja je u skladu s člankom ~~72.41.~~ stavkom ~~7.6.~~ na nediskriminirajući način koji odražava troškove te se objavljuju.
- 6.4. Regulatorna tijela, ako države članice tako odluče, ili države članice mogu zahtijevati od operatora transportnih sustava da se usklade s minimalnim normama za održavanje i razvoj transportnog sustava, uključujući kapacitet spojnih plinovoda.

7. Države članice mogu predvidjeti da se jedna ili više dužnosti navedenih u stavku 1. dodijeli operatoru transportnog sustava koji nije onaj koji ima u vlasništvu transportni sustav, a na kojeg bi se inače primjenjivale predmetne dužnosti. Operator transportnog sustava kojem se dodijele zadaci mora biti certificiran prema modelu vlasničkog razdvajanja, neovisnog operatora sustava ili neovisnog operatora transportnog sustava i mora ispunjavati zahtjeve iz članka 54., ali ne mora imati u vlasništvu transportni sustav za koji je odgovoran.
8. Operator transportnog sustava mora ispunjavati zahtjeve iz poglavlja IX. i biti certificiran u skladu s člankom 57. Time se ne dovodi u pitanje mogućnost operatora transportnih sustava koji su certificirani prema modelu vlasničkog razdvajanja, neovisnog operatora sustava ili neovisnog operatora transportnog sustava da, na vlastitu inicijativu i pod svojim nadzorom, delegiraju određene zadatke drugim operatorima transportnih sustava koji su certificirani prema modelu vlasničkog razdvajanja, neovisnog operatora sustava ili neovisnog operatora transportnog sustava ako se tim delegiranjem zadataka ne ugrožavaju stvarna i neovisna prava odlučivanja operatora transportnog sustava koji delegira zadatke.
9. Operatori sustava za UPP i sustava skladišta plina surađuju unutar jedne države članice i na regionalnoj razini kako bi osigurali najučinkovitije korištenje kapaciteta postrojenja i sinergije između tih postrojenja, uzimajući u obzir cjelovitost i rad sustava.

- 10.5. Operatori transportnih sustava energiju koju rabe za obavljanje svojih funkcija nabavljaju u skladu s transparentnim i nediskriminirajućim postupcima koji su utemeljeni na tržištu.

Članak ~~36.46.~~

Zahtjevi povjerljivosti za operatore transportnih sustava i vlasnike transportnih sustava

1. Ne dovodeći u pitanje članak ~~68. 30.~~ ni bilo koju drugu pravnu obvezu otkrivanja informacija, svaki operator transportnog sustava, sustava skladišta plina ~~i~~ terminala za UPP i svaki vlasnik transportnog sustava čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija pribavljenih tijekom obavljanja svojih djelatnosti i sprečava da se informacije o vlastitim djelatnostima, koje bi mogle biti komercijalno korisne, otkriju na diskriminirajući način. Posebno ne otkriva komercijalno osjetljive informacije ostalim dijelovima poduzeća, osim ako je to potrebno za izvršavanje poslovne transakcije. Kako bi osigurale potpuno poštovanje pravila o razdvajanju informacija, države članice osiguravaju da vlasnik transportnog sustava uključujući, u slučaju kombiniranog operatora, operatora distribucijskog sustava, i preostali dio poduzeća ne koriste zajedničke službe kao što je zajednička pravna služba, osim čisto administrativnih funkcija ili funkcija informacijske tehnologije.
2. Operatori transportnih sustava, sustava skladišta plina ~~i~~ terminala za UPP pri prodaji ili nabavi prirodnog plina putem povezanih poduzeća ne smiju zloupotrebljavati komercijalno osjetljive informacije pribavljene od trećih strana u kontekstu osiguravanja pristupa sustavu ili pregovaranja o njemu.
3. Informacije koje su potrebne za djelotvorno tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje tržišta objavljuju se. Ta obveza ne dovodi u pitanje zaštitu komercijalno osjetljivih informacija.

↓ novo

Članak 37.

Ovlasti za donošenje odluka o priključivanju novih proizvodnih postrojenja za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove na transportni sustav

1. Operator transportnog sustava uspostavlja i objavljuje transparentne i učinkovite postupke za nediskriminirajuće priključivanje novih proizvodnih postrojenja plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova. Ti postupci podliježu odobrenju regulatornog tijela.
2. Operatori transportnih sustava nemaju pravo odbiti ekonomski razumne i tehnički izvedive zahtjeve za priključenje novog proizvodnog postrojenja za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~38. 23.~~

Ovlasti za donošenje odluka o priključivanju ~~sustava skladišta plina, terminala za ponovno uplinjavanje UPP-a i industrijskih kupaca~~ na transportni sustav ☒ i mrežu za vodik ☒

1. Operator transportnog sustava ⇒ i operator mreže za vodik ⇐ utvrđuje i objavljuje transparentne i učinkovite postupke i tarife za nediskriminirajuće priključivanje sustava skladišta ~~plina~~ ⇒ za prirodni plin i vodik ⇐, terminala za ponovno

uplinjavanje UPP-a ⇨, terminala za vodik ⇨ i industrijskih kupaca na transportni sustav ⇨ i mrežu za vodik ⇨. Ti postupci podliježu odobrenju regulatornog tijela.

2. Operator transportnog sustava ⇨ i operator mreže za vodik ⇨ nema pravo odbiti priključenje novog sustava skladišta ~~plina~~ ⇨ za prirodni plin ili vodik ⇨, terminala za ponovno uplinjavanje UPP-a ⇨, terminala za vodik ⇨ ili industrijskog kupca na temelju mogućih budućih ograničenja u raspoloživim mrežnim kapacitetima ili dodatnih troškova povezanih s nužnim povećanjem kapaciteta. Operator transportnog sustava ⇨ i operator mreže za vodik ⇨ osigurava dostatni ulazni i izlazni kapacitet za novo priključenje.

~~Članak 6.~~

Regionalna solidarnost

- ~~1. Kako bi zajamčile sigurnost opskrbe na unutarnjem tržištu prirodnog plina, države članice surađuju radi promicanja regionalne i bilateralne solidarnosti.~~
- ~~2. Takva suradnja obuhvaća situacije koje za kratkoročnu posljedicu imaju ili bi mogle imati ozbiljni poremećaj opskrbe s posljedicama za određenu državu članicu. Ona uključuje:~~
 - ~~(a) usklađivanje nacionalnih mjera u kriznim stanjima iz članka 8. Direktive Vijeća 2004/67/EZ od 26. travnja 2004. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe prirodnim plinom³⁶;~~
 - ~~(b) utvrđivanje i, prema potrebi, razvoj ili unapređivanje spojnih vodova elektroenergetskog i plinskog sustava; i~~
 - ~~(c) uvjete i praktična rješenja za međusobnu podršku.~~
- ~~3. Komisija i druge države članice obavješćuju se o takvoj suradnji.~~
- ~~4. Komisija može usvojiti smjernice za regionalnu suradnju u duhu solidarnosti. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom kontrolom iz članka 51. stavka 3.~~

Poglavlje VI.

Distribucija i opskrba ☒ Rad distribucijskog sustava za prirodni plin ☒

~~Članak 39.24.~~

Imenovanje operatora distribucijskih sustava

Države članice imenuju ili zahtijevaju od poduzeća, koja imaju u vlasništvu distribucijske sustave ili su za njih odgovorna, da imenuju, na razdoblje koje države članice trebaju utvrditi uzimajući u obzir pitanja učinkovitosti i gospodarske ravnoteže, jednog ili više operatora distribucijskih sustava te osiguravaju da ti operatori djeluju u skladu s člancima ~~40.25.~~, ~~42.26.~~ i ~~43.27.~~

~~Članak 40.25.~~

Zadaci operatora distribucijskih sustava

³⁶

SL L 127, 29.4.2004., str. 92.

1. Svaki operator distribucijskog sustava odgovoran je za osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava da zadovolji razumnu potražnju za distribucijom plina te za rad, održavanje i razvoj, s obzirom na gospodarske uvjete, sigurnog, pouzdanog i učinkovitog sustava na svojem području, uz dužnu pažnju prema okolišu ⇨ i obvezama utvrđenima u [Uredbi (EU) 2022/ ... (Uredba o metanu)] ⇩ i energetskej učinkovitosti.
-

↓ novo

2. Ako regulatorna tijela tako odluče, operatori distribucijskih sustava mogu biti odgovorni za osiguravanje učinkovitog upravljanja kvalitetom plina u svojim objektima u skladu s primjenjivim standardima kvalitete plina, ako je to potrebno za upravljanje sustavom zbog utiskivanja plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova.
-

↓ 2009/73/EZ

- 3.2. U svakom slučaju operator distribucijskog sustava ne smije praviti razliku između korisnika sustava ili klasa korisnika sustava, posebno u korist svojih povezanih poduzeća.
- 4.3. Svaki operator distribucijskog sustava drugim operatorima distribucijskih sustava, transportnih sustava, terminala za UPP i/ili sustava skladišta plina pruža dovoljno informacija kako bi se osiguralo da se transport i skladištenje prirodnog plina odvijaju na način koji je uskladiiv sa sigurnim i učinkovitim funkcioniranjem međusobno povezanog sustava.
- 5.4. Svaki operator distribucijskog sustava korisnicima sustava pruža informacije koje su im potrebne za učinkovit pristup sustavu, uključujući korištenje sustava.
- 6.5. Kada je operator distribucijskog sustava odgovoran za uravnoteživanje distribucijskog sustava, pravila koja je u tu svrhu donio objektivna su, transparentna i nediskriminirajuća, uključujući pravila za obračunavanje naknada korisnicima sustava za energetske neravnoteže. Uvjeti, uključujući pravila i tarife, pružanja takvih usluga od strane operatora distribucijskih sustava utvrđuju se prema metodologiji koja je u skladu s člankom 72. 41. stavkom 7. na nediskriminirajući način koji odražava troškove te se objavljuju.
-

↓ novo

7. Operatori distribucijskih sustava surađuju s operatorima transportnih sustava u svrhu stvarnog sudjelovanja sudionika na tržištu priključenih na njihovu mrežu na maloprodajnim i veleprodajnim tržištima te tržištima uravnoteženja u ulazno-izlaznom sustavu kojem njihov distribucijski sustav pripada.
8. Operator distribucijskog sustava uspostavlja i objavljuje transparentne i učinkovite postupke za nediskriminirajuće priključivanje novih postrojenja za proizvodnju plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova. Ti postupci podliježu odobrenju regulatornog tijela.

9. Operatori distribucijskih sustava nemaju pravo odbiti ekonomski razumne i tehnički izvedive zahtjeve za priključenje novog postrojenja za proizvodnju plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova.

Članak 41.

Ovlasti za donošenje odluka o priključivanju novih proizvodnih postrojenja za plinove iz obnovljivih izvora i niskougljične plinove na distribucijski sustav

Regulatorna tijela obvezuju operatora distribucijskog sustava da objavljuje transparentne i učinkovite postupke za nediskriminirajuće priključivanje novih postrojenja za proizvodnju plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova. Ti postupci podliježu odobrenju regulatornog tijela.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~42.26.~~

Razdvajanje operatora distribucijskih sustava

1. Kada je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, on je neovisan, barem u smislu svojeg pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka, o drugim djelatnostima koje nisu povezane s distribucijom. Ta pravila ne stvaraju obvezu odvajanja vlasništva nad sredstvima distribucijskog sustava od vertikalno integriranog poduzeća.
2. Uz zahtjeve na temelju stavka 1., kada je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, on je u smislu svoje organizacije i donošenja odluka neovisan o drugim djelatnostima koje nisu povezane s distribucijom. Kako bi se to postiglo, primjenjuju se sljedeći minimalni kriteriji:
 - (a) osobe koje su odgovorne za upravljanje operatorom distribucijskog sustava ne smiju sudjelovati u strukturama integriranog poduzeća za prirodni plin koje su izravno ili neizravno odgovorne za svakodnevno funkcioniranje proizvodnje, transporta i opskrbe ⇒ plinovima ⇐ ~~prirodnim plinom~~;
 - (b) moraju se poduzeti odgovarajuće mjere za osiguravanje da se o strukovnim interesima osoba koje su odgovorne za upravljanje operatorom distribucijskog sustava vodi računa na način koji osigurava njihovu sposobnost neovisnog djelovanja;
 - (c) operator distribucijskog sustava mora imati stvarna prava donošenja odluka, neovisna o integriranom poduzeću za prirodni plin, u odnosu na sredstva koja su potrebna za rad, održavanje ili razvoj mreže; ~~radi izvršavanja tih zadataka,~~ operator distribucijskog sustava na raspolaganju ima potrebne resurse, uključujući ljudske, tehničke, financijske i fizičke resurse; ~~time se ne bi smjelo spriječiti postojanje odgovarajućih mehanizama koordinacije radi osiguravanja zaštite prava poduzeća majke na gospodarski nadzor i nadzor upravljanja u pogledu prinosa na aktivu u poduzeću kćeri, neizravno reguliranog u skladu s člankom 72. 41. stavkom 7.;~~ time se poduzeću majci posebno omogućava odobravanje godišnjeg financijskog plana ili drugog jednakovrijednog instrumenta operatora distribucijskog sustava i utvrđivanje

općih ograničenja stupnja zaduženosti njegovog poduzeća kćeri; ~~time se~~ poduzeću majci ne daje dopuštenje za davanje uputa o svakodnevnom funkcioniranju, niti u pogledu pojedinačnih odluka o gradnji ili unapređenju distribucijskih plinovoda koji ne premašuju uvjete odobrenog financijskog plana ili drugog jednakovrijednog instrumenta; ‡

- (d) operator distribucijskog sustava mora uvesti program usklađivanja u kojem su navedene mjere poduzete za osiguravanje da diskriminirajuće ponašanje bude isključeno i za osiguravanje odgovarajućeg praćenja njegovog poštovanja; ~~u~~ programu usklađivanja navode se specifične obveze koje zaposlenici moraju ispuniti kako bi ostvarili taj cilj; ~~osoba~~ ili tijelo koje je odgovorno za praćenje programa usklađivanja, službenik za praćenje usklađenosti operatora distribucijskog sustava, regulatornom tijelu iz članka ~~70. 39.~~ stavka 1. podnosi godišnje izvješće o poduzetim mjerama, koje se objavljuje; ~~s~~ službenik za praćenje usklađenosti operatora distribucijskog sustava potpuno je neovisan i ima pristup svim informacijama operatora distribucijskog sustava i bilo kojeg povezanog poduzeća, nužnima za izvršavanje svojeg zadatka.
3. Kada je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, države članice osiguravaju da regulatorna tijela ili druga nadležna tijela prate djelatnosti operatora distribucijskog sustava tako da ne može iskoristiti svoju vertikalnu integraciju za narušavanje tržišnog natjecanja. Vertikalno integrirani operatori distribucijskih sustava u svojoj komunikaciji i politici marke posebno ne smiju stvarati zabunu u pogledu odvojenog identiteta dijela vertikalno integriranog poduzeća koje se bavi opskrbom.
4. Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati stavke 1., 2. i 3. na integrirana poduzeća za prirodni plin koja opskrbljuju manje od ~~100000~~ 100 000 priključenih kupaca.

Članak ~~43.27.~~

Obveze povjerljivosti operatora distribucijskih sustava

1. Ne dovodeći u pitanje članak ~~68. 30.~~ ni bilo koju drugu pravnu obvezu otkrivanja informacija, svaki operator distribucijskog sustava čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija pribavljenih tijekom svojeg obavljanja svojih djelatnosti i sprečava da se informacije o vlastitim djelatnostima, koje bi mogle biti komercijalno korisne, otkriju na diskriminirajući način.
2. Operatori distribucijskih sustava pri prodaji ili nabavi prirodnog plina putem povezanih poduzeća ne smiju zloupotrebljavati komercijalno osjetljive informacije pribavljene od trećih strana u kontekstu osiguravanja pristupa sustavu ili pregovaranja o njemu.

Članak ~~44.28.~~

Zatvoreni distribucijski sustavi ☒ za prirodni plin ☒

1. Države članice mogu predvidjeti da ~~nacionalna~~ regulatorna tijela ili druga nadležna tijela klasificiraju sustav koji distribuira ~~⇒ prirodni ⇐~~ plin unutar zemljopisno ograničene industrijske ili trgovačke lokacije ili lokacije sa zajedničkim uslugama i koji, ne dovodeći u pitanje stavak 4., ne opskrbljuje kupce iz kategorije kućanstvo, kao zatvoreni distribucijski sustav:

- (a) ako su, iz specifičnih tehničkih ili sigurnosnih razloga, djelatnosti ili proizvodni proces korisnika tog sustava integrirani; ili
- (b) ako taj sustav ponajprije distribuira ⇒ prirodni plin ⇐ plin vlasniku ili operatoru sustava ili njihovim povezanim poduzećima.
2. Države članice mogu predvidjeti da ~~nacionalna~~ regulatorna tijela izuzmu operatora zatvorenog distribucijskog sustava ⇒ za prirodni plin ⇐ od zahtjeva na temelju članka 27. ~~32.~~ stavka 1. prema kojem se tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje odobravaju prije njihovog stupanja na snagu u skladu s člankom 72. ~~41.~~
3. Kada je izuzeće odobreno na temelju stavka 2., primjenjive tarife ili metodologije koje su temelj za njihovo izračunavanje ocjenjuju se i odobravaju u skladu s člankom 72. ~~41.~~ na zahtjev korisnika zatvorenog distribucijskog sustava ⇒ za prirodni plin ⇐.
4. Uzgredno korištenje od strane malog broja kućanstava koja su zaposlenjem ili na sličan način u vezi s vlasnikom distribucijskog sustava i nalaze se unutar područja koje opslužuje zatvoreni distribucijski sustav ne sprečava odobrenje izuzeća na temelju stavka 2.

↓ novo

5. Zatvoreni distribucijski sustavi smatraju se distribucijskim sustavima za potrebe ove Direktive.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 45. ~~29.~~

Kombinirani operator

Člankom 26. stavkom 1. ne sprečava se rad kombiniranog operatora transportnog sustava, terminala za UPP, sustava skladišta plina i distribucijskog sustava, pod uvjetom da je taj operator usklađen s člankom 54. ~~9.~~ stavkom 1., ili ☒ člancima ☒ 55. ~~14.~~ i 56. ~~15.~~ ili poglavljem IX. ~~IV.~~ ili potpada pod članak 49. stavak 6.

↓ novo

Poglavlje VII.

Pravila koja se primjenjuju na namjenske mreže za vodik

Članak 46.

Zadaće operatora mreže za vodik, sustava skladištenja za vodik i terminala za vodik

1. Svaki operator mreža za vodik, sustava skladišta za vodik ili terminala za vodik odgovoran je za:
 - (a) rad, održavanje i razvoj, u gospodarskim uvjetima, sigurne i pouzdane infrastrukture za transport ili skladištenje vodika, vodeći računa o okolišu, u bliskoj suradnji s operatorima priključenih i susjednih mreža za vodik;
 - (b) osiguravanje dugoročne sposobnosti sustava za vodik da zadovolji razumnu potražnju za transportom i skladištenjem vodika;
 - (c) osiguravanje dostatnih sredstava za ispunjavanje svojih obveza;
 - (d) pružanje informacija operatoru drugih mreža ili sustava, s kojima je njegov sustav međusobno povezan, dostatnih za jamčenje sigurnog i učinkovitog rada, koordiniranog razvoja i interoperabilnosti međusobno povezanog sustava;
 - (e) to da ne pravi razliku između korisnika sustava ili klasa korisnika infrastrukture, posebno u korist svojih povezanih poduzeća; i
 - (f) to da korisnicima sustava pruža informacije koje su im potrebne za učinkovit pristup infrastrukturi;
 - (g) to da poduzimanjem svih razumnih mjera za sprečavanje i smanjenje emisija vodika tijekom rada i provođenjem, u redovitim vremenskim razmacima, otkrivanja i sanacije curenja vodika na svim relevantnim komponentama za koje je odgovoran operator;
 - (h) podnošenje izvješća o otkrivanju curenja vodika i, prema potrebi, programa sanacije ili zamjene nadležnim tijelima;
2. Svaki operator mreže za vodik gradi dostatni prekogranični kapacitet radi integracije europske infrastrukture za vodik, prihvaćajući sve gospodarski razumne i tehnički izvedive zahtjeve za kapacitetom i vodeći računa o sigurnosti opskrbe vodikom.
3. Operatori mreže za vodik mogu biti odgovorni za osiguravanje učinkovitog upravljanja kvalitetom vodika u svojim mrežama u skladu s primjenjivim standardima kvalitete vodika, ako je to potrebno za upravljanje sustavom i podložno odobrenju regulatornog tijela.

Članak 47.

Postojeće mreže za vodik

1. Države članice mogu odlučiti odobriti odstupanje od zahtjeva iz članaka 31., 62., 63. i 64. ove Direktive i članaka 6. i 47. [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx] mrežama za vodik koje su pripadale vertikalno integriranom poduzeću do [datum stupanja na snagu]. Područje primjene odstupanja ograničeno je na kapacitet mreže koji je u funkciji [datum stupanja na snagu].
2. Odstupanje je vremenski ograničeno i istječe:
 - (a) ako vertikalno integrirano poduzeće regulatornom tijelu podnese zahtjev za ukidanje odstupanja, a regulatorno tijelo takav zahtjev odobri;
 - (b) ako je mreža za vodik za koju je odobreno odstupanje priključena na drugu mrežu za vodik;
 - (c) ako se mreža za vodik za koju je odobreno odstupanje ili njezin kapacitet prošire;

(d) najkasnije 31. prosinca 2030.

Članak 48.

Zemljopisno ograničene mreže za vodik

1. Države članice mogu predvidjeti da regulatorna tijela odobre odstupanje od članka 62. za mreže za vodik koje transportiraju vodik od jedne ulazne točke do ograničenog broja izlaznih točaka unutar zemljopisno ograničenog, industrijskog ili komercijalnog područja.
2. Odstupanja iz stavka 1. primjenjuju se barem do 31. prosinca 2030. Od 1. siječnja 2031. odstupanje istječe ako je ispunjen jedan od uvjeta navedenih u nastavku:
 - (a) ako konkurentni proizvođač vodika iz obnovljivih izvora želi dobiti pristup mreži;
 - (b) ako izuzeta mreža za vodik bude priključena na drugu mrežu za vodik.

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se o zahtjevima za pristup iz točke (a) ovog stavka obavijesti regulatorno tijelo.

Članak 49.

Međudržavni spojni plinovod za vodik s trećim zemljama

1. Međudržavni spojni plinovodi za vodik između država članica i trećih zemalja podliježu pravilima koja se primjenjuju na mreže za vodik kako je utvrđeno u ovoj Direktivi i u [preinačenoj Uredbi o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx]. Države članice osiguravaju da se pri provedbi tih pravila uzima u obzir njihova učinkovita primjena na području Unije i integrirana priroda međudržavnog spojnog plinovoda.
2. Za potrebe primjene zahtjeva iz stavka 1. Unija za svaki međudržavni spojni plinovod za vodik prije njegova rada sklapa međuvladin sporazum s povezanom trećom zemljom ili trećim zemljama kojim se utvrđuju operativna pravila za predmetni međudržavni spojni plinovod za vodik ako je Komisija utvrdila da je takav sporazum potreban kako bi se osigurala usklađenost s pravilima iz stavka 1.
3. Takav međuvladin sporazum može, prema potrebi, sadržavati pravila kojima se utvrđuje provedba zahtjeva za pristup treće strane, reguliranje tarifa i razdvajanje operatora međudržavnog spojnog plinovoda za vodik, kao i pravila o certificiranju vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika, uključujući pravila kojima se osigurava prikupljanje potrebnih podataka i primjena kriterija za računanje vodika proizvedenog iz električne energije kao vodika iz obnovljivih izvora.

Članak 50.

Povjerljivost za operatore mreža za vodik, skladišta za vodik i terminala za vodik

1. Ne dovodeći u pitanje pravnu obvezu otkrivanja informacija, svaki operator mreže za vodik, skladišta za vodik ili terminala za vodik i svaki vlasnik mreže za vodik čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija pribavljenih tijekom obavljanja svojih djelatnosti i sprečava da se informacije o vlastitim djelatnostima, koje bi mogle biti komercijalno korisne, otkriju na diskriminirajući način. Konkretno, ako je operator mreže za vodik, skladišta za vodik ili terminala za vodik ili vlasnik mreže za

vodik dio vertikalno integriranog poduzeća, preostalim dijelovima poduzeća ne otkriva nikakve poslovno osjetljive informacije, osim ako je to potrebno za provedbu poslovne transakcije.

2. Operatori mreža za vodik, skladišta za vodik ili terminala za vodik pri prodaji ili nabavi vodika preko povezanih poduzeća ne smiju zloupotrebjavati komercijalno osjetljive informacije pribavljene od trećih strana u kontekstu osiguravanja pristupa sustavu ili pregovaranja o njemu.
3. Informacije koje su potrebne za djelotvorno tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje tržišta objavljuju se. Ta obveza ne dovodi u pitanje zaštitu komercijalno osjetljivih informacija.

Poglavlje VIII.

Poglavlje 8. – Integrirano planiranje mreže

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 51. ~~22.~~

Razvoj mreže i ovlasti za donošenje odluka o ulaganjima

1. ☒ Svi ☒ ~~Operatori~~ transportnih sustava ⇒ najmanje ⇐ svake ~~godine~~ ⇒ dvije godine ⇐ podnose ☒ relevantnom ☒ regulatornom tijelu desetogodišnji plan razvoja mreže koji se temelji na postojećoj i predviđenoj ponudi i potražnji, nakon što su se savetovali sa ~~svim~~ odgovarajućim zainteresiranim stranama. ⇒ Svaka država članica mora imati najmanje jedan plan razvoja mreže. Operatori infrastrukture, uključujući operatore terminala za UPP, operatore skladišta, operatore distribucijskih sustava kao i operatore sustava za vodik, za centralizirano grijanje i za električnu energiju, moraju operatorima transportnih sustava pružiti i s njima dijeliti sve relevantne informacije potrebne za izradu jedinstvenog plana. ⇐ Taj plan razvoja mreže sadrži učinkovite mjere radi jamčenja primjerenosti sustava ⇒ za prirodni plin ⇐ i sigurnosti opskrbe ⇒, a posebno sukladnosti s infrastrukturnim standardima iz Uredbe (EU) 2017/1938. Desetogodišnji plan razvoja mreže objavljuje se i mora biti dostupan na internetu. ⇐.
2. Desetogodišnji plan razvoja mreže posebno:
 - (a) ~~sudionicima na tržištu ukazuje na~~ ⇒ sadržava ⇐ glavnu ~~transportnu~~ infrastrukturu koju treba izgraditi ili unaprijediti tijekom sljedećih deset godina;
 - (b) ~~sadržava~~ sva ulaganja o kojima je odluka već donesena i identificira nova ulaganja koja treba izvršiti u sljedeće tri godine; ~~i~~

↓ novo

- (c) uključuju informacije o infrastrukturi koja se može ili će staviti izvan pogona; i

↓ 2009/73/EZ

⇒ novo

(de) predviđa vremenski okvir za sve investicijske projekte ⇒ i projekte stavljanja izvan pogona ⇐ ≡

↓ novo

- (e) temelji se na okvirnom zajedničkom scenariju koji su sastavili relevantni operatori infrastrukture, uključujući relevantne operatore distribucijskih sustava, barem za plin i električnu energiju;
 - (f) usklađen je s rezultatima zajedničkih i nacionalnih procjena rizika u skladu s člankom 7. Uredbe 2017/1938;
 - (g) u skladu je s integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planom i njegovim ažuriranjima te s integriranim nacionalnim energetske i klimatskim izvješćima podnesenima u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 i podupire cilj klimatske neutralnosti utvrđen u članku 2. stavku 1. Uredbe (EU) 2021/1119.
-

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

⇒ novo

- 3. Pri razradi desetogodišnjeg plana razvoja mreže ⇒ operator transportnog sustava u potpunosti uzima u obzir potencijalne alternative proširenju sustava, primjerice korištenjem upravljanja potrošnjom, kao i očekivanu potrošnju, trgovinu s drugim zemljama te planove razvoja mreže na razini cijele Unije. Operatori transportnog sustava procjenjuje kako zadovoljiti, ako je to moguće, potrebe koje postoje u sustavima za električnu energiju i za plin uzetima zajedno, uključujući informacije o optimalnoj lokaciji i veličini skladišta energije i postrojenja za pretvaranje energije u plin ⇐ ~~operator transportnog sustava oblikuje razumne pretpostavke o razvoju proizvodnje, opskrbe, potrošnje i trgovine s drugim zemljama, vodeći računa o investicijskim planovima za regionalne mreže i mreže na razini Zajednice, kao i investicijskim planovima za sustave skladišta plina i terminale za ponovno uplinjavanje UPP-a.~~
- 4. Regulatorno tijelo savjetuje se sa svim postojećim ili potencijalnim korisnicima sustava o desetogodišnjem planu razvoja mreže na otvoren i transparentan način. Od osoba ili poduzeća koji tvrde da su potencijalni korisnici sustava može se zatražiti da potkrijepe takve tvrdnje. Regulatorno tijelo objavljuje rezultat postupka savjetovanja, posebno moguće potrebe za ulaganjima.
- 5. Regulatorno tijelo razmatra pokriva li desetogodišnji plan razvoja mreže sve potrebe za ulaganjima identificirane tijekom postupka savjetovanja te je li usklađen s ⇒ najnovijim simulacijama scenarija poremećaja na razini Unije koje je proveo ENTSO za plin na temelju članka 7. Uredbe (EU) 2017/1938, s regionalnim i nacionalnim procjenama rizika te s ⇐ neobvezujućim desetogodišnjim planom razvoja mreže na razini cijele ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ (plan razvoja mreže na razini cijele ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒) iz ☒ članka 30. stavka 1. točke (b) Uredbe (EU)

2019/943 ~~članka 8. stavka 3. točke (b) Uredbe (EZ) br. 715/2009~~. Ako se pojave sumnje u vezi s usklađenošću s planom razvoja mreže na razini cijele ~~Zajednice~~ Unije, regulatorno tijelo savjetuje se s ACER-om Agencijom. Regulatorno tijelo može od operatora transportnog sustava zatražiti da izmijeni svoj desetogodišnji plan razvoja mreže.

↓ novo

Nadležna nacionalna tijela ispituju usklađenost desetogodišnjeg plana razvoja mreže s nacionalnim energetske i klimatskim planom i njegovim ažuriranjima te s integriranim nacionalnim energetske i klimatskim izvješćima podnesenima u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999.

↓ 2009/73/EZ

⇒ novo

6. Regulatorno tijelo prati i ocjenjuje provedbu desetogodišnjeg plana razvoja mreže.
7. U okolnostima u kojima ~~operator transportnog sustava~~ ⇒ neovisni operator sustava ili neovisni operator transportnog sustava ⇔, osim zbog prevladavajućih razloga izvan njegove kontrole, ne izvrši ulaganje koje se na temelju desetogodišnjeg plana razvoja mreže trebalo izvršiti tijekom sljedeće tri godine, države članice osiguravaju da se od regulatornog tijela zahtijeva da poduzme najmanje jednu od sljedećih mjera za osiguravanje provođenja predmetnog ulaganja, ako je takvo ulaganje još uvijek relevantno na temelju najnovijeg desetogodišnjeg plana razvoja mreže:
 - (a) od operatora transportnog sustava zahtijeva izvršenje predmetnih ulaganja;
 - (b) organizira natječajni postupak za predmetno ulaganje, otvoreno bilo kojem investitoru; ~~ili~~
 - (c) obveže operatora transportnog sustava da prihvati povećanje kapitala za financiranje potrebnih ulaganja i omogućiti neovisnim investitorima sudjelovanje u kapitalu.

Kada regulatorno tijelo iskoristi svoje ovlasti na temelju prvog podstavka točke (b), ono može obvezati operatora transportnog sustava da pristane na jedno ili više od sljedećeg:

- (a) financiranje od strane bilo koje treće strane;
- (b) izgradnju od strane bilo koje treće strane;
- (c) da sam izgradi predmetna nova sredstva;
- (d) da sam obavlja pogon predmetnih novih sredstava.

Operator transportnog sustava investitorima osigurava sve informacije potrebne za realizaciju ulaganja, priključuje nova sredstva na transportnu mrežu i općenito ulaže sve napore radi olakšavanja provedbe investicijskog projekta.

Odgovarajući financijski aranžmani podliježu odobrenju regulatornog tijela.

8. Kada regulatorno tijelo iskoristi svoje ovlasti na temelju stavka 7. ~~prvog podstavka~~, odgovarajući tarifni propisi pokrivaju troškove predmetnih ulaganja.

Članak 52.

Izvješćivanje o razvoju mreže za vodik

1. Operatori mreže za vodik regulatornom tijelu u redovitim vremenskim razmacima koje odredi to tijelo dostavljaju pregled infrastrukture mreže za vodik koju namjeravaju razviti. Konkretno, taj pregled:
 - (a) uključuje informacije o potrebama za kapacitetom, i u pogledu količine i u pogledu trajanja, kako je dogovoreno između korisnika mreže i operatora mreže za vodik;
 - (b) uključuje informacije o mjeri u kojoj će se prenamijenjeni plinovodi za prirodni plin upotrebljavati za transport vodika;
 - (c) u skladu je s integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planom i njegovim ažuriranjima te s integriranim nacionalnim energetske i klimatskim izvješćima podnesenima u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 i podupire cilj klimatske neutralnosti utvrđen u članku 2. stavku 1. Uredbe (EU) 2021/1119.
2. Operatori skladišta i terminala za vodik pružaju i razmjenjuju sve relevantne informacije potrebne za izradu pregleda s operatorima mreže za vodik.
3. Regulatorno tijelo mora analizirati pregled. Pri tome uzima u obzir ukupnu energetske i gospodarske potrebu za mrežom za vodik, kao i okvirni zajednički scenarij izrađen u skladu s člankom 51. stavkom 2. točkom (e).
4. Regulatorno tijelo uzima u obzir analizu pregleda pri odobravanju namjenskih pristojbi u smislu članka 4. [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx].
5. Operatori mreže za vodik redovito objavljuju zajedničko izvješće o razvoju sustava za vodik na temelju pregleda dostavljenog regulatornom tijelu. Oni uzimaju u obzir analizu koju je provelo regulatorno tijelo iz stavka 4.
6. Države članice mogu odlučiti primjenjivati zahtjeve u skladu s člankom 51. na operatore mreže za vodik.

Članak 53.

Financiranje prekogranične infrastrukture za vodik

1. Ako je projekt spojnog plinovoda za vodik uključen u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini EU-a kako je navedeno u članku 29. [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx] i nije projekt od zajedničkog interesa kako je navedeno u [poglavlju II. i točki 3. Priloga I. Uredbi xxx o smjernicama za transeuropsku energetske infrastrukturu], susjedni i pogođeni operatori mreže za vodik osmišljavaju projektni plan, uključujući zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova, i zajednički ga podnose dotičnim regulatornim tijelima na zajedničko odobrenje.
2. Uz projektni plan i zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova prilaže se analiza troškova i koristi specifična za projekt, uzimajući u obzir koristi izvan granica dotičnih država članica, te poslovni plan kojim se ocjenjuje financijska održivost

projekta, koji uključuje rješenje za financiranje i u kojem se navodi slažu li se uključeni operatori mreže za vodik s obrazloženim prijedlogom za prekograničnu raspodjelu troškova.

3. Dotična regulatorna tijela, nakon savjetovanja s operatorima mreže za vodik, donose koordinirane odluke o raspodjeli troškova ulaganja koje za projekt snosi svaki mrežni operator.
4. Ako dotična regulatorna tijela ne uspiju postići dogovor o zahtjevu u roku od šest mjeseci, ACER donosi odluku nakon postupka na temelju članka 6. stavka 10. Uredbe (EU) 2019/942.
5. Nakon 31. prosinca 2030. svi pogođeni operatori mreže za vodik pregovaraju o sustavu financijske naknade kako bi se osiguralo financiranje prekogranične infrastrukture za vodik. Pritom operatori mreže za vodik provode opsežan postupak savjetovanja u kojem sudjeluju svi relevantni sudionici na tržištu.
6. Predmetni operatori mreže za vodik dogovaraju sustav financijske naknade u roku od tri godine i do 31. prosinca 2033. Ako se u tom roku ne postigne dogovor, uključena regulatorna tijela zajednički odlučuju u roku od dvije godine. Ako relevantna regulatorna tijela ne uspiju postići zajednički dogovor o zahtjevu u roku od dvije godine, ACER donosi odluku nakon postupka na temelju članka 6. stavka 10. Uredbe (EU) 2019/942.
7. Sustav financijske naknade primjenjuje se u skladu s člankom 72. stavkom 1. točkom (b).
8. Za prijelaz na sustav mehanizma financijske naknade, uspostavljeni mehanizam financijske naknade ne utječe na postojeće ugovore o kapacitetu.
9. Dodatne pojedinosti potrebne za provedbu postupka utvrđenog u ovom članku, uključujući potrebne postupke i vremenske okvire, postupak preispitivanja i, prema potrebi, izmjene mehanizma naknade, čime se omogućuje uzimanje u obzir razvoja tarifa i razvoja mreža za vodik, utvrđuju se mrežnim kodeksom uspostavljenim na temelju članka 54. [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx].

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Poglavlje IX.

⊠ Razdvajanje operatora transportnih sustava ⊠

ODJELJAK 1.

⊠ RAZDVAJANJE VLASNIŠTVA ⊠

Članak 54.9.

Razdvajanje transportnih sustava i operatora transportnih sustava

1. Države članice osiguravaju da ~~od 3. ožujka 2012.~~:

- (a) svako poduzeće koje u vlasništvu ima transportni sustav djeluje kao operator transportnog sustava;
 - (b) ista osoba ili osobe nemaju pravo niti:
 - i. izravno ili neizravno provoditi kontrolu nad poduzećem koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe te izravno ili neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad operatorom transportnog sustava ili transportnim sustavom; niti
 - ii. izravno ili neizravno provoditi kontrolu nad operatorom transportnog sustava ili transportnim sustavom te izravno ili neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad poduzećem koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe;
 - (c) ista osoba ili osobe nemaju pravo imenovati članove nadzornog odbora, administrativnog odbora ili tijela koja pravno zastupaju poduzeće, pri operatoru transportnog sustava ili transportnom sustavu, te izravno ili neizravno provoditi kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad poduzećem koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe; ‡
 - (d) ista osoba nema pravo biti članom nadzornog odbora, administrativnog odbora ili tijela koja pravno zastupaju poduzeće, pri poduzeću koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe i operatoru transportnog sustava ili transportnom sustavu.
2. Prava iz stavka 1. točaka (b) i (c) posebno uključuju:
- (a) ovlast korištenja prava glasovanja;
 - (b) ovlast imenovanja članova nadzornog odbora, administrativnog odbora ili tijela koja pravno zastupaju poduzeće; ili
 - (c) posjedovanje većinskog udjela.
3. Za potrebe stavka 1. točke (b) pojam „poduzeće koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe” ☒ tumači se tako da ☒ uključuje „poduzeće koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe” u smislu Direktive ~~2009/72/EZ~~ ☒ (EU) 2019/944 ☒ Europskog parlamenta i Vijeća^{37 38} ~~od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije³⁹~~, a pojmovi „operator transportnog sustava” i „transportni sustav” ☒ tumače se tako da ☒ uključuju pojmove „operator prijenosnog sustava” i „prijenosni sustav” u smislu te direktive.
4. Države članice mogu odobriti odstupanja od stavka 1. točaka (b) i (c) ~~do 3. ožujka 2013.~~, pod uvjetom da operatori transportnih sustava nisu dio vertikalno integriranog poduzeća.
5. Smatra se da je obveza iz stavka 1. točke (a) ovog članka ispunjena ako dva ili više poduzeća koji u vlasništvu imaju transportne sustave stvore zajednički pothvat koji za dotične transportne sustave djeluje kao operator transportnog sustava u dvije ili više država članica. Nijedno drugo poduzeće ne može biti dijelom zajedničkog

³⁷ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

³⁸ ~~Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina (SL L 211, 15.7.2009., str. 55.).~~

³⁹ ~~Vidjeti stranice 55. ovoga Službenog lista.~~

pothvata, osim ako je odobreno na temelju članka 55. 14. kao neovisni operator sustava ili neovisni operator transportnog sustava za potrebe odjeljka 3. poglavlja IV.

6. Za potrebe provedbe ovog članka, ako je osoba iz stavka 1. točaka (b), (c) i (d) država članica ili drugo javno tijelo, dva odvojena javna tijela koja provode kontrolu nad operatorom transportnog sustava ili transportnim sustavom, s jedne strane, te nad poduzećem koje obavlja funkciju proizvodnje ili opskrbe, s druge strane, ne smatraju se istom osobom ili osobama.
7. Države članice osiguravaju da se ni trgovački osjetljive informacije iz članka 36.16. u posjedu operatora transportnog sustava koji je bio dijelom vertikalno integriranog poduzeća, niti osoblje takvog operatora transportnog sustava ne prenose poduzećima koja obavljaju funkciju proizvodnje ili opskrbe.

↓ 2019/692 članak 1. točka 2. podtočka (a)

8. Ako je 3. rujna 2009. transportni sustav pripadao vertikalno integriranom poduzeću, država članice može odlučiti ne primijeniti stavak 1. U pogledu dijela transportnog sustava koji povezuje državu članicu s trećom zemljom između granice te države članice i prvog mjesta priključenja na mrežu te države članice, ako na dan 23. svibnja 2019. transportni sustav pripada vertikalno integriranom poduzeću, država članica može odlučiti ne primijeniti stavak 1.

↓ 2009/73/EZ

U tom slučaju predmetna država članica:

- (a) imenuje neovisnog operatora sustava u skladu s člankom 55. 14.; ili
- (b) poštuje odredbe odjeljka 3. poglavlja IV.

↓ 2019/692 članak 1. točka 2. podtočka (b)

9. Ako je 3. rujna 2009. transportni sustav pripadao vertikalno integriranom poduzeću te se primjenjuju mehanizmi kojima se jamči učinkovitija neovisnost operatora transportnog sustava nego odredbama odjeljka 3. poglavlja IV., država članica može odlučiti ne primijeniti stavak 1. ovog članka.

U pogledu dijela transportnog sustava koji povezuje državu članicu s trećom zemljom između granice te države članice i prvog mjesta priključenja na mrežu te države članice, ako na dan 23. svibnja 2019. transportni sustav pripada vertikalno integriranom poduzeću te se primjenjuju mehanizmi kojima se jamči učinkovitija neovisnost operatora transportnog sustava nego odredbama odjeljka 3. poglavlja IV., ta država članica može odlučiti ne primijeniti stavak 1. ovog članka.

10. Prije nego što neko poduzeće bude odobreno i imenovano operatorom transportnog sustava na temelju stavka 9. ovog članka, ono se certificira u skladu s postupcima utvrđenima u članku ~~65. 10.~~ stavcima 4., 5. i 6. ove Direktive te u članku 3. Uredbe (EZ) br. 715/2009, ~~na temelju čega~~ ☒ . Nakon toga, ☒ Komisija provjerava jamče li jasno postojeća rješenja učinkovitiju neovisnost operatora transportnog sustava nego odredbe odjeljka 3. poglavlja IV.
11. Vertikalno integrirana poduzeća koja u vlasništvu imaju transportni sustav ni u kojem slučaju nisu spriječena da poduzmu mjere za usklađivanje sa stavkom 1.
12. Poduzeća koja obavljaju funkciju proizvodnje ili opskrbe ni u kojem slučaju nemaju mogućnost, ni izravno ni neizravno, preuzeti kontrolu ili izvršavati bilo koje pravo nad razdvojenim operatorima transportnih sustava u državama članicama koje primjenjuju stavak 1.

ODJELJAK 2.

☒ NEOVISNI OPERATORI SUSTAVA ☒

Članak ~~55. 14.~~

Neovisni operatori sustava

1. Ako je 3. rujna 2009. transportni sustav pripadao vertikalno integriranom poduzeću, država članica može odlučiti ne primijeniti članak ~~56. 9.~~ stavak 1. i imenovati neovisnog operatora sustava na prijedlog vlasnika transportnog sustava.
- U pogledu dijela transportnog sustava koji povezuje državu članicu s trećom zemljom između granice te države članice i prvog mjesta priključenja na mrežu te države članice, ako je na dan 23. svibnja 2019. transportni sustav ~~pripada~~ ☒ pripadao ☒ vertikalno integriranom poduzeću, ta država članica može odlučiti ne primijeniti članak ~~59. 9.~~ stavak 1. i imenovati neovisnog operatora sustava na prijedlog vlasnika transportnog sustava.
- Imenovanje neovisnog operatora sustava podliježe odobrenju Komisije.
2. Država članica može odobriti i imenovati neovisnog operatora sustava samo ako:
- (a) je kandidat za operatora dokazao da je usklađen sa zahtjevima članka ~~54. 9.~~ stavka 1. točaka (b), (c) i (d);
 - (b) je kandidat za operatora dokazao da na raspolaganju ima potrebne financijske, tehničke, fizičke i ljudske resurse za obavljanje svojih dužnosti na temelju članka ~~35. 13.~~

- (c) se kandidat za operatora obvezao uskladiti s desetogodišnjim planom razvoja mreže koji prati regulatorno tijelo;
 - (d) je vlasnik transportnog sustava dokazao svoju sposobnost da ispuní svoje obveze na temelju stavka 5. ~~„On u tu svrhu~~ ☒ za te potrebe ☒ stavljajući na raspolaganje sve nacрте ugovornih rješenja dogovorenih s poduzećem kandidatom i bilo kojim drugim odgovarajućim subjektom; ‡
 - (e) je kandidat za operatora dokazao svoju sposobnost da ispuní svoje obveze na temelju ~~Uredbe (EZ) br. 715/2009~~ ☒ [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx] ☒, uključujući suradnju operatora transportnih sustava na europskoj i regionalnoj razini.
3. Poduzeća koje je regulatorno tijelo certificiralo kao poduzeća koja ispunjavaju zahtjeve iz članka ~~66. 11.~~ i stavka 2. ovog članka države članice odobravaju i imenuju neovisnim operatorima sustava. Primjenjuje se postupak certificiranja iz članka ~~65. 10.~~ ove Direktive i članka 3. Uredbe (EZ) br. 715/2009 ili iz članka ~~66. 11.~~ ove Direktive.
4. Svaki neovisni operator sustava odgovoran je za odobravanje i upravljanje pristupom treće strane, uključujući naplatu naknada za pristup i za zagušenje, za rad, održavanje i razvoj transportnog sustava, kao i za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava da zadovolji razumnu potražnju planiranjem ulaganja. Pri razvoju transportnog sustava neovisni operator sustava odgovoran je za planiranje (uključujući postupak izdavanja odobrenja), gradnju i puštanje u rad nove infrastrukture. U tu svrhu neovisni operator sustava djeluje kao operator transportnog sustava u skladu s ovim poglavljem. Vlasnik transportnog sustava nije odgovoran za odobravanje ni upravljanje pristupom treće strane, ni za planiranje ulaganja.
5. Ako je imenovan neovisni operator sustava, vlasnik transportnog sustava:
- (a) u potrebnoj mjeri surađuje s neovisnim operatorom sustava te mu pruža podršku za izvršavanje njegovih zadataka, uključujući posebno pružanje svih potrebnih informacija;
 - (b) financira ulaganja o kojima se odluku donio neovisni operator sustava i koja je odobrilo regulatorno tijelo ili daje suglasnost da ih financira druga zainteresirana strana, uključujući neovisnog operatora sustava; ~~o~~ ~~O~~dgovarajući financijski aranžmani podliježu odobrenju regulatornog tijela; ~~p~~ ~~P~~rije takvog odobrenja regulatorno tijelo savjetuje se s vlasnikom transportnog sustava i drugim zainteresiranim stranama;
 - (c) osigurava pokrivanje odgovornosti koja se odnosi na sredstva mreže, isključujući odgovornost koja se odnosi na zadatke neovisnog operatora sustava; ‡
 - (d) pruža jamstva za lakše financiranje eventualnog širenja mreže, uz izuzetak ulaganja za koja je prema točki (b) dao suglasnost da ih financira bilo koja zainteresirana strana, uključujući neovisnog operatora sustava.
6. U bliskoj suradnji s regulatornim tijelom, odgovarajućem se nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje dodjeljuju sve odgovarajuće ovlasti za učinkovito praćenje usklađenosti vlasnika transportnog sustava s njegovim obvezama iz stavka 5.

Članak 56. ~~45.~~

Razdvajanje vlasnika transportnih sustava ~~i~~ operatora sustava skladišta plina ☒ i skladišta za vodik ☒

Vlasnik ~~ik~~ transportnog sustava ⇒ i mreže za vodik ☒, kada je imenovan neovisni operator sustava ⇒ ili neovisni operator mreže za vodik ☒, i operator ~~i~~ sustava skladišta plina ⇒ ili operator ~~i~~ skladišta za vodik ☒, koji su dio vertikalno integriranih poduzeća, neovisni su, barem u smislu svojeg pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka, o drugim djelatnostima koje se ne odnose na transport, distribuciju i skladištenje ⇒ plinova ☒.

Ovaj se članak primjenjuje samo na sustave skladišta ⇒ prirodnog ☒ plina koji su iz tehničkih i/ili gospodarskih razloga potrebni za osiguravanje učinkovitog pristupa sustavu za opskrbu kupaca prema članku 29. ~~33.~~

Kako bi se osigurala neovisnost vlasnika transportnog sustava ⇒ ili mreže za vodik ☒ i operatora sustava skladišta plina ⇒ ili skladišta za vodik ☒ iz stavka 1., primjenjuju se sljedeći minimalni kriteriji:

- (a) osobe koje su odgovorne za upravljanje vlasnikom transportnog sustava ⇒ ili mreže za vodik ☒ i operatorom sustava skladišta plina ⇒ ili skladišta za vodik ☒ ne sudjeluju u strukturama integriranog poduzeća za prirodni plin koje su izravno ili neizravno odgovorne za svakodnevno funkcioniranje proizvodnje i opskrbe ~~prirodnim plinom~~ ⇒ plinovima ☒;
- (b) poduzimaju se odgovarajuće mjere za osiguravanje da se o strukovnim interesima osoba koje su odgovorne za upravljanje vlasnikom transportnog sustava ⇒ ili mreže za vodik ☒ i operatorom sustava skladišta plina ⇒ ili skladišta za vodik ☒ vodi računa na način koji osigurava njihovu sposobnost neovisnog djelovanja;
- (c) operator sustava skladišta plina ⇒ ili skladišta za vodik ☒ ima stvarna prava donošenja odluka, neovisna o integriranom poduzeću za prirodni plin, u odnosu na sredstva koja su potrebna za rad, održavanje ili razvoj sustava skladišta plina ~~u~~ ~~to~~ ne isključuje postojanje odgovarajućih mehanizama koordinacije radi osiguravanja zaštite prava poduzeća majke na gospodarski nadzor i nadzor upravljanja u pogledu prinosa na aktivu u poduzeću kćeri, neizravno reguliranog u skladu s člankom 71. ~~41.~~ stavkom 7. ~~Time se~~ poduzeću majci posebno ☒ se ☒ omogućava odobravanje godišnjeg financijskog plana ili drugog jednakovrijednog instrumenta operatora sustava skladišta plina ⇒ ili skladišta za vodik ☒ i utvrđivanje općih ograničenja stupnja zaduženosti njegovog poduzeća kćeri ~~Time se~~ poduzeću majci ne daje se dopuštenje za davanje uputa o svakodnevnom funkcioniranju, niti u pogledu pojedinačnih odluka o izgradnji ili unapređenju sustava skladišta plina koji ne premašuju uvjete odobrenog financijskog plana ili drugog jednakovrijednog instrumenta ~~;~~
- (d) vlasnik transportnog sustava ⇒ ili mreže za vodik ☒ i operator sustava skladišta plina ⇒ ili skladišta za vodik ☒ uvode program usklađivanja u kojem ~~su navedene~~ ☒ se navode ☒ mjere poduzete za osiguravanje da diskriminirajuće ponašanje bude isključeno te za osiguravanje odgovarajućeg praćenja njegovog poštovanja ~~U programu usklađivanja navode se~~ ☒ ; predviđaju se ☒ ☒ i ☒ specifične obveze

koje zaposlenici moraju ispuniti radi ostvarivanja tih ciljeva; ~~osoba~~ osoba ili tijelo koje je odgovorno za praćenje programa usklađivanja regulatornom tijelu podnosi godišnje izvješće o poduzetim mjerama, koje se objavljuje.

Komisija ~~može usvojiti~~ ⇒ je ovlaštena donijeti ⇐ ⇒ delegirane akte u skladu s člankom 83. o dopuni ove Direktive kako bi utvrdila ⇐ smjernice ~~kako bi osigurala za osiguravanje potpunosti i stvarne~~ usklađenosti vlasnika transportnog sustava i operatora sustava skladišta plina ⇒ ili skladišta za vodik ⇐ sa stavkom 2. ovog članka. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom kontrolom iz članka 51. stavka 3.~~

POGLAVLJE IV.

ODJELJAK 3.

NEOVISNI ~~OPERATOR~~ ☒ OPERATORI ☒ TRANSPORTNOG SUSTAVA

Članak ~~57.17.~~

Sredstva, oprema, osoblje i identitet

1. Operatori transportnih sustava imaju sve ljudske, tehničke, fizičke i financijske resurse potrebne za ispunjavanje njihovih obveza na temelju ove Direktive i za obavljanje djelatnosti transporta plina, a posebno:
 - (a) sredstva koja su potrebna za djelatnost transporta plina, uključujući transportni sustav, u vlasništvu su operatora transportnog sustava;
 - (b) osoblje koje je potrebno za djelatnost transporta plina, uključujući izvršavanje svih zadataka koji se odnose na poduzeće, zaposleno je pri operatoru transportnog sustava;
 - (c) zabranjuje se davanje u najam osoblja i pružanje usluga za bilo koji drugi odnosno iz bilo kojeg drugog dijela vertikalno integriranog poduzeća. Operator transportnog sustava može, međutim, pružati usluge vertikalno integriranom poduzeću:
 - i. ako pružanje tih usluga nije diskriminirajuće za korisnike sustava, ako je ono dostupno svim korisnicima sustava pod jednakim uvjetima te ako ne ograničuje, narušava niti sprečava tržišno natjecanje u području proizvodnje ili opskrbe; ~~i~~
 - ii. ako je uvjete pružanja tih usluga odobrilo regulatorno tijelo;
 - (d) ne dovodeći u pitanje odluke nadzornog tijela na temelju članka ~~60. 20.~~, vertikalno integrirano poduzeće operatoru transportnog sustava stavlja na raspolaganje odgovarajuće financijske resurse za buduće investicijske projekte ~~i~~ ili zamjenu postojećih sredstava, pravodobno i na odgovarajući zahtjev operatora transportnog sustava.
2. Djelatnost transporta plina obuhvaća najmanje sljedeće zadatke, pored onih navedenih u članku ~~35.13.~~:
 - (a) zastupanje operatora transportnog sustava i kontakt s trećim stranama i regulatornim tijelima;

- (b) zastupanje operatora transportnog sustava u Europskoj mreži operatora transportnih sustava za plin (ENTSO za plin);
 - (c) odobravanje i upravljanje pristupom treće strane, pri čemu se ne pravi razlika između korisnika sustava ili klasa korisnika sustava;
 - (d) naplata svih naknada povezanih s transportnim sustavom, uključujući naknade za pristup, naknade za uravnoteživanje za pomoćne usluge kao što je prerada plina, nabava usluga (troškovi uravnoteživanja, energija za nadoknadu gubitaka);
 - (e) funkcioniranje, održavanje i razvoj sigurnog, učinkovitog i ekonomičnog transportnog sustava;
 - (f) planiranje ulaganja kojima se osigurava dugoročna sposobnost sustava da zadovolji razumnu potražnju i zajamči sigurnost opskrbe;
 - (g) osnivanje odgovarajućih zajedničkih pothvata, uključujući s jednim ili više operatora transportnih sustava, burza plina i drugih povezanih sudionika s ciljem da se potakne stvaranje regionalnih tržišta ili olakša postupak liberalizacije; ‡
 - (h) sve usluge koje se odnose na poduzeće, uključujući pravnu službu, računovodstvene i informatičke usluge.
3. Operatori transportnih sustava organizirani su u pravnom obliku iz članka 1. Direktive 2009/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁰ ~~Direktive Vijeća 68/151/EEZ⁴¹~~.
 4. Operator transportnog sustava u identitetu svojeg poduzeća, komunikaciji, politici marke i poslovnim prostorima ne smije stvarati zbrku u pogledu odvojenog identiteta vertikalno integriranog poduzeća ili bilo kojeg njegovog dijela.
 5. Operator transportnog sustava ne smije dijeliti informatičke sustave ili opremu, fizičke prostore i sustave kontrole pristupa s bilo kojim dijelom vertikalno integriranog poduzeća niti rabiti iste konzultante ili vanjske suradnike za informatičke sustave ili opremu te sustave kontrole pristupa.
 6. Reviziju računa operatora transportnih sustava provodi revizor koji je različit od onog koji provodi reviziju vertikalno integriranog poduzeća ili bilo kojeg njegovog dijela.

Članak 58. ~~48.~~

Neovisnost operatora transportnog sustava

1. Ne dovodeći u pitanje odluke nadzornog tijela na temelju članka 60. ~~20.~~, operator transportnog sustava ima:

⁴⁰ Direktiva 2009/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o usklađivanju zaštitnih mjera koje, radi zaštite interesa članova i trećih strana, države članice zahtijevaju za trgovačka društva u smislu članka 48. stavka 2. Ugovora, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mjera (SL L 258, 1.10.2009., str. 11.).

⁴¹ Prva direktiva Vijeća 68/151/EEZ od 9. ožujka 1968. o usklađivanju zaštitnih mjera koje su radi zaštite interesa njihovih članova i drugih predviđene u državama članicama za trgovačka društva u smislu članka 58. drugog stavka Ugovora, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mjera širom Zajednice (SL L 65, 14.2.1968., str. 8.).

- (a) stvarna prava donošenja odluka, neovisno o vertikalno integriranom poduzeću, u odnosu na sredstva koja su potrebna za rad, održavanje ili razvoj transportnog sustava; i
 - (b) ovlast za pribavljanje novca na tržištu kapitala, posebno zaduživanjem i povećanjem kapitala.
2. Operator transportnog sustava u svakom trenutku djeluje tako da osigura raspolaganje resursima koji su mu potrebni za ispravno i učinkovito obavljanje djelatnosti transporta te za razvoj i održavanje učinkovitog, sigurnog i ekonomičnog transportnog sustava.
 3. Poduzeća kćeri vertikalno integriranog poduzeća koja obavljaju funkcije proizvodnje ili opskrbe ne smiju biti vlasnici nikakvog izravnog ni neizravnog udjela u operatoru transportnog sustava. Operator transportnog sustava ne smije biti vlasnik nikakvog izravnog ni neizravnog udjela ni u jednom poduzeću kćeri vertikalno integriranog poduzeća koje obavlja funkcije proizvodnje ili opskrbe, niti primati dividende niti bilo koju drugu financijsku korist od tog poduzeća kćeri.
 4. Sveukupna upravljačka struktura i statut operatora transportnog sustava osiguravaju stvarnu neovisnost operatora transportnog sustava u skladu s ovim poglavljem. Vertikalno integrirano poduzeće ne smije određivati, ni izravno ni neizravno, konkurentsko ponašanje operatora transportnog sustava u vezi sa svakodnevnim djelatnostima operatora transportnog sustava i upravljanjem mrežom, ni u vezi s djelatnostima nužnima za pripremu desetogodišnjeg plana razvoja mreže razvijenog na temelju članka 51. 22.
 5. Pri izvršavanju svojih zadataka ~~iz pobrojanih u članku 35. 43. i članku 57. 47~~ stavka 2. ove Direktive te u skladu s člankom 15. 43. stavkom 1., člankom 5. 44. stavkom 1. točkom (a), člankom 9. 46. staccima 2., 3. i 5., člankom 30. 48. stavkom 6. i člankom 12. 21. stavkom 1. ~~Uredbe (EZ) br. 715/2009~~ ☒ [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx] ☒, operatori transportnog sustava ne smiju diskriminirati različite osobe ili subjekte i ne smiju ograničavati, narušavati ni sprečavati tržišno natjecanje u području proizvodnje ili opskrbe.
 6. Svi komercijalni i financijski odnosi između vertikalno integriranog poduzeća i operatora transportnog sustava, uključujući zajmove operatora transportnog sustava vertikalno integriranom poduzeću, u skladu su s tržišnim uvjetima. Operator transportnog sustava vodi detaljnu evidenciju takvih komercijalnih i financijskih odnosa te je na zahtjev stavlja na raspolaganje regulatornom tijelu.
 7. Operator transportnog sustava regulatornom tijelu podnosi na odobrenje sve komercijalne i financijske sporazume s vertikalnom integriranim poduzećem.
 8. Operator transportnog sustava obavješćuje regulatorno tijelo o financijskim resursima iz članka 57. 47. stavka 1. točke (d), dostupnima za buduće investicijske projekte ~~i~~ ili za zamjenu postojećih sredstava.
 9. Vertikalno integrirano poduzeće suzdržava se od bilo kojeg djelovanja kojim se sprečava ili ometa operatora transportnog sustava u ispunjavanju njegovih obveza iz ovog poglavlja i ne smije od operatora transportnog sustava zahtijevati da od vertikalno integriranog poduzeća traži dopuštenje za ispunjavanje tih obveza.
 10. Poduzeće koje je regulatorno tijelo certificiralo kao poduzeće usklađeno sa zahtjevima ovog poglavlja dotična država članica odobrava i imenuje operatorom

transportnog sustava. Primjenjuje se postupak certificiranja iz članka ~~65.40.~~ ove Direktive i članka ~~13.3.~~ Uredbe (EZ) br. 715/2009 ili iz članka ~~66.41.~~ ove Direktive.

↓ novo

11. Operator transportnog sustava objavljuje detaljne informacije o kvaliteti plinova koji se transportiraju u njegovoj mreži na temelju članaka 16. i 17. Uredbe (EU) 2015/703.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

Članak ~~59.49.~~

Neovisnost osoblja i posloводства operatora transportnog sustava

1. Odluke o imenovanju i ponovnom imenovanju, radnim uvjetima uključujući naknade te prestanku mandata osoba odgovornih za upravljanje ~~#~~ili članova administrativnih tijela operatora transportnog sustava donosi nadzorno tijelo operatora transportnog sustava imenovano u skladu s člankom ~~60. 20.~~
2. O identitetu i uvjetima mandata, trajanja i prestanka mandata osoba koje je nadzorno tijelo nominiralo za imenovanje ili ponovno imenovanje kao osobe odgovorne za izvršno upravljanje i/ili kao članove administrativnih tijela operatora transportnog sustava, te o razlozima za bilo koji prijedlog odluke o prestanku takvog mandata, obavješćuje se regulatorno tijelo. Ti uvjeti i odluke iz stavka 1. postaju obvezujući samo ako regulatorno tijelo ne stavi prigovor na njih u roku od tri tjedna od ☒ te ☒ obavijesti.

Regulatorno tijelo može staviti prigovor na odluke iz stavka 1.:

- (a) ako se pojave sumnje u profesionalnu neovisnost nominirane osobe odgovorne za upravljanje i/ili člana administrativnih tijela; ili
 - (b) ako, u slučaju prijevremenog prestanka mandata, postoje sumnje u opravdanost takvog prijevremenog prestanka.
3. U razdoblju od tri godine prije imenovanja osoba odgovornih za upravljanje ~~#~~ili članova administrativnih tijela operatora transportnog sustava koji podliježu ovom stavku ne smije se imati nikakav profesionalni položaj ni odgovornost, interes ni poslovni odnos, ni izravan ni neizravan, s vertikalno integriranim poduzećem ni s bilo kojim njegovim dijelom ni njegovim vlasnicima kontrolnog udjela, osim operatora transportnog sustava.
 4. Osobe odgovorne za upravljanje i/ili članovi administrativnih tijela te zaposlenici operatora transportnog sustava ne smiju imati nikakav drugi profesionalni položaj ni odgovornost, interes ni poslovni odnos, ni izravan ni neizravan, s bilo kojim drugim dijelom vertikalno integriranog poduzeća ni s njegovim vlasnicima kontrolnog udjela.
 5. Osobe odgovorne za upravljanje ~~#~~ili članovi administrativnih tijela te zaposlenici operatora transportnog sustava ne smiju imati nikakav interes, niti ikakve financijske koristi, izravne ni neizravne, ni od jednog dijela vertikalno integriranog poduzeća osim operatora transportnog sustava. Njihova naknada ne smije ovisiti o

djelatnostima ni rezultatima vertikalno integriranog poduzeća, osim onih koji se odnose na operatora transportnog sustava.

6. Osobama odgovornima za upravljanje ~~ili~~ članovima administrativnih tijela operatora transportnog sustava koji osporavaju prijevremeni prestanak svojih mandata jamče se stvarna prava na žalbu regulatornom tijelu.
7. Nakon prestanka njihovog mandata kod operatora transportnog sustava, osobe odgovorne za njegovo upravljanje ~~ili~~ članovi njegovih administrativnih tijela ne smiju imati nikakav profesionalni položaj ni odgovornost, interes ni poslovni odnos ni s jednim dijelom vertikalno integriranog poduzeća osim operatora transportnog sustava, ni s njegovim vlasnicima kontrolnog udjela, tijekom razdoblja od najmanje četiri godine.
8. Stavak 3. primjenjuje se na većinu osoba odgovornih za upravljanje ~~ili~~ članova administrativnih tijela operatora transportnog sustava.

Osobe odgovorne za upravljanje ~~ili~~ članovi administrativnih tijela operatora transportnog sustava koji ne podliježu stavku 3. ne smiju se baviti djelatnostima upravljanja ni drugim odgovarajućim djelatnostima u vertikalno integriranom poduzeću tijekom razdoblja od najmanje šest mjeseci prije njihovog imenovanja.

Prvi podstavak ovog stavka i stavci 4. do 7. primjenjuju se na sve osobe koje pripadaju izvršnom upravljanju i one koje su njima izravno odgovorne za pitanja povezana s radom, održavanjem ili razvojem mreže.

Članak ~~60.20.~~

Nadzorno tijelo

1. Operator transportnog sustava ima nadzorno tijelo koje je zaduženo za donošenje odluka koje mogu imati značajan utjecaj na vrijednost imovine vlasnika udjela unutar operatora transportnog sustava, posebno odluka koje se odnose na odobravanje godišnjih i dugoročnih financijskih planova, razinu zaduženosti operatora transportnog sustava i iznos dividendi raspodijeljenih vlasnicima udjela. Odluke koje su u nadležnosti nadzornog tijela ne uključuju one koje su povezane sa svakodnevnim djelatnostima operatora transportnog sustava i upravljanjem mrežom te s djelatnostima nužnim za pripremanje desetogodišnjeg plana razvoja mreže na temelju članka ~~51.22.~~
2. Nadzorno tijelo sastavljeno je od članova koji zastupaju vertikalno integrirano poduzeće, članova koji zastupaju vlasnike udjela treće strane i, kada to predviđa odgovarajuće zakonodavstvo države članice, članova koji zastupaju druge zainteresirane strane, kao što su zaposlenici operatora transportnog sustava.
3. Članak ~~59.49.~~ stavak 2. prvi podstavak i članak ~~59.49.~~ stavci ~~od~~ 3. do 7. primjenjuju se najmanje na polovicu članova nadzornog tijela, umanjenu za jednog člana.
Članak ~~59.49.~~ stavak 2. drugi podstavak točka (b) primjenjuje se na sve članove nadzornog tijela.

Članak ~~61.21.~~

Program usklađivanja i službenik za praćenje usklađenosti

1. Države članice osiguravaju da operatori transportnih sustava uvedu i provode program usklađivanja koji utvrđuje mjere poduzete da se osigura da diskriminacijsko

ponašanje bude isključeno te da se osigura odgovarajuće praćenje usklađenosti s tim programom. Program usklađivanja predviđa specifične obveze zaposlenika da postignu te ciljeve. Podliježe odobrenju regulatornog tijela. Ne dovodeći u pitanje ovlasti nacionalnog regulatora, usklađenost s programom neovisno prati službenik za praćenje usklađenosti.

2. Službenika za praćenje usklađenosti imenuje nadzorno tijelo, podložno odobrenju regulatornog tijela. Regulatorno tijelo može odbiti odobrenje službenika za praćenje usklađenosti samo zbog nedostatka neovisnosti ili stručnosti. Službenik za praćenje usklađenosti može biti fizička ili pravna osoba. Na službenika za praćenje usklađenosti primjenjuje se članak ~~59. 19.~~ stavci od 2. do 8.
3. Službenik za praćenje usklađenosti zadužen je za:
 - (a) praćenje provedbe programa usklađivanja;
 - (b) razradu godišnjeg izvješća u kojem se navode mjere poduzete radi provedbe programa usklađivanja i njegovo podnošenje regulatornom tijelu;
 - (c) izvješćivanje nadzornog tijela i davanje preporuka o programu usklađivanja i njegovoj provedbi;
 - (d) obavješćivanje regulatornog tijela o svim značajnim kršenjima koja se odnose na provedbu programa usklađivanja; ~~;~~
 - (e) izvješćivanje regulatornog tijela o svim komercijalnim i financijskim odnosima između vertikalno integriranog poduzeća i operatora transportnog sustava.
4. Službenik za praćenje usklađenosti podnosi regulatornom tijelu predložene odluke o planu ulaganja ili o pojedinačnim ulaganjima u mrežu. To se događa najkasnije kad ih poslovodstvo ~~i~~ ili nadležno administrativno tijelo operatora transportnog sustava podnosi nadzornom tijelu.
5. Kada vertikalno integrirano poduzeće, na općoj skupštini ili glasovima članova nadzornog tijela koje je imenovalo, spriječi donošenje odluke čime se sprečavaju ili odgađaju ulaganja koja su se na temelju desetogodišnjeg plana razvoja mreže trebala izvršiti tijekom sljedeće tri godine, službenik za praćenje usklađenosti o tome izvješćuje regulatorno tijelo koje zatim postupa u skladu s člankom ~~51. 22.~~
6. Uvjeti mandata ili uvjeti radnog odnosa službenika za praćenje usklađenosti, uključujući trajanje njegovog ~~mandata~~, podliježu odobrenju regulatornog tijela. Ti uvjeti osiguravaju neovisnost službenika za praćenje usklađenosti, uključujući tako da mu se osiguraju svi resursi potrebni za izvršavanje njegovih zadaća. Tijekom svojeg mandata službenik za praćenje usklađenosti ne smije imati nikakav drugi profesionalni položaj, odgovornost ni interes, ni izravan ni neizravan, ni u jednom dijelu vertikalno integriranog poduzeća ni s njim, ni s njegovim vlasnicima kontrolnog udjela.
7. Službenik za praćenje usklađenosti redovito, usmenim ili pismenim putem, izvješćuje regulatorno tijelo i ima pravo redovito izvješćivati, usmenim ili pismenim putem, nadzorno tijelo operatora transportnog sustava.
8. Službenik za praćenje usklađenosti može prisustvovati svim sastancima posloводства ili administrativnih tijela operatora transportnog sustava te sastancima nadzornog tijela i generalne skupštine. Službenik za praćenje usklađenosti prisustvuje svim sastancima na kojima se obrađuju sljedeća pitanja:

- (a) uvjeti za pristupanje mreži, kako je definirano u ~~Uredbi (EZ) br. 715/2009~~ ☒ [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx] ☒, posebno u pogledu tarifa, usluga pristupa trećih strana, dodjele kapaciteta i upravljanja zagušenjem, transparentnosti, uravnoteživanja i sekundarnih tržišta;
- (b) projekti pokrenuti radi funkcioniranja, održavanja i razvoja transportnog sustava, uključujući ulaganja u nove transportne veze, povećanje kapaciteta i optimizaciju postojećih kapaciteta;
- (c) nabava ili prodaja energije potrebne za funkcioniranje transportnog sustava.
9. Službenik za praćenje usklađenosti prati usklađenost operatora transportnog sustava s člankom 36. ~~16.~~
10. Službenik za praćenje usklađenosti ima pristup svim odgovarajućim podacima i uredima operatora transportnog sustava te svim informacijama nužnima za izvršavanje njegovog zadatka.
11. Nakon prethodnog odobrenja regulatornog tijela, nadzorno tijelo može razriješiti službenika za praćenje usklađenosti. Službenika za praćenje usklađenosti razrješuje zbog nedostatka neovisnosti ili stručnosti na zahtjev regulatornog tijela.
12. Službenik za praćenje usklađenosti ima pristup uredima operatora transportnog sustava bez prethodne najave.

↓ novo

ODJELJAK 4.

RAZDVAJANJE NAMJENSKIH OPERATORA MREŽE ZA VODIK

Članak 62.

Razdvajanje operatora mreže za vodik

1. Države članice osiguravaju da se od [unos razdoblja za prenošenje + godina dana] operatori mreže za vodik razdvajaju u skladu s pravilima za operatore transportnih sustava za prirodni plin utvrđenima u članku 56. stavcima od 1. do 3.
2. Za potrebe ovog članka, članka 42. i 54. te članka 35. i 43. Direktive (EU) 2019/944 „proizvodnja ili opskrba” uključuje proizvodnju i opskrbu vodikom, a „prijenos” uključuje transport vodika.
3. Ako je [na dan stupanja na snagu] mreža za vodik pripadala vertikalno integriranom poduzeću, država članica može odlučiti ne primijeniti stavak 1. U tom slučaju dotična država članica imenuje neovisnog operatora mreže za vodik razdvojenog u skladu s pravilima o neovisnim operatorima sustava za prirodni plin utvrđenima u članku 55. Operatori mreže za vodik i operatori transportnih sustava za plin razdvojeni u skladu s člankom 54. stavkom 1. mogu djelovati kao neovisni operatori mreže za vodik, podložno zahtjevima iz članka 63.
4. Do 31. prosinca 2030. država članica može imenovati operatora integrirane mreže za vodik razdvojenu u skladu s pravilima o neovisnim operatorima transportnog sustava za prirodni plin utvrđenima u poglavlju IX. odjeljku 3. Takvo imenovanje istječe najkasnije 31. prosinca 2030.

5. Pravila koja se primjenjuju na operatore transportnih sustava utvrđena u članku 66. primjenjuju se na operatore mreže za vodik.

Članak 63.

Horizontalno razdvajanje operatora mreže za vodik

Ako je operator mreže za vodik dio poduzeća koje djeluje u području transporta ili distribucije prirodnog plina ili električne energije, mora biti neovisan barem u pogledu svojeg pravnog oblika.

Članak 64.

Razdvajanje računa operatora sustava za vodik

Države članice osiguravaju da se računi operatora sustava za vodik vode u skladu s člankom 69.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

ODJELJAK 5.

**⊠ IMENOVANJE I CERTIFICIRANJE OPERATORA MREŽA ZA
PRIRODNI PLIN I VODIK ⊠**

Članak ~~65.40.~~

**Imenovanje i certificiranje operatora transportnih sustava ⊠ i operatora mreže za
vodik ⊠**

1. Prije nego što neko poduzeće bude odobreno i imenovano operatorom transportnog sustava ⇒ ili operatorom mreže za vodik ⇐, ono se certificira u skladu s postupcima utvrđenima u stavcima 4., 5. i 6. ovog članka te u članku 13. 3. ~~Uredbe (EZ) br. 715/2009~~ ⊠ [preinačene Uredbe o plinu predložene u dokumentu COM(2021) xxx] ⊠.
2. Poduzeća ~~koja u vlasništvu imaju transportni sustav~~ i koja je ~~nacionalno~~ regulatorno tijelo prema postupku certificiranja certificiralo kao poduzeća usklađena sa zahtjevima članka 54. 9. ⇒ ili 62. ⇐ države članice odobravaju i imenuju operatorima transportnih sustava ⇒ ili operatorima mreže za vodik ⇐. Imenovanje operatora transportnih sustava ⇒ ili operatora mreže za vodik ⇐ priopćuje se Komisiji i objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.
3. ~~Operatori transportnih sustava~~ ⇒ Certificirana poduzeća ⇐ obavješćuju regulatorno tijelo o svim planiranim transakcijama zbog kojih bi mogla biti potrebna ponovna procjena njihove usklađenosti sa zahtjevima članka 54. 9. ⇒ ili članka 62. ⇐.
4. Regulatorna tijela prate trajnu usklađenost ~~operatora transportnih sustava~~ ⇒ certificiranih poduzeća ⇐ sa zahtjevima članka 54. 9. ⇒ ili članka 62. ⇐. Ona pokreću postupak certificiranja kako bi osigurala takvu usklađenost:

- (a) kada zaprime obavijest ~~operatora transportnog sustava~~ ⇒ certificiranog poduzeća ⇐ u skladu sa stavkom ~~prema stavku 3.~~;
 - (b) na vlastitu inicijativu, ako imaju saznanja da bi planirana promjena prava ili utjecaja na ~~vlasnike transportnih sustava ili operatore transportnih sustava~~ ⇒ certificirana poduzeća ili vlasnike transportnih sustava ⇐ mogla rezultirati povredom članka ~~54. 9.~~ ⇒ ili članka 62. ⇐ ili ako imaju razloga vjerovati da je moglo doći do takve povrede; ili
 - (c) na utemeljeni zahtjev Komisije.
5. Regulatorna tijela donose odluku o certificiranju operatora transportnog sustava ⇒ za prirodni plin ⇐ ⇒ ili operatora mreže za vodik ⇐ u roku od ~~četiri mjeseca~~ ⇒ 100 radnih dana ⇐ od dana obavijesti operatora transportnog sustava ⇒ za prirodni plin ⇐ ⇒ ili operatora mreže za vodik ⇐ ili od dana zahtjeva Komisije. Po isteku tog roka certificiranje se smatra odobrenim. Izričita ili prešutna odluka regulatornog tijela stupa na snagu tek nakon što se zaključi postupak iz stavka 6.
 6. Izričitu ili prešutnu odluku o certificiranju ~~operatora transportnog sustava~~ regulatorno tijelo bez odlaganja priopćuje Komisiji, zajedno sa svim odgovarajućim informacijama u pogledu te odluke. Komisija postupa u skladu s postupkom utvrđenim u članku ~~13. 3. Uredbe (EZ) br. 715/2009.~~ ☒ [preinačene Uredbe o plinu predložene u dokumentu COM(2021) xxx] ☒.
 7. Regulatorna tijela i Komisija mogu zahtijevati od operatora transportnih sustava ⇒ , operatora mreže za vodik ⇐ i poduzeća koja obavljaju funkciju proizvodnje ili opskrbe sve informacije koje su relevantne za izvršavanje njihovih zadataka na temelju ovog članka.
 8. Regulatorna tijela i Komisija čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Članak ~~66. 44.~~

Certificiranje u vezi s trećim zemljama

1. Ako certificiranje zatraži vlasnik transportnog sustava, ~~ili~~ operator transportnog sustava ⇒ , operator mreže za vodik ili vlasnik mreže za vodik ⇐ koji je pod kontrolom osoba ili osobe iz treće zemlje ili trećih zemalja, regulatorno tijelo o tome obavješćuje Komisiju.

Regulatorno tijelo bez odlaganja obavješćuje Komisiju i o bilo kakvim okolnostima zbog kojih bi osoba ili osobe iz treće zemlje ili trećih zemalja mogle steći kontrolu nad transportnim sustavom, ~~ili~~ operatorom transportnog sustava ⇒ , operatorom mreže za vodik ili vlasnikom mreže za vodik ⇐.
2. Operator transportnog sustava ⇒ ili operator mreže za vodik ⇐ obavješćuje regulatorno tijelo o bilo kakvim okolnostima zbog kojih bi osoba ili osobe iz treće zemlje ili trećih zemalja mogle steći kontrolu nad transportnim sustavom ili operatorom transportnog sustava.
3. Regulatorno tijelo donosi nacrt odluke o certificiranju operatora transportnog sustava ⇒ ili operatora mreže za vodik ⇐ u roku od ~~četiri mjeseca~~ ⇒ 100 radnih dana ⇐ od dana obavijesti operatora transportnog sustava. Ono odbija certificiranje ako nije dokazano:
 - (a) da je dotični subjekt usklađen sa zahtjevima članka ~~54. 9.~~ ⇒ ili članka 62. ⇐; i

- (b) regulatornom tijelu ili drugom nadležnom tijelu koje je imenovala država članica, da se odobravanjem certificiranja neće ugroziti sigurnost opskrbe energijom država članica i ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒. Pri razmatranju tog pitanja regulatorno tijelo ili drugo tako imenovano nadležno tijelo vodi računa:
- i. o pravima i obvezama ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ u odnosu na tu treću zemlju, koje proizlaze iz međunarodnog prava, uključujući sporazume sklopljene s jednom ili više trećih zemalja u kojima je ~~Zajednica~~ ☒ Unija ☒ jedna od stranaka i koji se bave pitanjima sigurnosti opskrbe energijom;
 - ii. o pravima i obvezama države članice u odnosu na tu treću zemlju, koje proizlaze iz sporazuma koji su sklopljeni s njom, u mjeri u kojoj su u skladu s pravom ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒;
 - iii. o drugim specifičnim činjenicama i okolnostima slučaja i dotičnoj trećoj zemlji.
4. Regulatorno tijelo o odluci bez odlaganja obavješćuje Komisiju, zajedno sa svim odgovarajućim informacijama u pogledu te odluke.
5. Države članice osiguravaju da regulatorno tijelo ili imenovano nadležno tijelo iz stavka 3. točke (b), prije nego što regulatorno tijelo donese odluku o certificiranju, zatraži mišljenje Komisije o tome:
- (a) je li dotični subjekt usklađen sa zahtjevima iz članka ~~54.9.~~ ☒ ili članka 62. ☒; i
 - (b) neće li se odobravanjem certificiranja ugroziti sigurnost opskrbe ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ energijom.
6. Komisija pregledava zahtjev iz stavka 5. čim ga zaprimi. U roku od ☒ 50 radnih dana ☒ ~~dva mjeseca~~ od dana primitka zahtjeva, Komisija dostavlja svoje mišljenje ~~nacionalnom~~ regulatornom tijelu ili imenovanom nadležnom tijelu, ako je ono uputilo zahtjev.
- Pri izradi mišljenja Komisija može zatražiti stajalište ☒ ACER-a ☒ ~~Agencije~~, dotičnih država članica i zainteresiranih strana. U slučaju da Komisija podnese takav zahtjev, rok od ~~dva mjeseca~~ ☒ 50 radnih dana ☒ produljuje se za ☒ dodatnih 50 radnih dana ☒ ~~dodatna dva mjeseca~~.
- U nedostatku mišljenja Komisije u roku iz prvog i drugog podstavka smatra se da Komisija nema prigovora na odluku regulatornog tijela.
7. Pri procjeni hoće li kontrola od strane osobe ili osoba iz treće zemlje ili trećih zemalja ugroziti sigurnost opskrbe ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ energijom, Komisija vodi računa:
- (a) o specifičnim okolnostima slučaja i dotičnoj trećoj zemlji ili trećim zemljama; i
 - (b) o pravima i obvezama ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ u odnosu na tu treću zemlju ili treće zemlje, koje proizlaze iz međunarodnog prava, uključujući sporazume sklopljene s jednom ili više trećih zemalja u kojima je ~~Zajednica~~ ☒ Unija ☒ jedna od stranaka i koji se bave pitanjima sigurnosti opskrbe.
8. ~~Nacionalno~~ ☒ Regulatorno tijelo u roku od ☒ 50 radnih dana ☒ ~~dva mjeseca~~ po isteku razdoblja iz stavka 6. donosi svoju konačnu odluku o certificiranju. Pri donošenju svoje konačne odluke ~~nacionalno~~ regulatorno tijelo vodi što je više moguće računa o

mišljenju Komisije. Države članice u svakom slučaju imaju pravo odbiti certificiranje ako se njegovim odobravanjem ugrožava sigurnost opskrbe te države članice energijom ili sigurnost opskrbe energijom neke druge države članice. Ako je država članica imenovala drugo nadležno tijelo za procjenu stavka 3. točke (b), ona može zatražiti da ~~nacionalno~~ regulatorno tijelo donese svoju konačnu odluku u skladu s procjenom tog nadležnog tijela. Konačna odluka regulatornog tijela i mišljenje Komisije zajedno se objavljuju. Ako je konačna odluka različita od mišljenja Komisije, dotična država članica priprema i objavljuje, zajedno s tom odlukom, razloge za donošenje takve odluke.

9. Ništa u ovom članku ne dovodi u pitanje pravo država članica da, u skladu s pravom ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒, provode nacionalni pravni nadzor kako bi zaštitile legitime interese javne sigurnosti.
10. Komisija ~~može usvojiti~~ ☒ je ovlaštena ☒ ☒ za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 83. kako bi dala ☒ smjernice u kojima se navode detalji postupka koji treba slijediti za primjenu ovog članka. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom kontrolom iz članka 51. stavka 3.~~
11. ~~Ovaj se članak, uz izuzetak stavka 3. točke (a), primjenjuje i na države članice koje podliježu odstupanju na temelju članka 49.~~

Članak ~~67.42~~

Imenovanje operatora ~~sustava~~ skladišta ☒ prirodnog ☒ plina ☒, skladišta za vodik ☒ i terminala za UPP ☒ i terminala za vodik ☒

Države članice imenuju ili od poduzeća ~~za prirodni plin~~ koja u vlasništvu imaju sustave skladišta ☒ prirodnog ☒ plina ☒, skladišta za vodik, ~~i~~ ☒ terminale za UPP ☒ i terminale za vodik ☒ traže da imenuju, za razdoblje koje određuju države članice i uzimajući u obzir pitanja učinkovitosti i gospodarske ravnoteže, jednog ili više operatora ~~sustava skladišta plina i terminala za UPP~~ ☒ za tu infrastrukturu ☒.

POGLAVLJE VI.

ODJELJAK 6.

RAZDVAJANJE I TRANSPARENTNOST RAČUNA

Članak ~~68.30~~

Pravo na pristup računima

1. Države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one imenuju, uključujući regulatorna tijela iz članka ~~70.39~~ stavka 1. i tijela za rješavanje sporova iz članka ~~24.34~~ stavka 3. imaju, u mjeri u kojoj je to potrebno za izvršavanje njihovih funkcija, pravo na pristup računima poduzeća za prirodni plin ☒ i vodik ☒, kako je navedeno u članku ~~71.31~~.
2. Države članice i bilo koje imenovano nadležno tijelo, uključujući regulatorna tijela iz članka ~~70.39~~ stavka 1. i tijela za rješavanje sporova, čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija. Države članice mogu predvidjeti otkrivanje takvih informacija, kada je to potrebno da nadležna tijela izvršavaju svoje funkcije.

Razdvajanje računa

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere za osiguravanje da se računi poduzeća za prirodni plin ⇨ i vodik ⇨ vode u skladu sa stavcima od 2. do 5. ~~ovog članka. Ako poduzeća za prirodni plin iskoriste odstupanje od ove odredbe na temelju članka 49. stavaka 2. i 4., oni u svakom slučaju vode svoje unutarnje račune u skladu s ovim člankom.~~
2. Poduzeća za prirodni plin ⇨ i vodik ⇨, bez obzira na njihov sustav vlasništva ili pravni oblik, sastavljaju, podnose na reviziju i objavljuju svoje godišnje financijske izvještaje u skladu s pravilima nacionalnog zakonodavstva o godišnjim financijskim izvještajima društava s ograničenom odgovornošću, donesenima na temelju ~~☒~~ Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁴² ~~☒~~ ~~Četvrte direktive Vijeća 78/660/EEZ od 25. srpnja 1978. koja se temelji na članku 44. stavku 2. točki (g)⁴³ Ugovora o godišnjim financijskim izvještajima određenih vrsta trgovačkih društava⁴⁴.~~

Poduzeća koja nemaju zakonsku obvezu objavljivanja svojih godišnjih financijskih izvještaja drže njihov primjerak na raspolaganju javnosti u svojim sjedištima.
3. Poduzeća ~~za prirodni plin~~ u svojem internom računovodstvu vode odvojene račune za svaku od svojih djelatnosti transporta, distribucije, UPP-a ~~i skladištenja~~, ⇨ terminala za vodik, skladištenja prirodnog plina i vodika i transporta vodika ⇨ kao što bi se od njih zahtijevalo kada bi predmetne djelatnosti obavljala odvojena poduzeća, radi izbjegavanja diskriminacije, unakrsnog subvencioniranja i narušavanja tržišnog natjecanja. Ona također vode račune, koji mogu biti konsolidirani, za druge djelatnosti ~~u vezi s plinom~~, koje nisu povezane s transportom, distribucijom, UPP-om ~~i skladištenjem~~ ⇨, terminalom za vodik, skladištenjem prirodnog plina i vodika i transportom vodika ⇨. ~~Do 1. srpnja 2007. vode odvojene račune za djelatnosti opskrbe povlaštenih kupaca i djelatnosti opskrbe nepovlaštenih kupaca.~~ U računu se specificiraju prihodi od vlasništva nad transportnom ili distribucijskom mrežom ⇨ ili mrežom za vodik ⇨. Prema potrebi vode konsolidirane račune za druge djelatnosti koje nemaju veze sa sektorom plina. Interni računi uključuju bilancu te račun dobiti i gubitka za svaku od djelatnosti.
4. Pri reviziji iz stavka 2. posebno se provjerava poštovanje obveze izbjegavanja diskriminacije i unakrsnog subvencioniranja iz stavka 3.
5. Poduzeća u svojem internom računovodstvu navode pravila za raspodjelu imovine i obveza, rashoda i prihoda, kao i za amortizaciju, ne dovodeći u pitanje primjenjiva nacionalna računovodstvena pravila, koja slijede pri izradi odvojenih računa iz stavka 3. Ta interna pravila mogu se izmijeniti samo u iznimnim slučajevima. Te se izmjene navode i obrazlažu na odgovarajući način.

⁴² Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

⁴³ ~~Naslov Direktive 78/660/EZ prilagođen je tako da se vodi računa o renumeriranju članaka Ugovora o osnivanju Europske zajednice u skladu s člankom 12. Ugovora iz Amsterdama; izvorno se pozivalo na članak 54. stavak 3. točku (g).~~

⁴⁴ ~~SL L 222, 14.8.1978., str. 11.~~

6. Godišnji financijski izvještaji u bilješkama sadrže sve transakcije određene važnosti koje su izvršene s povezanim poduzećima.

Poglavlje ~~VIII~~ X.

Nacionalna ~~r~~Regulatorna tijela

Članak ~~70.39~~

Imenovanje i neovisnost regulatornih tijela

1. Svaka država članica na nacionalnoj razini imenuje samo jedno ~~nacionalno~~ regulatorno tijelo.
2. Stavkom 1. ~~ovog članka~~ ne dovodi se u pitanje imenovanje drugih regulatornih tijela na regionalnoj razini u državama članicama, pod uvjetom da postoji jedan viši predstavnik za potrebe zastupanja i kontaktiranja na razini ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ unutar Odbora regulatora ~~Agencije~~ ☒ ACER-a ☒ u skladu s člankom ~~7. 14.~~ stavkom 1. ~~Uredbe (EZ) br. 713/2009~~ ☒ Uredbe (EU) 2019/942 ☒.
3. Odstupajući od stavka 1. ~~ovog članka~~, država članica može imenovati regulatorna tijela za male sustave u zemljopisno odvojenoj regiji čija je potrošnja u 2008. godini predstavljala manje od 3 % ukupne potrošnje države članice čiji je dio. Tim se odstupanjem ne dovodi u pitanje imenovanje jednog višeg predstavnika za potrebe zastupanja i kontaktiranja na razini ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ unutar Odbora regulatora ~~Agencije~~ ☒ ACER-a ☒ u skladu s člankom ~~7. 14.~~ stavkom 1. ~~Uredbe (EZ) br. 713/2009~~ ☒ Uredbe (EU) 2019/942 ☒.
4. Države članice jamče neovisnost regulatornog tijela i osiguravaju da ono svoje ovlasti izvršava nepristrano i transparentno. U tu svrhu države članice osiguravaju da regulatorno tijelo pri izvršavanju regulatornih zadataka koji su mu povjereni ovom Direktivom i povezanim zakonodavstvom:
 - (a) bude pravno odvojeno i funkcionalno neovisno o bilo kojem drugom javnom ili privatnom subjektu;
 - (b) osigurava da njegovo osoblje i osobe odgovorne za njegovo upravljanje:
 - i. djeluju neovisno o bilo kojim tržišnim interesima; ~~;~~
 - ii. pri izvršavanju regulatornih zadataka ne traže niti primaju izravne upute ni od koje vlade ni drugog javnog ni privatnog subjekta. Tim se zahtjevom ne dovodi u pitanje bliska suradnja, prema potrebi, s drugim nadležnim nacionalnim tijelima ni opće smjernice politike koje donosi vlada, a koje nisu povezane s regulatornim ovlastima i dužnostima na temelju članka ~~72. 41.~~
5. Kako bi zaštitile neovisnost regulatornog tijela, države članice posebno osiguravaju:
 - (a) da regulatorno tijelo može donositi autonomne odluke, neovisno o bilo kojem političkom tijelu, ~~da mu se zasebno godišnje dodjeljuju proračunska sredstva, uz autonomiju u izvršavanju dodijeljenih proračunskih sredstava, te da za izvršavanje vlastitih dužnosti raspolaze prikladnim ljudskim i financijskim resursima; ;~~

↓ novo

- (b) da regulatorno tijelo raspolaže neophodnim ljudskim i financijskim resursima potrebnim za učinkovito i djelotvorno izvršavanje svojih dužnosti i ovlasti;
- (c) da se regulatornom tijelu zasebno godišnje dodjeljuju proračunska sredstva i da ima autonomiju u izvršavanju dodijeljenih proračunskih sredstava;
- (d) da se članovi upravljačkog odbora regulatornog tijela ili, ako odbora nema, najviše rukovodstvo regulatornog tijela imenuje na utvrđeno razdoblje od pet do sedam godina, uz mogućnost jednog produljenja;

↓ 2009/73/EZ

⇒ novo

- ~~(c)~~ da se članovi upravljačkog odbora regulatornog tijela ili, u nedostatku takvog odbora, najviše rukovodstvo regulatornog tijela imenuje ⇒ na temelju objektivnih, transparentnih i objavljenih kriterija te neovisnog i nepristranog postupka, čime se osigurava da kandidati raspolažu potrebnim vještinama i iskustvom za relevantni položaj u regulatornom tijelu; ⇐ ~~na utvrđeno razdoblje od pet do sedam godina, uz mogućnost jednog produljenja;~~

↓ novo

- (f) da postoje odredbe o izbjegavanju sukoba interesa i obveze povjerljivosti koje se protežu i nakon isteka mandata članova odbora regulatornog tijela ili, ako odbora nema, najvišeg rukovodstva regulatornog tijela;
- (g) da članovi odbora regulatornog tijela ili, ako odbora nema, najviše rukovodstvo regulatornog tijela mogu biti razriješeni samo na temelju važećih kriterija transparentnosti;
- (h) da države članice mogu odrediti da neovisni revizor provede *ex post* kontrolu godišnje računovodstvene dokumentacije regulatornog tijela.

↓ 2009/73/EZ

U vezi s prvim podstavkom točkom ~~(b)~~(d), države članice osiguravaju da za upravljački odbor ili najviše rukovodstvo postoji odgovarajući sustav rotacije. Članovi upravljačkog odbora ili, u nedostatku takvog odbora, članovi najvišeg rukovodstva mogu biti razriješeni dužnosti tijekom mandata samo ako prestanu ispunjavati uvjete iz ovog članka ili ako su počinili propust u radu na temelju nacionalnog prava.

↓ novo

6. Do 5. srpnja 2022. i svake četiri godine nakon toga Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o tome kako nacionalna tijela poštuju načela neovisnosti u skladu s ovim člankom.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

⇒ novo

Članak ~~71.40.~~

Opći ciljevi regulatornog tijela

Pri izvršavanju regulatornih zadataka navedenih u ovoj Direktivi regulatorno tijelo poduzima sve razumne mjere za ostvarivanje sljedećih ciljeva u okviru svojih dužnosti i ovlasti kako je utvrđeno člankom ~~72. 41.~~, uz blisko savjetovanje, prema potrebi, s drugim nadležnim nacionalnim tijelima[⇒] i tijelima iz susjednih zemalja, uključujući treće zemlje,[⇐], uključujući tijela za tržišno natjecanje, i ne dovodeći u pitanje njihove nadležnosti:

- (a) promicanje, u bliskoj suradnji s ~~Agencijom~~, regulatornim tijelima drugih država članica[⇒], Komisijom i ~~ACER-om~~, konkurentnog, [⇒] fleksibilnog, [⇐] sigurnog i ekološki održivog unutarnjeg tržišta prirodnog plina [⇒], plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova te vodika [⇐] unutar ~~Zajednice~~ [⊗] Unije [⊗] i stvarnog otvaranja tržišta za sve kupce i opskrbljivače u ~~Zajednici~~ te osiguravanje odgovarajućih uvjeta za učinkovit i pouzdan rad ~~plinskih~~ mreža[⇒] za prirodni plin i vodik [⇐], vodeći računa o dugoročnim ciljevima[⇒], dajući time doprinos dosljednoj, učinkovitoj i djelotvornoj primjeni prava Unije kako bi se postigli klimatski i energetske ciljevi Unije [⇐];
- (b) razvoj konkurentnih regionalnih [⇒] prekograničnih [⇐] tržišta koja ispravno funkcioniraju unutar ~~Zajednice~~ [⊗] Unije [⊗] s obzirom na postizanje ciljeva iz točke (a);
- (c) uklanjanje ograničenja trgovine prirodnim plinom [⇒] i vodikom [⇐] među državama članicama, uključujući [⇒] uklanjanje ograničenja zbog razlika u kvaliteti plinova, u količini vodika u mješavini u sustavu za prirodni plin ili u kvaliteti vodika u sustavu za vodik, [⇐] razvoj odgovarajućih prekograničnih transportnih kapaciteta radi zadovoljavanja potražnje i unaprjeđivanje integracije nacionalnih tržišta [⇒] osiguravajući time interoperabilnost međupovezanog sustava EU-a za prirodni plin ili sustava Unije za vodik, [⇐], što može olakšati protok prirodnog plina u svakom dijelu ~~Zajednice~~ [⊗] Unije [⊗];
- (d) doprinošenje postizanju razvoja, na troškovno najučinkovitiji način, sigurnih, pouzdanih i učinkovitih nediskriminirajućih sustava usmjerenih prema potrošaču te promicanje primjerenosti sustava i, u skladu s općim ciljevima energetske [⇒] i klimatske [⇐] politike, energetske učinkovitosti, kao i integriranja proizvodnje plina velikog i malog kapaciteta iz obnovljivih izvora ~~energije~~ i decentralizirane proizvodnje kako u transportnim tako i u distribucijskim mrežama[⇒] i potičući njihov rad u odnosu na druge energetske mreže za električnu energiju i grijanje [⇐];

- (e) olakšavanje pristupa mreži novim proizvodnim kapacitetima, posebno ukidanjem prepreka koje bi mogle spriječiti pristup novim sudionicima na tržištu i plina $\Rightarrow$ i vodika $\Leftarrow$ iz obnovljivih izvora ~~energije~~;
- (f) osiguravanje dodjeljivanja odgovarajućih poticaja operatorima sustava i korisnicima sustava, kratkoročno i dugoročno, radi povećanja učinkovitosti $\Rightarrow$, posebno energetske učinkovitosti, $\Leftarrow$ rada sustava i poticanja integracije tržišta;
- (g) osiguravanje koristi za kupce putem učinkovitog funkcioniranja njihovog nacionalnog tržišta, promicanje stvarnog tržišnog natjecanja i doprinos osiguravanju zaštite potrošača $\Rightarrow$ u bliskoj suradnji s odgovarajućim tijelima za zaštitu potrošača $\Leftarrow$;
- (h) doprinošenje postizanju visokih standarda javne usluge u sektoru prirodnog plina, doprinošenje zaštiti ugroženih kupaca i doprinošenje usklađenosti potrebnih postupaka razmjene podataka za kupce koji mijenjaju opskrbljivača.

Članak 72.44.

Dužnosti i ovlasti regulatornog tijela

1. Regulatorno tijelo ima sljedeće dužnosti:

- (a) određivanje ili odobravanje, u skladu s transparentnim kriterijima, tarifa za transport ili distribuciju ili njihovih metodologija $\Rightarrow$, ili oboje $\Leftarrow$;

$\Downarrow$ novo

- (b) od 1. siječnja 2031. ili od datuma primjene članka 31. stavka 1. ove Direktive, određivanje ili odobravanje, u skladu s transparentnim kriterijima, tarifa za pristup mreži za vodik ili njihovih metodologija, ili oboje;
- (c) utvrđivanje ili odobravanje, u skladu s transparentnim kriterijima i. veličine i trajanja namjenskih pristojbi iz članka 4. [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021) xxx] ili njihovih metodologija ili ii. vrijednosti prenesene imovine i odredišta dobiti i gubitaka do kojih može doći te iii. raspodjele doprinosa namjenskoj naknadi;

$\Downarrow$ 2009/73/EZ (prilagođeno)

$\Rightarrow$ novo

- (~~de~~) osiguravanje da operatori transportnih $\Rightarrow$ sustava i operatori $\Leftarrow$ i distribucijskih sustava te, prema potrebi, vlasnici sustava $\Rightarrow$, operatori mreža za vodik $\Leftarrow$, kao i poduzeća za prirodni plin $\Rightarrow$ i za vodik $\Leftarrow$ $\Rightarrow$ te drugi sudionici na tržištu, uključujući energetske zajednice građana $\Leftarrow$, ispunjavaju svoje obveze na temelju ove Direktive $\Rightarrow$, [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021) xxx], mrežnih kodeksa i smjernica donesenih na temelju članaka 52. i 53. Uredbe o plinu, Uredbe (EU) 2017/1938 $\Leftarrow$ i drugog relevantnog zakonodavstva ~~Zajednice~~ $\boxtimes$ Unije $\boxtimes$, uključujući u pogledu prekograničnih pitanja $\Rightarrow$, kao i odluka ACER-a $\Leftarrow$;

- (e) u bliskoj suradnji s drugim regulatornim tijelima, osiguravati usklađenost ENTSO-a za plin, tijela EU-a za ODS-ove i ENNOH-a s njihovim obvezama na temelju ove Direktive, [preinačene Uredbe o plinu predložene u dokumentu COM(2021) xxx], mrežnih kodeksa i smjernica donesenih u skladu s člancima od 52. do 56. [preinačene Uredbe o plinu predložene u dokumentu COM(2021) xxx] i drugog relevantnog prava Unije, među ostalim u pogledu prekograničnih pitanja, kao i odluka ACER-a, te zajednički utvrđivati nepridržavanje ENTSO-a za plin, tijela EU-a za ODS-ove i ENNOH-a njihovim obvezama; ako regulatorna tijela ne postignu dogovor u roku od četiri mjeseca od početka savjetovanja u svrhu zajedničkog utvrđivanja neusklađenosti, predmet se upućuje ACER-u na odluku u skladu s člankom 6. stavkom 10. Uredbe (EU) 2019/942;
- (f) praćenje kretanja u pogledu kvalitete plina i kako operatori transportnih sustava i, prema potrebi, operatori distribucijskih sustava upravljaju kvalitetom plina, uključujući praćenje kretanja troškova povezanih s upravljanjem kvalitetom plina koje provode operatori sustava i kretanja povezanih s miješanjem vodika u sustavu prirodnog plina;
- (g) praćenje kretanja kvalitete vodika i, prema potrebi, upravljanja kvalitetom vodika koje provode operatori mreže za vodik kako je navedeno u članku 46., uključujući praćenje kretanja troškova povezanih s upravljanjem kvalitetom vodika;
- (h) analiza i ocjenjivanje pregleda koje su dostavili operatori mreže za vodik o razvoju infrastrukture za transport vodika u skladu s člankom 52., uzimajući u obzir pri toj analizi ukupnu energetska i ekonomsku potrebu za mrežom za vodik, kao i okvirni zajednički scenarij u skladu s člankom 51. stavkom 2. točkom (e) o planiranju razvoja mreže;
- (i) uzimanje u obzir pregleda i analize razvoja infrastrukture za transport vodika kako se zahtijeva u točki (g) pri odobravanju namjenskih pristojbi u smislu članka 4. [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx].

- (je) surađivanje u pogledu prekograničnih pitanja s regulatornim tijelom ili tijelima dotične države članice i s ~~Agencijom~~ ☒ ACER-om ☒ , posebno sudjelovanjem u radu Odbora regulatora ACER-a u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2019/942 ☒ . U pogledu infrastrukture prema trećoj zemlji i iz nje regulatorno tijelo države članice u kojoj se nalazi prvo mjesto spajanja na mrežu država članica može surađivati s relevantnim tijelima treće zemlje, ☒ uključujući s ugovornim strankama Energetske zajednice ☒ , nakon savjetovanja s regulatornim tijelima drugih dotičnih država članica, s ciljem osiguravanja da se ova Direktiva s obzirom na tu infrastrukturu ² dosljedno primjenjuje na državnom području država članica;

- (~~ke~~) poštovanje i provedba bilo koje odgovarajuće pravno obvezujuće odluke ☒ ACER-a ☒ ~~Agencije~~ i Komisije;
- (~~le~~) podnošenje godišnjeg izvješća o svojim aktivnostima i izvršavanju svojih dužnosti nadležnim tijelima država članica, ☒ ACER-u ☒ ~~Agenciji~~ i Komisiji. Takva izvješća sadrže poduzete mjere i rezultate koji su ostvareni u odnosu na svaki zadatak naveden u ovom članku;
- (~~mf~~) osiguravanje da između djelatnosti transporta, distribucije ☒ , transporta vodika, skladištenja prirodnog plina i vodika ☒ , ~~skladištenja~~ ☒ terminala za vodik i ☒ UPP-~~a~~ i opskrbe ☒ prirodnim plinom i vodikom ☒ ne postoje unakrsne subvencije;
- (~~ne~~) praćenje investicijskih planova operatora transportnih sustava te uključivanje ocjene investicijskih planova operatora transportnih sustava u godišnje izvješće s obzirom na njihovu dosljednost s planom razvoja mreže na razini ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ iz ☒ članka 29. točke (x) [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx] ☒ ~~članka 8. stavka 3. točke (b) Uredbe (EZ) br. 715/2009~~; takva ocjena može uključivati preporuke za izmjenu tih investicijskih planova;
- (~~oh~~) praćenje poštovanja pravila sigurnosti i pouzdanosti mreže i ocjenjivanje njihovih dosadašnjih rezultata te utvrđivanje ili odobravanje standarda i zahtjeva za kvalitetu usluge i opskrbe ili doprinos tome zajedno s drugim nadležnim tijelima;
- (~~pi~~) praćenje stupnja transparentnosti, uključujući veleprodajne cijene, i osiguravanje da usklađenosti poduzeća za prirodni plin ☒ i za vodik ☒ s obavezama transparentnosti;
- (~~qi~~) praćenje stupnja i učinkovitosti otvaranja tržišta i tržišnog natjecanja na razinama veleprodaje i maloprodaje, uključujući burze prirodnog plina ☒ i vodika ☒ , cijene za kupce iz kategorije kućanstvo uključujući sustave predujma, stope promjene opskrbljivača, stope isključivanja, pružanje usluga održavanja i naknade za te usluge te pritužbe kupaca iz kategorije kućanstvo, kao i svaki oblik narušavanja ili ograničavanja tržišnog natjecanja, uključujući pružanje svih odgovarajućih informacija, te upućivanje relevantnih slučajeva nadležnim tijelima za tržišno natjecanje;
- (~~rk~~) praćenje pojave restriktivne ugovorne prakse, uključujući klauzule o isključivosti koje bi velikim kupcima koji nisu kućanstva mogle onemogućiti istodobno sklapanje ugovora s više opskrbljivača ili ih ograničiti u tom izboru te, prema potrebi, obavješćivanje nacionalnih tijela za tržišno natjecanje o takvoj praksi;
- (~~sl~~) poštovanje slobode ugovaranja ~~što se tiče ugovora o upravljanoj potrošnji i dugoročnih ugovora~~, pod uvjetom da su usklađeni s pravom ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ i politikama ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒ ☒ i pod uvjetom da doprinose postizanju ciljeva dekarbonizacije. Dugoročni ugovori o opskrbi fosilnim plinovima s nesmanjenim emisijama ne smiju se sklapati na rok koji je dulji od kraja 2049. ☒

- (~~th~~) praćenje vremena koje je operatorima transportnih i distribucijskih sustava ⇒ za prirodni plin ⇐ ⇒ ili operatorima mreže za vodik ⇐ potrebno za priključivanje i popravke;
- (~~uh~~) praćenje i pregled uvjeta za pristup sustavima skladišta, operativnoj akumulaciji i drugim pomoćnim uslugama, kako je predviđeno u članku 29. ~~33.~~ ⇒ ili članku 33. ⇐ . Ako je režim pristupa sustavu skladišta ⇒ prirodnog ⇐ plina određen u skladu s člankom 29. ~~33.~~ stavkom 3., taj zadatak ne uključuje pregled tarifa;
- (~~ye~~) pomoć pri osiguravanju, zajedno s drugim nadležnim tijelima, učinkovitosti i provedbe mjera za zaštitu potrošača, uključujući onih predviđenih u Prilogu I.;
- (~~wf~~) objavljivanje preporuka, najmanje na godišnjoj razini, u vezi s usklađenošću cijena opskrbe s člankom 6. ~~3.~~ i, prema potrebi, njihovo dostavljanje tijelima za tržišno natjecanje;
- (~~xe~~) osiguravanje ⇒ nediskriminirajućeg ⇐ pristupa podacima o potrošnji kupaca, osiguravanje, za fakultativnu uporabu, lako razumljivog, usklađenog obrasca na nacionalnoj razini za podatke o potrošnji i brzog pristupa takvim podacima za sve kupce ⇒ u skladu s člancima 22. i 23. ⇐ na temelju Priloga I. točke (h);
- (~~yf~~) praćenje provedbe pravila o ulogama i odgovornostima operatora transportnih sustava, operatora distribucijskih sustava, ⇒ operatora mreže za vodik, ⇐ opskrbljivača i kupaca te drugih sudionika na tržištu na temelju Uredbe (EZ) br. 715/2009 ☒ [preinačene Uredbe o plinu kako je predložena u dokumentu COM(2021)xxx] ☒ ;
- (~~zs~~) praćenje ispravne primjene kriterija na temelju kojih se utvrđuje potpada li određeni sustav skladišta ⇒ za prirodni plin ⇐ pod članak 29. ~~33.~~ stavke 3. ili 4.; i
- (~~aat~~) praćenje provedbe zaštitnih mjera iz članka 77. ~~46.~~;
- (~~bbu~~) doprinošenje usklađenosti postupaka razmjene podataka za najvažnije tržišne procese na regionalnoj razini;=

↓ novo

- (cc) provedba mrežnih kodeksa i smjernica donesenih u skladu s člankom 52. putem nacionalnih mjera ili, prema potrebi, koordiniranih regionalnih mjera ili mjera na razini Unije;
- (dd) osiguravanje transparentnog i učinkovitog postupka za uspostavu nacionalnog plana razvoja mreže u skladu sa zahtjevima utvrđenima u člancima 51. i 52.;
- (ee) odobravanje i izmjena plana razvoja mreže;
- (ff) praćenje kontrole kvalitete plina i kako njome upravljaju operatori transportnih sustava, operatori distribucijskih sustava, operatori sustava skladišta plina i operatori terminala za UPP;
- (gg) praćenje provedbe mjera poduzetih u izvanrednom stanju, kako je predviđeno Uredbom (EU) 2017/1938 i utvrđeno u nacionalnom interventnom planu, uključujući mjere solidarnosti u skladu s njezinim člankom 13.;

- (hh) praćenje dostupnosti internetskih stranica za usporedbu, uključujući alate za usporedbu koji ispunjavaju kriterije iz članka 12.;
- (ii) praćenje i uklanjanje neopravdanih prepreka i ograničenja razvoja u odnosu na potrošnju prirodnog plina iz obnovljivih izvora koju potrošači sami proizvedu i na energetske zajednice građana;

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

2. Ako država članica tako predvidi, dužnosti praćenja iz stavka 1. mogu izvršavati druga tijela, različita od regulatornog tijela. U tom se slučaju informacije dobivene takvim praćenjem čim prije stavljaju na raspolaganje regulatornom tijelu.

Uz očuvanje njihove neovisnosti, ne dovodeći u pitanje njihove vlastite specifične nadležnosti i dosljedno načelima bolje regulacije, regulatorno tijelo pri izvršavanju dužnosti iz stavka 1. prema potrebi se savjetuje s operatorima transportnih sustava ⇒ za prirodni plin i operatorima mreže za vodik ⇐ i, prema potrebi, blisko surađuje s drugim nadležnim nacionalnim tijelima.

Sva odobrenja koja na temelju ove Direktive izda određeno regulatorno tijelo ili ~~Agencija~~ ☒ ACER ☒ ne dovode u pitanje nijednu propisno utemeljenu buduću uporabu ovlasti od strane regulatornog tijela na temelju ovog članka ni bilo koje sankcije koje odrede druga nadležna tijela ili Komisija.

3. Pored dužnosti koje su mu povjerene na temelju stavka 1. ovog članka, ako je neovisni operator sustava ⇒ ili neovisni operator mreže za vodik ⇐ imenovan na temelju članka ~~55. 44.~~ ⇒ ili članka 62. ⇐, regulatorno tijelo:

- (a) prati ispunjavaju li vlasnik transportnog sustava i neovisni operator sustava ⇒ i vlasnik mreže za vodik i neovisni operator mreže za vodik ⇐ svoje obveze na temelju ovog članka i za određuje sankcije za neispunjavanje u skladu sa stavkom 4. točkom (d);
- (b) prati odnose i komunikaciju između neovisnog operatora sustava i vlasnika transportnog sustava ⇒ ili vlasnika mreže za vodik i neovisnog operatora mreže za vodik ⇐ s ciljem ~~da se osiguravanje~~ da neovisni operator sustava ⇒ ili neovisni operator mreže za vodik ⇐ ispunjava svoje obveze, a posebno odobrava ugovore i djeluje kao tijelo za rješavanje sporova između neovisnog operatora sustava i vlasnika transportnog sustava ⇒ ili vlasnika mreže za vodik i neovisnog operatora mreže za vodik ⇐ u pogledu pritužaba koje podnese bilo koja strana na temelju stavka 11.;
- (c) ne dovodeći u pitanje postupak na temelju članka ~~55. 44.~~ stavka 2. točke (c), za prvi desetogodišnji plan razvoja mreže, odobrava investicijsko planiranje i višegodišnji plan razvoja mreže koji godišnje podnosi neovisni operator sustava ⇒ ili neovisni operator mreže za vodik ⇐;
- (d) osigurava da tarife za pristup mreži, koje naplaćuje neovisni operator sustava ⇒ ili neovisni operator mreže za vodik ⇐, uključuju naknadu za vlasnika ili vlasnike mreže, čime se osigurava primjerena naknada za uporabu sredstava mreže i za bilo koja nova ulaganja u nju, pod uvjetom da se provode ekonomično i učinkovito; ~~±~~

- (e) ovlašteno je za provođenje inspekcija, uključujući nenajavljene inspekcije, u prostorima vlasnika transportnog sustava i neovisnog operatora sustava $\Rightarrow$ ili vlasnika mreže za vodik i neovisnog operatora mreže za vodik $\Leftarrow$.
4. Države članice osiguravaju da regulatorna tijela dobiju ovlasti koje im omogućuju izvršavanje dužnosti iz stavaka 1., 3. i 6. na učinkovit i brz način. U tu svrhu regulatorno tijelo ima najmanje sljedeće ovlasti:
- (a) donosi obvezujuće odluke o poduzećima za prirodni plin $\Rightarrow$ i vodik $\Leftarrow$;
 - (b) provodi istrage o funkcioniranju tržišta ~~plina~~ $\Rightarrow$ plinova $\Leftarrow$, odlučuje o bilo kojim nužnim i razmjernim mjerama za promicanje stvarnog tržišnog natjecanja i osiguravanje pravilnog funkcioniranja tržišta $\Rightarrow$ plinova $\Leftarrow$ te ih određuje $\Leftarrow$ i $\Leftarrow$. Ako je potrebno, regulatorno tijelo također je ovlašteno za suradnju s nacionalnim tijelom za tržišno natjecanje i regulatorima financijskih tržišta ili Komisijom pri provođenju istrage koja se odnosi na pravo tržišnog natjecanja;
 - (c) od poduzeća za prirodni plin $\Rightarrow$ i vodik $\Leftarrow$ zahtijeva sve informacije relevantne za izvršavanje njegovih zadataka, uključujući razloge za eventualno odbijanje odobravanja pristupa treće strane, i sve informacije o mjerama nužnim za pojačanje mreže;
 - (d) izriče učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije poduzećima za prirodni plin $\Rightarrow$ i vodik $\Leftarrow$ koja ne poštuju svoje obveze na temelju ove Direktive ili bilo koje odgovarajuće pravno obvezujuće odluke regulatornog tijela ili $\Leftarrow$ ACER-a $\Leftarrow$ Agencije, ili predlaže da nadležni sud izrekne takve sankcije. ~~To uključuje~~ $\Leftarrow$ uključujući $\Leftarrow$ ovlast izricanja ili predlaganja sankcija od najviše 10 % godišnjeg prometa operatora transportnog sustava $\Rightarrow$ ili operatora mreže za vodik $\Leftarrow$, odnosno od najviše 10 % godišnjeg prometa vertikalno integriranog poduzeća, operatoru transportnog sustava $\Rightarrow$ ili operatoru mreže za vodik $\Leftarrow$, odnosno vertikalno integriranom poduzeću, ovisno o slučaju, za nepoštovanje njihovih obveza na temelju ove Direktive; $\Leftarrow$;
 - (e) odgovarajuća prava istraživanja i odgovarajuće ovlasti davanja uputa za rješavanje sporova na temelju stavaka 11. i 12.

$\Downarrow$ novo

5. Regulatorno tijelo koje se nalazi u državi članici u kojoj ENTSO za plin, Europska mreža operatora mreže za vodik ili tijelo EU-a za ODS-ove ima sjedište, ima ovlast izricanja učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija tim subjektima ako se ne pridržavaju svojih obveza na temelju ove Direktive, [preinačene Uredbe o plinu predložene u dokumentu COM(2021) xxx] ili bilo koje relevantne pravno obvezujuće odluke regulatornog tijela ili ACER-a ili ovlast da nadležnom sudu predlože izricanje takvih sankcija.

$\Downarrow$ 2009/73/EZ (prilagođeno)
 $\Rightarrow$ novo

- 6.5. Pored dužnosti i ovlasti koje su mu povjerene na temelju stavaka 1. i 4. ovog članka, ako je $\Rightarrow$ neovisni $\Leftarrow$ operator transportnog sustava $\Rightarrow$ ili operator integrirane mreže

za vodik ⇐ imenovan u skladu s poglavljem IX. ~~IV.~~ odjeljkom 3., regulatornom tijelu dodjeljuju se najmanje sljedeće dužnosti i ovlasti:

- (a) izricati sankcije u skladu sa stavkom 4. točkom (d) za diskriminirajuće ponašanje u korist vertikalno integriranog poduzeća;
- (b) pratiti komunikaciju između operatora transportnog sustava ⇐ ili operatora integrirane mreže za vodik ⇐ i vertikalno integriranog poduzeća radi osiguravanja da operator transportnog sustava ⇐ ili operator integrirane mreže za vodik ⇐ ispunjava svoje obveze;
- (c) djelovati u svojstvu tijela za rješavanje sporova između vertikalno integriranog poduzeća i operatora transportnog sustava ⇐ ili operatora integrirane mreže za vodik ⇐ u pogledu bilo kojih pritužaba podnesenih na temelju stavka 11.;
- (d) pratiti komercijalne i financijske odnose, uključujući zajmove, između vertikalno integriranog poduzeća i operatora transportnog sustava ⇐ ili operatora integrirane mreže za vodik ⇐;
- (e) odobravati sve komercijalne i financijske sporazume između vertikalno integriranog poduzeća i operatora transportnog sustava ⇐ ili operatora integrirane mreže za vodik ⇐ uz uvjet da su usklađeni s tržišnim uvjetima;
- (f) zahtijevati opravdanje od vertikalno integriranog poduzeća po obavijesti dobivenoj od službenika za praćenje usklađenosti u skladu s člankom ~~64.~~ 21. stavkom 4., ~~a Takvo opravdanje posebno uključuje~~ dokaze da nije došlo do diskriminirajućeg ponašanja u korist vertikalno integriranog poduzeća;
- (g) provoditi inspekcije, uključujući nenajavljene inspekcije, u prostorima vertikalno integriranog poduzeća i operatora transportnog sustava ⇐ ili operatora integrirane mreže za vodik ⇐; ~~;~~
- (h) dodjeljivati sve ili specifične zadatke operatora transportnog sustava ⇐ ili operatora integrirane mreže za vodik ⇐ neovisnom operatoru sustava ⇐ ili neovisnom operatoru mreže za vodik ⇐, imenovanom u skladu s člankom ~~64.~~ 14., u slučaju da operator transportnog sustava ⇐ ili operator integrirane mreže za vodik ⇐ stalno krši svoje obveze na temelju ove Direktive, a posebno u slučaju ponovljenog diskriminirajućeg ponašanja u korist vertikalno integriranog poduzeća.

~~7.6.~~

Regulatorna tijela odgovorna su za određivanje ili odobravanje, dovoljno vremena prije no što stupe na snagu, najmanje metodologija koje se koriste za izračunavanje ili utvrđivanje uvjeta za:

- (a) priključenje i pristup nacionalnim mrežama ⇐ za prirodni plin ⇐ , uključujući tarife za transport i distribuciju, te uvjeta i tarifa za pristup terminalima za UPP ☒ , pri čemu ☒ ~~=Te~~ tarife ili metodologije omogućavaju da se potrebna ulaganja u mreže i terminale za UPP izvrše tako da se tim ulaganjima omogući osiguravanje održivosti mreža i terminala za UPP;

↓ novo

- (b) priključenje i pristup nacionalnim mrežama za vodik, uključujući, od 1. siječnja 2031., mrežne tarife za vodik te uvjete i tarife za pristup skladištima i terminalima za vodik, uključujući tarife prema potrebi;

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

- (~~cb~~) pružanje usluga uravnoteživanja na najekonomičniji način i davanje odgovarajućih poticaja kako bi korisnici mreže uravnotežili svoj unos i povlačenje. ~~Usluge uravnoteživanja pružaju se na pošten i nediskriminirajući način i na temelju se na objektivnim kriterijima;~~ ‡
-

↓ novo

- (d) odobravanje i praćenje namjenskih pristojbi u skladu s člankom 4. [preinačene Uredbe o plinu predložene u dokumentu COM(2021) xxx].
-

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

⇒ novo

- (e) pristup prekograničnim infrastrukturama, uključujući postupke za raspodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjem.

~~8.7.~~ Metodologije ili uvjeti iz stavka ~~7.6.~~ objavljuju se.

~~9.8.~~ Pri utvrđivanju ili odobravanju tarifa ili metodologija i usluga uravnoteživanja regulatorna tijela osiguravaju da su operatorima transportnih i distribucijskih sustava ⇒ i, od 1. siječnja 2031., operatorima mreže za vodik ⇐ pruženi odgovarajući poticaji, kratkoročno i dugoročno, radi povećanja učinkovitosti, poticanja integracije tržišta i sigurnosti opskrbe te podrške povezanim istraživačkim djelatnostima.

~~10.9.~~ Regulatorna tijela prate upravljanje zagušenjem nacionalnih transportnih mreža ~~prirodnog plina~~ ⇒ i mreža za vodik ⇐, uključujući međudržavne spojne plinovode, i provedbu pravila upravljanja zagušenjem. U tu svrhu operatori transportnih sustava ⇒, operatori mreža za vodik ⇐ ili operatori na tržištu svoja pravila upravljanja zagušenjem, uključujući raspodjelu kapaciteta, dostavljaju ~~nacionalnim~~ regulatornim tijelima. ~~Nacionalna~~ Regulatorna tijela mogu zahtijevati izmjene tih pravila.

Članak 73.

⊠ Odluke i pritužbe ⊠

~~1.10.~~ Regulatorna tijela ovlaštena su zahtijevati da operatori transportnih sustava ⇒ za prirodni plin ⇐, sustava skladišta plina, terminala za UPP i operatori distribucijskih sustava ⇒, operatori skladišta i terminala za vodik, i, od 1. siječnja 2031., operatori mreža za vodik, ⇐ prema potrebi promijene uvjete, uključujući tarife i metodologije iz ovog članka, kako bi se osigurala njihova razmjernost i primjena na nediskriminacijski način. Ako je režim pristupa sustavima skladišta utvrđen u skladu s člankom ~~29.~~ ~~33.~~ stavkom 3., taj zadatak ne uključuje promjenu tarifa. U slučaju kašnjenja s određivanjem tarifa za transport i distribuciju ⇒ prirodnog plina ⇐ ⇒ i, prema potrebi, tarifa mreže za vodik ⇐, regulatorna su tijela ovlaštena odrediti ili odobriti privremene tarife ili metodologije za transport i distribuciju ⇒ te tarife ili metodologije mreže za vodik ⇐ i odlučiti o odgovarajućim kompenzacijskim mjerama u slučaju da konačne tarife ili metodologije odstupaju od tih privremenih tarifa ili metodologija.

- ~~2.44.~~ Stranka koja ima pritužbu na određenog operatora transportnog sustava ~~⇒ za prirodni plin ⇐~~, sustava skladišta plina, terminala za UPP ili operatora distribucijskog sustava ~~⇒ ili operatora mreže, skladišta ili terminala za vodik ⇐~~ u vezi s obvezama koje taj operator ima na temelju ove Direktive može svoju pritužbu uputiti regulatornom tijelu koje, djelujući u svojstvu tijela za rješavanje sporova, donosi odluku u roku od dva mjeseca od primitka pritužbe. Taj se rok može produljiti za dva mjeseca ako regulatorna tijela zatraže dodatne informacije. Taj se produljeni rok može dodatno produljiti uz pristanak podnositelja pritužbe. Odluka regulatornog tijela obvezujuća je ako i sve dok ne bude ukinuta povodom žalbe.
- ~~3.42.~~ Svaka stranka koja je oštećena i koja ima pravo na pritužbu o odluci o metodologijama donesenoj na temelju ovog članka ili, kada regulatorno tijelo ima dužnost savjetovati se, u vezi s predloženim tarifama ili metodologijama, može najkasnije u roku od dva mjeseca nakon objavljivanja odluke ili prijedloga odluke ili u kraćem roku, ako tako predvide države članice, podnijeti pritužbu na preispitivanje. Takva pritužba nema suspenzivni učinak.
- ~~4.43.~~ Države članice uvode odgovarajuće i učinkovite mehanizme za reguliranje, kontrolu i transparentnost radi izbjegavanja bilo koje zlorabe vladajućeg položaja, posebno na štetu potrošača, i bilo kojeg predatorskog ponašanja. Ti mehanizmi uzimaju u obzir odredbe ~~Ugovora~~ ~~UFEU-a~~ ~~82.~~ 102.
- ~~5.44.~~ Države članice osiguravaju poduzimanje odgovarajućih mjera, uključujući upravni ili kazneni postupak u skladu s njihovim nacionalnim pravom, protiv fizičkih ili pravnih osoba odgovornih u slučajevima nepoštovanja pravila povjerljivosti, predviđenih u ovoj Direktivi.
- ~~6.45.~~ Pritužbe iz stavaka ~~2.44.~~ i ~~3.42.~~ ne dovode u pitanje korištenje prava na žalbu na temelju prava ~~Zajednice~~ Unije ili nacionalnog prava.
- ~~7.46.~~ Odluke koje donose regulatorna tijela u potpunosti su obrazložene i opravdane kako bi se omogućio sudski nadzor. Odluke su dostupne javnosti uz istodobno očuvanje povjerljivosti komercijalno osjetljivih informacija.
- ~~8.47.~~ Države članice osiguravaju postojanje odgovarajućih mehanizama na nacionalnoj razini, na temelju kojih stranka oštećena odlukom regulatornog tijela ima pravo žalbe tijelu koje je neovisno o uključenim strankama i o bilo kojoj vladi.

~~Članak 74.42.~~

~~Regulatorni režim za~~ ~~Regionalna suradnja među regulatornim tijelima u odnosu na prekogranična pitanja~~

- Regulatorna tijela međusobno se blisko savjetuju i surađuju te jedna drugima ~~⇒~~, a posebice unutar ACER-a, ~~⇐~~ i ~~Agenciji~~ ACER-u ~~⇐~~ pružaju sve informacije potrebne za obavljanje njihovih zadataka na temelju ove Direktive. U pogledu razmijenjenih informacija, tijelo koje ih prima osigurava razinu povjerljivosti jednaku onoj koja se zahtijeva od tijela koje ih pruža.
- Regulatorna tijela surađuju najmanje na regionalnoj razini radi:
 - poticanja stvaranja operativnih rješenja radi omogućavanja optimalnog upravljanja mrežom, promicanja zajedničke burze plina ~~⇒~~ i vodika ~~⇐~~ i raspodjele prekograničnih kapaciteta te omogućavanja primjerene razine kapaciteta spojnih plinovoda, uključujući putem novih spojnih plinovoda, unutar regije i između regija, kako bi se omogućio razvoj stvarnog tržišnog

natjecanja i poboljšanje sigurnosti opskrbe, a da se pritom ne prave razlike između poduzeća za opskrbu u različitim državama članicama;

- (b) koordiniranja razvoja svih mrežnih kodevksa mreže za odgovarajuće operatore transportnih sustava ⇨, operatore mreže za vodik ⇨ i druge sudionike na tržištu; ‡
- (c) koordiniranja izrade pravila koja uređuju upravljanje zagušenjem;=

⇩ novo

- (d) osiguravanja usklađenosti s propisima za pravne subjekte koji izvršavaju zadaće operatora transportnih sustava i operatora mreže na prekograničnoj ili regionalnoj razini.

⇩ 2009/73/EZ

⇨ novo

- 3. Nacionalna Regulatorna tijela imaju pravo međusobno sklapati sporazume o suradnji kako bi potakla regulatornu suradnju.
- 4. Djelovanja iz stavka 2. provode se, prema potrebi, uz blisko savjetovanje s drugim nadležnim nacionalnim tijelima i ne dovodeći u pitanje njihove specifične nadležnosti.
- ~~5. Komisija može usvojiti smjernice o opsegu dužnosti regulatornih tijela da surađuju međusobno i s Agencijom. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom kontrolom iz članka 51. stavka 3.~~

⇩ novo

- 5. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 83. o dopuni ove Direktive uspostavom smjernica o opsegu dužnosti regulatornih tijela da surađuju međusobno i s ACER-om.

⇩ 2019/692 članak 1. točka 7.

⇨ novo

- 6. Regulatorna tijela ili, prema potrebi, druga nadležna tijela mogu se savjetovati i surađivati s relevantnim tijelima trećih zemalja ⇨, uključujući s ugovornim strankama Energetske zajednice, ⇨ u pogledu rada plinske infrastrukture ⇨ za plin i vodik ⇨ prema trećim zemljama i iz njih s ciljem osiguravanja da se ova Direktive s obzirom na dotičnu infrastrukturu dosljedno primjenjuje na državnom području i u teritorijalnom moru države članice.

Članak 75.43.

Usklađenost sa ~~se~~ ☒ mrežnim kodeksima i ☒ smjernicama

1. Svako regulatorno tijelo i Komisija mogu zatražiti mišljenje ~~Agencije~~ ☒ ACER-a ☒ o usklađenosti odluke koju je donijelo regulatorno tijelo sa ~~se~~ ☒ mrežnim kodeksima i ☒ smjernicama iz ove Direktive ili iz ~~Uredbe (EZ) br. 715/2009~~ ☒ [preinačene Uredbe o plinu predložene u dokumentu COM(2021) xxx] ☒.
2. ~~Agencija~~ ☒ ACER ☒ daje svoje mišljenje regulatornom tijelu koje ga je zatražilo, odnosno Komisiji, i regulatornom tijelu koje je donijelo predmetnu odluku, u roku od tri mjeseca od dana primitka zahtjeva.
3. Ako se regulatorno tijelo koje je donijelo odluku ne uskladi s mišljenjem ☒ ACER-a ☒ ~~Agencije~~ u roku od četiri mjeseca od dana primitka tog mišljenja, ☒ ACER ☒ ~~Agencija~~ o tome obavješćuje Komisiju.
4. Bilo koje regulatorno tijelo može obavijestiti Komisiju ako smatra da određena odluka značajna za prekogranično trgovanje koju je donijelo drugo regulatorno tijelo nije usklađena sa smjernicama iz ove Direktive ili iz ~~Uredbe (EZ) br. 715/2009~~ ☒ [preinačene Uredbe o plinu predložene u dokumentu COM(2021) xxx] ☒ u roku od dva mjeseca od dana te odluke.
5. Ako Komisija, u roku od dva mjeseca od obavijesti ☒ ACER-a ☒ ~~Agencije~~ u skladu sa stavkom 3. ili regulatornog tijela u skladu sa stavkom 4., ili na vlastitu inicijativu u roku od tri mjeseca od dana odluke, zaključi da postoji ozbiljna sumnja u pogledu usklađenosti odluke određenog regulatornog tijela sa ~~se~~ ☒ mrežnim kodeksima i ☒ smjernicama iz ove Direktive ili iz ~~Uredbe (EZ) br. 715/2009~~ ☒ [preinačene Uredbe o plinu predložene u dokumentu COM(2021) xxx] ☒ Komisija može odlučiti dodatno preispitati taj ~~slučaj~~ predmet. U takvom slučaju poziva regulatorno tijelo i stranke u postupku pred regulatornim tijelom da podnesu primjedbe.
6. Kada Komisija odluči dodatno ispitati slučaj, ona u roku od četiri mjeseca od dana takve odluke donosi konačnu odluku kojom:
 - (a) se ne protivi odluci regulatornog tijela; ili ili
 - (b) od predmetnog regulatornog tijela zahtijeva da povuče svoju odluku na temelju neusklađenosti sa ~~se~~ ☒ mrežnim kodeksima i ☒ smjernicama.
7. Ako Komisija ne donese odluku o dodatnom ispitivanju slučaja ni konačnu odluku u roku predviđenom u stavku 5., odnosno 6., smatra se da se ne protivi odluci regulatornog tijela.
8. Regulatorno tijelo usklađuje se s odlukom Komisije o povlačenju njegove odluke u roku od dva mjeseca i o tome obavješćuje Komisiju.
9. ~~Komisija može donijeti smjernice kojima se utvrđuju pojedinosti o postupku koji trebaju slijediti regulatorna tijela, Agencija i Komisija u pogledu usklađenosti odluka regulatornih tijela sa smjernicama iz ovog članka. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s~~

~~regulatornim postupkom kontrolom iz članka 51. stavka 3.~~ ⇒ je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 83. o dopuni ove Direktive utvrđivanjem smjernica kojima se utvrđuju pojedinosti o postupku za primjenu ovog članka. ⇐

Članak 76.44.

Vođenje evidencije

1. Države članice zahtijevaju od poduzeća za opskrbu da nacionalnim tijelima, uključujući regulatorno tijelo, nacionalna tijela za tržišno natjecanje i Komisiju, radi izvršavanja njihovih zadataka, najmanje pet godina drže na raspolaganju relevantne podatke o svim transakcijama u vezi s ugovorima o opskrbi ⇒ prirodnim ⇐ plinom i ⇒ vodikom ⇐ ~~derivatima~~ i ~~izvedenicama~~ za trgovanje ⇒ prirodnim ⇐ plinom ⇒ i vodikom ⇐ s veleprodajnim kupcima i operatorima transportnih sustava, kao i operatorima sustava skladišta plina i terminala za UPP ⇒ te operatorima mreža, skladišta i terminala za vodik ⇐.
2. Ti podaci uključuju pojedinosti o značajkama relevantnih transakcija kao što su pravila o trajanju, isporukama i namirenju, količini, datumu i vremenu izvršenja, cijenama transakcija te načinu identificiranja predmetnog veleprodajnog kupca, kao i određene pojedinosti o svim nenamirenim ugovorima o opskrbi ⇒ prirodnim ⇐ plinom ⇒ i vodikom ⇐ i ~~derivatima~~ ~~izvedenicama~~ za trgovanje ⇒ prirodnim ⇐ plinom ⇒ i vodikom ⇐.
3. Regulatorno tijelo može odlučiti da neke od tih informacija stavi na raspolaganje sudionicima na tržištu, pod uvjetom da se ne otkriju komercijalno osjetljive informacije o pojedinim sudionicima na tržištu ili pojedinim transakcijama. Ovaj se stavak ne primjenjuje na informacije o financijskim instrumentima koje su obuhvaćene Direktivom ~~2014/65/EU~~ ~~2004/39/EZ~~.
4. ~~Radi osiguravanja jedinstvene primjene ovog članka,~~ Komisija ~~može~~ ~~☒~~ je ovlaštena ~~☒~~ donijeti ⇒ delegirane akte o dopuni ove Direktive u skladu s člankom 83. utvrđivanjem ⇐ smjernica⇐ kojima se definiraju metode i modaliteti vođenja evidencije kao i oblik i sadržaj podataka koji se trebaju čuvati. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom kontrolom iz članka 51. stavka 3.~~
5. U pogledu transakcija ~~derivatima~~ ~~izvedenicama~~ za trgovanje ⇒ prirodnim ⇐ plinom ⇒ i vodikom ⇐ poduzeća za opskrbu s veleprodajnim kupcima te operatorima transportnih sustava ⇒ za prirodni plin ⇐, ~~kao i~~ operatorima sustava skladišta plina i terminala za UPP ⇒, kao i operatorima mreže, skladišta i terminala za vodik ⇐, ovaj se članak primjenjuje tek nakon što Komisija donese smjernice iz stavka 4.
6. Odredbama ovog članka ne stvaraju se dodatne obveze prema tijelima iz stavka 1. za subjekte obuhvaćene Direktivom ~~2014/65/EU~~ ~~2004/39/EZ~~
7. Ako je tijelima iz stavka 1. potreban pristup podacima koje vode subjekti obuhvaćeni Direktivom ~~2014/65/EU~~ ~~2004/39/EZ~~, zahtijevane podatke pružaju im tijela odgovorna na temelju te direktive.

Poglavlje ~~X~~XI.

Završne odredbe

~~Članak 77.46.~~

Zaštitne mjere

1. U slučaju iznenadne krize na energetsom tržištu ili kada su ugroženi fizička sigurnost ili sigurnost osoba, opreme ili postrojenja ili integritet sustava, država članica može ~~privremeno poduzeti nužne zaštitne mjere~~ ⇒ proglasiti izvanredno stanje na temelju članka 11. Uredbe (EU 2017/1938 i poduzeti mjere predviđene u nacionalnom interventnom planu ⇐.
- ~~2. Te mjere u najmanjoj mogućoj mjeri remete funkcioniranje unutarnjeg tržišta i ne smiju biti opsega šireg od onog što je nužno za otklanjanje iznenadnih poteškoća koje su nastale.~~
- ~~3. Dotična država članica o tim mjerama odmah obavješćuje druge države članice i Komisiju, koja može odlučiti da dotična država članica mora izmijeniti ili ukinuti takve mjere, u onoj mjeri u kojoj one narušavaju tržišno natjecanje i negativno utječu na trgovinu na način koji odstupa od zajedničkog interesa.~~

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)

~~Članak 78.47.~~

Ravnopravna tržišna pravila

1. Mjere koje države članice mogu poduzeti na temelju ove Direktive radi osiguravanja ravnopravnih tržišnih pravila moraju biti usklađene s ☒ UFEU-om ☒ Ugovorom, posebno njegovim člankom ☒ 36. ☒ ~~30.~~, i sa zakonodavstvom ~~Zajednice~~ ☒ Unije ☒.
2. Mjere iz stavka 1. moraju biti proporcionalne, nediskriminirajuće i transparentne. Te se mjere mogu početi provoditi tek nakon što Komisija o njima bude obaviještena i odobri ih.
3. Komisija djeluje na temelju obavijesti iz stavka 2. u roku od dva mjeseca od primitka obavijesti. To razdoblje počinje na dan nakon primitka potpunih informacija. Ako Komisija nije djelovala unutar tog dvomjesečnog razdoblja, smatra se da se ne protivi mjerama o kojima je obaviještena.

~~Članak 48.~~

~~Odstupanja u vezi s obvezama tipa „uzmi ili plati”~~

- ~~1. Ako poduzeće za prirodni plin naiđe na ili smatra da bi naišlo na ozbiljne gospodarske i finansijske poteškoće zbog obveza tipa „uzmi ili plati” koje je preuzeo u jednom ili više ugovora o nabavi plina, ono može podnijeti zahtjev za privremeno odstupanje od članka 32. predmetnoj državi članici ili imenovanom nadležnom tijelu. Zahtjevi se, ovisno o željama država članica, podnose prije ili nakon odbijanja pristupa sustavu, za svaki slučaj posebno. Države članice mogu poduzeću za prirodni~~

plin također dati mogućnost izbora hoće li podnijeti zahtjev prije ili nakon odbijanja pristupa sustavu. Kada poduzeće za prirodni plin odbije pristup, zahtjev se podnosi bez odlaganja. Zahtjevima se prilažu sve odgovarajuće informacije o prirodi i opsegu problema te o nastojanjima poduzeća za prirodni plin da riješi navedeni problem.

Ako u razumnim okvirima nisu dostupna alternativna rješenja i vodeći računa o stavku 3., država članica ili imenovano nadležno tijelo može donijeti odluku o odobravanju odstupanja.

2. Država članica ili imenovano nadležno tijelo bez odlaganja obavješćuje Komisiju o svojoj odluci da odobri odstupanje, zajedno sa svim relevantnim informacijama u pogledu navedenog odstupanja. Te se informacije Komisiji mogu dostaviti u skupnom obliku, što joj omogućava donošenje utemeljene odluke. U roku od osam tjedana od primitka te obavijesti Komisija može zatražiti da država članica ili dotično imenovano nadležno tijelo izmijeni ili povuče odluku kojom se odobrava odstupanje.

Ne ispuni li država članica ili imenovano nadležno tijelo taj zahtjev u roku od četiri tjedna, konačna se odluka brzo donosi u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 51. stavka 2.

Komisija čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

3. Pri donošenju odluka o odstupanjima iz stavka 1. država članica ili imenovano nadležno tijelo i Komisija posebno vode računa o sljedećim kriterijima:

- (a) cilju stvaranja konkurentnog tržišta plina;
- (b) potrebi da se ispune obveze javne usluge i da se osigura sigurnost opskrbe;
- (c) položaju poduzeća za prirodni plin na tržištu plina i stvarnom stanju tržišnog natjecanja na tom tržištu;
- (d) ozbiljnosti gospodarskih i financijskih poteškoća na koje su naišla poduzeća za prirodni plin i poduzeća za transport ili povlašteni kupeći;
- (e) datumima potpisivanja i uvjetima predmetnog ugovora (predmetnih ugovora), uključujući opseg u kojem ti uvjeti omogućavaju da se vodi računa o promjenama na tržištu;
- (f) naporu koji je uloženo kako bi se pronašlo rješenje problema;
- (g) mjeri u kojoj je poduzeće, kad je prihvatilo predmetne obveze tipa „uzmi ili plati”, uzimajući u obzir odredbe ove Direktive, u razumnim okvirima moglo predvidjeti vjerojatnost ozbiljnih poteškoća;
- (h) stupnju povezanosti sustava s drugim sustavima i kolika je mogućnost uzajamnog djelovanja tih sustava; i
- i. učincima koje bi odobreno odstupanje imalo na ispravnu primjenu ove Direktive u pogledu neometanog funkcioniranja unutarnjeg tržišta prirodnog plina.

Odluka o zahtjevu za odstupanje s obzirom na ugovore tipa „uzmi ili plati” sklopljene prije 4. kolovoza 2003. ne bi smjela dovesti do situacije u kojoj je nemoguće pronaći gospodarski održive alternativne mogućnosti prodaje. U svakom se slučaju smatra da ozbiljne teškoće ne postoje kada prodaja prirodnog plina ne padne ispod razine minimalnih jamstava povlačenja, sadržanih u ugovorima o nabavi plina tipa „uzmi ili plati”, ili u mjeri u kojoj se odgovarajući ugovor o nabavi plina

tipa „uzmi ili plati” može prilagoditi ili u kojoj poduzeće za prirodni plin može pronaći alternativne mogućnosti prodaje.

~~4. Poduzeća za prirodni plin kojima nije odobreno odstupanje iz stavka 1. ovog članka ne smiju odbiti ili više ne smiju odbijati pristup sustavu zbog obveza tipa „uzmi ili plati” preuzetih u okviru ugovora o nabavi plina. Države članice osiguravaju poštovanje odgovarajućih odredaba članaka 32. do 44.~~

~~5. Svako odstupanje koje je odobreno na temelju gore navedenih odredaba obrazlaže se na odgovarajući način. Komisija objavljuje odluku u Službenom listu Europske unije.~~

~~6. Komisija do 4. kolovoza 2008. podnosi izvješće o iskustvima prikupljenima tijekom primjene ovog članka kako bi Europskomu parlamentu i Vijeću omogućila da pravodobno razmotre potrebu za prilagodbom ovog članka.~~

↓ (EU) 2019/692 članak 1.
točka 8. (prilagođeno)
⇒ novo

~~Članak 79.48.a~~

Tehnički sporazumi o radu ☒ **plinovoda za prirodni plin i vodik s trećim zemljama** ☒ **transportnih plinovoda**

Ovom Direktivom ne utječe se na slobodu operatora transportnih sustava ⇒ , operatora mreže za vodik ⇐ ili drugih gospodarskih subjekata da zadrže na snazi ili sklope tehničke sporazume o pitanjima povezanim s radom **transportnih** plinovoda između države članice i treće zemlje, u mjeri u kojoj su ti sporazumi u skladu s pravom Unije i relevantnim odlukama **nacionalnih** regulatornih tijela dotičnih država članica. O takvim sporazumima obavješćuju se regulatorna tijela dotičnih država članica.

↓ 2009/73/EZ

~~Članak 49.~~

Tržišta u nastajanju i izolirana tržišta

~~1. Države članice koje nisu izravno priključene na međudržavni spojni plinovod bilo koje druge države članice i koje imaju samo jednoga glavnog vanjskog opskrbljivača mogu odstupiti od članaka 4., 9., 37. i/ili 38. Poduzeće za opskrbu s tržišnim udjelom većim od 75 % smatra se glavnim opskrbljivačem. Svako takvo odstupanje automatski prestaje važiti ako najmanje jedan od uvjeta iz ovog podstavka više nije ispunjen. O svim se takvim odstupanjima obavješćuje Komisiju.~~

~~Cipar može odstupiti od članaka 4., 9., 37. i/ili 38. Takvo odstupanje prestaje važiti od trenutka kada Cipar više ne ispunjava uvjete za izolirano tržište.~~

~~Članci 4., 9., 37. i/ili 38. ne primjenjuju se na Estoniju, Latviju i/ili Finsku sve dok se bilo koja od tih država članica izravno ne priključi na međudržavni spojni plinovod bilo koje države članice, različite od Estonije, Latvije, Litve i Finske. Ovim se podstavkom ne dovode u pitanje odstupanja na temelju prvog podstavka ovog stavka.~~

- ~~2. Država članica koja ispunjava uvjete za tržište u nastajanju i koja bi zbog provedbe ove Direktive pretrpjela značajne probleme može odstupiti od članaka 4. i 9., članka 13. stavaka 1. i 3., članka 14. i 24., članka 25. stavka 5., članka 26., 31. i 32., članka 37. stavka 1. i/ili članka 38. Takvo odstupanje automatski prestaje važiti od trenutka kada država članica više ne ispunjava uvjete za tržište u nastajanju. O svim se takvim odstupanjima obavješuje Komisiju.~~
- ~~Cipar može odstupiti od članaka 4. i 9., članka 13. stavaka 1. i 3., članka 14. i 24., članka 25. stavka 5., članka 26., 31. i 32., članka 37. stavka 1. i/ili članka 38. takvo odstupanje prestaje važiti od trenutka kada Cipar više ne ispunjava uvjete za tržište u nastajanju. Takvo odstupanje prestaje važiti od trenutka kada Cipar više ne ispunjava uvjete za izolirano tržište.~~
- ~~3. Na dan kada prestaje važiti odstupanje iz stavka 2. prvog podstavka definicija povlaštenih kupaca rezultira otvaranjem tržišta u iznosu od najmanje 33 % ukupne godišnje potrošnje plina na nacionalnom tržištu plina. Dvije godine nakon toga primjenjuje se članak 37. stavak 1. točka (b), a tri godine nakon toga članak 37. stavak 1. točka (c). Sve do početka primjene članka 37. stavka 1. točke (b) država članica iz stavka 2. ovog članka može odlučiti ne primjenjivati članak 32. što se tiče pomoćnih usluga i privremenog skladištenja za postupak ponovnog uplinjavanja i naknadnu isporuku u transportni sustav.~~
- ~~4. Ako bi provedba ove Direktive dovela do značajnih problema u zemljopisno ograničenom području određene države članice, posebno što se tiče razvoja transportne infrastrukture i krupne distribucijske infrastrukture, te kako bi potakla ulaganja, država članica može od Komisije zatražiti privremeno odstupanje od članaka 4. i 9., članka 13. stavaka 1. i 3., članka 14. i 24., članka 25. stavka 5., članka 26., 31. i 32., članka 37. stavka 1. i/ili članka 38. za razvoj na tom području.~~
- ~~5. Komisija može odobriti odstupanje iz stavka 4., posebno vodeći računa o sljedećim kriterijima:~~
- ~~— potrebi za ulaganjima u infrastrukturu koja ne bi bila ekonomična u okružju konkurentnog tržišta;~~
 - ~~— opsegu i izgledima za povrat od potrebnih ulaganja;~~
 - ~~— veličini i stupnju razvoja plinske mreže na dotičnom području;~~
 - ~~— izgledima dotičnog tržišta plina;~~
 - ~~— zemljopisnoj veličini i značajkama dotičnog područja ili regije te društveno-gospodarskim i demografskim čimbenicima.~~
- ~~Za plinsku infrastrukturu, ako se ne radi o distribucijskoj infrastrukturi, odstupanje se može odobriti samo ako u tom području još nema plinske infrastrukture ili ako je ona uspostavljena prije manje od deset godina. Privremeno odstupanje ne smije se odobriti na više od deset godina od prve isporuke plina u tom području.~~
- ~~Za distribucijsku se infrastrukturu odstupanje može odobriti u trajanju od najviše 20 godina od trenutka kada je plin u tom području prvi put isporučen putem navedene infrastrukture.~~
- ~~6. Članak 9. se ne primjenjuje na Cipar, Luksemburg i/ili Maltu.~~
- ~~7. Prije donošenja odluke na temelju stavka 5., vodeći računa o čuvanju povjerljivosti, Komisija obavješuje države članice o zahtjevima koji su podneseni na temelju~~

~~stavka 4. Ta se odluka, kao i odstupanja iz stavaka 1. i 2., objavljuju u *Službenom listu Europske unije*.~~

- ~~8. Grčka može odstupiti od članaka 4., 24., 25., 26., 32., 37. i/ili 38. ove Direktive za zemljopisna područja i razdoblja navedena u licencama koje je izdala prije 15. ožujka 2002. i u skladu s Direktivom 98/30/EZ, u pogledu razvoja i isključivog korištenja distribucijskih mreža u određenim zemljopisnim područjima.~~

↓ novo

Članak 80.

Odstupanja za sustav prirodnog plina

1. Države članice koje nisu izravno priključene na međudržavni spojni plinovod bilo koje druge države članice i koje imaju samo jednoga glavnog vanjskog opskrbljivača mogu odstupiti od članaka 3., 7., 54. ili 27. Svako takvo odstupanje istječe od trenutka dovršetka prvog spojnog plinovoda s državom članicom.
2. Države članice mogu od Komisije zatražiti odstupanje od primjene članaka 3., 7., 54. ili 27. na najudaljenije regije u smislu članka 349. UFEU-a ili na druga zemljopisno izolirana područja. Svako takvo odstupanje istječe od trenutka dovršetka povezivanja regije ili područja s državom članicom s međusobno povezanim sustavom.
3. Komisija obavještuje države članice o zahtjevima za odstupanja iz stavaka 1. i 2. prije donošenja odluke, uzimajući u obzir opravdane zahtjeve za povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.
4. Odstupanja koja odobrava Komisija vremenski su ograničena i podložna uvjetima kojima se nastoji povećati tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu i njegova integracija te osigurati da se odstupanjima ne ometa prijelaz na energiju iz obnovljivih izvora ili primjena načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” u smislu članka 2. točke 18. Uredbe (EU) 2018/1999.
5. Odstupanja na temelju Direktive 2009/73/EZ bez datuma isteka istječu 31. prosinca 2025. Države članice koje u trenutku stupanja na snagu ove Direktive i dalje uživaju koristi od tih odstupanja mogu od Komisije zatražiti novo odstupanje u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom članku.
6. Odluka o odobrenju odstupanja objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.

↓ 2019/692 članak 1. točka 9.
(prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~81.49.a~~

Odstupanja u vezi s transportnim plinovodima ☒ za prirodni plin ☒ koji vode prema trećim zemljama i iz njih

1. U pogledu transportnih plinovoda između države članice i treće zemlje dovršenih prije 23. svibnja 2019., država članica u kojoj se nalazi prvo mjesto priključenja

takvog transportnog plinovoda na mrežu države članice može odlučiti da odstupi od članaka ~~54.9.~~, ~~65.10.~~, ~~66.11.~~ i ~~27.32.~~ te članka ~~72.41.~~ stavaka ~~7.6., 8.~~ i 9. ~~i 10. te~~ članka 73. stavka 1. za dijelove takvog transportnog plinovoda koji se nalaze na njezinu državnom području i u teritorijalnom moru, iz objektivnih razloga kao što su omogućivanje povrata izvršenog ulaganja ili iz razloga sigurnosti opskrbe, pod uvjetom da odstupanje ~~ne bi bilo~~ ☒ nije ☒ štetno za tržišno natjecanje ili učinkovito funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina, ili za sigurnost opskrbe u Uniji.

Odstupanje je vremenski ograničeno na najviše 20 godina na temelju objektivnog opravdanja, može se obnoviti uz obrazloženje i može podlijegati uvjetima kojima se doprinosi ostvarivanju ~~prethodno navedenih~~ uvjeta ☒ iz prvog podstavka ☒.

Takva se odstupanja ne primjenjuju na transportne plinovode između države članice i treće zemlje koja ima obvezu prenošenja ove Direktive i koja učinkovito provodi ovu Direktivu u svojem pravnom poretku na temelju sporazuma sklopljenog s Unijom.

2. Ako se dotični transportni plinovod nalazi na državnom području više od jedne države članice, država članica na čijem se državnom području nalazi prvo mjesto priključenja na mrežu država članica odlučuje hoće li odobriti odstupanje za taj transportni plinovod nakon savjetovanja sa svim dotičnim državama članicama.

Na zahtjev dotičnih država članica Komisija može odlučiti djelovati kao promatrač u postupku savjetovanja između države članice na čijem se državnom području nalazi prvo mjesto priključenja i treće zemlje u vezi s dosljednom primjenom ove Direktive na državnom području i u teritorijalnom moru države članice u kojoj se nalazi prvo mjesto spajanja, uključujući odobravanje odstupanja za takve transportne plinovode.

3. Odluke na temelju stavaka 1. i 2. donose se do 24. svibnja 2020. Države članice o svim takvim odlukama obavješćuju Europsku komisiju te ih objavljuju.

Članak 82. ~~49.b~~

Postupak ovlašćivanja

1. Ne dovodeći u pitanje druge obveze na temelju prava Unije i raspodjelu nadležnosti između Unije i država članica, postojeći sporazumi između države članice i treće zemlje o radu transportnog plinovoda ili mreži proizvodnih plinovoda mogu ostati na snazi do stupanja na snagu naknadnog sporazuma između Unije i iste treće zemlje ili sve dok se primjenjuje postupak iz stavaka od 2. do 15. ovog članka.
2. Ne dovodeći u pitanje raspodjelu nadležnosti između Unije i država članica, ako država članica namjerava započeti pregovore s trećom zemljom radi izmjene, produljenja, prilagodbe, obnavljanja ili sklapanja sporazuma o radu transportnog plinovoda s trećom zemljom o pitanjima koja su u cijelosti ili djelomično obuhvaćena područjem primjene ove Direktive, ona o svojoj namjeri u pisanom obliku obavješćuje Komisiju.

Takva obavijest uključuje relevantnu dokumentaciju i navođenje odredaba koje se trebaju uzeti u obzir u pregovorima ili o kojima treba ponovo pregovarati, ciljeve pregovora i sve druge relevantne informacije te se šalje Komisiji najkasnije pet mjeseci prije planiranog početka pregovora.

3. Slijedom svake obavijesti na temelju stavka 2. Komisija državu članicu ovlašćuje za započinjanje službenih pregovora s trećom zemljom za dio koji može utjecati na zajednička pravila Unije, osim ako smatra da bi otvaranje takvih pregovora:

- (a) bilo u suprotnosti s pravom Unije, osim neusklađenosti koje proizlaze iz raspodjele nadležnosti između Unije i država članica;
 - (b) bilo štetno za funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina, tržišno natjecanje ili sigurnost opskrbe u državi članici ili Uniji;
 - (c) potkopalo ciljeve pregovora o međuvladinim sporazumima koji su u tijeku između Unije i treće zemlje;
 - (d) bilo diskriminirajuće.
- 4. Pri provedbi ocjene iz stavka 3. Komisija uzima u obzir pitanje odnosi li se planirani sporazum na transportni plinovod ili proizvodni plinovod kojim se doprinosi diversifikaciji opskrbe prirodnim plinom i dobavljača plina s pomoću novih izvora prirodnog plina.
 - 5. U roku od 90 dana od primitka obavijesti iz stavka 2. Komisija donosi odluku o ovlašćivanju ili o odbijanju ovlašćivanja države članice za započinjanje pregovora radi izmjene, produljenja, prilagodbe, obnavljanja ili sklapanja sporazuma s trećom zemljom. Ako su za donošenje odluke potrebne dodatne informacije, rok od 90 dana počinje teći od dana primitka tih dodatnih informacija.
 - 6. Ako Komisija donese odluku o odbijanju ovlašćivanja države članice za započinjanje pregovora radi izmjene, produljenja, prilagodbe, obnavljanja ili sklapanja sporazuma s trećom zemljom, o tome obavješćuje dotičnu državu članicu i daje joj obrazloženje.
 - 7. Odluke o ovlašćivanju ili odbijanju ovlašćivanja države članice za započinjanje pregovora radi izmjene, produljenja, prilagodbe, obnavljanja ili sklapanja sporazuma s trećom zemljom donose se, putem provedbenih akata, u skladu s postupkom iz članka ~~83.51.~~ stavka 2.
 - 8. Komisija može pružiti smjernice i zatražiti uključivanje posebnih klauzula u predviđeni sporazum kako bi se osigurala usklađenost pravom Unije u skladu s Odlukom (EU) 2017/684 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁵.
 - 9. Komisiju se obavješćuje o napretku i rezultatima pregovora o izmjeni, produljenju, prilagodbi, obnavljanju ili sklapanju sporazuma tijekom različitih faza takvih pregovora te ona može zatražiti da sudjeluje u takvim pregovorima između države članice i treće zemlje u skladu s Odlukom (EU) 2017/684.
 - 10. Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće o svim odlukama donesenima na temelju stavka 5.
 - 11. Prije potpisivanja sporazuma s trećom zemljom dotična država članica obavješćuje Komisiju o ishodu pregovora i tekst ispregovaranog sporazuma prosljeđuje Komisiji.
 - 12. Po primitku obavijesti u skladu sa stavkom 11. Komisija ocjenjuje dogovoreni sporazum u skladu sa stavkom 3. Ako Komisija utvrdi da je sporazum dogovoren tijekom pregovora usklađen sa stavkom 3., ona ovlašćuje državu članicu za potpisivanje i sklapanje tog sporazuma.
 - 13. U roku od 90 dana od primitka obavijesti iz stavka 11. Komisija donosi odluku o ovlašćivanju ili o odbijanju ovlašćivanja države članice za potpisivanje i sklapanje

⁴⁵ Odluka (EU) 2017/684 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2017. kojom se uspostavlja mehanizam razmjene informacija u pogledu međuvladinih sporazuma i neobvezujućih instrumenata između država članica i trećih zemalja u području energetike te stavlja izvan snage Odluka br. 994/2012/EU (SL L 99, 12.4.2017., str. 1.).

sporazuma s trećom zemljom. Ako su za donošenje odluke potrebne dodatne informacije, rok od 90 dana počinje teći od dana primitka tih dodatnih informacija.

14. Ako Komisija donese odluku u skladu sa stavkom 13. o ovlašćivanju države članice za potpisivanje i sklapanje sporazuma s trećom zemljom, dotična država članica obavještuje Komisiju o sklapanju i stupanju na snagu sporazuma te o svim naknadnim promjenama statusa tog sporazuma.
15. Ako Komisija donese odluku o odbijanju ovlašćivanja države članice za potpisivanje i sklapanje sporazuma s trećom zemljom u skladu sa stavkom 13., o tome obavještuje dotičnu državu članicu i daje joj obrazloženje.

↓ 2009/73/EZ

~~Članak 50.~~

Postupak preispitivanja

~~Ako u izvješću iz članka 52. stavka 6. Komisija zaključi da, s obzirom na učinkovit način provođenja pristupa mreži ostvaren u određenoj državi članici — koji omogućava potpuno učinkovit, nediskriminirajući i neometan pristup mreži — određene obveze nametnute poduzećima ovom Direktivom (uključujući one u pogledu pravnog razdvajanja za operatore distribucijskih sustava) nisu razmjerne cilju kojem se teži, dotična država članica može od Komisije zatražiti izuzimanje od predmetnog zahtjeva.~~

~~O takvom zahtjevu država članica odmah obavještuje Komisiju, zajedno sa svim relevantnim informacijama potrebnima za dokazivanje da će se zaključak iz izvješća o osiguranom stvarnom pristupu mreži i dalje održavati.~~

~~U roku od tri mjeseca od primitka obavijesti Komisija donosi mišljenje u pogledu zahtjeva dotične države članice i, prema potrebi, podnosi prijedloge Europskomu parlamentu i Vijeću za izmjenu odgovarajućih odredaba ove Direktive. Komisija može u prijedlozima za izmjenu ove Direktive predložiti izuzimanje dotične države članice od specifičnih zahtjeva, pod uvjetom da ta država članica, kako je odgovarajuće, provede jednako djelotvorne mjere.~~

~~Članak 51.~~

Odbor

- ~~1. Komisiji pomaže odbor.~~
- ~~2. Prilikom upućivanja na ovaj stavak primjenjuju se članci 3. i 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezinog članka 8.~~
- ~~3. Prilikom upućivanja na ovaj stavak primjenjuje se članak 5.a stavci 1. do 4. i članak 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezinog članka 8.~~

↓ 2018/1999 članak 51. točka 2.

~~Članak 52.~~

Izvješćivanje

~~Komisija prati i ispituje primjenu ove Direktive te Europskom parlamentu i Vijeću podnosi opće izvješće o napretku kao prilog izvješću o stanju energetske unije iz članka 35. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁶.~~

↓ novo

Članak 83.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članaka 8., 56., 66., 74., 75. i 76. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od [datuma stupanja na snagu].
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članaka 8., 56., 66., 74., 75. i 76. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članaka 8., 56., 66., 74., 75. i 76. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 84.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.
3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

⁴⁶ ~~Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).~~

Članak 85.

Preispitivanje i izvješćivanje

Komisija je dužna preispitati Direktivu do 31. prosinca 2030. i podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću. Preispitivanjem se posebno ispituje primjena članka 8. i povezanih definicija iz članka 2. kako bi se procijenilo trebaju li postrojenja koja počinju s radom od 1. siječnja 2031. dokazati veće uštede emisija stakleničkih plinova zbog uporabe niskougličnih goriva i vodika s niskim emisijama ugljika kako bi dobila certifikaciju u skladu s tim člankom. .

Članak 86.

Izmjene Direktive 2012/27/EU

Direktiva 2012/27/EU mijenja se kako slijedi:

1. članci 9., 10. i 11. brišu se;

2. Prilog VII. briše se.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~87.54.~~

Prenošenje

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ~~ovom~~ Direktivom ⇒ člankom 51. ⇐ do ⇒ 31. prosinca 2023. ⇐ ~~3. ožujka 2011.~~ One ~~e~~ ~~to~~ ~~me~~ ~~odmah~~ ~~obavješćuju~~ Komisiji ⇐ [X] odmah dostavljaju tekst tih mjera ⇐ [X] .
~~One primjenjuju te odredbe od 3. ožujka 2011., uz izuzetak članka 11. koji primjenjuju od 3. ožujka 2013.~~
Kada države članice donose ~~ove~~ ~~odredbe~~, ~~te~~ ~~odredbe~~ ~~prilikom~~ ~~njihove~~ ~~službene~~ ~~objave~~ ~~sadržavaju~~ ~~uputu~~ [X] te mjere, one sadržavaju upućivanje ⇐ [X] na ovu Direktivu ili se ~~uz njih navodi takva uputa~~ na nju upućuje ~~prilikom~~ ~~njihove~~ ~~službene~~ ~~objave~~. ~~Načine tog upućivanja određuju d~~ Države članice [X] određuju načine tog upućivanja i način oblikovanja te izjave ⇐ [X].
2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

↓ 2009/73/EZ (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~88.53.~~

Stavljanje izvan snage

Direktiva ~~2003/55/EZ~~ ☒ 2009/73/EZ, kako je izmijenjena aktima navedenima u dijelu A Priloga III., ☒ stavlja se izvan snage s učinkom od ~~3. ožujka 2011.~~ ☒ 1. siječnja 2023., ☒ , ne dovodeći u pitanje obveze država članica koje se odnose na rokove za prenošenje ☒ u nacionalno pravo ☒ i ☒ datume ☒ primjene ~~u navedenoj direktivi~~ ☒ direktiva utvrđenih u dijelu B Priloga III. ☒

Upućivanja na direktivu stavljenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom u Prilogu IV. ~~II.~~

↓ 2009/73/EZ

Članak ~~89.55.~~

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak ~~90.56.~~

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Europski parlament
Predsjednica*

*Za Vijeće
Predsjednik*

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

1.2. Predmetna područja politike

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

1.4.2. Posebni ciljevi

1.4.3. Očekivani rezultati i učinak

1.4.4. Pokazatelji uspješnosti

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative

1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

1.7. Predviđeni načini upravljanja

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika

2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

3.2.2. Procijenjeni rezultati financirani odobrenim sredstvima za poslovanje

3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

3.2.4. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

3.2.5. Doprinos trećih strana

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ „AGENCIJE”

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika (preinaka).

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika (preinaka).

1.2. Predmetna područja politike

Područje politike: energetika

Aktivnost: europski zeleni plan

1.3. Prijedlog se odnosi na:

☒ novo djelovanje

☐ novo djelovanje nakon pilot-projekta/pripremnog djelovanja⁴⁷

☐ produženje postojećeg djelovanja

☐ spajanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

Europskim zelenim planom i Zakonom o klimi postavljen je cilj da EU do 2050. postane klimatski neutralan na način kojim se doprinosi europskoj konkurentnosti, rastu i otvaranju radnih mjesta. Procjenjuje se da će se ostvarenjem cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova od 55 % udio obnovljivih izvora energije povećati na od 38 % do 40 %. Udio plinovitih goriva u kombinaciji izvora energije do 2050. i dalje će biti znatan, zbog čega će biti potrebna dekarbonizacija plinskog sektora na temelju modela konkurentnih dekarboniziranih tržišta plina usmjerenog na budućnost. Ova je inicijativa dio paketa „Spremni za 55 %” (Fit for 55). Obuhvaća model tržišta plinova, uključujući vodik. Dekarbonizacija se neće postići samo njome, ali će se ukloniti postojeće regulatorne prepreke i stvoriti troškovno učinkoviti uvjeti za to.

1.4.2. Posebni ciljevi

Sljedeći posebni ciljevi usmjereni su na one koji su obuhvaćeni odredbama za koje su potrebna dodatna sredstva za ACER i Glavnu upravu za energetiku.

Posebni cilj br. 1:

Stvaranje regulatornog okvira za tržišno utemeljen razvoj sektora vodika i mreža za vodik.

Posebni cilj br. 2:

⁴⁷

Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točki (a) ili (b) Financijske uredbe.

Poboljšanje uvjeta za prekograničnu trgovinu prirodnim plinom uzimajući u obzir sve veću ulogu plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, te veća prava za potrošače.

Posebni cilj br. 3:

Osiguravanje usklađenosti paneuropskih subjekata koje čine operatori mreže sa zakonodavstvom EU-a.

1.4.3. Očekivani rezultati i učinak

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljne korisnike/skupine.

Dodatna sredstva omogućit će ACER-u i Glavnoj upravi za energetiku da obavljaju zadaće potrebne za ispunjavanje svojih ovlasti prema zakonodavstvu EU-a u skladu sa zahtjevima iz ovog Prijedloga.

1.4.4. Pokazatelji uspješnosti

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća

Posebni cilj br. 1:

Razvoj infrastrukture za vodik, kao i to da je sudionici na tržištu zajednički koriste.

Posebni cilj br. 2:

Razina trgovine plinovima iz obnovljivih izvora i niskougljičnim plinovima i njihova pristupa tržištima (npr. količina, broj trgovaca, stope iskorištenosti terminala za UPP i količine tih primljenih plinova).

Posebni cilj br. 3:

Pravodobna uspostava Europske mreže operatora mreže za vodik i pravodobno uključivanje operatora distribucijskih sustava za prirodni plin u tijelo EU-a za operatore distribucijskih sustava.

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative

U sljedećoj procjeni, u mjeri u kojoj se odnosi na ACER, uzimaju se u obzir procjene potreba za resursima za trenutačne zadaće iz studije koju je nedavno proveo neovisni konzultant da bi se utvrdila potreba za resursima za slične, ali dodatne zadaće, uz prilagodbu kako bi se izbjeglo precjenjivanje. Navedeni brojevi ekvivalenata punog radnog vremena za postojeće zadaće zaokružene su procjene potrebnog osoblja u 2023., ali uz opće smanjenje od 20 % kako bi se uzelo u obzir da bi rezultati dobiveni metodologijom koju je primijenio konzultant mogli biti precijenjeni, kako je objašnjeno u Mišljenju Komisije C(2021) 7024 od 5.10.2021. o nacrtu programskog dokumenta Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora za razdoblje 2022. – 2024. i dostatnosti financijskih i ljudskih resursa dostupnih ACER-u. Stoga

se u ovom zakonodavnom i financijskom izvještaju primjenjuje konzervativnija procjena potrebnog osoblja od konzultantove.

Premda će se količine prirodnog plina isporučenog kupcima iz EU-a postupno smanjivati, to neće dovesti do smanjenja radnog opterećenja za ispunjenje postojećih zadaća ACER-a u doglednoj budućnosti: na primjer, provedba mrežnih kodeksa za prirodni plin nastavlja se bez obzira na količine u transportu mrežom. Složenost će se čak povećati zbog sve veće uloge miješanja plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova. Nadalje, zbog nastanka mreže i tržišta vodika popisu zadaća ACER-a dodat će se regulacija novog sektora.

Posebni cilj br. 1: Stvaranje regulatornog okvira za tržišno utemeljen razvoj sektora vodika i mreža za vodik

- Kad je riječ o električnoj energiji i prirodnom plinu, za razvoj tržišno utemeljenog sektora vodika potrebna su detaljnija pravila u obliku **mrežnih kodeksa ili smjernica**. Prijedlog uključuje devet ovlasti za donošenje novih mrežnih kodeksa ili smjernica za vodik u obliku uredaba Komisije.

Trenutačno je šest mrežnih kodeksa ili smjernica doneseno kao uredbe Komisije na temelju Uredbe o plinu (EZ) br. 715/2009 ili uključeno kao prilozi ovoj Uredbi. Konzultant je procijenio da je ACER-u za njihovu provedbu potrebno sedam jedinica ekvivalenta punog radnog vremena. Iskustvo stečeno u razvoju i provedbi mrežnih kodeksa i smjernica za prirodni plin može se iskoristiti pri izradi sličnih mrežnih kodeksa i smjernica za vodik (npr. dodjela kapaciteta, interoperabilnost).

Stoga se procjenjuje da je za razvoj i provedbu novih mrežnih kodeksa i smjernica za vodik potrebno pet jedinica ekvivalenta punog radnog vremena. S obzirom na postupan razvoj sektora vodika, dodatne ekvivalente punog radnog vremena trebalo bi uvoditi postupno: po jednu jedinicu ekvivalenta punog radnog vremena godišnje od 2023.

- ACER donosi i **odluke o raspodjeli troškova nove prekogranične infrastrukture za vodik i o rješenjima kojima se uklanjaju ograničenja uzrokovana razlikama u kvaliteti vodika ili drugih plinova**. Konzultant je procijenio da su za odluku ACER-a o prekograničnoj raspodjeli troškova u skladu s Uredbom br. 347/2013 o TEN-E-u, u slučaju da se regulatorna tijela država članica ne mogu dogovoriti, potrebne približno tri jedinice ekvivalenta punog radnog vremena šest mjeseci te dodatni ljudski resursi u slučaju žalbe na odluku. Pod pretpostavkom da se odluka donese svake druge godine, to bi zahtijevalo jednu dodatnu jedinicu ekvivalenta punog radnog vremena u trenutku kad bi, s obzirom na sve veću važnost vodika i drugih plinova koji nisu prirodni plin, ta ovlast za donošenje odluke vjerojatno bila aktivirana (tj. 2026.).
- U ACER-ovo **izvješće o praćenju tržišta** potrebno je dodati **četvrti dio** (uz veleprodaju električne energije, veleprodaju prirodnog plina i maloprodaju/potrošače), o **vodiku**, čime će se proširiti ACER-ove aktivnosti praćenja tržišta. Za rad na trima sadašnjim dijelovima izvješća raspoređeno je od sedam do osam jedinica ekvivalenta punog radnog vremena. Budući da će vodik biti novo područje za ACER i da je za njega potrebno osigurati interno stručno znanje, procjenjuje se da će od stupanja na snagu prijedloga potrebna biti jedna dodatna jedinica ekvivalenta punog radnog vremena, te još jedna u vrijeme kad se očekuje razvoj paneuropskog tržišta sektora vodika (tj. negdje 2027.).
- S obzirom na sve veću važnost vodika i drugih plinova koji nisu fosilni plin, **područje primjene REMIT-a potrebno je proširiti**. Za to će biti potrebno ukupno pet dodatnih

jedinica ekvivalenta punog radnog vremena, dvije od 2024. i dodatne tri nakon što se počne razvijati tržište vodika, tj. od 2027. Tih pet jedinica ekvivalenta punog radnog vremena bit će moguće financirati pristojbama.

Posebni cilj br. 2: Poboljšanje uvjeta za prekograničnu trgovinu prirodnim plinom uzimajući u obzir sve veću ulogu plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, te veća prava za potrošače

- Planira se nova uredba Komisije o **kibersigurnosti**, ekvivalentna onoj za sektor električne energije. U skladu s iskustvom prema kojem ACER-u treba u prosjeku jedna jedinica ekvivalenta punog radnog vremena po mrežnom kodeksu ili smjernici, za kibersigurnost je potrebna dodatna jedinica ekvivalenta punog radnog vremena od stupanja na snagu prijedloga.
- Uvodi se nova odredba kojom se od operatora mreže zahtijeva da imaju odvojenu reguliranu imovinu za mreže prirodnog plina, vodika i/ili električne energije kako bi se izbjeglo unakrsno subvencioniranje. ACER će biti zadužen za izdavanje **preporuka operatorima mreže i regulatornim tijelima država članica o utvrđivanju vrijednosti imovine i izračunu pristojbi za korisnike mreže** te za njihovo ažuriranje svake druge godine. ACER će također biti zadužen da svake četiri godine objavi **studiju o usporedbi učinkovitosti troškova operatora transportnih sustava u EU-u**. Kad je riječ o postojećem izvješću o najboljoj praksi u pogledu tarifa za prijenos i distribuciju u skladu s člankom 18. stavkom 9. Uredbe 2019/943 o električnoj energiji, konzultant je procijenio 0,4 jedinice ekvivalenta punog radnog vremena godišnje, nešto više nego za postojeće izvješće o zagušenosti na interkonekcijskim točkama za plin. Prijedlogom se učestalost potonjeg izvješća smanjuje s godišnje na, u načelu, svake dvije godine. Stoga bi dodatnih 0,5 jedinica ekvivalenta punog radnog vremena od 2024. trebalo biti dovoljno za obje nove zadaće izvješćivanja.
- Odražavajući odredbe iz preinake Direktive (EU) 2019/944 o električnoj energiji, ovim će se prijedlogom ojačati odredbe i za **potrošače plina**. Te bi odredbe trebalo uskladiti s kapacitetom ACER-a za praćenje prava potrošača i maloprodajnih tržišta te bi stoga timu ACER-a koji radi na godišnjem izvješću o praćenju tržišta trebalo pridodati 0,5 jedinica ekvivalenta punog radnog vremena od trenutka obveze država članica da prenesu odredbe (tj. 2024.).

Posebni cilj br. 3: Osiguravanje usklađenosti paneuropskih subjekata koje čine operatori mreže sa zakonodavstvom EU-a

- Prijedlogom se poboljšava nadzor nad ENTSO-G-om (odražavajući odredbe povezane s ENTSO-E-om), proširuje tijelo EU-a za ODS-ove na operatore distribucijskih sustava za prirodni plin te stvara nova Europska mreža operatora mreže za vodik.

Uspostavom Europske mreže operatora mreže za vodik i proširenjem tijela EU-a za ODS-ove nastaje veliko radno opterećenje ACER-a u prvoj godini nakon stupanja na snagu prijedloga, nakon čega slijede redovite zadaće praćenja i moguće, iako rijetke, provedbene mjere. Jedan jedinica ekvivalenta punog radnog vremena trebala bi biti dovoljna, a nakon prve će godine biti raspoređena i na glavnu zadaću praćenja nove Europske mreže operatora mreže za vodik: ocjenu novog plana razvoja mreže na razini Unije.

Te dodatne jedinice ekvivalenta punog radnog vremena, kako je prethodno opisano, ne uključuju opće troškove. Primjena općeg faktora za opće troškove od otprilike 25 % (nižeg od trenutnog) znači da je potrebno pet dodatnih jedinica ekvivalenta punog radnog vremena. U prethodnim mišljenjima Komisije o ACER-ovim programskim dokumentima dovodi se u pitanje to što ACER-ov plan radnih mjesta ne predviđa osoblje koje bi obavljalo administrativne ili tajničke zadaće, nego se ACER za to doista oslanja na privremeno osoblje. Ti ekvivalenti punog radnog vremena trebali bi stoga biti AST/SC-ovi kako bi se popravila navedena situacija, što neće dodatno opteretiti proračun EU-a s obzirom na to da bi zamijenili privremeno osoblje.

Od ukupno 21 ekvivalenta punog radnog vremena najviše sedam ispunjavalo bi uvjete za financiranje pristojbama (dva člana privremenog osoblja razreda AD, tri člana ugovornog osoblja razreda FG IV i dva člana privremenog osoblja razreda AST/SC kao tajnička podrška za načelnike dvaju odjela REMIT-a).

Većina dodatnog radnog opterećenja za tijela EU-a osjetit će se u ACER-u, ali će se porast osjetiti i u Glavnoj upravi za energetiku zbog postupnog razvijanja paneuropskog tržišta sektora vodika te sve veće složenosti mreže i tržišta prirodnog plina kao posljedice povećanja opskrbe plinovima koji nisu fosilni plin. Konzervativna je procjena da je potrebna jedna dodatna jedinica ekvivalenta punog radnog vremena kako bi se osigurala pravilna provedba ojačanih odredbi o zaštiti potrošača. Kad je riječ o veleprodajnom aspektu, trenutačno je za rad na tržištima plinova (uključujući planiranje mreže i kvalitetu plina) raspoređeno osam jedinica ekvivalenta punog radnog vremena. Dodavanje pravila o vodik i sve veća složenost sektora prirodnog plina zahtijevaju povećanje radne snage za 50 %, tj. za četiri dodatne jedinice ekvivalenta punog radnog vremena, koje će se postupno raspoređivati narednih godina u skladu s razvojem sektora vodika i povećanjem tržišnog udjela drugih plinova osim fosilnog plina.

- 1.5.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.*

Trenutačno na razini EU-a ne postoje pravila kojima se reguliraju namjenske mreže ili tržišta vodika. S obzirom na trenutačni rad na razini EU-a i na nacionalnoj razini na promicanju uporabe vodika iz obnovljivih izvora kao zamjene za fosilna goriva, države članice poticalo bi se da donesu pravila o prometu za infrastrukturu za vodik na nacionalnoj razini. Time nastaje rizik od rascjepkanog regulatornog okruženja diljem EU-a, što bi moglo otežati integraciju nacionalnih mreža i tržišta vodika i tako spriječiti ili obeshrabriti prekograničnu trgovinu vodikom.

Usklađivanje pravila o infrastrukturi za vodik u kasnijoj fazi (tj. nakon uspostave nacionalnog zakonodavstva) povećalo bi administrativno opterećenje država članica te uzrokovalo veće regulatorne troškove i nesigurnosti za poduzeća, posebno kad je riječ o dugoročnim ulaganjima u proizvodnju vodika i prometnu infrastrukturu.

Stvaranjem regulatornog okvira na razini EU-a za namjenske mreže i tržišta vodika potaknula bi se integracija i međusobna povezanost nacionalnih tržišta i mreža vodika. Pravilima na razini EU-a o planiranju, financiranju i radu takvih namjenskih mreža za vodik postigla bi se dugoročna predvidljivost za potencijalne ulagače u tu vrstu dugoročne infrastrukture, posebno za prekogranične spojne plinovode (na koje bi se inače moglo odnositi više, potencijalno međusobno nedosljednih nacionalnih zakona).

Kad je riječ o biometanu, bez inicijative na razini EU-a vjerojatno bi do 2030. još postojala regulatorna neujednačenost u pogledu pristupa veleprodajnim tržištima, obveza priključivanja i mjera za koordinaciju operatora transportnih sustava i operatora distribucijskih sustava. Isto tako, bez određenog usklađivanja na razini EU-a proizvođači plinova iz obnovljivih izvora i niskougličnih plinova imat će vrlo različite troškove priključivanja i utiskivanja plina u sustav u EU-u, što će dovesti do nejednakih uvjeta.

Bez dodatnog zakonodavstva na razini EU-a države članice nastavile bi primjenjivati različite standarde kvalitete plina i pravila o razinama miješanja vodika, čime bi postojao rizik ograničenja prekograničnog protoka i segmentacije tržišta. Standardi kvalitete plina i dalje bi se uglavnom definirali parametrima kvalitete prirodnog plina, čime bi se ograničila integracija plinova iz obnovljivih izvora u mrežu.

Svi ti aspekti vjerojatno će smanjiti prekograničnu trgovinu plinovima iz obnovljivih izvora koji se mogu nadoknaditi većim uvozom fosilnog plina. Upotreba terminala za UPP i uvoz mogli bi ostati ograničeni na fosilni plin unatoč tome što prilagodba terminala za UPP nije potrebna u slučaju dostupnosti konkurentnog biometana ili sintetičkog metana iz izvora izvan EU-a.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Iskustvo s prethodnim zakonodavnim prijedlozima pokazalo je da se može lako dogoditi da se potrebe ACER-a za osobljem podcijene. To je posebno slučaj ako zakonodavstvo uključuje odredbe o ovlaštenju za donošenje detaljnijih tehničkih pravila kao što su mrežni kodeksi i smjernice na temelju Uredbe (EU) 2019/943 o električnoj energiji. Kako se ne bi ponovila iskustva s trećim paketom o unutarnjem tržištu iz 2009., kad je podcjenjivanje potreba za osobljem uzrokovalo strukturni nedostatak osoblja (sveobuhvatno riješeno tek u proračunu EU-a za 2022.), potrebe za osobljem za ovaj prijedlog procjenjuju se za nekoliko narednih godina i pritom se uzimaju u obzir vjerojatni budući događaji kao što je upotreba ovlasti.

1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

Ova je inicijativa uključena u program rada Komisije za 2021. (COM(2020) 690 final) kao dio europskog zelenog plana i paketa „Spremni za 55 %” te će pridonijeti ciljevima smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na 1990. kako je utvrđeno Uredbom o Europskom zakonu o klimi, kao i cilju EU-a da do 2050. postigne klimatsku neutralnost.

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

Ekvivalenti punog radnog vremena potrebni su za nove zadaće, pri čemu se postojeće zadaće neće smanjivati u doglednoj budućnosti: sektor vodika razvijat će se usporedno s nastavkom upotrebe sustava prirodnog plina, koji će postati još složeniji zbog sve veće upotrebe izvora metana koji nisu fosilni plin. Stoga se preraspodjelom radnih mjesta ne bi namirile potrebe za dodatnim osobljem.

U mjeri u kojoj je to pravno moguće, dodatne jedinice ekvivalenta punog radnog vremena financirat će se postojećim sustavom pristojbi za zadaće ACER-a u skladu s REMIT-om.

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

☐ **Ograničeno trajanje**

- ☐ prijedlog/inicijativa na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG
- ☐ financijski učinak od GGGG do GGGG

☒ **Neograničeno trajanje**

- provedba s početnim razdobljem od GGGG do GGGG
- nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Predviđeni načini upravljanja⁴⁸

☒ **Izravno upravljanje** koje provodi Komisija

- ☐ putem izvršnih agencija

☐ **Podijeljeno upravljanje** s državama članicama

☒ **Neizravno upravljanje** povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

- ☐ međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)
- ☐ EIB-u i Europskom investicijskom fondu

☒ tijelima iz članaka 70. i 71.

☐ tijelima javnog prava

☐ tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge u mjeri u kojoj daju odgovarajuća financijska jamstva

☐ tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i koja daju odgovarajuća financijska jamstva

☐ osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.

Napomene

⁴⁸

Informacije o načinima upravljanja i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na internetskim stranicama BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

U skladu sa svojom financijskom uredbom ACER u kontekstu svojeg programskog dokumenta mora dostaviti godišnji program rada koji uključuje pojedinosti o financijskim i ljudskim resursima za svaku od provedenih aktivnosti.

ACER mjesečno izvješćuje GU ENER o izvršenju proračuna, uključujući obveze i plaćanja po proračunskim naslovima te o stopama slobodnih radnih mjesta prema vrsti osoblja.

Osim toga, GU ENER izravno je zastupljen u upravljačkim tijelima ACER-a. Putem svojih predstavnika u Upravnom odboru GU ENER bit će obaviješten o korištenju proračuna i planu radnih mjesta na svakom sastanku tijekom godine.

Naposljetku, također u skladu s financijskim pravilima, ACER je dužan godišnje izvijestiti o aktivnostima i upotrebi resursa, što čini putem Upravnog odbora i svojeg godišnjeg izvješća o radu.

Zadace koje izravno provodi GU ENER slijedit će godišnji ciklus planiranja i praćenja kako se provodi u Komisiji i izvršnim agencijama, uključujući izvješćivanje o rezultatima u okviru godišnjeg izvješća o radu GU-a ENER.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. *Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole*

Neovisno o tome što će ACER morati steći novo stručno znanje, nove zadace u okviru ovog prijedloga najisplativije je dodijeliti nekoj postojećoj agenciji koja već radi na sličnim zadacima.

GU ENER utvrdio je strategiju kontrole za upravljanje odnosima s ACER-om, koja je dio Komisijina okvira unutarnje kontrole za 2017. ACER je u prosincu 2018. revidirao i donio vlastiti okvir unutarnje kontrole.

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika*

Glavni su rizik pogrešne procjene radnog opterećenja koje nastaje zbog ovog prijedloga, s obzirom na to da mu je cilj olakšavanje regulatornog okvira *ex ante*, a ne *ex post* nakon uspostave nacionalnih pristupa i pojave novih aktera i novih goriva (vodika i drugih „alternativnih plinova”) u energetsom sektoru. Taj je rizik potrebno prihvatiti jer je, kao što je pokazalo iskustvo, ako se potrebe za dodatnim resursima ne uključe u početni prijedlog, vrlo teško kasnije ispraviti tu situaciju.

Taj je rizik ublažen time što prijedlog uključuje nekoliko novih zadata. Naime, dok bi se radno opterećenje za obavljanje nekih budućih zadata moglo podcijeniti, za druge bi ga se moglo precijeniti, čime se ostavlja prostor za preraspodjelu.

2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

Ne očekuje se da će dodjela dodatnih zadaća u okviru postojećeg mandata ACER-a dovesti do posebnih dodatnih kontrola u ACER-u, što znači da se omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja neće promijeniti.

Slično tome, zadaće dodijeljene GU-u ENER neće značiti dodatne kontrole ni promjenu omjera troškova kontrole.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevара.

ACER primjenjuje načela decentraliziranih agencija EU-a u borbi protiv prijevара, u skladu s pristupom Komisije.

ACER je u ožujku 2019. donio novu strategiju za borbu protiv prijevара kojom se stavlja izvan snage Odluka 13/2014 Upravnog odbora ACER-a. Nova strategija obuhvaća trogodišnje razdoblje i temelji se na sljedećim elementima: godišnjoj procjeni rizika, sprečavanju sukoba interesa i upravljanju njima, unutarnjim pravilima o zviždačima, politici i postupak za upravljanje osjetljivim funkcijama te mjerama povezanim s etikom i integritetom.

GU ENER donio je revidiranu strategiju za borbu protiv prijevара (AFS) 2020. Strategija GU-a ENER temelji se na Komisijinoj strategiji za borbu protiv prijevара i posebnoj unutarnjoj procjeni rizika kako bi se utvrdila područja koja su najizloženija prijevarama, već uspostavljene kontrole i mjere potrebne za poboljšanje kapaciteta GU-a ENER za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje prijevара.

Uredbom o ACER-u i ugovornim odredbama koje se primjenjuju na javnu nabavu osigurava se da službe Komisije, uključujući OLAF, mogu provoditi revizije i provjere na licu mjesta na temelju standardnih odredbi koje je preporučio OLAF.

3. PROCIJENJENI FINACIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif. ⁴⁹	zemalja EFTA-e ⁵⁰	zemalja kandidatkinja ⁵¹	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
02	02 10 06 i 02 03 02	Dif./	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

- Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif.	zemalja	zemalja kandidatkin	trećih	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b)

⁴⁹ Dif. = diferencirana odobrena sredstva; Nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

⁵⁰ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

⁵¹ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

g okvira			EFTA-e	ja	zemalja	Financijske uredbe
	[XX YY YY YY]		DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

3.2. Procijenjeni učinak na rashode

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na rashode

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	2.	Europska strateška ulaganja – Agencija za suradnju energetske regulatora (ACER)
---	-----------	---

ACER			Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPN O
Glava 1.	Obveze	(1)	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596
	Plaćanja	(2)	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596
Glava 2.	Obveze	(1a)						
	Plaćanja	(2a)						
Glava 3.	Obveze	(3a)						
	Plaćanja	(3b)						
UKUPNA odobrena sredstva za ACER	Obveze	=1+1a +3a	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596
	Plaćanja	=2+2a +3b	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	7.	„Administrativni rashodi”
---	-----------	---------------------------

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
Glavna uprava: ENER							
• Ljudski resursi		0,152	0,304	0,304	0,456	0,760	1,976
• Ostali administrativni rashodi							
UKUPNO GU ENER	Odobrena sredstva						

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)	0,152	0,304	0,304	0,456	0,760	1,976
--	-----------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.–7. višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	0,842	1,298	1,684	2,070	2,678	8,572
	Plaćanja	0,842	1,298	1,684	2,070	2,678	8,572

3.2.2. Procijenjeni učinak na odobrena sredstva ACER-a

- ☒ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.
- ☐ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Navesti ciljeve i rezultate			Godina N		Godina N+1		Godina N+2		Godina N+3		Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)						UKUPNO	
	REZULTATI																	
	↓	Vrsta ₅₂	Prosječni trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Ukupni broj
POSEBNI CILJ br. 1 ⁵³ ...																		
– Rezultat																		
– Rezultat																		
– Rezultat																		
Međuzbroj za posebni cilj br. 1																		
POSEBNI CILJ br. 2...																		
– Rezultat																		
Međuzbroj za posebni cilj br. 2																		
UKUPNI TROŠAK																		

⁵² Rezultati se odnose na proizvode i usluge koji se isporučuju (broj financiranih studentskih razmjena, kilometri izgrađenih prometnica itd.).

⁵³ Kako je opisan u odjeljku 1.4.2. „Posebni ciljevi...”.

3.2.3. Procijenjeni utjecaj na ljudske resurse ACER-a

3.2.3.1. Sažetak

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	--------

Privremeno osoblje (razredi AD)	0,456	0,760	0,912	1,064	1,216	4,408
Privremeno osoblje (razredi AST)						
Privremeno osoblje (razredi AST/SC)	0,152	0,152	0,304	0,304	0,456	1,368
Ugovorno osoblje	0,082	0,082	0,164	0,246	0,246	0,820
Upućeni nacionalni stručnjaci						

UKUPNO	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Potrebe u pogledu osoblja (EPRV):

	Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	--------

Privremeno osoblje (razredi AD)	3	6	7	8	10	10
Privremeno osoblje (razredi AST)						
Privremeno osoblje (razredi AST/SC)	1	2	3	4	5	5
Ugovorno osoblje (FG IV)	1	2	3	3	6	6
Upućeni nacionalni stručnjaci						

UKUPNO	5	10	13	15	21	21
--------	---	----	----	----	----	----

Od kojih se financiraju iz doprinosa EU-a⁵⁴:

	Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	--------

Privremeno osoblje (razredi AD)	3	5	6	7	8	8
Privremeno osoblje (razredi AST)						
Privremeno osoblje (razredi AST/SC)	1	1	2	2	3	3
Ugovorno osoblje (FG IV)	1	1	2	3	3	3
Upućeni nacionalni stručnjaci						

UKUPNO	5	7	10	12	14	14
--------	---	---	----	----	----	----

Planirani datum zapošljavanja EPRV-a je 1. siječnja predmetne godine.

⁵⁴ ACER će svake godine u skladu s člankom 3. stavkom 1. Odluke Komisije (EU) 2020/2152 utvrditi troškove, uključujući troškove osoblja, koji su prihvatljivi za financiranje pristojbama i predstaviti rezultat u nacrtu programskog dokumenta. U skladu s člankom 20. Uredbe (EU) 2019/942 Komisija daje mišljenje o nacrtu programskog dokumenta ACER-a, uključujući prijedloge Agencije o tome koji se troškovi smatraju prihvatljivima za financiranje pristojbama i mogućnosti za smanjenje opterećenja proračuna EU-a.

3.2.3.2. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima za matičnu glavnu upravu

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u cijelom iznosu (ili najviše do jednog decimalnog mjesta)

	Godi na 2023.	Godin a 2024.	Godi na 2025.	Godi na 2026.	Godi na 2027.
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)					
20 01 02 01 i 20 01 02 02 (sjedište i predstavništva Komisije)	1	2	2	3	5
20 01 02 03 (delegacije)					
01 01 01 01 (neizravno istraživanje)					
10 01 05 01 (izravno istraživanje)					
• Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)⁵⁵					
20 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omotnice”)					
20 02 03 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)					
Proraču nske linije (navesti) ⁵⁶	– u sjedištima ⁵⁷				
	– u delegacijama				
01 01 01 02 (UO, UNS, UsO – neizravno istraživanje)					
10 01 05 02 (UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)					
Druge proračunske linije (navesti)					
UKUPNO	1	2	2	3	5

Riječ je o novim zadaćama za koje Glavnoj upravi za energetiku zasad nije dodijeljeno osoblje. Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi,

⁵⁵ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

⁵⁶ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

⁵⁷ Uglavnom za fondove kohezijske politike EU-a, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPR).

resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

3.2.4. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

- ☐ Prijedlog/inicijativa u skladu je s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom.
- ☒ Prijedlog/inicijativa iziskuje reprogramiranje relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira.

Objasniti o kakvom je reprogramiranju riječ te navesti predmetne proračunske linije i odgovarajuće iznose.

- Inicijative paketa „Spremni za 55 %” nisu uzete u obzir pri izračunu naslova VFO-a. Budući da je ova posebna inicijativa nova, reprogramiranje će biti potrebno za liniju doprinosa ACER-u i za liniju kojom će se poduprijeti dodatni rad unutar Glavne uprave ENER. U mjeri u kojoj se učinak dodatnih ljudskih resursa za ACER na proračun ne može pokriti pristojbama ili sadašnjim doprinosom EU-a, pokrit će se preraspodjelom iz drugih proračunskih linija kojima upravlja GU ENER u pogledu dodatnih jedinica ekvivalenta punog radnog vremena koje se ne financiraju pristojbama, posebno iz proračunske linije 02 03 02 za energetske program CEF-a, ali bez stvaranja presedana za upotrebu sredstava CEF-a.
- ☐ Za prijedlog/inicijativu potrebna je primjena instrumenta fleksibilnosti ili revizija višegodišnjeg financijskog okvira⁵⁸.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije te odgovarajuće iznose.

3.2.5. Doprinos trećih strana

- Prijedlogom/inicijativom ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju.
- Prijedlogom/inicijativom predviđa se sufinanciranje prema sljedećoj procjeni:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			Ukupno
Navedi tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva								

⁵⁸

Vidjeti članke 12. i 13. Uredbe Vijeća (EU, Euratom) br. 2093/2020 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027.

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- ☒ Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- ☐ Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
 - ☐ na vlastita sredstva
 - ☐ na ostale prihode
 - ☐ navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska prihoda:	linija	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative ⁵⁹						
			Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)		
Članak									

Za razne namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

--

Navesti metodu izračuna učinka na prihode.

--

⁵⁹

Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % na ime troškova naplate.

PRILOG **ZAKONODAVNOM FINANCIJSKOM IZVJEŠTAJU**

Naslov prijedloga/inicijative

Direktiva o plinu

1. BROJ I TROŠAK LJUDSKIH RESURSA KOJI SE SMATRAJU NUŽNIMA

2. TROŠAK DRUGIH ADMINISTRATIVNIH RASHODA

3. UKUPNI ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

4. METODE IZRAČUNA PRIMIJENJENE NA PROCJENU TROŠKOVA

4.1. LJUDSKI RESURSI

4.2. OSTALI ADMINISTRATIVNI RASHODI

Zakonodavni financijski izvještaj mora biti popraćen ovim prilogom kad se pokreće savjetovanje među službama.

Tablice s podacima koriste se kao izvor za tablice sadržane u zakonodavnom financijskom izvještaju. Namijenjene su strogo za internu uporabu u Komisiji.

1. Troškovi ljudskih resursa koji se smatraju nužnima

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi
☒ Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira		2023.		2024.		2025.		2026.		2027.		2028.		2029.		2030.	
		EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)																	
20 01 02 01 – Sjedišta predstavništva Komisije	AD	1	0,152	2	0,304	2	0,304	3	0,456	5	0,760						
	AST																
20 01 02 03 – Delegacije Unije	AD																
	AST																
• Vanjsko osoblje ⁶⁰																	
20 02 01 i 20 02 02 – Vanjsko osoblje – Sjedišta predstavništva	UO																
	UNS																
	UsO																
20 02 03 – Vanjsko osoblje – Delegacije Unije	UO																
	LO																
	UNS																

⁶⁰ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

	UsO																
	MSD																
Druge proračunske linije povezane s ljudskim resursima (navesti)																	
Međubroj za ljudske resurse – NASLOV 7.		1	0,152	2	0,304	2	0,304	3	0,456	5	0,760						

Riječ je o novim zadaćama za koje Glavnoj upravi za energetiku zasad nije dodijeljeno osoblje. Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira		2023.		2024.		2025.		2026.		2027.		2028.		2029.		2030.	
		EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva	EPRV	Odobrena sredstva
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)																	
01 01 01 01 Neizravno istraživanje ⁶¹	AD																
01 01 01 11 Izravno istraživanje	AST																
Drugo (navedite)																	
• Vanjsko osoblje ⁶²																	
Vanjsko	– u UO																

⁶¹ Odaberite odgovarajuću proračunsku liniju ili po potrebi navedite drugu; ako je riječ o više proračunskih linija, osoblje bi trebalo diferencirati po svakoj od njih.

⁶² UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA“).	sjedištima	UNS																
		UsO																
	– u delegacijama Unije	UO																
		LO																
		UNS																
		UsO																
		MSD																
01 01 01 02 Neizravno istraživanje	UO																	
01 01 01 12 Izravno istraživanje	UNS																	
Drugo (navedite) ⁶³	UsO																	
Druge proračunske linije povezane s ljudskim resursima (<i>navesti</i>)																		
Međuzbroj za ljudske resurse – izvan NASLOVA 7.																		
Ukupno za ljudske resurse (svi naslovi VFO-a)		1	0,152	2	0,304	2	0,304	3	0,456	5	0,760							

Riječ je o novim zadaćama za koje Glavnoj upravi za energetiku zasad nije dodijeljeno osoblje. Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

⁶³ Odaberite odgovarajuću proračunsku liniju ili po potrebi navedite drugu; ako je riječ o više proračunskih linija, osoblje bi trebalo diferencirati po svakoj od njih.

2. Ostali administrativni rashodi

X Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva

☐ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira	Godina N ⁶⁴	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Godina N+4	Godina N+5	Godina N+7	Ukupno
<u>U sjedištu ili na području EU-a:</u>								
20 02 06 01 – Troškovi službenih putovanja i reprezentacije								
20 02 06 02 – Troškovi konferencija i sastanaka								
20 02 06 03 – Odbori ⁶⁵								
20 02 06 04 Studije i savjetovanja								
20 04 – Rashodi za informacijske tehnologije (korporativni) ⁶⁶								
Ostale proračunske linije koje nisu povezane s ljudskim resursima (<i>navesti po potrebi</i>)								
<u>U delegacijama Unije</u>								
20 02 07 01 – Troškovi službenih putovanja, konferencija								

⁶⁴ Godina N je godina početka provedbe prijedloga/inicijative. Umjesto „N” upisati predviđenu prvu godinu provedbe (na primjer: 2021.). Isto vrijedi i za ostale godine.

⁶⁵ Navesti vrstu odbora i skupinu kojoj pripada.

⁶⁶ Potrebno je mišljenje GU-a DIGIT – tima za ulaganja u informacijske tehnologije (vidjeti Smjernice o financiranju informacijske tehnologije, C(2020) 6126 final, 10.9.2020., str. 7.).

i reprezentacije								
20 02 07 02 – Dodatna izobrazba osoblja								
20 03 05 – Infrastruktura i logistika								
Ostale proračunske linije koje nisu povezane s ljudskim resursima (<i>navesti po potrebi</i>)								
Međuzbroj za ostalo – NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira								

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	Godina N⁶⁷	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Godina N+4	Godina N+5	Godina N+7	Ukupno
Rashodi za tehničku i administrativnu pomoć (<u>isključujući vanjsko osoblje</u>) iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”):								
– u sjedištima								
– u delegacijama Unije								
Ostali rashodi upravljanja za istraživanje								
Rashodi za informacijske tehnologije u okviru politike za operativne programe ⁶⁸								

⁶⁷ Godina N je godina početka provedbe prijedloga/inicijative. Umjesto „N” upisati predviđenu prvu godinu provedbe (na primjer: 2021.). Isto vrijedi i za ostale godine.

Korporativni rashodi za informacijske tehnologije za operativne programe ⁶⁹								
Ostale proračunske linije koje nisu povezane s ljudskim resursima (<i>navesti po potrebi</i>)								
Međuzbroj za ostalo – izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira								
Ukupni ostali admin. rashodi (svi naslovi VFO-a)								

⁶⁸ Potrebno je mišljenje GU-a DIGIT – tima za ulaganja u informacijske tehnologije (vidjeti Smjernice o financiranju informacijske tehnologije, C(2020) 6126 final, 10.9.2020., str. 7.).

⁶⁹ Ta stavka uključuje lokalne administrativne sustave i doprinose za sufinanciranje korporativnih informatičkih sustava (vidjeti Smjernice o financiranju informacijske tehnologije, C(2020) 6126 final, 10.9.2020.).

3. Ukupni administrativni troškovi (svi naslovi VFO-a)

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Sažetak	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
Naslov 7. Ljudski resursi	0,152	0,304	0,304	0,456	0,760			
Naslov 7. Ostali administrativni rashodi								
Međuzbroj za naslov 7.	0,152	0,304	0,304	0,456	0,760			
Izvan naslova 7. Ljudski resursi								
Izvan naslova 7. Ostali administrativni rashodi								
Međuzbroj za ostale naslove								
UKUPNO NASLOV 7. i izvan NASLOVA 7.	0,152	0,304	0,304	0,456	0,760			

Riječ je o posve novim zadaćama. Potrebna administrativna odobrena sredstva pokrit će se iz sredstava proračuna raspoređenih unutar glavne uprave te, prema potrebi, resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

4.

4. Metode izračuna upotrijebljene za procjenu troškova

4.1. Ljudski resursi

U ovom se dijelu opisuje način izračuna primijenjen na procjenu ljudskih resursa koji se smatraju nužnima (predviđeno radno opterećenje, uključujući posebne poslove (radni profili Sysper 2), kategorije osoblja i odgovarajući prosječni troškovi)

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira
NAPOMENA: prosječni troškovi za svaku kategoriju osoblja u sjedištu dostupni su na BudgWeb: https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/pre/legalbasis/Pages/pre-040-020_preparation.aspx
• Dužnosnici i privremeno osoblje Od 1 do 5 radnih mjesta AD za praćenje provedbe Uredbe: – nadzor nad ACER-om i koordinacija s ACER-om, – razvoj regulatornog okvira za tržišno utemeljen razvoj sektora vodika i mreža za vodik, – razvoj potrebnog pravnog okvira za poboljšanje uvjeta za prekograničnu trgovinu plinom uzimajući u obzir sve veću ulogu plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, te veća prava za potrošače, – osiguravanje usklađenosti paneuropskih subjekata koje čine operatori mreže sa zakonodavstvom EU-a. Prosječni troškovi proizlaze iz bilješke Ares(2020)7207955.
• Vanjsko osoblje

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira
• Samo radna mjesta koja se financiraju iz proračuna za istraživanje
• Vanjsko osoblje

4.2. Ostali administrativni rashodi

Navesti pojedinosti načina izračuna koji se primjenjuje za svaku proračunsku liniju te posebno pretpostavke koje su u pozadini (npr. broj sastanaka godišnje, prosječni troškovi itd.)

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira

--

Izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira